

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

6 Αυγούστου 2026

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4988

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 207871

Καθορισμός πλαισίου εφαρμογής των Παρεμβάσεων: Π3-73-2.1 «Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα», Π3-73-2.2 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος» και Π3-73-2.6 «Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις» του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της Ελλάδας 2023 - 2027».

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΚΑΙ Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας "Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων ΑΕ" και άλλες διατάξεις» (Α' 61) και ιδίως της παρ. 32 του άρθρου 63.

2. Τον ν. 5264/2025 «Νέο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, μεταφορά Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και λοιπές διατάξεις» (Α' 239) και ιδίως το Μέρος Γ'.

3. Το άρθρο 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την περ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

4. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 2020 σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων.

5. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013.

6. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των Κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 και ιδιαίτερα το άρθρο 73.

7. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.

8. Τον εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2022/1173 της Επιτροπής της 31ης Μαΐου 2022 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου στην κοινή γεωργική πολιτική.

9. Τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2022/1172 της Επιτροπής της 4ης Μαΐου 2022 σχετικά με τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου στην κοινή γεωργική πολιτική και την εφαρμογή και τον υπολογισμό των διοικητικών κυρώσεων για την αιρεσιμότητα.

10. Τον εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2022/128 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2021 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τους ελέγχους, τις εγγυήσεις και τη διαφάνεια.

11. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ.

12. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

13. Τον εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2290 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τις μεθόδους υπολογισμού των κοινών δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων που καθορίζονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του 2 Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των Κανονισμών (ΕΕ) 1305/2013 και (ΕΕ) 1307/2013.

14. Την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

15. Την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1991 για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.

16. Την COM(2024) 225 final/30.05.2024 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με την έννοια της ανωτέρας βίας και των εξαιρετικών περιστάσεων στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής.

17. Την C(2022) 8270 final/21.11.2022 εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, σχετικά με την έγκριση του στρατηγικού σχεδίου της Ελλάδας για την ΚΓΠ 2023-2027 για ενωσιακή στήριξη που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

18. Την υπό στοιχεία C(2024) 905/19.1.2024 εγκριτική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί Έγκρισης των κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο των διατάξεων των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

19. Τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45).

20. Τον ν. 3508/2006 «Ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α' 249), και ειδικότερα το άρθρο 3 αυτού.

21. Τον ν. 3874/2010 «Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων» (Α' 151).

22. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό κράτος, οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης» (Α' 133).

23. Τον ν. 4624/2019 «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις» (Α' 137).

24. Τον ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) -Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (Α' 184).

25. Τον ν. 5140/2024 «Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις» (Α' 154).

26. Το Κεφάλαιο Α' «Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων» του μέρους πρώτου του ν. 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (Α' 94) και ειδικότερα το άρθρο 7, την παρ. 1 του άρθρου 14 και το άρθρο 41 αυτού.

27. Το π.δ. 97/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α' 138).

28. Το π.δ. 40/2021 «Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων και Γενικών Γραμματειών, σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών» (Α' 100).

29. Το π.δ. 17/2026 «Διορισμός Υπουργών και Υφυπουργού» (Α' 55).

30. Την υπ' αρ. 282966/09.07.2007 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Έγκριση του Κανονισμού διαδικασίας πληρωμών του Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία ΟΠΕΚΕΠΕ των ενισχύσεων που βαρύνουν τον ΕΛΕΓΕΠ» (Β' 1205).

31. Την υπ' αρ. 146896/17.10.2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων. Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις» (Β' 2878).

32. Την υπ' αρ. 2618/13.10.2022 κοινή απόφαση των Υφυπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Διάρθρωση και αρμοδιότητες των Ειδικών Υπηρεσιών του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027» (Β' 5375).

33. Την υπ' αρ. 1040/28.3.2023 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου "ΣΔΕ" παρεμβάσεων ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027» (Β' 2179).

34. Την υπ' αρ. 3506/18.12.2023 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)» (Β' 7144).

35. Την υπ' αρ. 1423/31.12.2023 κοινή απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού και Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ρύθμιση θεμάτων διαχείρισης εισροών των Επενδυτικών Ταμείων της Ε.Ε. για έργα που χρηματοδοτούνται μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), μεταφοράς της Δημόσιας Δαπάνης στον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.) για την πληρωμή μέτρων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων των περιόδων 2014-2020, καθώς και των μέτρων εντός και εκτός του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική της περιόδου 2023-2027 που δεν χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές, της εθνικής συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) 2014-2020, καθώς και τυχόν λοιπών πληρωμών που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ και ρύθμιση σχετικών θεμάτων» (Β' 5949).

36. Την υπό στοιχείο Α 1128/15.9.2025 απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) «Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, της έναρξης ισχύος καθώς και κάθε άλλου θέματος για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4308/2014 (ΕΛΠ) περί εκδόσεως ηλεκτρονικού τιμολογίου» (Β' 4937).

37. Την υπ' αρ. 2448/22.9.2024 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Αρμόδια αρχή, διαδικασία και δικαιολογητικά αναγνώρισης των Οργανώσεων Παραγωγών (Ο.Π.) και των Ενώσεών τους (Ε.Ο.Π.), καθώς και των Ομάδων Παραγωγών (Ομ.Π.)» (Β' 4525).

38. Την υπ' αρ. 2450/11.10.2024 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ορισμός Α) των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης των Προγραμμάτων των Περιφερειών και Β) των Γενικών Διευθύνσεων Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειών ως Ενδιάμεσων Φορέων (ΕΦ) Παρεμβάσεων του Πυλώνα II του ΣΣ ΚΑΠ και ανάθεση καθηκόντων σε αυτές» (ΑΔΑ: 622Α4653ΠΓ-ΓΤΒ).

39. Την υπ' αρ. 198558/31.12.2024 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων, και της διαδικασίας αναφορικά με τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ), όπως περιγράφεται στο άρθρο 56 του ν. 4914/2022 (Α' 61)» (Β' 7405).

40. Την υπ' αρ. 1/20.01.2016 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου «Επιλογή και διορισμός Γενικού Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών» (Υ.Ο.Δ.Δ. 18), σε συνδυασμό με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 10 του άρθρου 41 του ν. 4389/2016, και την υπ' αρ. 39/3/30.11.2017 απόφαση (Υ.Ο.Δ.Δ. 689) του Συμβουλίου Διοίκησης της ΑΑΔΕ, καθώς και τις υπό στοιχεία 5294 ΕΞ 2020/17.01.2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 27) και 7608 ΕΞ 2025/17.01.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ. 11) αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, αντίστοιχα, με θέμα «Ανανέωση της θητείας του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)».

41. Την υπό στοιχεία Δ.ΟΡΓ.Α 1125859 ΕΞ 2020/23.10.2020 απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) «Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)» (Β' 4738).

42. Την υπό στοιχεία Α 1003/12.01.2026 απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (ΚΑΔ 2025)» (Β' 235).

43. Το Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΣΣ ΚΑΠ) της Ελλάδας 2023-2027 (CCI 2023EL06AFSP001) και ειδικότερα τις Παρεμβάσεις: Π3-73-2.1 - Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα, Π3-73-2.2 - Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος και Π3-73-2.6 - Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

44. Το υπ' αρ. 21192/24.01.2025 έγγραφο Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027 της Γενικής Γραμματείας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Οδηγίες για τη διασφάλιση περί μη σύγκρουσης συμφερόντων στο πλαίσιο του ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027 στο ΟΠΣΚΕ».

45. Την υπ' αρ. 204823/04.08.2026 σύμφωνη γνώμη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

46. Το γεγονός ότι από την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

47. Το γεγονός ότι με τις διατάξεις της παρούσας θεσπίζεται νέα διοικητική διαδικασία με επίσημο τίτλο: «Καθορισμός πλαισίου εφαρμογής των Παρεμβάσεων: Π3-73-2.1 "Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα", Π3-73-2.2 "Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος" και Π3-73-2.6 "Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις" του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της Ελλάδας 2023 - 2027.», αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας είναι:

α) Ο καθορισμός του θεσμικού πλαισίου για την εφαρμογή των Παρεμβάσεων Π3-73-2.1 «Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα», Π3-73-2.2 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος» και Π3-73-2.6 «Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις» (εφεξής «Παρεμβάσεις») του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ελλάδας 2023 - 2027 (εφεξής «ΣΣ ΚΑΠ»).

β) Η συνέχιση, η καταβολή των σχετικών ενισχύσεων και ολοκλήρωση των έργων - πράξεων στο πλαίσιο των Παρεμβάσεων Π3-73-2.1 «Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλλουν στην Ανταγωνιστικότητα», Π3-73-2.2 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος» του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ελλάδας 2023 - 2027, των οποίων η ανάληψη νομικών δεσμεύσεων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2014-2022 (εφεξής «ανειλημμένες υποχρεώσεις»).

Άρθρο 2

Πεδίο Εφαρμογής

Οι Παρεμβάσεις εφαρμόζονται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, παρέχοντας στήριξη σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και σε συλλογικά σχήματα, των οποίων η έδρα βρίσκεται εντός της Ελληνικής Επικράτειας, για επενδύσεις, με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις δεσμεύσεις της παρούσας.

Άρθρο 3

Στόχοι

Οι Παρεμβάσεις έχουν ως σκοπό την επίτευξη των γενικών στόχων του άρθρου 5 του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 μέσω της επίτευξης των ειδικών στόχων του άρθρου 6 του ως άνω Κανονισμού. Ειδικότερα:

1. Η Παρέμβαση Π3-73-2.1 συμβάλλει στη στήριξη του βιώσιμου εισοδήματος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και στην ανθεκτικότητα του γεωργικού τομέα, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης επισιτιστικής ασφάλειας καθώς και για τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής στην Ένωση. Επιπλέον συμβάλλει στην ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

2. Η Παρέμβαση Π3-73-2.2 συμβάλλει στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό καθώς και στην προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης μέσω επενδύσεων κυκλικής βιοοικονομίας.

3. Η Παρέμβαση Π3-73-2.6 συμβάλλει στην ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και την προώθηση της βιώσιμης ενέργειας. Επιπλέον συμβάλλει στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων καθώς και στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

4. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων παρέχεται στήριξη για την πραγματοποίηση των κατηγοριών των επενδύσεων του άρθρου 8.

Άρθρο 4

Ορισμοί και Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Για την εφαρμογή των Παρεμβάσεων, ισχύουν οι παρακάτω ορισμοί και εννοιολογικοί προσδιορισμοί:

1. Αίτηση πληρωμής (ή αίτημα καταβολής ενίσχυσης)

Η διαδικτυακή αίτηση με το σύνολο των απαραίτητων εγγράφων που υποβάλλει ηλεκτρονικά ο δικαιούχος ώστε να του καταβληθεί η αναλογούσα δημόσια οικονομική στήριξη. Η αίτηση πληρωμής υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ).

2. Αίτηση στήριξης (ή αίτηση χρηματοδότησης)

Η αίτηση, με το σύνολο των απαραίτητων εγγράφων/δικαιολογητικών που υποβάλλει ηλεκτρονικά ο δικαιούχος για ένταξη στο παρόν καθεστώς στήριξης. Ενδεικτικά αναφέρονται, η αίτηση υπαγωγής στις Παρεμβάσεις, το επιχειρηματικό σχέδιο, τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη βαθμολόγηση της αίτησης κ.λπ.

3. Αιτούμενος - Επιλέξιμος - Επιχορηγούμενος Προϋπολογισμός

α) Αιτούμενος προϋπολογισμός είναι το άθροισμα του κόστους απόκτησης/κατασκευής των επενδύσεων για τις οποίες ο υποψήφιος αιτείται οικονομικής στήριξης.

β) Επιλέξιμος προϋπολογισμός ο προϋπολογισμός του επενδυτικού σχεδίου που προκύπτει μετά την εφαρμογή των κανόνων επιλεξιμότητας και των επιμέρους ορίων ή περιορισμών ανά κατηγορία δαπάνης.

γ) Επιχορηγούμενος προϋπολογισμός είναι το μέρος του επιλέξιμου προϋπολογισμού επί του οποίου υπολογίζεται η δημόσια στήριξη, μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου επιχορηγούμενου προϋπολογισμού. Τυχόν υπερβάλλον ποσό δεν επιχορηγείται και καλύπτεται εξ ολοκλήρου με ιδιωτική συμμετοχή, εξακολουθεί όμως να αποτελεί μέρος του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του επενδυτικού σχεδίου και αντικείμενο αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου.

4. Ανακτημένο νερό

Τα οικιακά ή αστικά λύματα καθώς και τα βιομηχανικά υγρά απόβλητα που έχουν υποστεί επεξεργασία σύμφωνα με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στην Οδηγία 91/271/ΕΟΚ και τα οποία προκύπτουν από περαιτέρω επεξεργασία σε εγκατάσταση ανάκτησης σύμφωνα με το παράρτημα Ι τμήμα 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 2020.

5. Ανάκτηση

Η επιστροφή των αχρεωστήτως ή παρانونώς καταβληθέντων ποσών.

6. Απάτη

Κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη, σχετικά με: α) τη χρήση ή την υποβολή πλαστών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την αχρεώστητη είσπραξη ή παρακράτηση πόρων που προέρχονται από το γενικό προϋπολογισμό των Κοινοτήτων ή από τους προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Κοινότητες ή για λογαριασμό τους, β) την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα, και γ) την μη κατά προορισμό χρήση αυτών των πόρων, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς, όπως προβλέπεται στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

7. Απόφαση ένταξης πράξεων

Η απόφαση αρμόδιου οργάνου που περιγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και η οποία γίνεται αυτοδίκαια αποδεκτή.

8. Αρχική κατάσταση

Ως αρχική κατάσταση της εκμετάλλευσης νοείται το σύνολο των καλλιεργειών και εκτροφών που έχουν συμπεριληφθεί σε παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης για το έτος 2025, καθώς και ο πάγιος εξοπλισμός που υπάρχει στην κατοχή της ή υπήρχε έως τις 31.12.2025. Με τον όρο παραδεκτή θεωρείται η Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης που υποβλήθηκε στο ΟΣΔΕ μέχρι και την 1.9.2025.

9. Αρδευτική εγκατάσταση γεωργικής εκμετάλλευσης

Ως αρδευτική εγκατάσταση ορίζεται η εγκατάσταση που ανήκει σε επιλέξιμη οντότητα του άρθρου 5 και διαθέτει άδεια χρήσης νερού δυνάμει της υπ' αρ. 146896/17-10-2014 (Β' 2878) κοινής απόφασης.

10. Αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό

Κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία σύμφωνα με τους όρους της απόφασης ένταξης πράξεων με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης.

11. Γεωργική εκμετάλλευση

Το σύνολο των μονάδων που χρησιμοποιεί για γεωργικές δραστηριότητες και διαχειρίζεται ένας γεωργός στην επικράτεια του ίδιου κράτους μέλους.

12. Γεωργικό προϊόν

Ό,τι περιλαμβάνεται στα προϊόντα που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι που προβλέπεται στο άρθρο 38 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), εκτός των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που καλύπτονται από τον Καν. (ΕΚ) 1379/2013.

13. Γεωργικός τομέας

Το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.

14. Γεωργός νεαρής ηλικίας

Ο δικαιούχος της υπ' αρ. 3088/1.11.2024 πρόσκλησης της Παρέμβασης Π3-75.1 «Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας» του ΣΣ ΚΑΠ της Ελλάδας 2023 - 2027, κατά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του άρθρου 18 της υπ' αρ. 2940/17.10. 2024 (Β' 5874) υπουργικής απόφασης.

15. Δικαιούχος

Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η ομάδα γεωργών - συλλογικό σχήμα γεωργών (όπως ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, συλλογικές αγροτικές οργανώσεις σύμφωνα με τον ν. 4015/2011) το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε απόφαση ένταξης πράξεων.

16. Δυνητική εξοικονόμηση ύδατος

Είναι η μείωση του νερού που δύναται να επιτευχθεί αποκλειστικά και μόνο από την προτεινόμενη επένδυση, χωρίς να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις υφιστάμενες αρδευόμενες καλλιέργειες.

17. Έδρα

Για τις ανάγκες των Παρεμβάσεων, ως έδρα ορίζεται α) για τα φυσικά πρόσωπα η διεύθυνση άσκησης δραστηριότητας, όπως αυτή προκύπτει από τη βεβαίωση τρέχουσας εικόνας ατομικής επιχείρησης μέσω του myAADE και β) για τα νομικά πρόσωπα και τα συλλογικά σχήματα η έδρα που ορίζεται στη συστατική πράξη ή το ισχύον κωδικοποιημένο καταστατικό.

18. Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων (ΕΜΑΣ)

Νοείται το Μητρώο του άρθρου 22 του ν. 4673/2020 (Α' 52), στο οποίο εγγράφονται οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), οι Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ), οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί και οι Ενώσεις τους, οι Ομάδες και οι Οργανώσεις Παραγωγών και οι Ενώσεις τους και οι Διεπαγγελματικές Οργανώσεις.

19. Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας (Ε.Μ.Σ.Υ)

Νοείται το Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας (ΕΜΣΥ), σύμφωνα με την υπ' αρ. 145026/10.01.2014 (Β' 31) κοινή υπουργική απόφαση. Το ΕΜΣΥ είναι ηλεκτρονικό μητρώο, το οποίο αναπτύσσεται και τηρείται στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων με τη μορφή συστήματος βάσης γεωχωρικών δεδομένων και υπηρεσιών. Σύμφωνα με τη σχετική ΚΥΑ, στο Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας εγγράφονται από τις Διευθύνσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων τα υφιστάμενα ενεργά και ανενεργά σημεία υδροληψίας.

20. Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης (ΕΑΕ)

Αίτηση που υποβάλλεται στον Οργανισμό Πληρωμών για την καταβολή άμεσων ενισχύσεων.

21. Επαγγελματίας αγρότης

Το ενήλικο φυσικό πρόσωπο το οποίο εγγράφεται στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων σύμφωνα με την περίπτωση α' του άρθρου 2 του ν. 3874/2010 (Α' 151).

22. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις

Οι δεσμεύσεις που οφείλει να τηρεί ο δικαιούχος από το ημερολογιακό έτος που έπεται της ημερομηνίας ολοκλήρωσης του επενδυτικού του σχεδίου και για πέντε έτη.

Για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, οι καλλιέργειες/εκτροφές του πρώτου έτους των μακροχρονίων υποχρεώσεων αποτυπώνονται στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης που υποβάλλεται το ημερολογιακό έτος που έπεται του έτους της ημερομηνίας ολοκλήρωσης υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Η μελλοντική κατάσταση που δηλώνεται στο ΟΠΣΚΕ συμπίπτει με το πρώτο έτος των μακροχρονίων υποχρεώσεων.

23. Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ)

Νοείται το Μητρώο του άρθρου 1 του ν. 3874/2010 (Α' 151), στο οποίο εγγράφονται όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν αγροτική δραστηριότητα ή κατέχουν αγροτική εκμετάλλευση στην Επικράτεια.

24. Μητρώο Ομάδων Παραγωγών (Ομ.Π.), Οργανώσεων Παραγωγών (Ο.Π.) και Ενώσεων τους (Ε.Ο.Π.)

Νοείται το Μητρώο του άρθρου 7 της υπ' αρ. 2448/229173/2024 (Β' 4525) υπουργικής απόφασης και σε αυτό εγγράφονται οι αναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών (Ομ.Π.), Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.) και οι Ενώσεις τους (Ε.Ο.Π.).

25. Μητρώο Αξιολογητών

Σε κάθε Περιφέρεια δύναται να συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 16 του άρθρου 19, μέσω του οποίου δύναται να πραγματοποιούνται όλα τα στάδια της αξιολόγησης (αξιολόγηση, γνωμοδοτική επιτροπή, επιτροπή εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών) των προτάσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο των παρουσών Παρεμβάσεων.

26. Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ):

Νοείται το Πληροφοριακό Σύστημα του άρθρου 58 του ν. 4914/2022 (Α' 61).

27. Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (εφεξής ΟΠΣΚΕ):

Νοείται το Πληροφοριακό Σύστημα του άρθρου 56 του ν. 4914/2022 (Α' 61).

28. Ολοκλήρωση υλοποίησης επενδυτικού σχεδίου

Η ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, συντελείται τη χρονική στιγμή κατά την οποία ολοκληρώνεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενό του και καθίσταται λειτουργικό, τηρουμένων των όρων και υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο δικαιούχος κατά την ένταξή του στις Παρεμβάσεις.

Η ημερομηνία ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου θεωρείται η ημερομηνία της εντολής πληρωμής του τελικού αιτήματος πληρωμής ή της έγκρισης αιτήματος τροποποίησης για την ολοκλήρωση του σχεδίου.

29. Πραγματική μείωση της χρήσης ύδατος

Πρόκειται για την πραγματική μείωση στη χρήση του νερού που οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην προτεινόμενη επένδυση, χωρίς να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις υφιστάμενες αρδευόμενες καλλιέργειες.

30. Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ελλάδας 2023 - 2027 (ΣΣ ΚΑΠ)

Το έγγραφο που έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την απόφαση C(2022) 8270 στις 21-11-2022 και αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και των αγροτικών περιοχών της Χώρας απαντώντας στις σύγχρονες προσκλήσεις μέσα από μία ισορροπημένη προσέγγιση των φιλοδοξιών της νέας ΚΓΠ για μία περισσότερο ανθεκτική, πράσινη και ψηφιακή Γεωργία, σε εναρμόνιση με τις αντίστοιχες προτεραιότητες των στρατηγικών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

31. Συνδεδεμένες, συνεργαζόμενες και ανεξάρτητες επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με το παράρτημα Ι του Καν. (ΕΕ) 651/2014, μία επιχείρηση είναι συνδεδεμένη με μία άλλη όταν, άμεσα ή έμμεσα, κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της άλλης επιχείρησης ή όταν έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου της άλλης επιχείρησης ή όταν βάσει σύμβασης ή ρήτρας έχει το δικαίωμα να ασκεί κυριαρχική επιρροή στην άλλη επιχείρηση. Συνεργαζόμενες είναι οι επιχειρήσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένες εφόσον η μία κατέχει μόνη ή από κοινού με μία ή περισσότερες συνδεδεμένες επιχειρήσεις το 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης. Ανεξάρτητες είναι οι επιχειρήσεις που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως συνδεδεμένες ή συνεργαζόμενες. Σε κάθε περίπτωση υπερισχύουν οι αναλυτικοί ορισμοί του άρθρου 3 του παραρτήματος Ι του Καν. (ΕΕ) 651/2014.

32. Συλλογικά σχήματα αγροτών - Νεοσύστατα συλλογικά σχήματα αγροτών

Τα αγροτικά συνεργατικά σχήματα, εφεξής συλλογικά σχήματα, που λειτουργούν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όπως αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις παραγωγών καθώς και ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, ΚΟΙΝΣΕΠ κ.λπ. Ως νεοσύστατα συλλογικά σχήματα θεωρούνται αυτά για τα οποία κατά την έκδοση της πρόσκλησης δεν έχει παρέλθει δωδεκάμηνο από την ημερομηνία αναγνώρισής τους.

33. Συλλογικό Δίκτυο Άρδευσης

Πρόκειται για το δίκτυο που τελεί υπό τη διαχείριση ενός Φορέα Διαχείρισης (Οργανισμός Εγγείων Βελτιώσεων (ΟΕΒ) ή ΟΤΑ α' ή β' βαθμού) και διαθέτει άδεια χρήσης νερού δυνάμει της υπ' αρ. 146896/17-10-2014 (Β' 2878) κοινής υπουργικής απόφασης.

34. Συλλογική επένδυση

Σύνολο δαπανών, οι οποίες υλοποιούνται από συλλογικά σχήματα αγροτών και αφορούν αποκλειστικά στο σύνολο των μελών τους, με στόχο τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας αλλά και τη βέλτιστη αξιοποίηση των υλοποιούμενων δαπανών.

35. Σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (ΣΔΛΑΠ)

Αφορά στη μελέτη που περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για κάθε Λεκάνη Απορροής Ποταμού και συνολικά για κάθε Υδατικό Διαμέρισμα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ μέσα από μία ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση του νερού.

36. Τυπική Απόδοση

36.1 Η τυπική απόδοση ορίζεται ως η ακαθάριστη αξία των παραγόμενων προϊόντων της εκμετάλλευσης, εκφράζεται σε ευρώ και αποτελεί τον δείκτη της παραγωγικής δυναμικότητας της εκμετάλλευσης. Η συνολική τυπική απόδοση της γεωργικής εκμετάλλευσης ισούται με το σύνολο της τυπικής απόδοσης των επί μέρους καλλιεργειών και εκτροφών της εκμετάλλευσης.

36.2 Για τον υπολογισμό της τυπικής απόδοσης των καλλιεργειών και των εκτροφών πολλαπλασιάζεται ο αριθμός των καλλιεργούμενων στρεμμάτων, εκτρεφόμενων παραγωγικών ζώων, μελισσοσμηνών, κουτιών μεταξοσκώληκα της εκμετάλλευσης, όπως αυτά δηλώνονται στην Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης αποκλειστικά με τον αντίστοιχο συντελεστή τυπικής απόδοσης του Παραρτήματος 2, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρέσεις των κατωτέρω περιπτώσεων α) έως και γ).

α) Για τον υπολογισμό της τυπικής απόδοσης των καλλιεργειών μονίμων νεαρών δενδρωδών καλλιεργειών κατά την αρχική κατάσταση χρησιμοποιείται το 50% της τυπικής απόδοσης των παραγωγικών φυτειών. Ωστόσο, για τον υπολογισμό της τυπικής απόδοσης της μελλοντικής κατάστασης δύναται για τις νεαρές φυτείες να χρησιμοποιείται το σύνολο της τυπικής απόδοσης.

β) Στην παραγωγική δυναμικότητα της εκμετάλλευσης δεν προσμετράται η τυπική απόδοση των επίσπορων καλλιεργειών.

γ) Στην παραγωγική δυναμικότητα της εκμετάλλευσης δεν προσμετράται η τυπική απόδοση που προέρχεται από: i) Βοσκοτόπους, ii) Δασικά δένδρα που δεν παράγουν εδώδιμους καρπούς, iii) Εκτάσεις σε αγρανάπαυση, iv) Γη που δεν εντάσσεται σε καλλιεργητική δραστηριότητα, v) Εκτάσεις με ΑΠΕ, vi) Θηράματα, vii) Θηραματικά πτηνά, viii) Μανιτάρια που δεν καλλιεργούνται σε εντατική καλλιέργεια εντός θαλάμων (π.χ. τρούφα).

36.3 Ως τυπική απόδοση αρχικής κατάστασης ορίζεται η τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης κατά το 2025. Ως τυπική απόδοση ολοκλήρωσης, ορίζεται η τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης που επιτυγχάνεται κατά το έτος ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου.

36.4 Αναλυτικά οι τυπικές αποδόσεις των κλάδων παραγωγής περιγράφονται στο Παράρτημα 2 και εξειδικεύονται ανά καλλιέργεια και ποικιλία από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ).

37. Υφιστάμενες υποδομές άρδευσης (σε συλλογικό δίκτυο ή σε γεωργική εκμετάλλευση)

Όλες οι υποδομές άρδευσης οι οποίες υφίστανται σε μία ήδη αρδευόμενη περιοχή πριν την προτεινόμενη επένδυση (π.χ. ατομικές υδροληψίες, ατομικά δίκτυα, σωλήνες άρδευσης ανοιχτοί ή κλειστοί, δευτερεύοντα ή τριτεύοντα δίκτυα, κ.α.)

Άρθρο 5

Επιλεξιμότητα δικαιούχων

1. Δικαιούχοι των Παρεμβάσεων είναι φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και συλλογικά σχήματα, που υποβάλουν εμπρόθεσμα αίτηση στήριξης, η οποία πληροί τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρούσας και καλύπτεται από τη δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης. Ειδικότερα:

1.1. Τα υποψήφια φυσικά πρόσωπα, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης, πρέπει να:

1.1.1. Έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, να μην έχουν υπερβεί το 63ο έτος της ηλικίας τους και να έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

1.1.2. Είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων ως επαγγελματίες αγρότες (όχι νεοεισερχόμενοι επαγγελματίες αγρότες) ή είναι δικαιούχοι της υπ' αρ. 3088/1.11.2024 πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-75.1 (Εγκατάσταση Γεωργών Νεαρής Ηλικίας).

1.1.3. Έχουν υποβάλει παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης για το έτος 2025.

1.1.4. Είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα.

1.1.5. Μην είναι άμεσα συνταξιοδοτούμενα από οποιοδήποτε ταμείο, εξαιρουμένων των περιπτώσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας του άρθρου 37 του ν. 3996/2011 (Α' 170), όπως ισχύει και της παρ. γ του άρθρου 5 του ν. 1287/1982 (Α' 123).

1.2. Τα υποψήφια νομικά πρόσωπα κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης, πρέπει να:

1.2.1. Έχουν στο καταστατικό τους ως δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας και τουλάχιστον το 50% του κύκλου εργασιών του έτους που θα καθοριστεί στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος να προέρχεται από αγροτικές δραστηριότητες.

- 1.2.2. Είναι εγγεγραμμένα στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.)
- 1.2.3. Είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα.
- 1.2.4. Έχουν διάρκεια αορίστου χρόνου ή τουλάχιστον έως το 2038.
- 1.2.5. Είναι δικαστικά φερέγγυα.
- 1.3. Τα υποψήφια συλλογικά σχήματα αγροτών, όπως ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, αγροτικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών και ΚΟΙΝΣΕΠ, κατά την ημερομηνία υποβολής αίτησης στήριξης, πρέπει να:
 - 1.3.1. Έχουν ως κύρια δραστηριότητα την άσκηση της γεωργίας ή/και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων των μελών τους.
 - 1.3.2. Αποτελούνται από τουλάχιστον 12 μέλη εφόσον πρόκειται για ομάδα παραγωγών φυτικής παραγωγής ή τουλάχιστον 5 μέλη εφόσον πρόκειται για ομάδα παραγωγών ζωικής παραγωγής ή/και μελισσοκομίας. Τα ανωτέρω όρια ισχύουν και για τις ΚΟΙΝΣΕΠ. Εφόσον πρόκειται για αγροτικούς συνεταιρισμούς ή οργανώσεις παραγωγών πρέπει να αποτελούνται τουλάχιστον από 30 ή 20 μέλη αντιστοίχως (φυτική/ζωική παραγωγή). Για τα συλλογικά σχήματα τα οποία στην αρχική κατάσταση παράγουν αμιγώς βιολογικά προϊόντα καθώς και για εκείνα που έχουν έδρα σε νησιωτική περιοχή πλην Κρήτης και Εύβοιας, τα ανωτέρω όρια μειώνονται κατά 50% με τον ελάχιστο αριθμό μελών να μην επιτρέπεται να υπολείπεται των 5.
 - 1.3.3. Κατά τα έτη που ορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, α) τα συλλογικά σχήματα εμφανίζουν κερδοφόρα αποτελέσματα, β) οι ομάδες παραγωγών και οι ΚΟΙΝΣΕΠ επιτυγχάνουν ως ελάχιστη αξία διακινούμενης παραγωγής των μελών τους τα 100.000 ευρώ και γ) οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι οργανώσεις παραγωγών επιτυγχάνουν ως ελάχιστη αξία διακινούμενης παραγωγής των μελών τους τα 300.000 ευρώ. Από τις ανωτέρω υποχρεώσεις εξαιρούνται τα νεοσύστατα συλλογικά σχήματα.
 - 1.3.4. Είναι εγγεγραμμένα και ενήμερα στο οικείο μητρώο, όπως αυτό ορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία.
 - 1.3.5. Έχουν διακριτή λογιστική διαχείριση αν το συλλογικό σχήμα υπάγεται στο καθεστώς άλλου νομικού προσώπου.
 - 1.3.6. Είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερα. Στην περίπτωση που το συλλογικό σχήμα υπάγεται στο καθεστώς άλλου νομικού προσώπου, η υποχρέωση αφορά το νομικό πρόσωπο στο οποίο υπάγεται.
 - 1.3.7. Είναι δικαστικά φερέγγυα. Στην περίπτωση που το συλλογικό σχήμα υπάγεται στο καθεστώς άλλου νομικού προσώπου, τότε η υποχρέωση αφορά το νομικό πρόσωπο στο οποίο υπάγεται.
 - 1.3.8. Έχουν ορίσει ένα φυσικό πρόσωπο ως νόμιμο εκπρόσωπο για τους σκοπούς των Παρεμβάσεων.
 - 1.3.9. Το σύνολο των μελών των ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν υποβάλλει Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης στο ΟΣΔΕ 2025.
2. Δεν παρέχεται στήριξη στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - 2.1. Σε υποψηφίους, οι οποίοι στο πλαίσιο των υπ' αρ. 13849/14.12.2017 ή υπ' αρ. 1710/7.5.2021 προσκλήσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2022 οριστικοποίησαν στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) τουλάχιστον ένα αίτημα προκαταβολής ή πληρωμής από το οποίο προέκυψε καταβολή οικονομικής στήριξης και έως την υποβολή της αίτησης στήριξης δεν έχουν ολοκληρώσει το επενδυτικό τους σχέδιο.
 - 2.2. Σε υποψηφίους οι οποίοι, στο πλαίσιο της υπ' αρ. 534/13.3.2023 πρόσκλησης οριστικοποίησαν στο ΠΣΚΕ τουλάχιστον ένα αίτημα προκαταβολής ή πληρωμής για το οποίο έχει ολοκληρωθεί, έως την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης, η καταβολή οικονομικής στήριξης προς τον δικαιούχο. Από τον ανωτέρω αποκλεισμό εξαιρούνται οι υποψήφιοι που αιτούνται τη συγχρηματοδότηση αιτήσεων αποκλειστικά στο πλαίσιο των Παρεμβάσεων Π3-73-2.2 και Π3-73-2.6, εφόσον έως την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης έχουν ολοκληρώσει το επενδυτικό σχέδιο που έχει εγκριθεί στο πλαίσιο της υπ' αρ. 534/13.3.2023 πρόσκλησης.
 - 2.3. Σε υποψηφίους οι οποίοι έχουν υποβάλει αίτηση στήριξης στην Παρέμβαση Π3-73-2.9 και αυτή έχει εγκριθεί.
 - 2.4. Σε υποψηφίους οι οποίοι δηλώνουν ψευδή ή ανακριβή στοιχεία εκ προθέσεως προκειμένου να ενταχθούν στις Παρεμβάσεις.
 - 2.5. Σε υποψηφίους, οι οποίοι δημιουργούν τεχνητά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ένταξη στις Παρεμβάσεις.
 - 2.6. Σε υποψηφίους σε βάρος των οποίων έχει εκδοθεί απόφαση καταλογισμού για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ένταξή τους σε προσκλήσεις του ΠΑΑ 2014-2022 ή του ΣΣ ΚΑΠ χωρίς να έχει επιστραφεί αποδεδειγμένα το καταλογισθέν ποσό.
 - 2.7. Σε υποψηφίους σε βάρος των οποίων εκκρεμεί εντολή ανάκτησης εκδοθείσα βάσει προηγούμενης απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην περίπτωση συλλογικών σχημάτων η υποχρέωση θεωρείται ισχυρή όταν η εντολή ανάκτησης έχει γίνει σε βάρος του υπερκείμενου νομικού προσώπου.

2.8. Σε υποψηφίους που αιτούνται τη χρηματοδότηση δαπανών οι οποίες έχουν ήδη ενταχθεί ή/και ενισχυθεί σε ίδιες ή άλλες συγχρηματοδοτούμενες δράσεις.

2.9. Σε συλλογικά σχήματα τα οποία υποβάλλουν αίτηση στήριξης επενδύσεων από το οικείο Πρόγραμμα Τομεακά.

2.10. Σε συλλογικά σχήματα τα οποία δεν έχουν προβεί σε σύνταξη και έγκριση ισολογισμών για την τριετία που προηγείται του έτους υποβολής, σε περίπτωση σχετικής υποχρέωσης.

Άρθρο 6

Επιλεξιμότητα γεωργικών εκμεταλλεύσεων

1. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των υποψηφίων φυσικών και νομικών προσώπων κατά την ημερομηνία υποβολής αίτησης στήριξης πρέπει να τηρούν τα εξής:

1.1. Το σύνολο της γεωργικής εκμετάλλευσης έχει περιληφθεί σε παραδεκτή Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του έτους 2025.

1.2. Σύμφωνα με την Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του έτους 2025 η γεωργική εκμετάλλευση έχει ελάχιστο μέγεθος παραγωγικής δυναμικότητας (εκφρασμένη ως τυπική απόδοση) το ποσό των δώδεκα χιλιάδων ευρώ (12.000 €), εφόσον αυτή βρίσκεται στην ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη ή την Εύβοια ή το ποσό των οκτώ χιλιάδων ευρώ (8.000 €) εφόσον αυτή βρίσκεται σε νησί της Χώρας πλην Κρήτης και Εύβοιας.

1.3. Παράγουν γεωργικά προϊόντα του καταλόγου του Παραρτήματος Ι της ΣΛΕΕ (Άρθρο 38).

1.4. Η γεωργική εκμετάλλευση πληροί τα κοινοτικά πρότυπα που την αφορούν, με εξαίρεση τις εκμεταλλεύσεις των γεωργών νεαρής ηλικίας που εγκαθίστανται για πρώτη φορά και λαμβάνουν προθεσμία συμμόρφωσης.

1.5. Διαθέτουν τις απαραίτητες άδειες για τη λειτουργία τους ή για την καλλιέργεια οινάμπελων. Στην περίπτωση κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, το κριτήριο ελέγχεται έως την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 7

Γενικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών

1. Οι δαπάνες κρίνονται επιλέξιμες για στήριξη εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω γενικές προϋποθέσεις:

1.1. Προβλέπονται σε επενδυτικό σχέδιο το οποίο πληροί τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, και συμπεριλαμβάνεται στον πίνακα της περ. 1.1 της παρ. 1 του άρθρου 21.

1.2. Αφορούν αποκλειστικά την προς στήριξη εκμετάλλευση. Για το σκοπό αυτό τεκμηριώνεται, α) η σκοπιμότητά τους, β) ότι προσαρμόζονται λειτουργικά στις συνθήκες και στις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης και γ) ότι έχουν δυναμικότητα, μέγεθος και ποσότητα ανάλογες της παραγωγικής ικανότητας της εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 13.

1.3. Δεν δημιουργούνται τεχνητά οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να καθοριστούν επιλέξιμες.

1.4. Αφορούν καινούργια και αμεταχείριστα επενδυτικά αγαθά των οποίων η απόκτηση/εγκατάσταση μπορεί να πιστοποιηθεί στο πλαίσιο της επιτόπιας επίσκεψης της παρ. 4 του άρθρου 28.

1.5. Τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή των ακινήτων στα οποία εγκαθίστανται μόνιμα επενδύσεις, σύμφωνα με το άρθρο 10.

1.6. Έχουν εύλογο κόστος υλοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 12.

1.7. Δεν προκαλούν αλλαγή στη φύση του προϊόντος, εξαιρουμένων των δαπανών που αναφέρονται στο άρθρο 8.

1.8. Συμμορφώνονται με τα ενωσιακά (κοινοτικά) πρότυπα, την εθνική νομοθεσία και τις απαιτήσεις του Παραρτήματος 6.

1.9. Πραγματοποιούνται μετά την 1η Ιουνίου του 2026, υπό την προϋπόθεση ότι το σύνολο των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου που έχει πραγματοποιηθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης δεν υπερβαίνει το 80% της αξίας των εγκεκριμένων δαπανών καθώς και της αξίας των δαπανών οι οποίες τελικά εκκαθαρίζονται στο πλαίσιο αιτημάτων πληρωμής. Η υλοποίηση δαπανών πριν την συμπερίληψη του επενδυτικού σχεδίου σε απόφαση ένταξης γίνεται με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή χωρίς να δημιουργεί υποχρέωση συγχρηματοδότησής τους από το ΕΓΤΑΑ.

1.10. Δεν έχουν ενισχυθεί και δεν θα ενισχυθούν από άλλη πηγή εξαιρουμένης της ενίσχυσής της ίδιας συμμετοχής των δαπανών αυτών μέσω Χρηματοδοτικών Εργαλείων.

1.11. Προβλέπεται από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία να χαρακτηρίζονται ως «γεωργικές» (π.χ. μηχάνημα που ταξινομείται ως «γεωργικό» και όχι ως «μηχάνημα έργου»). Στην περίπτωση που δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία η δυνατότητα χαρακτηρισμού/ταξινόμησης της δαπάνης ως γεωργικής, πρέπει να χρησιμοποιείται στην εκτέλεση γεωργικών εργασιών, στη διαχείριση και ασφάλεια της εκμετάλλευσης, στην αποθήκευση, στη συντήρηση, στην προετοιμασία πρώτης πώλησης των προϊόντων της εκμετάλλευσης. Στις «γεωργικές»

συμπεριλαμβάνονται και οι δαπάνες για την αξιοποίηση των υποπροϊόντων της εκμετάλλευσης καθώς και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) με σκοπό την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης.

1.12. Έχει εκδοθεί κατάλληλη περιβαλλοντική αδειοδότηση κατά την υποβολή αιτήματος πληρωμής που αφορά τη σχετική δαπάνη.

1.13. Τηρούν τις προϋποθέσεις των Παραρτημάτων της παρούσας καθώς και τις προϋποθέσεις της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, που τις αφορούν κατά περίπτωση.

1.14. Ικανοποιούν ανά κατηγορία τις ειδικές προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 8.

1.15. Εφόσον επιβληθούν από το ενωσιακό δίκαιο νέες απαιτήσεις για τους γεωργούς, οι δαπάνες για τη συμμόρφωση με τις νέες απαιτήσεις είναι επιλέξιμες έως και είκοσι τέσσερις (24) μήνες από την ημερομηνία, κατά την οποία καθίστανται δεσμευτικές για την εκμετάλλευση, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στη σχετική ενωσιακή νομοθεσία.

1.16. Υλοποιούνται εντός της Περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η έδρα του δικαιούχου.

1.17. Επενδυτικά σχέδια που περιλαμβάνουν εξοπλισμό άρδευσης πρέπει να τηρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας που προσδιορίζονται στο άρθρο 74 «Επενδύσεις στην άρδευση» του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 ως ακολούθως:

1.17.1. Υφίσταται ή δημιουργείται, ως μέρος της επένδυσης, πρόγραμμα υδρομέτρησης. Ειδικότερα, επενδυτικά σχέδια που περιλαμβάνουν εξοπλισμό άρδευσης υποχρεωτικά περιλαμβάνουν την τοποθέτηση υδρομετρητή.

1.17.2. Η στήριξη για βελτίωση υφιστάμενης αρδευτικής εγκατάστασης ή στοιχείου αρδευτικής υποδομής χορηγείται μόνο εάν:

1.17.2.1. Έχει εκτιμηθεί εκ των προτέρων ότι συνεπάγεται δυνητική εξοικονόμηση ύδατος, κατ'ελάχιστο 20%.

1.17.2.2. Όταν η επένδυση επηρεάζει συστήματα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων των οποίων η κατάσταση έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (ΣΔΛΑΠ) για λόγους σχετιζόμενους με την ποσότητα των υδάτων, επιτυγχάνεται πραγματική μείωση της χρήσης ύδατος κατά 10%, που συμβάλλει στην επίτευξη καλής κατάστασης των εν λόγω υδατικών συστημάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

1.17.3. Οι προϋποθέσεις της παρ. 1.17.2 δεν εφαρμόζονται σε επενδύσεις που αφορούν στη χρήση υδάτων από ανάκτηση που δεν επηρεάζουν συστήματα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων, σε επενδύσεις που επηρεάζουν μόνο την ενεργειακή απόδοση υφιστάμενης εγκατάστασης, καθώς και σε επενδύσεις που αφορούν στη δημιουργία ταμιευτήρα.

1.17.4. Επενδύσεις στη χρήση υδάτων από ανάκτηση ως εναλλακτική παροχή νερού είναι επιλέξιμες μόνο εάν η παροχή και η χρήση του νερού αυτού συμμορφώνεται με τον Καν (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου.

1.18. Είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το ΕΓΤΑΑ οι δαπάνες που πληρούν τις προϋποθέσεις των περ. 1.1-1.17, πραγματοποιούνται από τον δικαιούχο και καταβάλλονται από τον Οργανισμό Πληρωμής μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2029.

2. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται από συλλογικά σχήματα κρίνονται επιλέξιμες για στήριξη εφόσον, επιπλέον των προϋποθέσεων της παρ. 1, συντρέχουν τα εξής:

2.1. Ο προγραμματισμός της επένδυσης πραγματοποιείται στη βάση ενός επιχειρηματικού σχεδίου, το οποίο καταρτίζεται και υποβάλλεται από κοινού και αφορά στο σύνολο των μελών του συλλογικού σχήματος.

2.2. Υποβάλλεται μία μοναδική αίτηση στήριξης ανά πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία αφορά δαπάνες που προορίζονται αποκλειστικά για κοινή χρήση από τα μέλη του συλλογικού σχήματος.

2.3. Οι αιτούμενες δαπάνες προσαρμόζονται λειτουργικά στις συνθήκες και στις δραστηριότητες των μελών του συλλογικού σχήματος και έχουν δυναμικότητα, μέγεθος, ποσότητα ανάλογες της συνολικής παραγωγικής ικανότητας αυτών.

2.4. Η υλοποίηση της επένδυσης πραγματοποιείται αποκλειστικά προς όφελος του συνόλου των μελών του συλλογικού σχήματος με σκοπό τη βελτίωση συνολικά των επιδόσεων των εκμεταλλεύσεων των μελών.

3. Σε κάθε περίπτωση κατά την υλοποίηση της επένδυσης διασφαλίζονται τα ακόλουθα:

3.1. Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της συμμόρφωσης με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Καν. (ΕΕ) 2021/2015 και τις οριζόντιες αρχές της παρ. 2 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 3506/18.12.2023 (Β' 7144) υπουργικής απόφασης.

3.2. Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου.

3.3. Αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Άρθρο 8

Ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών

Εντός των κατηγοριών που ακολουθούν, επιπροσθέτως των προϋποθέσεων και των όρων της παρούσας και των άρθρων 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 38 και 39 καθώς και των παραρτημάτων, ενισχύονται οι επενδύσεις που πληρούν και τις κάτωθι προϋποθέσεις κατά περίπτωση:

1. Μετεγκατάσταση, ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών.
 - 1.1. Υποκατηγορίες Επενδύσεων
 - 1.1.1. Σταβλικές εγκαταστάσεις.
 - 1.1.2. Μελισσοκομικές εγκαταστάσεις όπως χώρος εξαγωγής μελιού και αποθήκες.
 - 1.1.3. Εγκαταστάσεις προετοιμασίας προϊόντων για πρώτη πώληση όπως ψυγεία, αποφλοιωτήρια, ξηρανή, διαλογητήρια, πλυντήρια και συσκευαστήρια.
 - 1.1.4. Αποθήκες και λοιποί αποθηκευτικοί χώροι.
 - 1.1.5. Περίφραξη και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου για την εξυπηρέτηση των εγκεκριμένων επενδύσεων της κατηγορίας που υλοποιούνται.
 - 1.1.6. Προκατασκευασμένοι οικίσκοι φιλοξενίας εργατών συνολικού εμβαδού έως 60 τ.μ. και ανώτατου κόστους έως 350 ευρώ ανά τ.μ.
 - 1.1.7. Εργαστήρια ιστοκαλλιέργειας.
 - 1.1.8. Κάθε είδους ομβροδεξαμενή (πλαστική, τσιμεντένια, μεταλλική κ.λπ.) αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση του ζωικού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης υπό την προϋπόθεση ότι η πλήρωση της ομβροδεξαμενής γίνεται από τα όμβρια ύδατα που προέρχονται από την απορροή εγκαταστάσεων της εκμετάλλευσης.
 - 1.1.9. Γεωτρήσεις (νέες ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων) αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση του ζωικού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης (δεν περιλαμβάνεται αρδευτική χρήση).
 - 1.1.10. Κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές κατασκευές που είναι απαραίτητες για τη διαχείριση των αποβλήτων υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της γεωργικής εκμετάλλευσης (όπως βοηθητικοί χώροι, κατασκευή τοποθέτησης διαχωριστήρα, δεξαμενές κ.λπ.)
 - 1.1.11. Κάθε άλλη κτιριακή υποδομή και κατασκευή που τεκμηριώνεται ως απαραίτητη για τη λειτουργία της γεωργικής εκμετάλλευσης.
 - 1.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:
 - 1.2.1. Γεωργικά κτίρια και κατασκευές που υλοποιούνται (ανέγερση, μετεγκατάσταση, επέκταση) ή/και διαμορφώνονται ή εντός των οποίων υλοποιούνται επενδύσεις εκσυγχρονισμού τους, πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές των Παραρτημάτων 4, 5 και 6 κατά περίπτωση.
 - 1.2.2. Η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων χωροθετούνται γεωργικά κτίρια και κατασκευές, σύμφωνα με το άρθρο 10.
 - 1.2.3. Η ύπαρξη άδειας λειτουργίας - εγκατάστασης κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, όπου αυτή απαιτείται.
 - 1.2.4. Η τεκμηρίωση του είδους και της δυναμικότητας της επένδυσης σε σχέση με τα παραγόμενα απόβλητα της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση (μελέτη διάθεσης αποβλήτων).
 - 1.2.5. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις της παραγράφου 1.1.11 δεν μπορούν να υπερβαίνουν σε συνολικό εμβαδόν τα 200 τ.μ.
 - 1.2.6. Η κατασκευή για την τοποθέτηση διαχωριστήρα κτηνοτροφικών αποβλήτων δεν μπορεί να υπερβαίνει σε συνολικό εμβαδόν τα 18 τ.μ.
 - 1.2.7. Η αιτούμενη δαπάνη υλοποίησης να μην υπερβαίνει τις τιμές που ορίζονται στα παραρτήματα της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το εύλογο κόστος.
 - 1.3. Επιπλέον για την εφαρμογή της παρούσας ορίζονται τα εξής:
 - 1.3.1. Δεν ενισχύονται γεωργικά κτίρια και κατασκευές που εμφανίζουν προϋποθέσεις αλλαγής χρήσης.
 - 1.3.2. Οι επενδύσεις μετεγκατάστασης είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι η μετεγκατάσταση είναι αναγκαία για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας ή/και για άλλους λόγους, οι οποίοι έχουν άμεσες δυσμενείς επιπτώσεις στη βιωσιμότητα και στην ασφάλεια της εκμετάλλευσης. Στις ενέργειες μετεγκατάστασης ενισχύονται και οι δαπάνες αποσυναρμολόγησης, μεταφοράς και επανασυναρμολόγησης του υφιστάμενου εξοπλισμού.
 - 1.3.3. Εφόσον από διατάξεις πολεοδομικού χαρακτήρα, αγροτικές αποθήκες, μελισσοκομικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις για την προετοιμασία ή/και συσκευασία ή/και πρώτη πώληση της παραγωγής δύναται να χωροθετηθούν εντός ορίων οικισμών, αυτές δεν ενισχύονται αν αποτελούν τμήμα άλλου ευρύτερου κτιρίου ή αν εμφανίζουν προϋποθέσεις αλλαγής χρήσης.

1.3.4. Αποθήκες ζωοτροφών ή/και προϊόντων της εκμετάλλευσης έως 100 τετραγωνικών μέτρων συνολικά, ενισχύονται χωρίς να απαιτείται η τεκμηρίωση του εμβαδού τους.

1.3.5. Αποθήκες και υπόστεγα που προορίζονται για την αποθήκευση γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων και εξοπλισμού εκτός του μελισσοκομικού, έως 100 τετραγωνικών μέτρων, ενισχύονται χωρίς να απαιτείται η τεκμηρίωση του μεγέθους τους. Σε περίπτωση υπέρβασης η ενίσχυση περιορίζεται στα 100 τ.μ.

1.3.6. Οι προκατασκευασμένοι οικίσκοι φιλοξενίας εργατών δεν μπορούν να υπερβαίνουν το συνολικό εμβαδό των 60 τ.μ.

1.3.7. Οι επενδύσεις περίφραξης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου της παρ. 1.1.5 είναι επιλέξιμες μόνον εφόσον υλοποιούνται για την εξυπηρέτηση επενδύσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της παρούσας.

2. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

2.1. Υποκατηγορίες Επενδύσεων

2.1.1. Ενισχύεται ο εξοπλισμός, ο οποίος ενσωματώνεται σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή επί γηπέδων. Ειδικότερα ενισχύεται:

α) Εξοπλισμός ζωικής παραγωγής, όπως αμελκτικά συγκροτήματα, ταινίες μεταφοράς, σιλό αποθήκευσης ζωοτροφών, συγκροτήματα παραγωγής ζωοτροφών, συγκροτήματα θέρμανσης και δροσισμού, ταΐστρες, ποτίστρες, εξοπλισμός διαχείρισης αποβλήτων της εκμετάλλευσης, αποτεφρωτήρες κ.ά.

β) Εξοπλισμός φυτικής παραγωγής όπως ξηραντήρια, συγκροτήματα διαλογής, θάλαμοι ψύξης, συγκροτήματα συσκευασίας κ.ά.

2.1.2. Ενισχύεται αποκλειστικά ο εξής αυτοκινούμενος εξοπλισμός: α) Οι γεωργικοί ελκυστήρες των κατηγοριών T1, T2, T4, και C του άρθρου 4 του Καν. (ΕΕ) 167/2013, (εξαιρουμένων των οχημάτων φορτηγού τύπου, ελαφρού τύπου και τύπου Unimog και των οχημάτων που μπορούν να μεταφέρουν προσωπικό πέραν του χειριστή σε σειρά καθισμάτων), οι περionoφόροι και τηλεσκοπικοί φορτωτές, οι ολισθαίνοντες φορτωτές (skid-steer loaders), τα μηχανήματα διαχείρισης αποθηκών ζωοτροφών της εκμετάλλευσης και β) τα ψεκαστικά, τα χορτοκοπτικά, τα χορτοσυλλεκτικά, τα ενσιροκοπτικά (κτηνοτροφικών φυτών κ.α.), οι φυτευτικές μηχανές, οι πατατοσυλλεκτικές, οι καρτοσυλλεκτικές, οι μηχανές συλλογής κρεμμυδιών, οι μηχανές συλλογής αρωματικών και ανθοκομικών φυτών, οι σταφυλοσυλλεκτικές, οι μηχανές συλλογής οπώρων και ακρόδρυων, οι δονητές/συλλέκτες δέντρων, οι λιπασματοδιανομείς και οι ενσιροδιανομείς, γ) οι βαμβακοσυλλεκτικές, οι θεριζοαλωνιστικές μηχανές, οι μηχανές συλλογής ρυζιού οσπρίων, ψυχανθών, βιομηχανικής ντομάτας και τεύτλων υπό τις προϋποθέσεις του Παραρτήματος 4, αποκλειστικά για συλλογικά σχήματα.

2.1.3. Ενισχύονται μηχανήματα και εξοπλισμός για την εξυπηρέτηση της:

i. Ζωικής παραγωγής και μελισσοκομίας όπως, κινητές αμελκτικές μηχανές, ενσιροδιανομείς, μελιτοεξαγωγείς, μηχανές γαλουχίας, κινητές ταΐστρες και ποτίστρες κ.ά.

ii. Φυτικής παραγωγής, όπως αναρτώμενα ή συρόμενα μηχανήματα κατεργασίας εδάφους, σπαρτικές μηχανές, λιπασματοδιανομείς, ψεκαστικά μηχανήματα (εξαιρούνται οι επινώτιοι ψεκαστήρες) και εξοπλισμός ασφαλείας, μηχανήματα χορτονομής (κοπτικά, συνθλιπτικά, συλλεκτικά και δετικά), συλλεκτικές μηχανές και εξοπλισμός συλλογής, ρυμουλκούμενα με ανύψωση ή/και ανατροπή (πλατφόρμες απλές και ανατρεπόμενες, σκάλες ανύψωσης), κλαδευτικά αναρτώμενα και συρόμενα, φορητά αλυσοπρίονα, εξαρτήματα ελκυστήρων αναρτώμενα (π.χ. ανυψωτικά, φορτωτές, αρπάγες και πιρούνες μπάλας) κ.ά.

2.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτείται να πληρούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:

2.2.1. Για κάθε εξοπλισμό ή μηχανήμα που ενσωματώνεται εντός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών, στην αίτηση στήριξης, προσδιορίζεται το κτίριο ή η κατασκευή στην οποία ενσωματώνεται και τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή των ακινήτων αυτών.

2.2.2. Για τις επενδύσεις ζωικής παραγωγής της υποκατηγορίας της υποπαρ. 2.1.1, απαιτείται η προσκόμιση κατάλληλης άδειας λειτουργίας κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

2.2.3. Ο εξοπλισμός για επενδύσεις ζωικής παραγωγής της υποκατηγορίας της υποπαρ. 2.1.1 πρέπει να είναι εναρμονισμένος με τα σχετικά ενωσιακά πρότυπα και να πληροί τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας.

2.2.4. Στην ηπειρωτική χώρα, στην Κρήτη και στην Εύβοια, δαπάνες για αγορά αμελκτικής μηχανής αιγοπροβάτων δεν είναι επιλέξιμες για εκμεταλλεύσεις με λιγότερα από 150 ενήλικα θηλυκά ζώα στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

2.2.5. Δαπάνες για αγορά γαλακτομετρητή ή ταινίας διατροφής είναι επιλέξιμες όταν κατέχεται ήδη ή θα αποκτηθεί ως συγκεκριμένη επένδυση του αιτούμενου επενδυτικού σχεδίου αμελκτική μηχανή.

2.2.6. Η ημερομηνία έκδοσης του δελτίου ταξινόμησης του ελκυστήρα να είναι έως 30 μήνες προγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας αυτού.

2.2.7. Για μηχανήματα αξίας άνω των 1.000 ευρώ, το έτος κατασκευής, όπως αυτό καταγράφεται στη σήμανση που αυτά πρέπει να φέρουν σύμφωνα με την παρ. 1.7.3 του παραρτήματος Ι του π.δ. 57/2010 (Α' 97), να μην είναι προγενέστερο των 2 ετών από το έτος έκδοσης του τιμολογίου πώλησής του.

2.2.8. Τα παρελκόμενα ελκυστήρα πρέπει να προσαρμόζονται λειτουργικά με ελκυστήρα της εκμετάλλευσης ο οποίος ανήκει ήδη ή θα ανήκει τουλάχιστον κατά 50% στον δικαιούχο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

2.2.9. Τα οχήματα που κυκλοφορούν στο οδικό δίκτυο ως ρυμουλκούμενα πρέπει να είναι εναρμονισμένα με τις σχετικές ενωσιακές απαιτήσεις και να πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας και του Κ.Ο.Κ.

2.2.10. Τα ψεκαστικά μηχανήματα πρέπει, με ευθύνη του πωλητή, να είναι εφοδιασμένα με πιστοποιητικό επιθεώρησης και αυτοκόλλητο σήμα καταλληλότητας. Εναλλακτικά γίνεται δεκτή η πιστοποίηση του τύπου του ψεκαστικού μηχανήματος κατά ISO 16119 από αρμόδιο πιστοποιημένο φορέα, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Ε8/1831/3976/21.04.2015 (Β' 671) υπουργική απόφαση, όπως ισχύει κάθε φορά. Στην εναλλακτική αυτή περίπτωση, κάθε ψεκαστικό πρέπει να συνοδεύεται από Βεβαίωση Συμμόρφωσης του κατασκευαστή του, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος VII της παραπάνω απόφασης.

2.2.11. Για τον εξοπλισμό μετεωρολογικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας με την αίτηση στήριξης υποβάλλεται μελέτη εγκατάστασης του εξοπλισμού και με την αίτηση πληρωμής μελέτη εφαρμογής του.

2.2.12. Για την ενίσχυση χορτοδετικής μηχανής αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκας με διάταξη αυτοφόρτωσης, τόσο κατά την υφιστάμενη όσο και κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου απαιτείται ένα από τα εξής: α) η καλλιέργεια σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων (εξαιρούνται βαμβάκι, καπνός, κηπευτικά, όσπρια για ανθρώπινη κατανάλωση, ελαιούχοι σπόροι) που παράγουν αξιοποιήσιμα υπολείμματα σε έκταση ίση ή μεγαλύτερη των 200 στρεμμάτων στην ηπειρωτική χώρα, στην Εύβοια και στην Κρήτη και των 100 στρεμμάτων για την υπόλοιπη Χώρα, β) η κατοχή εκμετάλλευσης τουλάχιστον 60 ΜΜΖ, γ) η εκμετάλλευση κλειστών θαλάμων μανιταριών συνολικής έκτασης τουλάχιστον 500 τ.μ.

2.2.13. Πλυστικό μηχάνημα είναι επιλέξιμο μόνο για εκμεταλλεύσεις ζωικής παραγωγής.

2.2.14. Η αιτούμενη δαπάνη δεν πρέπει να υπερβαίνει τα ποσά που αναφέρονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

2.3. Επιπλέον για την εφαρμογή της παρούσας ορίζονται συμπληρωματικά τα εξής:

2.3.1. Στις επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης ή μετεγκατάστασης κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες του εξοπλισμού διαχείρισης αποβλήτων που είναι απαραίτητες για την έκδοση άδειας λειτουργίας.

2.3.2. Οι αποτεφρωτήρες είναι επιλέξιμοι μόνο για πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, εφόσον αυτοί διαθέτουν μετακαυστήρα και έχουν τροφοδοσία αποβλήτου έως και 50 kg/h.

3. Αγορά γης. Ισχύουν τα εξής:

3.1. Η αγορά αφορά στην απόκτηση αγροτεμαχίου κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή ώστε μετά την ολοκλήρωση της μεταβίβασης ή των μεταβιβάσεων, ο αγοραστής να καθίσταται μοναδικός του κύριος κατέχοντας το 100% αυτού.

3.2. Το αγροτεμάχιο δύναται να χρησιμοποιηθεί για την εγκατάσταση των επιλέξιμων κατασκευών της παρ. 1 και φυτειών της παρ. 4. Εφόσον κατά την αξιολόγηση απορριφθούν οι κατασκευές της παρ. 1 ή οι φυτείες της παρ. 4 που θα υλοποιούνταν επί του προς αγορά αγροτεμαχίου, απορρίπτεται και η δαπάνη αγοράς γης.

3.3. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίου από ανιόντες ή κατιόντες συγγενείς του/της δικαιούχου ή του/της συζύγου του ή από την/τον σύζυγο καθώς και από β' βαθμού εξ αίματος πλάγιους συγγενείς.

3.4. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίων εντός οικισμού ή εντός σχεδίου.

3.5. Δεν είναι επιλέξιμη η αγορά αγροτεμαχίου, το οποίο έχει μεταβιβαστεί στον πωλητή μετά τις 19.12.2025.

3.6. Δεν είναι επιλέξιμο το τίμημα κατά το ποσό που υπερβαίνει την αντικειμενική αξία της περιοχής ή, εφόσον δεν υφίσταται αντικειμενική αξία, κατά το ποσό που υπερβαίνει την εκτίμηση της Δ.Ο.Υ.

4. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση πολυετών φυτειών των οποίων η εγκατάσταση δεν γίνεται με σπορά. Ισχύουν τα εξής:

4.1. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι φυτείες, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 10.

4.2. Τα προς φύτευση είδη πρέπει να έχουν διάρκεια παραγωγικής ζωής 4 ετών και άνω.

4.3. Πρέπει να τεκμηριώνεται η νόμιμη διακίνηση του πολλαπλασιαστικού υλικού σύμφωνα με το π.δ. 37/2021 (Α' 94) όπως ισχύει κάθε φορά και τις προϋποθέσεις των κατά περίπτωση Τεχνικών Κανονισμών Ελέγχου και Πιστοποίησης και Εμπορίας Πολλαπλασιαστικού Υλικού Καλλιεργούμενων Φυτικών Ειδών.

5. Περίφραξη και διαμόρφωση αγροτεμαχίων για την εγκατάσταση φυτειών. Ισχύουν τα εξής:

5.1. Ενισχύονται μόνο οι περιφράξεις φυτειών των οποίων η εγκατάσταση συγχρηματοδοτείται στο ίδιο επενδυτικό σχέδιο.

5.2. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι επενδύσεις, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 10.

5.3. Απαιτείται η τεκμηρίωση της νομιμότητας της περιφράξης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

6. Αγορά καινούργιου φορτηγού αυτοκινήτου για τη μεταφορά κυψελών (μελισσοκομικό φορτηγό). Ισχύουν τα εξής:

6.1. Η αγορά μελισσοκομικού αυτοκινήτου αφορά καινούριο φορτηγό ιδιωτικής χρήσεως (ΦΙΧ) ανοικτού τύπου με μεικτό βάρος αποκλειστικά από 3.500 κιλά έως και 15 τόνους.

6.2. Η υφιστάμενη παραγωγική δυναμικότητα της εκμετάλλευσης να μην είναι μικρότερη των 200 μελισσοσμηνών.

6.3. Πρέπει να τεκμηριώνεται το μέγεθος του μελισσοκομικού αυτοκινήτου σε σχέση με τη δυναμικότητα της μελισσοκομικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 13 της παρούσας.

6.4. Το αιτούμενο μελισσοκομικό αυτοκίνητο πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο για μεταφορά και φορτοεκφόρτωση κυψελών ή η αίτηση να περιλαμβάνει, από κοινού, δαπάνη για την αγορά του φορτηγού - πλαισίου (chassis) και την προμήθεια και τοποθέτηση επί αυτού της κατάλληλης υπερδομής.

6.5. Η ημερομηνία έκδοσης του δελτίου ταξινόμησης του φορτηγού να είναι έως 30 μήνες προγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας αυτού.

6.6. Για τα μελισσοκομικά ΦΙΧ αγροτικά αυτοκίνητα, ισχύουν και τα προβλεπόμενα στην υπ' αρ. 200361/2-12-2011 κοινή υπουργική απόφαση «περί ταξινόμησης ΦΙΧ αυτοκινήτων μέχρι 15 τόνων σε μελισσοκόμους» (Β' 2965).

7. Αγορά και εγκατάσταση Η/Υ και λογισμικού διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης, εξοπλισμού επικοινωνιών και γραφείου. Ισχύουν τα εξής:

7.1. Στον εξοπλισμό γραφείου περιλαμβάνονται αποκλειστικά τα φωτοτυπικά και τα εκτυπωτικά μηχανήματα, οι σαρωτές εγγράφων και τα πολυμηχανήματα που συνδυάζουν όλα ή μερικά από τα παραπάνω.

7.2. Στις επενδύσεις της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνονται και οι δαπάνες εγκατάστασης δομημένης καλωδίωσης ή ασύρματου δικτύου.

7.3. Η επιλέξιμη δαπάνη αγοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ποσά που αναφέρονται στο παράρτημα της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος με τις ανώτατες επιλέξιμες δαπάνες.

8. Επενδύσεις αξιοποίησης ΑΠΕ και επενδύσεις που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος (κυκλικής οικονομίας).

8.1. Επενδύσεις που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ

8.1.1. Ενισχύονται οι εξής υποκατηγορίες επενδύσεων:

8.1.1.1. Φωτοβολταϊκά συστήματα συνδεδεμένα ή αυτόνομα

8.1.1.2. Συστήματα αποθήκευσης (συσσωρευτές) και διαχείρισης της ενέργειας που παράγεται από επενδυτικές δαπάνες που συγχρηματοδοτούνται στο ίδιο επενδυτικό σχέδιο.

8.1.1.3. Γεωθερμικές αντλίες θερμότητας (αξιοποίηση θερμικής ενέργειας - γεωεναλλάκτες, υδρογεώτρηση).

8.1.1.4. Αντλίες θερμότητας για θέρμανση ή ψύξη εγκαταστάσεων ζωικής παραγωγής ή αποθήκευση προϊόντων.

8.1.1.5. Ανεμογεννήτριες για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας συνδεδεμένες ή αυτόνομες.

8.1.1.6. Καυστήρες βιομάζας για θέρμανση εγκαταστάσεων ζωικής παραγωγής.

8.1.1.7. Περιφράξη και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου για την εξυπηρέτηση των επενδύσεων της κατηγορίας.

8.1.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:

8.1.2.1. Υποβάλλεται ενεργειακή μελέτη που τεκμηριώνει ότι η δυναμικότητα της επένδυσης δεν υπερβαίνει τις ενεργειακές ανάγκες της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση.

8.1.2.2. Στην περίπτωση που η ενίσχυση αφορά στη μείωση της καταναλισκόμενης ενέργειας σε κάποια δραστηριότητα της εκμετάλλευσης ή στο σύνολό της, υποβάλλεται έκθεση ενεργειακού επιθεωρητή με την οποία τεκμηριώνεται μείωση σε επίπεδο δραστηριότητας ή εκμετάλλευσης κατά τουλάχιστον 10%.

8.1.2.3. Προσκομίζεται, όπου απαιτείται, υπογεγραμμένη σύμβαση ή οριστικοί όροι σύνδεσης με τον αρμόδιο διαχειριστή για αυτοπαραγωγή με ενεργειακό ή πιστωτικό συμψηφισμό (Virtual Net Metering ή Net Billing).

8.1.2.4. Η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι επενδύσεις, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 10.

8.1.2.5. Για την ενίσχυση αντλιών θερμότητας απαιτείται ονομαστικός συντελεστής απόδοσης $COP > 4$ ή αντίστοιχος $SCOP > 3,5$ σε ονομαστικές συνθήκες λειτουργίας.

8.2. Επενδύσεις που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος (κυκλικής οικονομίας).

8.2.1. Ενισχύονται οι εξής υποκατηγορίες επενδύσεων:

8.2.1.1. Κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές κατασκευές που είναι απαραίτητες για τη διαχείριση των αποβλήτων υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της γεωργικής εκμετάλλευσης (όπως βοηθητικοί χώροι, κατασκευή τοποθέτησης διαχωριστήρα κ.λπ.)

8.2.1.2. Δεξαμενές (όπως ομογενοποίησης, αερόβιος αντιδραστήρας, αναερόβιος αντιδραστήρας κ.λπ.)

8.2.1.3. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση καινούργιου εξοπλισμού διαχείρισης αποβλήτων της εκμετάλλευσης (όπως διαχωριστήρας, εξοπλισμός βιοαερίου, εξοπλισμός κομποστοποίησης κ.λπ.)

8.2.1.4. Περίφραξη και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου για την εξυπηρέτηση των επενδύσεων της κατηγορίας.

8.2.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής είναι οι εξής:

8.2.2.1. Η τεκμηρίωση του είδους και της δυναμικότητας της επένδυσης σε σχέση με τα παραγόμενα απόβλητα της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση (μελέτη διάθεσης αποβλήτων).

8.2.2.2. Η τεκμηρίωση της νόμιμης κατοχής των ακινήτων επί των οποίων θα χωροθετηθούν οι επενδύσεις, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 10.

8.2.2.3. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις της παραγράφου 8.2.1.1 δεν μπορούν να υπερβαίνουν σε συνολικό εμβαδόν τα 200 τ.μ.

8.2.2.4. Η κατασκευή για την τοποθέτηση διαχωριστήρα δεν μπορεί να υπερβαίνει σε συνολικό εμβαδόν τα 18 τ.μ.

9. Επενδύσεις στην άρδευση.

9.1. Υποκατηγορίες επενδύσεων:

9.1.1. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

9.1.1.1. Αρδευτικά συστήματα α) στάγδην άρδευσης και β) μικροκαταιονισμού με σταθερούς μικροεκτοξευτήρες τοπικής άρδευσης (μικρή διάμετρος κάλυψης).

Στην υποκατηγορία αυτή δύναται να περιλαμβάνονται, α) μηχανισμοί συλλογής του εξοπλισμού όπως και αγωγοί μεταφοράς νερού από το σημείο υδροληψίας στο αγροτεμάχιο, β) εξαρτήματα μετατροπής της επιφανειακής στάγδην άρδευσης σε υπόγεια, γ) υδρομετρητές.

9.1.1.2. Δεξαμενές συλλογής ύδατος (πλαστικές, μεταλλικές κ.λπ.) που δεν απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους, για την εξυπηρέτηση των αρδευτικών συστημάτων της εκμετάλλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται από όμβρια ύδατα που προέρχονται από την απορροή εγκαταστάσεων της εκμετάλλευσης.

9.1.1.3. Μηχανολογικός εξοπλισμός που αποσκοπεί στη χρήση των υδάτων από ανάκτηση στην εκμετάλλευση και θα έχει ως αποτέλεσμα την υποκατάσταση και επομένως εξοικονόμηση αντίστοιχης ποσότητας νερού από φυσική υδροληψία αρδευτικής χρήσης. Επενδύσεις στη χρήση υδάτων από ανάκτηση ως εναλλακτική παροχή νερού ενισχύονται μόνο εάν η παροχή και η χρήση του νερού αυτού συμμορφώνεται με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

9.1.1.4. Ολοκληρωμένες λύσεις άρδευσης. Οι επενδύσεις αφορούν γεωργία ακριβείας και περιλαμβάνουν ενδεικτικά δαπάνες αγοράς και εγκατάστασης Η/Υ και λογισμικού διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης, δικτύου μετεωρολογικών δεδομένων, εγκατάστασης δομημένης καλωδίωσης ή ασύρματου δικτύου, εδαφολογικής ανάλυσης, αισθητήρες, μετρητές, αυτοματοποιημένο έλεγχο συστημάτων άρδευσης, συστήματα απομακρυσμένου ελέγχου και προγραμματισμού.

9.1.2. Έγχειρες βελτιώσεις.

9.1.2.1. Νέες γεωτρήσεις και πηγάδια-φρέατα αποκλειστικά αρδευτικής χρήσης.

9.1.2.2. Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων γεωτρήσεων και πηγαδιών-φρεάτων αποκλειστικά αρδευτικής χρήσης.

9.1.2.3. Δεξαμενές (χωμάτινες, μεταλλικές κ.λπ.) που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους και χρησιμεύουν για την αποθήκευση νερού βροχής (όμβριου) για την εξυπηρέτηση των αρδευτικών συστημάτων της εκμετάλλευσης.

9.2. Οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και οι όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτείται να πληρούνται για τη στήριξη των επενδύσεων στην άρδευση είναι οι εξής:

9.2.1. Ο αιτούμενος προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή) των επενδύσεων της Παρέμβασης Π3-73-2.2 για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον 5.000 ευρώ.

9.2.2. Στις επενδύσεις εφαρμόζεται υδρομέτρηση ή θα εφαρμοστεί υδρομέτρηση μέχρι την ημερομηνία υποβολής της τελευταίας αίτησης πληρωμής.

9.2.3. Δεν ενισχύονται επενδύσεις τεχνητής βροχής/καταιονισμού (ενδεικτικά: σταθεροί εκτοξευτήρες μεγάλης διαμέτρου κάλυψης, αυτοπροωθούμενος εκτοξευτήρας/κανόνι, αυτοπροωθούμενη ράμπα με εκτοξευτήρες), συστήματα με αυλάκια και επιφανειακής άρδευσης με λεκάνες).

9.2.4. Δεν ενισχύεται η αντικατάσταση μεμονωμένων εξαρτημάτων, π.χ. αντικατάσταση μόνο των μικροεκτοξευτήρων του δικτύου εκτός και αν με την αντικατάσταση επιτυγχάνεται αλλαγή στον τρόπο της άρδευσης, π.χ. από επιφανειακή σε υπόγεια.

9.2.5. Δεν ενισχύονται εγκαταστάσεις μεταφοράς αρδευτικού νερού μέσω κλειστών αγωγών συνολικού μήκους άνω των 500 μέτρων ανά επενδυτικό σχέδιο.

9.2.6. Ως αρδευόμενες εκτάσεις (αγροτεμάχια) νοούνται οι εκτάσεις οι οποίες έχουν δηλωθεί ως αρδευόμενες στην ΕΑΕ τουλάχιστον ένα έτος κατά την τελευταία πενταετία πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης (ΕΑΕ 2021, 2022, 2023, 2024, 2025).

9.2.7. Για τις επενδύσεις των υποκατηγοριών επενδύσεων 9.1.1.1, 9.1.1.4, 9.1.2.1 και 9.1.2.2 δηλώνεται το σημείο υδροληψίας με συντεταγμένες, ενώ για τις επενδύσεις των υποκατηγοριών 9.1.1.1, 9.1.1.4 δηλώνονται και τα αγροτεμάχια με συντεταγμένες.

9.2.8. Είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις που οδηγούν σε καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης (άρδευση ξηρικών εκτάσεων στις υποκατηγορίες 9.1.1.1 και 9.1.1.4, νέα γεώτρηση-υποκατηγορία 9.1.2.1), οι οποίες επηρεάζουν ένα δεδομένο σύστημα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων, μόνο εάν:

9.2.8.1. Η κατάσταση του υδατικού συστήματος δεν έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους σχετιζόμενους με την ποσότητα του ύδατος.

9.2.8.2. Από περιβαλλοντική ανάλυση αντικτύπου προκύπτει ότι η επένδυση δεν θα προκαλέσει σημαντικές περιβαλλοντικές αρνητικές επιπτώσεις. Η εν λόγω ανάλυση περιβαλλοντικών επιπτώσεων είτε διενεργείται είτε εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή.

9.2.9. Η στήριξη των επενδύσεων των υποκατηγοριών 9.1.1.1 και 9.1.1.4 σε αρδευόμενες εκτάσεις είναι επιλέξιμη εφόσον:

9.2.9.1. Έχει εκτιμηθεί εκ των προτέρων ότι συνεπάγεται δυνητική εξοικονόμηση ύδατος κατ'ελάχιστο 20%.

9.2.9.2. Επιτυγχάνεται πραγματική μείωση της χρήσης ύδατος κατ'ελάχιστο 10%, στην περίπτωση που η επένδυση επηρεάζει συστήματα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων των οποίων η κατάσταση έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (ΣΔΛΑΠ) για λόγους σχετιζόμενους με την ποσότητα των υδάτων. Για το σκοπό αυτό, υποβάλλεται μελέτη άρδευσης σχετικά με τη δυνητική και την πραγματική εξοικονόμηση ύδατος που προκύπτει από την επένδυση.

Οι τεχνικές προδιαγραφές εκπόνησης της μελέτης υπολογισμού της δυνητικής εξοικονόμησης και της πραγματικής μείωσης χρήσης ύδατος εξειδικεύονται στην υπ' αρ. 165/20277/2018 (Β' 863) υπουργική απόφαση. Για τους υπολογισμούς των μελετών, οι καθαρές ανάγκες και η αρδευτική κατανάλωση των κύριων καλλιεργειών του οικείου Υδατικού Διαμερίσματος αναφέρονται στα αντίστοιχα Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμών (2η αναθεώρηση).

Για τον υπολογισμό της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος λαμβάνονται υπόψη οι εκτιμώμενες καταναλώσεις ύδατος κατά το χρόνο άρδευσης των αγροτεμαχίων.

9.2.10. Η μελέτη υπολογισμού της πραγματικής μείωσης χρήσης ύδατος υποβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης σε χρόνο που θα οριστεί στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

9.2.11. Οι επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις σχετικές με την άρδευση πρέπει να είναι πλήρως συμβατές με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ όπως αναθεωρήθηκαν το 2024 (2η αναθεώρηση). Τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) και οι χάρτες των Υδατικών Συστημάτων είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

9.2.12. Η επένδυση πρέπει να είναι σύμφωνη με τους όρους χρήσης της υφιστάμενης, της νέας ή αναθεωρημένης άδειας χρήσης ύδατος.

9.2.13. Για τις υποκατηγορίες επενδύσεων 9.1.1.1 και 9.1.1.4, στις περιπτώσεις ύπαρξης ενεργού σημείου υδροληψίας, απαιτείται η προσκόμιση άδειας χρήσης ύδατος κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Στις περιπτώσεις που αυτή δεν υφίσταται ή υφίσταται αλλά δεν είναι σε ισχύ, ή δεν περιλαμβάνει τα αγροτεμάχια, επί των οποίων θα υλοποιηθούν οι επενδύσεις, τότε προσκομίζεται φωτοαντίγραφο της πρωτοκολλημένης αίτησης για τη χορήγηση άδειας χρήσης ύδατος ή την τροποποίησή της. Η άδεια χρήσης νερού προσκομίζεται, το αργότερο, με την πρώτη (1η) αίτηση πληρωμής για την επενδυτική δαπάνη που αφορά.

Η άδεια χρήσης ύδατος μπορεί να έχει εκδοθεί ή να εκδοθεί στο όνομα του υποψηφίου ή να είναι κοινή με περισσότερα του ενός φυσικά ή νομικά πρόσωπα, υποψηφίους ή μη επενδυτικού σχεδίου. Στην περίπτωση που η άδεια χρήσης ύδατος χορηγείται σε ΤΟΕΒ ή Δήμο/Δημοτική Επιχείρηση, τότε δεν απαιτείται η προσκόμιση της άδειας χρήσης ύδατος, η οποία αφορά το σύνολο της ποσότητας που χρησιμοποιεί ο ΤΟΕΒ ή ο Δήμος ή η Δημοτική Επιχείρηση, αλλά η βεβαίωση του ΤΟΕΒ ή του Δήμου/Δημοτικής Επιχείρησης προς τον δικαιούχο για την επιτρεπόμενη χρήση (ποσότητα, καλλιέργεια, έκταση).

9.2.14. Για τις υποκατηγορίες επενδύσεων 9.1.1.1 και 9.1.1.4, όταν πρόκειται για υδροληψία από περισσότερα του ενός φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δικαιούχους ή μη επενδυτικού σχεδίου, ο δικαιούχος οφείλει, επιπλέον του υδρόμετρου που τοποθετείται στην κεφαλή της υδροληψίας, να τοποθετήσει και ατομικό υδρόμετρο προκειμένου να είναι εφικτή η καταγραφή της ατομικής του αρδευτικής κατανάλωσης. Στην περίπτωση αυτή αλλά και σε κάθε άλλη περίπτωση που προκύπτει η ανάγκη εγκατάστασης περισσότερων του ενός υδρομέτρων ανά σημείο υδροληψίας η δαπάνη που προκύπτει από την εγκατάστασή τους είναι επιλέξιμη.

9.2.15. Για την υποκατηγορία επενδύσεων 9.1.2.2 απαιτείται η προσκόμιση άδειας χρήσης ύδατος κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης η οποία πρέπει να έχει εκδοθεί αποκλειστικά στο όνομα του δικαιούχου.

9.2.16. Για τον εξοπλισμό της υποπερ. 9.1.1.4, με την αίτηση στήριξης υποβάλλεται μελέτη εγκατάστασης του εξοπλισμού και με την αίτηση πληρωμής μελέτη εφαρμογής του.

10. Γενικές δαπάνες, στις οποίες περιλαμβάνεται κάθε δαπάνη λήψης υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Ενδεικτικά, στις γενικές δαπάνες περιλαμβάνονται οι αμοιβές για τη σύνταξη και την υποβολή αίτησης στήριξης και αιτήσεων πληρωμής, οι αμοιβές για την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών και την έκδοση των απαραίτητων αδειοδοτήσεων για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, η δαπάνη τοποθέτησης της προβλεπόμενης επεξηγηματικής πινακίδας.

10.1. Προϋποθέσεις, περιορισμοί και όροι που έχουν εφαρμογή και απαιτούνται για τη στήριξη των δαπανών της κατηγορίας αυτής:

10.1.1. Οι γενικές δαπάνες ενισχύονται μέχρι συγκεκριμένου ποσού ή ποσοστού επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου, ως εξής:

10.1.1.1. Για τη σύνταξη και την υποβολή της αίτησης στήριξης, εφόσον η αμοιβή υπερβαίνει το ποσό των 2.000 ευρώ, σε ποσοστό έως 2% επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Η επιλέξιμη αμοιβή δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των 5.000 ευρώ.

10.1.1.2. Για την τεχνική στήριξη στην οποία περιλαμβάνονται το σύνολο των ενεργειών, ήτοι η παρακολούθηση της υλοποίησης του σχεδίου, η σύνταξη και η υποβολή αιτήσεων τροποποίησης, αιτημάτων προκαταβολής και αιτημάτων πληρωμής, εφόσον η αμοιβή υπερβαίνει το ποσό των 2.000 ευρώ, σε ποσοστό έως 2%, επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Η επιλέξιμη αμοιβή δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των 5.000 ευρώ.

10.1.1.3. Εφόσον απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, ποσοστό 2% επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού των κτιριακών του άρθρου 8, εάν η αμοιβή υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ. Η επιλέξιμη αμοιβή δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των 5.000 ευρώ.

10.1.1.4. Εφόσον απαιτείται μελέτη μηχανολόγου μηχανικού ή γεωπόνου για συστήματα θέρμανσης, ψύξης, αερισμού, ποσοστό 2% επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού των κτιριακών του άρθρου 8, εάν η αμοιβή υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ. Η επιλέξιμη αμοιβή δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των 5.000 ευρώ.

10.1.1.5. Εφόσον απαιτείται μελέτη ηλεκτρολόγου μηχανικού για τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις, αυτοματισμούς, φωτισμό κ.λπ., ποσοστό 2,5% επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού των κτιριακών του άρθρου 8, εάν η αμοιβή υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ. Η επιλέξιμη αμοιβή δεν δύναται να υπερβεί το ποσό των 3.000 ευρώ εάν δεν συμπεριλαμβάνεται μελέτη ΑΠΕ ή το ποσό των 5.000 ευρώ εάν συμπεριλαμβάνεται μελέτη ΑΠΕ.

10.1.1.6. Για λοιπές μελέτες ποσό το οποίο ανά είδος μελέτης δεν δύναται να υπερβαίνει τις τιμές εύλογου κόστους που ορίζονται στην πρόσκληση και αθροιστικά τα 2.500 ευρώ.

10.1.1.7. Το σύνολο των αμοιβών των γενικών δαπανών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 9

Μη επιλέξιμες δαπάνες

Οι παρακάτω κατηγορίες δαπανών δεν είναι επιλέξιμες για στήριξη:

1. Κάθε δαπάνη που έχει χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο προσκλήσεων επενδυτικών μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2022 ή του ΣΣ ΚΑΠ της Ελλάδας 2023 - 2027 και δεν έχει αποσβεστεί έως την 1η Ιουνίου 2026, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11.

2. Οι πράξεις που έχουν ολοκληρώσει το φυσικό αντικείμενό τους ή έχουν εκτελεστεί πλήρως πριν την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Κατά παρέκκλιση, δαπάνες πουπραγμα-

τοποιοούνται από την 1η Ιουνίου 2026 δύνανται να κριθούν επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι το σύνολο των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου που έχει πραγματοποιηθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης, όπως αυτό τεκμαίρεται από την αξία των εκδοθέντων παραστατικών τιμολόγησης, δεν υπερβαίνει το 80% της αξίας των εγκεκριμένων δαπανών καθώς και της αξίας των δαπανών οι οποίες τελικά εκκαθαρίζονται στο πλαίσιο αιτημάτων πληρωμής.

3. Κάθε δαπάνη που είναι ενταγμένη ή έχει χρηματοδοτηθεί από επιχειρησιακό σχέδιο στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013, του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, του ν. 4399/2016 (Α' 117) και του ν. 4887/2022 (Α' 16). Ο έλεγχος αυτός πραγματοποιείται μέχρι και το στάδιο του διοικητικού ελέγχου του τελικού αιτήματος πληρωμής.

4. Κάθε δαπάνη, της οποίας ο αιτούμενος προϋπολογισμός είναι πέραν των εύλογων τιμών της αγοράς.

5. Ο ΦΠΑ, οι δαπάνες πάσης φύσεως φόρων, τελών και λοιπών δημοσιονομικών επιβαρύνσεων, καθώς και τα έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού, τα συμβολαιογραφικά έξοδα και οι δαπάνες για πρόστιμα, χρηματικές ποινές και έξοδα για επίλυση διαφορών.

6. Δαπάνες για τις οποίες, κατά τη διενέργεια οποιουδήποτε ελέγχου (διοικητικού, επιτόπιου ή διασταυρωτικού) σε οποιαδήποτε στιγμή, διαπιστωθεί ότι δεν έχουν παρασχεθεί από ανεξάρτητες προς τον δικαιούχο επιχειρήσεις ιδίως κατά την έννοια της παρ. 31 του άρθρου 4. Εφόσον από τα διαθέσιμα στοιχεία τεκμηριωθεί έλλειψη ανεξαρτησίας ή σύγκρουση συμφερόντων, οι σχετικές δαπάνες απορρίπτονται με τον δικαιούχο να φέρει το βάρος της απόδειξης της ανεξαρτησίας, σε περίπτωση αμφισβήτησης.

7. Οι δαπάνες, οι οποίες προκύπτουν από πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης/αυτοπαράδοσης.

8. Οι δαπάνες απλής αντικατάστασης.

9. Η απόκτηση μεταχειρισμένων επενδυτικών αγαθών.

10. Η αγορά δικαιωμάτων γεωργικής παραγωγής και δικαιωμάτων στήριξης.

11. Η αγορά ζωικού κεφαλαίου.

12. Δαπάνες για επενδύσεις συμμόρφωσης με ενωσιακά πρότυπα, με εξαίρεση τους νέους γεωργούς της Παρέμβασης Π3-75.1 για περίοδο 24 μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εγκατάστασής τους.

13. Δαπάνες που αφορούν χρηματοοικονομικά έξοδα, τραπεζικές προμήθειες και έξοδα συναλλαγών και εγγυήσεων.

14. Οι δαπάνες, οι οποίες δεν μπορούν να ελεγχθούν ή/και επαληθευτούν, δηλαδή δεν δύναται να πιστοποιηθεί η ορθή εκτέλεση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της επένδυσης.

15. Οι εργασίες και τα υλικά συντηρήσεων.

16. Η αγορά αναλωσίμων, εργαλείων και εφοδίων, η ενοικίαση και συντήρηση/επισκευή εγκαταστάσεων και εξοπλισμού και οι λοιπές λειτουργικές δαπάνες της εκμετάλλευσης.

17. Οι δαπάνες αγοράς τελάρων μεταφοράς.

18. Οι δαπάνες αγοράς κρηθρών.

19. Τα έργα πράσινου και καλλωπισμού.

20. Η κατασκευή αναβαθμίδων και η περίφραξη βοσκοτόπων.

21. Η αγορά γης, κατά το μέρος που υπερβαίνει το 10% των επιλέξιμων δαπανών του έργου.

22. Οι δαπάνες για αγορά και εγκατάσταση ετήσιων φυτών ή φυτών που εγκαθίστανται με σπορά ή φυτειών με παραγωγική διάρκεια κάτω των τεσσάρων ετών.

23. Η αναμπέλωση οиноποιήσιμων ποικιλιών αμπέλου.

24. Οι δαπάνες προμήθειας και κατασκευής γεφυροπλάστιγγας.

25. Η προμήθεια χρωματοδιαλογέων για την επεξεργασία μαστίχας, με εξαίρεση τις συλλογικές επενδύσεις της Αναγκαστικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου.

26. Οι πετροσυλλέκτες, οι θρυμματιστές πέτρας και οι αρίδες.

27. Οι δαπάνες ενεργητικής προστασίας.

28. Οι δαπάνες κάθε επέμβασης στο γεωργικό προϊόν, από την οποία προκύπτει επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι αναγκαίες για την προετοιμασία του προϊόντος για την πρώτη πώληση.

29. Η συγχρηματοδότηση αυτοκινούμενων οχημάτων, πλην εκείνων που ορίζονται ως επιλέξιμα στο άρθρο 8.

30. Στα φυσικά και νομικά πρόσωπα η συγχρηματοδότηση δύο ή περισσότερων ομοειδών οχημάτων του εδαφίου (β) της περ. 2.1.2 της παρ. 2 του άρθρου 8.

31. Η συγχρηματοδότηση δύο ή περισσότερων οχημάτων των εδαφίων (α) και (γ) της περ. 2.1.2 της παρ. 2 του άρθρου 8 καθώς και της παρ. 6 του ίδιου άρθρου.

32. Η αγορά οποιουδήποτε ελκυστήρα στην περίπτωση που στις 31.12.2025 υπήρχε μη αποσβεσμένος ελκυστήρας στην εκμετάλλευση.

33. Η αγορά μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones) για εφαρμογή φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

34. Οι δαπάνες αγοράς εφαρμογών ηλεκτρονικού υπολογιστή που δεν σχετίζονται με τις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης, οι δαπάνες για την ιδιοκατασκευή λογισμικού και οι δαπάνες για την ανανέωση άδειας χρήσης που αφορά προϋπάρχον λογισμικό στην εκμετάλλευση.

35. Οι δαπάνες για τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας και για τη σχετική πιστοποίηση.

36. Οι δαπάνες για την αγορά υπηρεσιών σύνδεσης σε τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και στο διαδίκτυο, οι δαπάνες για την αγορά εξωτερικών αποθηκευτικών μέσων δεδομένων, οι δαπάνες πρόσβασης σε υπηρεσίες cloud και οι δαπάνες φιλοξενίας ιστοσελίδων.

37. Θερμοκήπια, δικτυοκήπια, μόνιμες εγκαταστάσεις φυτικής παραγωγής τύπου ΤΟΛ, θάλαμοι καλλιέργειας κλειστού τύπου (κιβωτίου), κλειστοί θάλαμοι μανιταριών καθώς και επενδύσεις που έχουν ως σκοπό την εξυπηρέτηση των ανωτέρω κατασκευών.

38. Τα μη προσπελάσιμα στέγαστρα.

39. Το υλικό κάλυψης υφιστάμενων θερμοκηπιακών κατασκευών και κατασκευών τύπου ΤΟΛ.

40. Η αντικατάσταση παλαιάς γεώτρησης ή παλαιού πηγαδιού για αρδευτική χρήση με νέα/νέο, εφόσον η κατάσταση του υδατικού συστήματος έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους σχετιζόμενους με την ποσότητα του ύδατος.

41. Οι δαπάνες άρδευσης που αφορούν επενδύσεις που δεν συμμορφώνονται με τους όρους χρήσης της υφιστάμενης, της νέας ή αναθεωρημένης άδειας χρήσης ύδατος.

42. Οι επενδύσεις που δεν συμμορφώνονται με τα οριζόμενα στο άρθρο 74 Καν. (ΕΕ) 2021/2115.

43. Οι δαπάνες σύνδεσης των εγκαταστάσεων με δίκτυα κοινής ωφέλειας (π.χ. ηλεκτροδότηση).

44. Οι επενδύσεις παραγωγής ή υποκατάστασης ενέργειας από ΑΠΕ που χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη προϊόντα ενεργειακών καλλιεργειών.

45. Δαπάνες ο πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα.

Άρθρο 10

Νόμιμη κατοχή ακινήτων εγκατάστασης δαπανών και χωροθέτηση δαπανών

1. Όταν πραγματοποιούνται δαπάνες, οι οποίες χωροθετούνται επί αγροτεμαχίου ή γηπέδου (π.χ. εγκατάσταση πολυετούς φυτείας, ανέγερση αποθήκης κ.λπ.) ή δαπάνες, οι οποίες ενσωματώνονται εντός γεωργικών κτιρίων ή κατασκευών, πρέπει να υφίσταται η νόμιμη κατοχή του ακινήτου. Η προϋπόθεση θεωρείται ότι πληρούται όταν υποβάλλεται αίτηση, στην οποία περιλαμβάνεται ως αιτούμενη δαπάνη αγορά αγροτεμαχίου ή γηπέδου, η οποία καθίσταται επιλέξιμη, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8.

2. Για ακίνητα που δεν ανήκουν κατά πλήρη κυριότητα ή κατά επικαρπία στον υποψήφιο, υφίσταται η προϋπόθεση της μίσθωσης ή παραχώρησης, με διάρκεια τουλάχιστον όσα έτη ορίζονται στο Παράρτημα 7 και λήγουσας μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων. Ως ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης ή της παραχώρησης, λαμβάνεται υπόψη η έναρξη της επιλεξιμότητας των επενδύσεων.

3. Για περιπτώσεις συνιδιοκτησίας ακινήτου εξ αδιαιρέτου, απαιτείται μεταβίβαση του δικαιώματος της νομής με εκχώρηση ή πράξη ρύθμισης νομής με νομίμως μεταγεγραμμένο ή καταχωρισμένο στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο ή Κτηματολογικό Γραφείο συμβολαιογραφικό έγγραφο για τουλάχιστον όσα έτη ορίζονται στο Παράρτημα 7 και λήγουσα μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.

4. Οι δαπάνες χωροθετούνται εντός της Περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η έδρα του δικαιούχου.

Άρθρο 11

Δαπάνες απλής αντικατάστασης

1. Δαπάνη απλής αντικατάστασης είναι η επένδυση, με την οποία αντικαθίσταται υφιστάμενο γεωργικό κτίριο ή κατασκευή ή μηχανήμα ή εξοπλισμός ή φυτεία ή μέρη αυτών, από νέο γεωργικό κτίριο ή κατασκευή ή μηχανήμα ή εξοπλισμό ή φυτεία ίδιας ποικιλίας ή μέρη αυτών χωρίς, κατά την ολοκλήρωση, να μεταβάλλεται η διαδικασία του κύκλου παραγωγής ή η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία ή χωρίς να αυξάνεται η παραγωγική ικανότητα κατά τουλάχιστον 25%. Δεν θεωρείται απλή αντικατάσταση η αντικατάσταση γεωργικού κτιρίου ή κατασκευής ή μηχανήματος ή εξοπλισμού ή φυτείας ή μέρους αυτών, πλήρως αποσβεσμένου, σύμφωνα με το Παράρτημα 8, στις 31.12.2025.

2. Θεωρείται δαπάνη απλής αντικατάστασης και δεν ενισχύεται, η αντικατάσταση μη αποσβεσμένων ελκυστήρων, φορτηγών αυτοκινήτων και αυτοκινούμενων μηχανημάτων, καθώς και μη αποσβεσμένων παρελκόμενων και αναρτώντων ελκυστήρα.

3. Εξαιρείται από τους περιορισμούς της δαπάνης απλής αντικατάστασης, η αντικατάσταση γεωργικού κτιρίου ή κατασκευής ή/και εξοπλισμού αυτού ή φυτείας με άλλο σύγχρονο κτίριο ή κατασκευή ή/και εξοπλισμό αυτού ή φυτεία, λόγω αλλαγής της παραγωγικής διαδικασίας ή των παραγόμενων προϊόντων και εφόσον αποδεδειγμένα το υφιστάμενο κτίριο ή κατασκευή και ο εξοπλισμός αυτού ή η φυτεία δεν εξυπηρετεί ποιοτικά και ποσοτικά τις νέες συνθήκες.

4. Εξαιρείται από τους περιορισμούς της δαπάνης απλής αντικατάστασης η αντικατάσταση γεώτρησης/πηγαδιού η/το οποία/ο έχει καταστραφεί, είναι μη λειτουργική/ό και δεν επιδέχεται επισκευής (π.χ. καθαρισμό), υπό την προϋπόθεση ότι η/το γεώτρηση/πηγάδι λειτουργούσε νόμιμα ή έχει δηλωθεί στο Ε.Μ.Σ.Υ ως ανενεργό σημείο υδροληψίας.

Άρθρο 12

Τεκμηρίωση του εύλογου κόστους υλοποίησης των δαπανών

1. Ο υποψήφιος οφείλει να τεκμηριώσει το εύλογο κόστος υλοποίησης των δαπανών ως το χρηματικό ποσό, το οποίο αντιστοιχεί στην εμπορική αξία της δαπάνης και το οποίο πραγματικά καταβάλλεται προς τον προμηθευτή, με την προσκόμιση εμπορικών τιμοκαταλόγων, προσφορών, προμετρήσεων ή προϋπολογισμών έργου, τυποποιημένων ή ad hoc, ανάλογα με την κατηγορία της δαπάνης.

2. Υποβάλλονται τρεις (3) ανεξάρτητες προσφορές για κάθε επένδυση, της οποίας η δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ, ακόμα και αν η υπέρβαση του ποσού αυτού αφορά την προμήθεια πολλών ίδιων αντικειμένων, π.χ. 450 δεντρύλλια ελιάς. Οι τρεις προσφορές πρέπει να αφορούν ισοδύναμο εξοπλισμό ή κατασκευές. Η σύγκριση εξοπλισμού ή κτιρίων με σημαντικές διαφορές στις τεχνικές προδιαγραφές, με μοναδικό σκοπό τη συμπλήρωση του αριθμού των τριών προσφορών, δεν τεκμηριώνει ανταγωνισμό. Σε περίπτωση μη προσκόμισης τριών προσφορών, η επένδυση απορρίπτεται. Από την υποχρέωση υποβολής προσφορών εξαιρούνται οι γενικές δαπάνες και οι δαπάνες που αφορούν την απασχόληση εργατών γης.

3. Η κάθε προσφορά περιλαμβάνει: α) τα φορολογικά και εμπορικά στοιχεία του προμηθευτή και τα στοιχεία επικοινωνίας με αυτόν, β) την περιγραφή του επενδυτικού αγαθού, τα τεχνικά χαρακτηριστικά, τη δυναμικότητα, την ποσότητα και τη μονάδα μέτρησης, γ) τη συνολική προσφερόμενη τιμή, την τιμή μονάδας ή τις επί μέρους τιμές, όταν η προσφορά περιλαμβάνει διακριτά μέρη, τα οποία πρόκειται να τιμολογηθούν χωριστά και οποιοδήποτε άλλο σχετικό κόστος, το οποίο περιλαμβάνεται στη συνολική προσφερόμενη τιμή (π.χ. εργασίες προετοιμασίας, υπηρεσίες μεταφοράς και εγκατάστασης κ.λπ.), δ) τον αναλογούντα ΦΠΑ και τις λοιπές τυχόν επιβαρύνσεις και ε) δήλωση ότι τα περιγραφόμενα επενδυτικά αγαθά είναι καινούργια και αμεταχείριστα και διαθέτουν, κατά περίπτωση, σήμανση, πιστοποίηση, άδεια και οτιδήποτε άλλο απαιτείται κατά περίπτωση από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία. Επιπροσθέτως, για επενδυτικές δαπάνες που υπερβαίνουν το ποσό των 20.000 ευρώ ή αιτούνται ως εξοπλισμός τεχνολογίας αιχμής προσκομίζεται και το σχετικό τεχνικό φυλλάδιο (prospectus), καθώς και κάθε άλλη τεχνική πληροφορία που κατά την κρίση του υποψήφιου είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση του εύλογου κόστους της δαπάνης.

4. Οι προσφορές οφείλουν να τεκμηριώνουν την ύπαρξη πραγματικού και ουσιαστικού ανταγωνισμού στην αγορά του συγκεκριμένου επενδυτικού αγαθού ή έργου. Εκτός από τη διαπίστωση ίδιου ΑΦΜ ή ίδιας διεύθυνσης έδρας, οι προσφορές δεν θεωρούνται ανεξάρτητες και όταν προκύπτουν σοβαρές και επαρκώς αιτιολογημένες ενδείξεις ότι δεν καταρτίστηκαν αυτοτελώς από διακριτές επιχειρήσεις ή ότι δεν αποτυπώνουν αυτόνομη εμπορική διαμόρφωση της τιμής. Η έλλειψη πραγματικού ανταγωνισμού προκύπτει από στοιχεία στο σώμα των προσφορών, όπως:

4.1. Ουσιώδη ταύτιση μορφοτύπου, διάρθρωσης ή λεκτικού περιεχομένου πέραν των συνήθων εμπορικών πρακτικών,

4.2. Ταυτόσημες τεχνικές περιγραφές ή κοστολογικές αναλύσεις που δεν δικαιολογούνται από τη φύση του αντικειμένου,

4.3. Κοινά σφάλματα ή ιδιομορφίες σύνταξης,

4.4. Ενδείξεις αναπαραγωγής ή φωτοαντιγραφής εγγράφου,

4.5. Λοιπά αντικειμενικά στοιχεία που δημιουργούν εύλογη αμφιβολία ως προς την ύπαρξη ουσιαστικού ανταγωνισμού (ενδεικτικά σχέση μεταξύ των προμηθευτών).

5. Στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται σαφείς ενδείξεις μη ανεξαρτησίας των προσφορών, οι προσφορές απορρίπτονται άμεσα ως μη ανεξάρτητες. Όταν οι ενδείξεις δεν είναι σαφείς, δύναται να ζητούνται από τον δικαιούχο πρόσθετα στοιχεία ή διευκρινίσεις για την τεκμηρίωση της ανεξαρτησίας και της εμπορικής αυτοτέλειας των προσφορών. Εφόσον οι παρεχόμενες διευκρινίσεις δεν αίρουν επαρκώς τις αμφιβολίες, απορρίπτεται η σχετική δαπάνη.

6. Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος ορίζεται το ανώτατο εύλογο κόστος υλοποίησης ορισμένων δαπανών σε σχέση με τις τεχνικές προδιαγραφές τους. Η επιλέξιμη δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει το μικρότερο ποσό μεταξύ της οικονομικότερης προσφοράς και της αντίστοιχης τιμής που αναφέρεται στην πρόσκληση, εφόσον τέτοια τιμή έχει καθοριστεί σε αυτήν. Ομοίως, στην παρ. 10 του άρθρου 8 τίθενται όρια που αφορούν το εύλογο κόστος των γενικών δαπανών.

7. Στην περίπτωση κτιριακών και λοιπών κατασκευών, στο ΟΠΣΚΕ ως αιτούμενη δαπάνη καταχωρίζεται το ίδιο το κτίριο ή η κατασκευή και όχι τα επιμέρους δομικά του στοιχεία. Για τον σκοπό αυτό, για τα κτίρια προσδιορίζεται το συνολικό κόστος και το κόστος ανά τετραγωνικό μέτρο κτιρίου, ενώ για τις λοιπές κατασκευές προσδιορίζεται το συνολικό κόστος και το κόστος ανά μονάδα μέτρησης ανάλογα με τη φύση της κατασκευής. Εφόσον το κτίριο ή η κατασκευή περιλαμβάνει περισσότερες λειτουργικές περιοχές διαφορετικού κόστους υλοποίησης ανά μονάδα μέτρησης, το κόστος προσδιορίζεται ξεχωριστά σε κάθε μία λειτουργική περιοχή.

8. Σε περίπτωση όπου δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός του εύλογου κόστους μιας δαπάνης, αυτή απορρίπτεται.

9. Τα διοικητικά όργανα που εμπλέκονται στις διαδικασίες αξιολόγησης, έγκρισης, πιστοποίησης της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου, καταβολής της στήριξης και ελέγχου, εφόσον το κρίνουν απαραίτητο, πέραν των οριζόμενων στο παρόν άρθρο, δύναται να ελέγχουν με κάθε πρόσφορο τρόπο το εύλογο κόστος υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών. Συνεπάγεται ότι δύναται να ζητούν από τον δικαιούχο της στήριξης, τον προμηθευτή ή και τρίτους πρόσθετα κατά την κρίση τους στοιχεία και πληροφορίες για την εξακρίβωση του εύλογου κόστους υλοποίησης των επενδυτικών δαπανών.

Άρθρο 13

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας και της δυναμικότητας των δαπανών

1. Η σκοπιμότητα των δαπανών και η προσαρμογή τους στην παραγωγική κατεύθυνση και ικανότητα της εκμετάλλευσης ή τις συνθήκες και τις δραστηριότητες των μελών του συλλογικού σχήματος πρέπει να τεκμηριώνεται κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, για κάθε δαπάνη της οποίας ο προϋπολογισμός υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ, ακόμα και αν η υπέρβαση του ποσού αυτού αφορά την προμήθεια πολλών ίδιων αντικειμένων, π.χ. 450 δεντρύλλια ελιάς, είναι υποχρεωτική η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας και της δυναμικότητας.

2. Για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, η τεκμηρίωση περιλαμβάνει υποχρεωτικά αναφορά στο υφιστάμενο σύστημα παραγωγής ή στην υφιστάμενη παραγωγική διαδικασία, καθώς και σύγκριση με το σύστημα παραγωγής/παραγωγική διαδικασία κατά την ολοκλήρωση της δαπάνης. Για τον σκοπό αυτό παρατίθενται στοιχεία, με τα οποία αποδεικνύεται η σκοπιμότητα της δαπάνης σε σχέση με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της εκμετάλλευσης και η προσαρμογή της δυναμικότητας ή του μεγέθους ή της ποσότητας της δαπάνης στην παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης.

3. Για τα συλλογικά σχήματα, η τεκμηρίωση περιλαμβάνει υποχρεωτικά αναφορά στο υφιστάμενο σύστημα παραγωγής ή/και παραγωγική διαδικασία ή/και δραστηριότητα των μελών του συλλογικού σχήματος, καθώς και σύγκριση με το μελλοντικό και παραθέτει στοιχεία, με τα οποία αποδεικνύεται η σκοπιμότητα της δαπάνης σε σχέση με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά και η προσαρμογή της δυναμικότητας ή του μεγέθους ή της ποσότητας της δαπάνης στην παραγωγική ικανότητα.

4. Η τεκμηρίωση των παρ. 2 και 3 δύναται να αφορά αποκλειστικά τη συγκεκριμένη αιτούμενη δαπάνη ή δύναται να αφορά το σχετικό σύστημα παραγωγής, στο οποίο η δαπάνη προτείνεται να ενταχθεί.

5. Δαπάνες που κατά την κρίση των αρμοδίων οργάνων έχουν δυναμικότητα, μέγεθος, ποσότητα μεγαλύτερη της παραγωγικής ικανότητας της εκμετάλλευσης ή του συλλογικού σχήματος, απορρίπτονται ή, εφόσον αυτό είναι εφικτό από τη φύση της επένδυσης (ενδεικτικά, κτιριακές κατασκευές), εγκρίνονται με μείωση της σχετικής δαπάνης.

6. Ειδικά για την προμήθεια ελκυστήρα, η επιλογή της απαιτούμενης ισχύος για την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης προσδιορίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα 3.

7. Στο Παράρτημα 4, ορίζεται η επιλεξιμότητα ως προς τη δυναμικότητα, το μέγεθος και την ποσότητα επενδυτικών δαπανών σε συνάρτηση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης, για τις οποίες δεν απαιτείται η τεκμηρίωση της δυναμικότητας, του μεγέθους ή της ποσότητας σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης. Επιπλέον, στην ενότητα 4.12 του Παραρτήματος 4 ορίζονται προϋποθέσεις για τον έλεγχο της προσαρμογής του παρελκομένου και συρόμενου εξοπλισμού γεωργικών ελκυστήρων καθώς και των ψεκαστικών μηχανημάτων.

8. Δεν ενισχύεται διαφορετικός συνδυασμός μεγέθους - δυναμικότητας - ποσότητας επενδυτικής δαπάνης σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης.

Άρθρο 14**Ύψος προϋπολογισμού αίτησης στήριξης**

1. Ο διατιθέμενος προϋπολογισμός καθώς και η κατανομή του στις Περιφέρειες της Χώρας ορίζεται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και την Ελλάδα.

2. Ο μέγιστος επιχορηγούμενος προϋπολογισμός δεν μπορεί να υπερβαίνει:

2.1. Για δαπάνες στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-73-2.6 το ποσό των 200.000 ευρώ για φυσικά και νομικά πρόσωπα και το ποσό των 500.000 ευρώ για συλλογικά σχήματα. Κατ' εξαίρεση για επενδύσεις παραγωγής βιοαερίου από κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις οι επιλέξιμες δαπάνες δύναται να ανέρχονται στο ποσό των 2.500.000 ευρώ.

2.2. Για δαπάνες στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-73-2.2 το ποσό των 150.000 ευρώ για φυσικά και νομικά πρόσωπα και το ποσό των 250.000 ευρώ για συλλογικά σχήματα.

2.3. Για δαπάνες στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-73-2.1, ισχύουν τα εξής όρια ως προς τον μέγιστο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό:

2.3.1. Το ποσό των 400.000 ευρώ για επενδυτικά σχέδια φυσικών και νομικών προσώπων, των οποίων τουλάχιστον το 70% του προϋπολογισμού αφορά σωρευτικά, α) κατασκευή ή/και εκσυγχρονισμό κτηνοτροφικών κτιρίων, κτιρίων μελισσοκομίας και σηροτροφίας, β) πάγιο εξοπλισμό που ενσωματώνεται στα ανωτέρω κτίρια και γ) φορητό εξοπλισμό που από τη φύση του δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός ζωικής παραγωγής, μελισσοκομίας και σηροτροφίας όπως, ενσιροδιανομείς, συστήματα τροφοδοσίας ρομποτικά ή μη, τηλεσκοπικά μηχανήματα διαχείρισης ζωοτροφών, παγολεκάνες, φορητά συστήματα άμελης, συστήματα αυτόματης αναγνώρισης ζώων, συστήματα παρακολούθησης υγείας, συστήματα ελέγχου αναπαραγωγής ή ανίχνευσης θερμότητας, συστήματα καθαρισμού ρομποτικά ή μη, στρώματα ανάπαυσης αγελάδων, κινητά διαχωριστικά ή συστήματα ομαδοποίησης ζώων, μελισσοκομικό εξοπλισμό. Για επενδύσεις συλλογικών σχημάτων το ανωτέρω όριο, υπό τους ίδιους περιορισμούς, προσαυξάνεται στο ποσό των 500.000 ευρώ. Στην περίπτωση επενδυτικών σχεδίων φυσικών και νομικών προσώπων που υλοποιούνται με προϋπολογισμό που υπερβαίνει το ποσό των 200.000 ευρώ, η τήρηση του ελάχιστου ποσοστού 70% ελέγχεται κατά την αξιολόγηση της αίτησης και κατά την εκκαθάριση της τελικής πληρωμής. Αντίστοιχος έλεγχος γίνεται και κατά την εκκαθάριση της τελικής πληρωμής στην περίπτωση επενδυτικών σχεδίων συλλογικών σχημάτων που υλοποιούνται με προϋπολογισμό που υπερβαίνει το ποσό των 400.000 ευρώ.

2.3.2. Το ποσό των 200.000 ευρώ για τα λοιπά επενδυτικά σχέδια φυσικών και νομικών προσώπων και το ποσό των 400.000 ευρώ για τα λοιπά επενδυτικά σχέδια συλλογικών σχημάτων.

3. Επιπροσθέτως των ορίων της παρ. 2 και με την επιφύλαξη του ορίου των 2.500.000 ευρώ για επενδύσεις παραγωγής βιοαερίου από κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις τίθενται τα εξής όρια:

3.1. Ο μέγιστος επιχορηγούμενος προϋπολογισμός που παρέχεται σωρευτικά από τις Παρεμβάσεις Π3-73-2.1, Π3-73-2.2, και Π3-73-2.6 δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 750.000 ευρώ στην περίπτωση νομικού ή φυσικού προσώπου ή το ποσό των 1.250.000 ευρώ για τα συλλογικά σχήματα.

3.2. Ο μέγιστος επιχορηγούμενος προϋπολογισμός δεν μπορεί να υπερβεί το όριο της υποπαρ. 3.1 και στην περίπτωση που το υποψήφιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι ταυτόχρονα μέτοχος/εταίρος νομικών προσώπων ή/και μέλος συλλογικών σχημάτων δικαιούχων στήριξης. Για την εφαρμογή του ανώτατου ορίου, αθροίζεται ο προϋπολογισμός που αναλογεί σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μέτοχο/εταίρο νομικού προσώπου, μέλος συλλογικού σχήματος επί του ποσοστού συμμετοχής του στο νομικό πρόσωπο ή στο συλλογικό σχήμα, που λαμβάνει την στήριξη. Σε περιπτώσεις υπέρβασης του ορίου γίνεται μείωση στην επιλέξιμη δαπάνη του αιτήματος στήριξης που έχει υποβληθεί από το φυσικό πρόσωπο και στη συνέχεια από το νομικό πρόσωπο. Τα ανωτέρω δεν εξετάζονται στην περίπτωση που στο συλλογικό σχήμα συμμετέχουν τουλάχιστον δεκαπέντε (15) μέλη.

Άρθρο 15**Χρηματοδότηση υλοποίησης επενδυτικού σχεδίου**

1. Η χρηματοδότηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πραγματοποιείται με δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή.

1.1. Η δημόσια δαπάνη (στήριξη) υπολογίζεται ως ποσοστό επί του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού (ένταση στήριξης) και χορηγείται με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου από το ΕΓΤΑΑ και το Ελληνικό Δημόσιο.

1.2. Η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου της στήριξης προκύπτει ως διαφορά μεταξύ του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου και της δημόσιας δαπάνης και καλύπτεται από τον δικαιούχο με

ίδια κεφάλαια ή/και με τραπεζικό δανεισμό. Κατά την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου ο δικαιούχος μπορεί να μεταβάλει τη σχέση μεταξύ ιδίων κεφαλαίων και τραπεζικού δανεισμού που έχει δηλώσει στην αίτηση στήριξης, χωρίς να απαιτείται υποβολή αιτήματος τροποποίησης.

2. Η στήριξη χορηγείται απολογιστικά, δηλαδή μετά την υλοποίηση των δαπανών, την εξόφλησή τους και την πιστοποίηση (παραλαβή) τους από τα αρμόδια όργανα, με βάση τις δαπάνες που κρίνονται επιλέξιμες από αυτά.

3. Η ένταση (%) της καταβαλλόμενης στήριξης διαμορφώνεται ως εξής:

3.1. Ένταση στήριξης ποσοστού 70% στις επιλέξιμες δαπάνες των ακόλουθων κατηγοριών:

3.1.1. Δαπάνες που σχετίζονται με την εξοικονόμηση ενέργειας, την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, και δαπάνες που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος (κυκλική οικονομία).

3.1.2. Δαπάνες που σχετίζονται με τη μείωση χρήσης αρδευτικού νερού.

3.2. Ένταση στήριξης ποσοστού 60% στις επιλέξιμες δαπάνες των ακόλουθων κατηγοριών:

3.2.1. Εξοπλισμός τεχνολογίας αιχμής, όπως αυτός θα προσδιοριστεί στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

3.2.2. Εξοπλισμός που συμβάλλει στη μείωση λίπανσης - διασποράς φυτοφαρμάκων στο περιβάλλον.

3.2.3. Κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμός κτηνοτροφικών και μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων, εξαιρουμένων των επενδύσεων των περ. 3.3.1 και 3.3.2 της υποπαρ. 3.3.

3.3. Ένταση στήριξης ποσοστού 50% στις επιλέξιμες δαπάνες των ακόλουθων κατηγοριών:

3.3.1. Γεωργικοί ελκυστήρες, περονοφόροι φορτωτές και bobcat.

3.3.2. Παρελκόμενα, αναρτόμενα, συρόμενα γεωργικών ελκυστήρων.

3.3.3. Λοιπές δαπάνες που δεν αναφέρονται στις υποπαρ. 3.1 και 3.2.

3.4. Η ένταση στήριξης των υποπαρ. 3.2 και 3.3 προσυζητάται κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, όταν οι επενδύσεις υλοποιούνται στα Μικρά Νησιά του Αιγαίου Πελάγους (ΜΝΑΠ) ή από γεωργούς νεαρής ηλικίας ή από γεωργούς έως 40 ετών με κατάλληλη εκπαίδευση ή από γεωργούς έως 40 ετών με επαγγελματική εμπειρία άνω των 5 ετών.

3.5. Η ένταση στήριξης των δαπανών της υποπαρ. 3.2 προσυζητάται κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες ενώ αυτή των δαπανών της υποπαρ. 3.3 προσυζητάται κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, όταν οι επενδύσεις υλοποιούνται στις ηπειρωτικές περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ).

3.6. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί η ένταση στήριξης να υπερβεί το 60% για τις δαπάνες της υποπαρ. 3.3 και το 70% για τις δαπάνες της υποπαρ. 3.2.

3.7. Σε εφαρμογή των υποπαρ. 3.1-3.6, η ένταση στήριξης ανά κατηγορία επιλέξιμων δαπανών, δικαιούχου και έδρας ορίζεται ως εξής:

	Λοιποί Γεωργοί	Γεωργοί νεαρής ηλικίας ή γεωργοί έως 40 ετών με κατάλληλη εκπαίδευση ή γεωργοί έως 40 ετών με επαγγελματική εμπειρία άνω των 5 ετών
Δαπάνες Π3-73-2.2 και Π3-73-2.6	70%	70%
Δαπάνες υποπαρ 3.2 σε περιοχές ΕΣΔΙΜ	65%	70%
Δαπάνες υποπαρ 3.2 στα ΜΝΑΠ	70%	70%
Δαπάνες υποπαρ 3.2 σε λοιπές περιοχές	60%	70%
Δαπάνες υποπαρ 3.3 σε περιοχές ΕΣΔΙΜ	60%	60%
Δαπάνες υποπαρ 3.3 στα ΜΝΑΠ	60%	60%
Δαπάνες υποπαρ 3.3 σε λοιπές περιοχές	50%	60%

4. Για τη διευκόλυνση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ο δικαιούχος μπορεί να χρησιμοποιήσει τραπεζικό δανεισμό, ο οποίος υποστηρίζεται από τα χρηματοδοτικά εργαλεία του ΣΣ ΚΑΠ. Στις περιπτώσεις όπου το χρηματοδοτικό εργαλείο εμπεριέχει ενίσχυση, εάν διαπιστωθεί ότι από τον συνδυασμό επιχορήγησης και Χρηματοδοτικού Εργαλείου προκύπτει υπέρβαση της ανώτατης έντασης στήριξης του άρθρου 73 (4) του Καν. 2021/2115 (ΕΕ), παρακρατείται ποσό επιχορήγησης που αντιστοιχεί στην υπέρβαση.

5. Με εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών δύναται να διευκρινίζεται η διαδικασία για τη διευκόλυνση λήψης δανείου και τεχνικά ζητήματα για τη σύναψη της σύμβασης.

Άρθρο 16

Υπηρεσίες και Φορείς Διαχείρισης, Εφαρμογής, Παρακολούθησης, Ελέγχου, Αναγνώρισης και Εκκαθάρισης Δαπάνης

1. Αρμόδιες Υπηρεσίες για τη διαχείριση, παρακολούθηση, χρηματοδότηση, υλοποίηση των Παρεμβάσεων της παρούσας, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, είναι οι οριζόμενες στα άρθρα 6, 12, 13, 16, 63 και 65 του ν. 4914/2022 (Α' 61).

2. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ) είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και υλοποίηση των Παρεμβάσεων, εκτός των αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί στους Ενδιάμεσους Φορείς (ΕΦ) και στην Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ), σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του παρόντος.

3. Η ΕΥΕ ΠΑΑ έχει την ευθύνη για την υλοποίηση των Παρεμβάσεων, την έκδοση του θεσμικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των εγκυκλίων εφαρμογής, την παρακολούθηση και τον συντονισμό των ΕΦ για την πιστή εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου των Παρεμβάσεων, καθώς και την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης.

3.1. Ως ΕΦ έχουν οριστεί οι Υπηρεσίες του άρθρου 3 της υπ' αρ. 2450/11.10.2024 (ΑΔΑ: 622Α4653ΠΓ-ΓΤΒ) απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί με τα άρθρα 4 και 5 της εν λόγω απόφασης.

4. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4914/2022, σε συνδυασμό με την παρ. 2 του άρθρου 63 του ν. 5264/2025 (Α' 239) (εφεξής «Οργανισμός Πληρωμών»), ορίζεται ως ο αρμόδιος φορέας για τη διαχείριση και έλεγχο των δαπανών.

5. Στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους, στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, στην ΕΥΕ ΠΑΑ, στον Οργανισμό Πληρωμών, στους ΕΦ και στους Εξουσιοδοτημένους Φορείς δύναται να παρέχεται πλήρης πρόσβαση στις ενέργειες (αιτήσεις στήριξης, υποβεβλημένες αιτήσεις στήριξης και αξιολογήσεις τους, ενδικοφανείς προσφυγές και αξιολογήσεις τους, αιτήματα προκαταβολής και αξιολογήσεις τους, αιτήματα τροποποίησης και αξιολογήσεις τους, αιτήσεις πληρωμής και αξιολογήσεις τους κ.λπ.) των υποψηφίων/δικαιούχων στο ΟΠΣΚΕ, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί σύγκρουσης συμφερόντων.

Άρθρο 17

Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος

1. Με απόφαση της Γενικής Γραμματέως Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών εκδίδεται δημόσια πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων στήριξης για τις Παρεμβάσεις, ύστερα από σχετική εισήγηση της ΕΥΕ ΠΑΑ, επί της οποίας έχει διατυπωθεί η σύμφωνη γνώμη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

2. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος δύναται να εξειδικεύεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες υποψηφίων ή/και προϊόντων ή/και δαπανών, με δέσμευση των κατά περίπτωση απαιτούμενων ποσών δημόσιας δαπάνης, στο πλαίσιο του ορίου πιστώσεων της παρούσας και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ΣΣ ΚΑΠ και τους σχετικούς δημοσιονομικούς πίνακες. Επιπλέον, οι κατανομές και ποσοστώσεις του προηγούμενου εδαφίου δύνανται να διαφοροποιούνται μεταξύ και εντός των Περιφερειών, ανάλογα των αναγκών και διαρθρωτικών προβλημάτων που επικρατούν σε κάθε περιοχή. Τα όρια της επιλέξιμης δαπάνης και η ένταση στήριξης καθορίζονται στην πρόσκληση και δεν υπερβαίνουν τα οριζόμενα στα άρθρα 14 και 15.

3. Το περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των ενδιαφερομένων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης των Παρεμβάσεων, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης ορίζονται και εξειδικεύονται:

3.1. Ο ιστότοπος, η διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος και το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης.

3.2. Το συνολικό ποσό της δημόσιας στήριξης που διατίθεται, τις εντάσεις στήριξης και τα ανώτατα ύψη συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού ανά πράξη.

3.3. Οι όροι και τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τα οποία πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι προκειμένου να επιλεγούν για στήριξη.

3.4. Τα κριτήρια επιλογής για τη βαθμολόγηση των υποψηφίων και το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που πρέπει να συγκεντρώσουν οι επιλέξιμοι υποψήφιοι προκειμένου να κριθούν δικαιούχοι.

3.5. Οι επιλέξιμες δαπάνες και τα ανώτατα όρια επιλεξιμότητας επενδυτικών δαπανών, τα οποία είναι δυνατόν να ορίζονται συνδυαστικά κατά κατηγορία ή υποκατηγορία δαπανών όπως προβλέπονται στην παρούσα.

3.6. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν.

3.7. Οι στόχοι, δεσμεύσεις και λοιπές υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στις Παρεμβάσεις.

3.8. Τα σημεία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και ο διαδικτυακός τόπος για την παροχή σχετικών πληροφοριών.

3.9. Η προθεσμία για την ολοκλήρωση των επιχειρηματικών σχεδίων και την επίτευξη των δεσμευτικών στόχων αυτού, όπως και ενδιάμεσες προθεσμίες και ορόσημα για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων.

3.10. Οι διαδικασίες παρακολούθησης της υλοποίησης.

4. Με την πρόσκληση ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι ότι τα στοιχεία τους θα δημοσιοποιηθούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 του Καν. (ΕΕ) 2021/2116, και ότι τα στοιχεία αυτά ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από όργανα ελέγχου και έρευνας της Ένωσης ή των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 99 του Καν. (ΕΕ) 2021/2116. Σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων (Καν. 2016/679 και Καν. 2018/1725 και τον ν. 4624/2019 (Α' 137)) από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες.

5. Η ΕΥΕ ΠΑΑ αποστέλλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ σχέδιο πρόσκλησης με σκοπό την εξέτασή του, για τη διασφάλιση τουλάχιστον των ακόλουθων:

5.1. Της συμβατότητας με τους στόχους των Παρεμβάσεων, όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στο ισχύον ΣΣ ΚΑΠ.

5.2. Της συμβατότητας με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ).

5.3. Της συμβατότητας με το θεσμικό πλαίσιο, τα ισχύοντα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.

5.4. Της σαφούς και εξαντλητικής ενημέρωσης των υποψηφίων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στις Παρεμβάσεις που προκηρύσσονται.

5.5. Της συλλογής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την παρακολούθηση των δεικτών.

6. Με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εξετάζεται το σχέδιο της πρόσκλησης και διαβιβάζονται τυχόν παρατηρήσεις στην ΕΥΕ ΠΑΑ, οι οποίες ενσωματώνονται και ακολούθως ενημερώνεται η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

7. Για τη δημοσιότητα της πρόσκλησης ισχύουν οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης, όπως ορίζονται στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΣΣ ΚΑΠ και ειδικά τα εξής:

7.1. Η πρόσκληση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και κοινοποιείται στους εμπλεκόμενους φορείς, δηλαδή στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και στις αρμόδιες Περιφέρειες. Επιπλέον η πρόσκληση αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών και με ευθύνη των ΔΑΟΠ κοινοποιείται στις ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενότητων, στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών, καθώς και στους κατά τόπους ΟΤΑ Α' Βαθμού και τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς.

7.2. Οι ΔΑΟΠ μεριμνούν για την ευρεία δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, με σχετική καταχώρηση σε τουλάχιστον δύο (2) ιστοσελίδες ενημέρωσης, που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο οικείας Περιφέρειας, ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν έγκαιρα γνώση για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της πρόσκλησης. Σε αντίστοιχες ενέργειες δύναται να προβούν και οι ΔΑΟΚ, σε μία ιστοσελίδα της Περιφερειακής Ενότητας.

7.3. Με ευθύνη των ΔΑΟΠ ή και των ΕΥΕ ΠΑΑ και ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, δύναται να λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα δημοσιοποίησης, όπως:

7.3.1. Η οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης, γενικά ή σε ειδικές ομάδες πληθυσμού και περιοχές, χωρίς διακρίσεις,

7.3.2. Η οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (HelpDesk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους υποψήφιους δικαιούχους,

7.3.3. Δημοσιοποίηση ή κοινοποίηση της πρόσκλησης σε επιπλέον Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (τοπικής ή εθνικής εμβέλειας) όπως και σε αντιπροσωπευτικό αριθμό τοπικών φορέων (όπως ενδεικτικά συνεταιρισμοί, επιμελητήρια) που μπορούν να συμβάλλουν στην ευρύτερη δυνατή ενημέρωση του πληθυσμού και όλων των υποψηφίων, χωρίς διακρίσεις.

7.4. Το κείμενο που δημοσιεύεται μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε ηλεκτρονική μορφή μέσω του διαδικτύου.

7.5. Για τις ενέργειες δημοσιοποίησης η ΔΑΟΠ τηρεί σχετικό αρχείο με τα αποδεικτικά στοιχεία δημοσιοποίησης.

8. Με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή και του ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα τα στοιχεία της πρόσκλησης καταχωρίζονται στο ΟΠΣΚΑΠ και μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΕ, ώστε να χρησιμοποιηθούν στην εφαρμογή που θα επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων στήριξης.

Άρθρο 18**Υποβολή αιτήσεων στήριξης**

1. Οι ενδιαφερόμενοι που επιθυμούν να ενταχθούν στις Παρεμβάσεις υποβάλλουν μία αίτηση στήριξης στο χρονικό διάστημα που προσδιορίζεται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
2. Οι προδιαγραφές, τα περιεχόμενα (απαιτούμενα δικαιολογητικά κ.λπ.) και ο τρόπος παρουσίασης και υποβολής της αίτησης στήριξης καθορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
3. Η αίτηση στήριξης συντάσσεται και υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣΚΕ από σύμβουλο, γεωπόνο τακτικό μέλος του ΓΕΩΤΕΕ. Στην περίπτωση αιτήσεων στήριξης που προβλέπουν επενδύσεις για την εξυπηρέτηση, της ζωικής παραγωγής, η αίτηση δύναται να υπογράφεται ή να συνυπογράφεται από κτηνίατρο, τακτικό μέλος του ΓΕΩΤΕΕ. Στην περίπτωση αιτήσεων χρηματοδότησης με προϋπολογισμό έως 150.000 ευρώ, η αίτηση χρηματοδότησης δύναται να υποβάλλεται από τεχνολόγο γεωπονίας. Ο σύμβουλος αναλαμβάνει στο ΟΠΣΚΕ την ιδιότητα του συντονιστή.
4. Προκειμένου να υποβληθεί η αίτηση στήριξης πρέπει να έχουν συμπληρωθεί όλα τα υποχρεωτικά πεδία, καθώς και να έχει αναρτηθεί ηλεκτρονικά το σύνολο των δικαιολογητικών και εγγράφων σε μορφή pdf. Σε κάθε περίπτωση, η ορθή καταχώρηση και εμπρόθεσμη υποβολή πλήρους αίτησης στήριξης στη διαδικτυακή εφαρμογή του ΟΠΣΚΕ, είναι στην αποκλειστική ευθύνη του αιτούντος και του συντάκτη της αίτησης. Οι επικουρικοί έλεγχοι ορθότητας που διενεργούνται από το ΟΠΣΚΕ σε κάποια στοιχεία της αίτησης χρηματοδότησης δεν απαλλάσσουν τον αιτούντα και τον συντάκτη της αίτησης από την ευθύνη.
5. Εφόσον η αίτηση υποβληθεί επιτυχώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία υποβολής, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της ηλεκτρονικής υποβολής.
6. Οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν μέσω του ΟΠΣΚΕ μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ με ευθύνη των ΔΑΟΠ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΚΑΠ.
7. Οι αιτούντες μπορούν να διορθώνουν την αίτηση στήριξης και τα συνυποβληθέντα δικαιολογητικά, ακόμη και μετά την οριστική υποβολή της, εφόσον δεν έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση. Για το σκοπό αυτό ακολουθούν τη διαδικασία που προβλέπεται, κατά περίπτωση, στα ως άνω πληροφοριακά συστήματα.
8. Οι αιτούντες δύναται να ανακαλέσουν την αίτηση χρηματοδότησης εν όλω ή εν μέρει μετά από σχετικό αίτημα. Η ανάκληση επαναφέρει τον αιτούντα στη θέση που βρισκόταν πριν υποβάλλει τα εν λόγω έγγραφα ή τμήματα των εν λόγω εγγράφων που ανακαλεί.

Άρθρο 19**Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης**

1. Μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων στήριξης διενεργείται διοικητικός έλεγχος όλων των αιτήσεων στήριξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διαδικασία Ι.1.3 «Διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης» του ΣΔΕ. Ο διοικητικός έλεγχος πραγματοποιείται, σε δύο στάδια (αξιολόγηση - γνωμοδότηση), με ευθύνη των αρμοδίων Υπηρεσιών της Περιφέρειας, στην οποία βρίσκεται η έδρα του υποψηφίου.
2. Κατά τον διοικητικό έλεγχο, συμπληρώνονται οι αντίστοιχες ηλεκτρονικές καρτέλες αξιολόγησης του ΟΠΣΚΕ, οι οποίες περιέχουν όλα τα απαραίτητα σημεία ελέγχου. Επιπλέον, επικουρικά, διενεργούνται ηλεκτρονικοί διασταυρωτικοί έλεγχοι στο ΟΠΣΚΕ για τον πλήρη έλεγχο της επιλεξιμότητας της αίτησης, τον υπολογισμό της βαθμολογίας και τον καθορισμό της οικονομικής στήριξης.
3. Η αξιολόγηση διενεργείται: α) από υπαλλήλους ΠΕ ή ΤΕ που υπηρετούν στο Τμήμα της ΔΑΟ της Περιφέρειας που έχει την ευθύνη και την εποπτεία της οργάνωσης, δημοσιοποίησης, εφαρμογής και παρακολούθησης των Παρεμβάσεων, β) από υπαλλήλους ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας ή ΠΕ οικονομικούς της οικείας Περιφέρειας, πλην υπαλλήλων που υπηρετούν στην ΔΑΟΚ στην οποία βρίσκεται η έδρα των υποψηφίων, γ) από ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας, της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΑΑΤ, των Αποκεντρωμένων και Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, καθώς και δ) από υπαλλήλους ΠΕ γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας ή ΠΕ οικονομικούς των ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, ΕΥΕ ΑΕΤΠ και ΕΥΕ ΠΑΑ.
4. Η επιλογή των αξιολογητών, γίνεται με απόφαση του Περιφερειάρχη, βάσει εισήγησης της ΔΑΟΠ, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των αξιολογητών στα υπομέτρα 4.1 και 6.1 του ΠΑΑ 2014-2022, στις Παρεμβάσεις Π3-75.1 και Π3-73-2.9 της ΣΣ ΚΑΠ και την εμπειρία τους στην αξιολόγηση αιτήσεων επενδυτικών σχεδίων και το ότι, για λόγους αποτελεσματικότητας της αξιολόγησης, δεν επιτρέπεται η χρέωση λιγότερων από είκοσι (20) αιτημάτων στήριξης σε κάθε αξιολογητή. Κατ' εξαίρεση, στις Περιφέρειες στις οποίες έχουν υποβληθεί λιγότερα από εκατό (100) αιτήματα στήριξης είναι δυνατή η χρέωση τουλάχιστον δέκα (10) αξιολογήσεων ανά αξιολογητή, ενώ εφόσον έχουν υποβληθεί λιγότερα από είκοσι (20) αιτήματα αυτά είναι δυνατό να χρεωθούν

σε έως και δύο αξιολογητές χωρίς να εφαρμόζεται ελάχιστος αριθμός αξιολογήσεων. Η απόφαση ορισμού των αξιολογητών αναρτάται στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας. Οι αξιολογητές υποχρεούνται να λάβουν γνώση του θεσμικού πλαισίου των Παρεμβάσεων.

5. Οι αξιολογητές ενημερώνονται με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την ανάθεση αξιολόγησης της εκάστοτε αίτησης στήριξης και μεταβαίνουν στο αντίστοιχο υποσύστημα του ΟΠΣΚΕ, ώστε να αποδεχθούν ή απορρίψουν την ανάθεση. Με την αποδοχή της αίτησης οι αξιολογητές δηλώνουν τη μη σύγκρουση συμφερόντων, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία.

6. Οι αξιολογητές έχουν πρόσβαση στο ΟΠΣΚΕ και στα στοιχεία των υποψηφίων. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογητές υποχρεούνται να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75) περί τήρησης της εχεμύθειας καθώς και ότι σε περίπτωση ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων δεν θα προβαίνουν στην αξιολόγηση της σχετικής αίτησης στήριξης και θα ενημερώνουν τις αρμόδιες υπηρεσίες.

7. Η γνωμοδότηση διενεργείται από Γνωμοδοτικές Επιτροπές Αξιολόγησης Αιτήσεων Στήριξης, οι οποίες συγκροτούνται σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα ή/και Περιφέρεια (εφεξής «γνωμοδοτικές επιτροπές»). Ειδικότερα:

7.1. Κάθε επιτροπή αποτελείται από τρία (3) μέλη με τους αναπληρωτές τους.

7.2. Μέλη δύναται να είναι: α) οι υπάλληλοι ΠΕ ή ΤΕ που υπηρετούν στο τμήμα της ΔΑΟΠ που έχει την ευθύνη και την εποπτεία της οργάνωσης, δημοσιοποίησης, εφαρμογής και παρακολούθησης των Παρεμβάσεων και β) οι υπάλληλοι ΠΕ γεωτεχνικοί ή ΤΕ γεωπονίας, οικονομικοί και μηχανικοί των υπηρεσιών της οικείας Περιφέρειας, πλην υπαλλήλων που υπηρετούν στην ΔΑΟΚ στην οποία βρίσκεται η έδρα των υποψηφίων, και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ύστερα από πρόταση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Για τον ορισμό του συνόλου των ανωτέρω μελών δίνεται προτεραιότητα στους γεωτεχνικούς ή ΤΕ γεωπονίας, στους οικονομικούς και τους μηχανικούς των υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

7.3. Τα μέλη ορίζονται με απόφαση του Περιφερειάρχη, βάσει εισήγησης της ΔΑΟΠ, στην οποία λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία των μελών τόσο στην εφαρμογή των υπομέτρων 4.1 και 6.1 του ΠΑΑ 2014-2022 και των Παρεμβάσεων Π3-75.1 και Π3-73-2.9 του ΣΣ ΚΑΠ όσο και στην αποτελεσματική και έγκαιρη αξιολόγηση προτάσεων στο πλαίσιο των ανωτέρω υπομέτρων και παρεμβάσεων. Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας.

7.4. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξασφαλίζεται, ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως αξιολογητές της αίτησης στήριξης δεν συμμετέχουν στη συγκεκριμένη σύνθεση γνωμοδοτικής επιτροπής που εξετάζει τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη γνωμοδοτική επιτροπή τηρείται η εχεμύθεια και ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75).

8. Κατά τον διοικητικό έλεγχο εξετάζεται το ηλεκτρονικό αίτημα στήριξης, όπως αυτό έχει υποβληθεί στο ΟΠΣΚΕ. Οι εκπρόθεσμες αιτήσεις δεν αξιολογούνται.

9. Κατά τον διοικητικό έλεγχο, επαληθεύονται:

9.1. Η επιλεξιμότητα του δικαιούχου.

9.2. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας, οι δεσμεύσεις και άλλες υποχρεώσεις που συνδέονται με τις Παρεμβάσεις για τις οποίες ζητείται στήριξη.

9.3. Η συμμόρφωση με τα κριτήρια επιλογής.

9.4. Η επιλεξιμότητα των δαπανών, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου του εύλογου κόστους αυτών. Οι δαπάνες αξιολογούνται με χρήση κατάλληλου συστήματος αξιολόγησης, όπως ανώτατο κόστος δαπανών αναφοράς, σύγκριση των ν προσφορών που έχουν υποβληθεί και γνωμοδοτική επιτροπή.

9.5. Ο εύλογος χαρακτήρας των δαπανών.

10. Το έργο της γνωμοδοτικής επιτροπής αφορά κυρίως:

10.1. Τον έλεγχο της τήρησης των κριτηρίων επιλογής και της διαδικασίας αξιολόγησης.

10.2. Την επικύρωση ή τροποποίηση του πορίσματος της αξιολόγησης.

10.3. Τη σύνταξη και οριστικοποίηση ηλεκτρονικού φύλλου γνωμοδότησης για κάθε αίτημα στήριξης, στο οποίο καταγράφεται το πόρισμα του ελέγχου.

11. Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου, ο αξιολογητής ή/και η γνωμοδοτική επιτροπή δύναται να ζητήσουν από τον υποψήφιο, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, την υποβολή, εντός προθεσμίας η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των πέντε (5) και μεγαλύτερη των δέκα (10) εργάσιμων ημερών, συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων καθώς και τη συμπλήρωση του αιτήματος με στοιχεία, την έλλειψη των οποίων κρίνουν ως προφανές σφάλμα, κατά την έννοια της παρ. 1 άρθρου 24.

12. Συμπληρωματικά στοιχεία θεωρούνται και εκείνα που ενώ προβλέπονταν στην πρόσκληση, δεν υποβλήθηκαν λόγω παράλειψης του υποψηφίου υπό την προϋπόθεση ότι φέρουν αριθμό πρωτοκόλλου με ημερομηνία έως και την υποβολή της αίτησης στήριξης.

13. Όλες οι αιτήσεις βαθμολογούνται με βάση τα κριτήρια επιλογής και προσδιορίζεται το ποσό και η ένταση στήριξης.

14. Η έγκριση, απόρριψη ή/και μεταβολή των αιτούμενων δαπανών ή μέρους αυτών, αιτιολογείται πλήρως από τον αξιολογητή και καταγράφεται στο πόρισμα αξιολόγησης με υποχρεωτική αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο. Επιπλέον, καταγράφονται τυχόν ειδικοί όροι που πρέπει να τηρήσει ο υποψήφιος. Πορίσματα αξιολόγησης που δεν έχουν συνταχθεί, σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν θεωρούνται πλήρη και κατά συνέπεια η σχετική διαδικασία αξιολόγησης δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένη.

15. Τα αποτελέσματα καταγράφονται στο ΟΠΣΚΕ σε κατάλληλο ηλεκτρονικό φύλλο διοικητικού ελέγχου. Με την υποβολή της αξιολόγησης, το φύλλο διοικητικού ελέγχου γίνεται άμεσα διαθέσιμο στα μέλη της αρμόδιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής για εξέταση.

16. Οι αξιολογητές των αιτήσεων στήριξης υποχρεούνται να παρέχουν διευκρινήσεις στη γνωμοδοτική επιτροπή, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο από αυτήν. Σε κάθε Περιφέρεια δύναται να συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών με απόφαση του Περιφερειάρχη. Εφόσον στο πλαίσιο των υπομέτρων 4.1 και 6.1 του ΠΑΑ 2014-2022 ή των Παρεμβάσεων Π3-75.1 και Π3-73-2.9 της ΣΣ ΚΑΠ έχει ήδη συσταθεί Μητρώο Αξιολογητών, με όμοια απόφαση δύναται να τροποποιηθεί. Ειδικότερα:

16.1. Στο μητρώο αξιολογητών δύναται να συμμετέχουν, μετά από αίτησή τους, οι υπάλληλοι που αναφέρονται στις παρ. 3 και 7.

16.2. Η αίτηση υποβάλλεται σε συνέχεια πρόσκλησης που εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη, ύστερα από εισήγηση της υπηρεσίας της Περιφέρειας που έχει οριστεί δικαιούχος ενεργειών τεχνικής βοήθειας του ΣΣ ΚΑΠ. Εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση του Περιφερειάρχη, η υποβολή των αιτήσεων γίνεται μέχρι και την ημερομηνία ολοκλήρωσης της υποβολής των αιτήσεων στήριξης.

16.3. Η αίτηση αφορά αξιολόγηση αιτημάτων στήριξης που υποβάλλονται στη συγκεκριμένη Περιφέρεια. Στην αίτηση ο υπάλληλος πρέπει να αναφέρει αν έχει προηγούμενη εμπειρία στα υπομέτρα 4.1 και 6.1 του ΠΑΑ 2014-2022, στις Παρεμβάσεις Π3-75.1 και Π3-73-2.9 της ΣΣ ΚΑΠ ή αν έχει αξιολογήσει στο παρελθόν επενδυτικά σχέδια.

16.4. Για την εξέταση των αιτημάτων εγγραφής στο Μητρώο δύναται να συσταθεί, με απόφαση Περιφερειάρχη, επιτροπή αξιολόγησης αιτημάτων.

16.5. Μέσω του Μητρώου Αξιολογητών δύναται να πραγματοποιούνται όλα τα στάδια της αξιολόγησης (αξιολόγηση, γνωμοδοτική επιτροπή, επιτροπή εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών) των προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας.

16.6. Η εγγραφή στο Μητρώο Αξιολογητών δεν είναι υποχρεωτική για τη συμμετοχή στα στάδια της αξιολόγησης, ωστόσο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποζημίωση, όσων συμμετέχουν σε αυτά, εφόσον οι εργασίες αξιολόγησης πραγματοποιηθούν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αρ. 252092/18.9.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ. 1241) κοινή υπουργική απόφαση.

Άρθρο 20

Βαθμολόγηση αιτήσεων στήριξης

1. Οι εμπρόθεσμες οι αιτήσεις βαθμολογούνται και προσδιορίζεται το ποσό και η ένταση στήριξης, ανεξάρτητα από το αν πληρούν ή όχι τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

2. Για τον καθορισμό των κριτηρίων βαθμολόγησης των αιτήσεων στήριξης που υλοποιούν επενδύσεις στις παρεμβάσεις λαμβάνονται υπόψη οι εξής αρχές κριτηρίων: α) η δυναμική του υποψηφίου, β) η κατεύθυνση της εκμετάλλευσης, γ) η δυναμική της εκμετάλλευσης, δ) η ωριμότητα της επένδυσης, ε) η προτεινόμενη επενδυτική δαπάνη και στ) η περιοχή παρέμβασης.

3. Τα κριτήρια, το ελάχιστο όριο βαθμολογίας και η μεθοδολογία της βαθμολόγησης καθορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

4. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, θα προτιμηθεί έναντι των υπολοίπων, το αίτημα στήριξης με το χαμηλότερο αιτούμενο προϋπολογισμό.

Άρθρο 21

Πίνακας Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου και Ενημέρωση Δικαιούχων

1. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του διοικητικού ελέγχου και με βάση το όριο της δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης, με απόφαση Περιφερειάρχη, ύστερα από εισήγηση της ΔΑΟΠ, συντάσσεται, σύμφωνα με τα πορίσματα των γνωμοδοτικών επιτροπών, ο Πίνακας Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου, στον οποίο περιλαμβάνονται οι αιτήσεις που επιλέγονται για στήριξη και αυτές που δεν επιλέγονται. Οι αιτήσεις κατατάσσονται με φθίνουσα βαθμολογική σειρά. Στον πίνακα επισημαίνονται:

1.1. Οι αιτήσεις που επιλέγονται προς στήριξη των οποίων ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελάχιστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση.

1.2. Οι αιτήσεις που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας πλην της κάλυψης από τη δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης και συνεπώς δεν επιλέγονται για στήριξη.

1.3. Οι αιτήσεις που δεν επιλέγονται προς στήριξη, διότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας.

1.4. Ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός των αιτήσεων και η δημόσια στήριξη, όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.

2. Ως δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης νοείται το σχετικό ποσό που καθορίζεται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, συνολικά ή/και ανά Περιφέρεια, και λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, κατάταξης και ένταξης των αιτήσεων στήριξης, ανεξαρτήτως του συνολικού χρηματοδοτικού προγραμματισμού ή τυχόν μεταβολών του χρηματοδοτικού σχεδίου του ΣΣ ΚΑΠ. Η διαδικασία αξιολόγησης και κατάταξης πραγματοποιείται ενιαία στο πλαίσιο της πρόσκλησης, χωρίς διακριτή κατάταξη ανά Παρέμβαση.

3. Ο Πίνακας της παρ. 1 συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΟΠΣΚΕ, για τη δυνατότητα, τον τρόπο, και την προθεσμία υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής (ένστασης) κατά την έννοια του άρθρου 25 του ν. 2690/1999 (Α' 45).

4. Ο Πίνακας κοινοποιείται στις ΔΑΟΚ, αναρτάται στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ και δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο για την ενημέρωση των αιτούντων. Επίσης, αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών με ευθύνη των ΔΑΟΠ.

5. Τα αποτελέσματα του Διοικητικού Ελέγχου αποστέλλονται στον σύμβουλο (συντονιστή) και στον δικαιούχο μέσω ΟΠΣΚΕ με τυποποιημένο τρόπο. Το σύστημα παράγει τα σχετικά έγγραφα και ενημερώνει τους εμπλεκόμενους χρήστες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων θεωρείται ότι συντελείται από τη στιγμή που αυτά καθίστανται διαθέσιμα στο σύστημα. Με αυτόν τον τρόπο εκπληρώνεται η υποχρέωση του Δημοσίου για ενημέρωση του δικαιούχου.

Άρθρο 22

Απόφαση Ένταξης Πράξεων

1. Το σύνολο των αιτήσεων, μαζί με τα αντίστοιχα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων, μεταφέρεται από το ΟΠΣΚΕ με χρήση κατάλληλης υπηρεσίας διαδικτύου (Web Service), στο ΟΠΣΚΑΠ, όπου κάθε αίτηση λαμβάνει μοναδικό κωδικό.

2. Οι αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη βάσει του Πίνακα Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου, συμπεριλαμβάνονται σε απόφαση Ένταξης Πράξεων η οποία εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη μετά από σχετική εισήγηση της ΔΑΟΠ.

3. Κάθε απόφαση ένταξης πράξεων περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

3.1. Τον κωδικό καταχώρησης ΟΠΣΚΑΠ.

3.2. Τα βασικά στοιχεία των αντίστοιχων πράξεων (ενδεικτικά: τίτλος, προϋπολογισμός πράξης).

3.3. Τον μοναδικό κωδικό ταυτοποίησης της αίτησης στο ΟΠΣΚΕ.

3.4. Τις υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαιούχων, τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης, ελέγχους και κυρώσεις.

3.5. Τον προϋπολογισμό (ποσό στήριξης) και την ένταση στήριξης της πράξης.

3.6. Στοιχεία για την ταξινόμηση που περιλαμβάνει το άρθρο 24 του ν. 5140/2024.

4. Για λόγους πληροφόρησης των δικαιούχων, στην απόφαση ένταξης πράξεων συμπεριλαμβάνονται:

4.1. Οι υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαιούχων.

4.2. Η διαδικασία χορήγησης της στήριξης.

4.3. Οι έλεγχοι που διενεργούνται και οι αντίστοιχες κυρώσεις με παραπομπή στο θεσμικό πλαίσιο των Παρεμβάσεων.

4.4. Παραπομπή στο θεσμικό πλαίσιο των Παρεμβάσεων στο οποίο περιλαμβάνεται αναλυτικά το σύνολο των δικαιωμάτων, δεσμεύσεων και υποχρεώσεων των δικαιούχων.

5. Αναφορικά με το αναλυτικό φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της κάθε πράξης ή τις αναλυτικές δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται από τον δικαιούχο κάθε πράξης, η απόφαση παραπέμπει στην αίτηση στήριξης (χρηματοδότησης), όπως αυτή έχει υποβληθεί από τον δικαιούχο στο κατά περίπτωση πληροφοριακό σύστημα και διαμορφωθεί κατά τον διοικητικό της έλεγχο.

6. Με ευθύνη της ΔΑΟΠ, η απόφαση της παρ. 2 αναρτάται σε ηλεκτρονική μορφή στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ και στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ. Επιπλέον, με ευθύνη της Περιφέρειας κοινοποιείται στις ΔΑΟΚ των Περιφερει-

ακών Ενοτήτων, στις Ειδικές Υπηρεσίες ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και ΕΥΕ ΠΑΑ, καθώς και στον οργανισμό πληρωμών με ηλεκτρονικά μέσα, ενώ δύναται να δημοσιοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο (όπως ανάρτηση στις έδρες των ΔΑΟΠ και των ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων).

7. Με ευθύνη της ΔΑΟΠ τηρείται αρχείο δημοσιοποίησης.

8. Με ευθύνη της ΔΑΟΠ τα στοιχεία της απόφασης της παρ. 2 (αριθμός και ημερομηνία πρωτοκόλλου, ΑΔΑ) καταχωρίζονται στο ΟΠΣΚΑΠ και συσχετίζονται με τις πράξεις που περιλαμβάνονται σε αυτή. Με την καταχώρηση της απόφασης, για κάθε αίτηση που εντάσσεται, παράγεται αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ σχετικό Τεχνικό Δελτίο Πράξης.

9. Η απόφαση ένταξης πράξεων αποτελεί την πρόταση εγγραφής τους στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Τα στοιχεία της απόφασης ένταξης πράξεων μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΕ μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΚΑΠ.

10. Η απόφαση ένταξης πράξεων καθίσταται αυτοδίκαια αποδεκτή από την ημερομηνία έκδοσής της, εκτός και εάν ο δικαιούχος ανακαλέσει την αίτηση στήριξης που έχει υποβάλει.

11. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής δεν αναστέλλει την ισχύ της απόφασης ένταξης πράξεων.

Άρθρο 23

Υποβολή και Αξιολόγηση Ενστάσεων (Ενδικοφανών Προσφυγών)

1. Οι υποψήφιοι, των οποίων οι αιτήσεις έχουν συμπεριληφθεί στον Πίνακα Αποτελεσμάτων της παρ. 1 του άρθρου 21 έχουν το δικαίωμα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής (ένστασης), με την έννοια του άρθρου 25 του ν. 2690/1999 (Α' 45), κατά της σχετικής απόφασης των αποτελεσμάτων του διοικητικού ελέγχου (αξιολόγησης).

2. Οι ενστάσεις υποβάλλονται άπαξ, ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣΚΕ, εντός αποκλειστικής προθεσμίας από την ημερομηνία κοινοποίησης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προς τους δικαιούχους, η οποία καθορίζεται με απόφαση του Περιφερειάρχη σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 21. Το εμπρόθεσμο της υποβολής ένστασης προκύπτει από την ημερομηνία της ηλεκτρονικής της υποβολής. Ενστάσεις που υποβάλλονται εκτός των προβλεπόμενων προθεσμιών και εκτός ΟΠΣΚΕ δεν εξετάζονται.

3. Επιτρέπεται η επανεπεξεργασία της ένστασης, υπό την προϋπόθεση να υποβληθεί εκ νέου μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των ενστάσεων.

4. Η εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών γίνεται από Επιτροπές Ενδικοφανών Προσφυγών (μία ή περισσότερες), οι οποίες αποτελούνται από τρία (3) μέλη με τους αναπληρωτές τους. Μέλη δύναται να είναι κατά προτεραιότητα υπάλληλοι γεωτεχνικοί ή ΤΕ γεωπονίας, οικονομικοί και μηχανικοί των αρμόδιων υπηρεσιών της οικείας Περιφέρειας, πλην των υπηρετούντων στη ΔΑΟΚ στην οποία βρίσκεται η έδρα των υποψηφίων, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Συντονιστή της και την εγγραφή τους στο Μητρώο Αξιολογητών και των Αποκεντρωμένων και Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, ύστερα από εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Αποκεντρωμένων Δομών του ΥΠΑΑΤ και την εγγραφή τους στο Μητρώο Αξιολογητών και συστήνονται με απόφαση του Περιφερειάρχη η οποία αναρτάται στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ.

5. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι υπάλληλοι που έχουν αξιολογήσει ή γνωμοδοτήσει επί της συγκεκριμένης αίτησης στήριξης δεν συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τους υπαλλήλους που μετέχουν στην εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών τηρείται η εχεμύθεια και ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.

6. Η Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών εξετάζει το σύνολο των ενδικοφανών προσφυγών της οικείας Περιφέρειας. Οι ενδικοφανείς προσφυγές εξετάζονται ως προς τη νομιμότητα της πράξης, κατά της οποίας στρέφονται και ως προς την ουσία της υπόθεσης και συντάσσεται αιτιολογημένο πόρισμα με υποχρεωτική αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο των Παρεμβάσεων.

7. Το πόρισμα επί της ενδικοφανούς προσφυγής εκδίδεται εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία ανάληψης της υποχρέωσης για αξιολόγηση στο ΟΠΣΚΕ.

8. Η εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής, στο ΟΠΣΚΕ ολοκληρώνεται με την καταχώριση του τελικού αποτελέσματος, το οποίο μπορεί είτε να επιβεβαιώνει το αρχικό αποτέλεσμα είτε να το τροποποιεί εν όλω ή εν μέρει. Μετά την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας το αποτέλεσμα θεωρείται οριστικό και ενημερώνεται σχετικά ο υποψήφιος.

9. Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης των ενδικοφανών προσφυγών, σύμφωνα με τα σχετικά αποτελέσματα που είναι διαθέσιμα στο ΟΠΣΚΕ και τη δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης, επικαιροποιείται ο Πίνακας Αποτελεσμάτων Διοικητικού Ελέγχου της παρ. 1 του άρθρου 21.

10. Για τον επικαιροποιημένο Πίνακα Αποτελεσμάτων ακολουθούνται οι διαδικασίες δημοσιότητας, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 21.

11. Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων, ο οποίος συντάσσεται με τα αποτελέσματα αξιολόγησης του ΟΠΣΚΕ, μεταφέρεται στο ΟΠΣΚΑΠ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΟΠΣΚΑΠ. Μέσω της διαδικτυακής υπηρεσίας μεταφέρεται στο ΟΠΣΚΑΠ, οι αιτήσεις στήριξης και οι διοικητικοί έλεγχοι των αιτήσεων.

Άρθρο 24

Διόρθωση προφανών σφαλμάτων

1. Οι αιτήσεις στήριξης, οι αιτήσεις τροποποίησης και τυχόν δικαιολογητικά έγγραφα που παρέχει ο δικαιούχος μπορούν να διορθώνονται και να προσαρμόζονται ανά πάσα στιγμή μετά την υποβολή τους, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, τα οποία αναγνωρίζει η αρμόδια αρχή βάσει συνολικής αξιολόγησης της συγκεκριμένης περίπτωσης και υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος ενεργεί με καλή πίστη. Η διαδικασία διόρθωσης προφανών σφαλμάτων εφαρμόζεται από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας. Ως προφανή σφάλματα αναγνωρίζονται όσα διαπιστώνονται αποκλειστικά απευθείας στο πλαίσιο τυπικού ελέγχου.

2. Για το σκοπό αυτό υποβάλλουν στην οικεία ΔΑΟΠ αίτημα, συνοδευόμενο από τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, με ακριβή περιγραφή του προφανούς σφάλματος. Ανάλογα με το χρόνο υποβολής, το αίτημα ελέγχεται έως το στάδιο ένταξης από τα όργανα της αξιολόγησης ή, μετά την ένταξη, από τη ΔΑΟΠ.

3. Εφόσον αναγνωριστεί ότι πρόκειται για προφανές σφάλμα διενεργούνται οι απαραίτητες διορθώσεις.

4. Με ευθύνη της οικείας ΔΑΟΚ, για τη διόρθωση των προφανών σφαλμάτων ενημερώνονται και οι σχετικές καταχωρήσεις στο ΟΠΣΚΑΠ και στο ΟΠΣΚΕ.

Άρθρο 25

Τροποποίηση πράξης

1. Για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου με παρέκκλιση από την εγκεκριμένη πράξη, (όπως αυτή αποτυπώνεται στην απόφαση ένταξης πράξεων, στο ΟΠΣΚΕ, στο πρακτικό της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Αξιολόγησης Αιτήσεων Στήριξης ή στο πρακτικό της Επιτροπής Εξέτασης Ενδικοφανών Προσφυγών, καθώς και σε τυχόν προγενέστερες εγκεκριμένες τροποποιήσεις), ο δικαιούχος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του ή ο ΕΦ (αυτοδίκαιη τροποποίηση) υποχρεούται να υποβάλει ηλεκτρονικά μέσω ΟΠΣΚΕ αίτημα τροποποίησης, με τις λειτουργικές προδιαγραφές του πληροφοριακού συστήματος να προσδιορίζουν τον τύπο της τροποποίησης (μείζονος/ήσσονος σημασίας). Το αίτημα τροποποίησης, εκτός των περιπτώσεων της αυτοδίκαιης τροποποίησης, δημιουργείται και υποβάλλεται, με ευθύνη του δικαιούχου, καθώς και του συμβούλου (συντονιστή) της παρ. 3 του άρθρου 18 της παρούσας. Οι τροποποιήσεις μείζονος και ήσσονος σημασίας θα προσδιοριστούν με εγκύκλιο της ΕΥΕ ΠΑΑ.

2. Ειδικότερα, παρέκκλιση θεωρείται η οποιαδήποτε διαφοροποίηση από την εγκεκριμένη πράξη που επηρεάζει:

2.1. Τους όρους υπαγωγής της αίτησης στήριξης και της έγκρισης των δαπανών.

2.2. Τη σκοπιμότητα, τη λειτουργική προσαρμογή, το μέγεθος και τη δυναμικότητα των δαπανών σε σχέση με την παραγωγική ικανότητα της εκμετάλλευσης ή τις δραστηριότητες του συλλογικού σχήματος.

2.3. Διόρθωση προφανών σφαλμάτων, με την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 24 της παρούσας.

3. Ο μέγιστος αριθμός αιτημάτων τροποποίησης μείζονος σημασίας που υποβάλλεται από τον δικαιούχο δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις (3). Δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτές οι τροποποιήσεις ολοκλήρωσης και η διόρθωση προφανών σφαλμάτων. Σημειώνεται ότι τα είδη τροποποιήσεων που χαρακτηρίζονται ως ήσσονος σημασίας δύναται να συμπεριληφθούν σε ένα αίτημα τροποποίησης μείζονος σημασίας, ενώ δεν ισχύει το αντίστροφο.

4. Με το αίτημα τροποποίησης επισημαίνονται τα σημεία της τροποποίησης της πράξης, με σαφή αιτιολόγηση των λόγων που οδηγούν στην αναγκαιότητα υποβολής του. Ειδικότερα πρέπει να τεκμηριώνονται και να προσκομίζονται τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που προβλέπονται και υποβάλλονται στην αίτηση στήριξης, ιδίως τα εξής:

4.1. Η αναγκαιότητα της τροποποίησης.

4.2. Το εύλογο κόστος αυτής.

4.3. Ότι, στη μελλοντική κατάσταση, α) τα νέα μεγέθη ή οι δυναμικότητες των δαπανών που προκύπτουν μετά από ενδεχόμενη μείωση επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης ή των δραστηριοτήτων του συλλογικού σχήματος και β) ότι η ενδεχόμενη αύξηση των μεγεθών ή της δυναμικότητας των δαπανών είναι απαραίτητη προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες λειτουργίας της εκμετάλλευσης ή του συλλογικού σχήματος.

4.4. Ότι με το αίτημα τροποποίησης, δεν επηρεάζονται αρνητικά τα σημεία που ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαδικασία αξιολόγησης γνωμοδότησης (όπως το ελάχιστο οικονομικό μέγεθος σε όρους τυπικής απόδοσης, η βαθμολογία, κ.λπ.) σε βαθμό που να καθιστούν την πράξη μη επιλέξιμη.

4.5. Ότι η αιτούμενη τροποποίηση δεν έρχεται σε αντίθεση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των Παρεμβάσεων.

4.6. Ότι στην περίπτωση μη υλοποίησης των εγκεκριμένων δαπανών που υπολείπονται για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, αποδεικνύεται α) η λειτουργικότητα των δαπανών που έχουν ήδη αποκτηθεί μέσω των Παρεμβάσεων, β) η λειτουργικότητα και η νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης, όπως απαιτείται κατά περίπτωση προκειμένου το έργο να θεωρείται ολοκληρωμένο.

4.7. Ότι στην περίπτωση του αιτήματος τροποποίησης για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου προσκομίζονται τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά που αναφέρονται στην ενότητα Β του Παραρτήματος 1 της παρούσας.

5. Δεν επιτρέπεται με το αίτημα τροποποίησης:

5.1. Η μεταφορά ποσών προς δαπάνες των οποίων ο αιτούμενος προϋπολογισμός είχε μειωθεί κατά την εγκριτική διαδικασία εφόσον το φυσικό αντικείμενο δεν διαφοροποιείται από την έγκριση.

5.2. Η μεταφορά ποσών προς γενικές δαπάνες εκτός και αν η ανάγκη προκύψει λόγω της προσθήκης νέας επένδυσης.

5.3. Η αύξηση του επιλέξιμου κόστους μίας εγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης.

5.4. Η μεταφορά ποσού από δαπάνη που έχει συμπεριληφθεί σε προηγούμενο αίτημα πληρωμής και έχει ολοκληρωθεί το φυσικό της αντικείμενο προς υφιστάμενη ή νέα επένδυση. Για το σκοπό αυτό στην περίπτωση μεταφοράς πόρων, πρέπει να προηγείται το αίτημα τροποποίησης του αιτήματος πληρωμής. Διευκρινίζεται ότι επιτρέπεται η μεταφορά ποσών από εγκεκριμένες δαπάνες, των οποίων το φυσικό αντικείμενο δεν έχει ολοκληρωθεί αλλά το υλοποιημένο τμήμα της δαπάνης είναι λειτουργικό, προς νέες δαπάνες. Ενδεικτικά αναφέρεται: Σε εγκεκριμένη δαπάνη εγκατάστασης φυτείας 10 στρεμμάτων, όπου σε αίτημα πληρωμής έχει συμπεριληφθεί η ολοκληρωμένη εγκατάσταση 8 στρεμμάτων, επιτρέπεται η υποβολή αιτήματος τροποποίησης με το οποίο ο δικαιούχος αιτείται τη μη υλοποίηση των υπολοίπων 2 στρεμμάτων προκειμένου να εγκριθεί νέα επενδυτική δαπάνη.

5.5. Η αλλαγή της χωροθέτησης εκτός των ορίων της Περιφέρειας της έδρας του δικαιούχου.

5.6. Για τους δικαιούχους της δράσης 4.1.5 η μεταφορά δαπανών προς δαπάνες της Παρέμβασης Π3-73-2.1.

6. Δεν γίνονται δεκτές τροποποιήσεις που:

6.1. Συνεπάγονται την υπέρβαση του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου και την υπέρβαση των ορίων του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της δημόσιας δαπάνης των αιτήσεων στήριξης ανά δικαιούχο και ανά κατηγορία επενδυτικής δαπάνης.

6.2. Έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της βαθμολογίας του δικαιούχου σε σχέση με την βαθμολογία που έλαβε η αίτησή του κατά το τελευταίο στάδιο της αξιολόγησής της, με την εξαίρεση κριτηρίων που δύναται να προσδιορισθούν στην πρόσκληση.

6.3. Υποβάλλονται σε διάστημα μικρότερο των τριών μηνών από την καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης του φυσικού αντικείμενου και υποβολής του τελικού αιτήματος πληρωμής σύμφωνα με την υποπαρ. 1.8 του άρθρου 38. Εξαιρούνται τα αιτήματα τροποποίησης που υποβάλλονται στο πλαίσιο της παρ. 8.

7. Κατά την υποβολή αιτήματος τροποποίησης του είδους του δικαιούχου από φυσικό πρόσωπο σε νομικό πρόσωπο, πρέπει να πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις από το χρόνο υποβολής του αιτήματος τροποποίησης και μέχρι το τέλος της περιόδου των μακροχρονίων υποχρεώσεων:

7.1. Το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής του δικαιούχου φυσικού προσώπου στο νομικό πρόσωπο πρέπει να υπερβαίνει το 50%.

7.2. Το φυσικό πρόσωπο που αιτείται την τροποποίηση απαιτείται να είναι ο μοναδικός νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου.

7.3. Το φυσικό πρόσωπο μεταβιβάζει το σύνολο της γεωργικής του εκμετάλλευσης στο νομικό πρόσωπο και δεν επιτρέπεται να διατηρεί ξεχωριστή γεωργική εκμετάλλευση.

8. Μετά την τελική πληρωμή ενός επενδυτικού σχεδίου παρέχεται η δυνατότητα υποβολής αιτήματος τροποποίησης, η οποία αφορά:

8.1. Την αλλαγή της χωροθέτησης της έδρας του δικαιούχου εντός των ορίων της Περιφέρειας.

8.2. Την τροποποίηση του είδους του δικαιούχου από φυσικό σε νομικό πρόσωπο.

8.3. Το καλλιεργητικό σχήμα και τις εκτροφές της εκμετάλλευσης κατά τη μελλοντική της κατάσταση. Σε καμία περίπτωση η τροποποιημένη τυπική απόδοση της μελλοντικής κατάστασης δεν μπορεί να υπολείπεται της τυπικής απόδοσης της υφιστάμενης κατάστασης της εκμετάλλευσης, όπως αυτή υπολογίστηκε στο

ΟΠΣΚΕ, σύμφωνα με την Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του 2025. Για να γίνει δεκτή η τροποποίηση της μελλοντικής κατάστασης δεν πρέπει να επηρεάζονται, α) η βαθμολογία, με την εξαίρεση κριτηρίων που δύναται να προσδιορισθούν στην πρόσκληση και β) η επιλεξιμότητα των δαπανών για τις οποίες έχει ληφθεί στήριξη.

8.4. Η μεταβολή των μελών των συλλογικών σχημάτων υπό την προϋπόθεση ο αριθμός τους να μην υπολείπεται του ελάχιστου επιλέξιμου της περ. 1.3.2 της παρ. 1 του άρθρου 5. Δεν απαιτείται υποβολή αιτήματος τροποποίησης για συλλογικά σχήματα που αποτελούνται από τουλάχιστον δεκαπέντε (15) μέλη.

8.5. Την αλλαγή της χωροθέτησης των επενδύσεων των υποπερ. 9.1.1.1 και 9.1.1.4 του άρθρου 8.

9. Οι τροποποιήσεις της παρ. 8 δεν προσμετρώνται σε αυτές της παρ. 3.

Άρθρο 26

Αξιολόγηση του αιτήματος τροποποίησης

1. Η εξέταση του αιτήματος τροποποίησης (μείζονος ή ήσσονος σημασίας) γίνεται μέσω του ΟΠΣΚΕ από την επιτροπή παρακολούθησης που συγκροτείται στην οικεία ΔΑΟΚ η οποία συντάσσει, ηλεκτρονικά, αιτιολογημένη γνωμοδότηση. Μετά την υποβολή της, η γνωμοδότηση καθίσταται προσβάσιμη στη ΔΑΟΠ, η οποία την επικυρώνει ή προβαίνει αιτιολογημένα σε αλλαγές, και υποβάλλει σε κάθε περίπτωση το σχετικό πόρισμα.

2. Τα αιτήματα τροποποίησης μαζί με το αποτέλεσμα της αξιολόγησης τους, μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου που παρέχεται από το τελευταίο. Ο δικαιούχος, με ευθύνη του, ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος τροποποίησης μέσω της πρόσβασής του στην ηλεκτρονική του καρτέλα στο www.opske.gr, σε συνέχεια αποστολής ηλεκτρονικής ειδοποίησης μέσω ΟΠΣΚΕ.

3. Με την ηλεκτρονική κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της τροποποίησης παρέχεται το δικαίωμα στους δικαιούχους να υποβάλουν αντιρρήσεις ηλεκτρονικά μέσω ΟΠΣΚΕ, επισυνάπτοντας τα δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν τα αναφερόμενα στις αντιρρήσεις κατά την κρίση τους.

4. Οι αντιρρήσεις υποβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την ενημέρωση του δικαιούχου για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης και εξετάζονται εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών της παρ. 4 του άρθρου 23 και συντάσσει πόρισμα.

5. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής και εξέτασης αντιρρήσεων, επικαιροποιείται, εφόσον απαιτείται, το εγκεκριμένο αίτημα και τα αποτελέσματα αποστέλλονται ηλεκτρονικά μέσω ΟΠΣΚΕ.

6. Στην περίπτωση που από την αποδοχή του αιτήματος τροποποίησης προκύπτει η ανάγκη τροποποίησης της απόφασης ένταξης πράξεων, η ΔΑΟΠ εισηγείται τη σχετική τροποποίηση στον Περιφερειάρχη, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τα λοιπά οριζόμενα για την απόφαση ένταξης πράξεων στο άρθρο 22.

7. Οι δαπάνες, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την έγκριση της τροποποίησης, είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση, εφόσον έχουν υλοποιηθεί από την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και μετά. Ενδεχόμενη υλοποίηση των δαπανών στο διάστημα από την έναρξη της επιλεξιμότητας μέχρι την έγκριση της τροποποίησης γίνεται με απόλυτη ευθύνη του δικαιούχου και δεν συνεπάγεται την υποχρέωση συγχρηματοδότησής τους, αν το αίτημα τροποποίησης απορριφθεί ή εγκριθεί με αλλαγές.

Άρθρο 27

Υποβολή αιτήματος προκαταβολής (ενίσχυσης) και πληρωμής

1. Για την καταβολή της αναλογούσας δημόσιας οικονομικής ενίσχυσης που συνδέεται με το μέρος της πράξης που έχει υλοποιηθεί ή για την χορήγηση προκαταβολής, ο δικαιούχος υποβάλλει ηλεκτρονικά αίτηση προκαταβολής ή αίτηση πληρωμής, σύμφωνα με τη διαδικασία Ι.4.1 «Υποβολή αίτησης πληρωμής» του ΣΔΕ και την ενότητα Α και Β αντίστοιχα του Παραρτήματος 1 της παρούσας, μέσω του ΟΠΣΚΕ.

2. Η ορθή καταχώριση και υποβολή της αίτησης πληρωμής/προκαταβολής, η πληρότητα αυτής και η εμπρόθεσμη υποβολή της ανήκουν στην αποκλειστική ευθύνη του αιτούντος και του συμβούλου της παρ. 3 του άρθρου 18. Εφόσον η αίτηση πληρωμής/προκαταβολής υποβληθεί οριστικώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης από το ΟΠΣΚΕ από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της ηλεκτρονικής αίτησης. Αιτήσεις που υποβάλλονται μετά τη λήξη προθεσμίας υποβολής αιτήσεων πληρωμής/προκαταβολής απορρίπτονται ως εκπρόθεσμες. Αιτήσεις που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά δεν δύναται να προχωρήσουν σε επόμενο στάδιο/ή στο επόμενο στάδιο του διοικητικού ελέγχου.

3. Μετά την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης είναι δυνατή η χορήγηση προκαταβολής, όπου το αιτούμενο ποσό της μπορεί να ανέλθει μέχρι το 50% της εγκεκριμένης δημόσιας ενίσχυσης που υπολείπεται για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. Το συνολικό ύψος της προκαταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% της δημόσιας ενίσχυσης που συνδέεται με το επενδυτικό σχέδιο. Η πληρωμή προκαταβολής υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης που αντιστοιχεί σε ποσοστό 100% του ποσού της αιτούμενης προκαταβολής. Οι εγγυητικές επιστολές εκδίδονται από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μέλος του συστήματος πληρωμών ΔΙΑΣ προς

τον Οργανισμό Πληρωμών και είναι αορίστου χρόνου. Η εγγυητική επιστολή μπορεί να αποδεσμευτεί όταν ο Οργανισμός Πληρωμών εξακριβώσει ότι το ποσό της εγκεκριμένης δαπάνης που αντιστοιχεί στη δημόσια δαπάνη που σχετίζεται με τις Παρεμβάσεις ισούται ή υπερβαίνει το ποσό της προκαταβολής.

4. Οι αιτήσεις προκαταβολής υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΚΕ και στη συνέχεια, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της ηλεκτρονικής αίτησης, προσκομίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά στον Οργανισμό Πληρωμών ή στον Εξουσιοδοτημένο Φορέα στον οποίο αναθέτει τη σχετική αρμοδιότητα αναγνώρισης και εκκαθάρισης της δαπάνης.

5. Η εγγυητική επιστολή προκαταβολής αποδεσμεύεται όταν το συνολικό προς καταβολή ποσό που αντιστοιχεί στα αιτήματα πληρωμής που έχουν εκκαθαριστεί:

5.1. Είναι τουλάχιστον ίσο ή υπερβαίνει το ποσό της εγγυητικής επιστολής, οπότε αποδεσμεύεται συνολικά.

5.2. Υπολείπεται του ποσού της εγγυητικής επιστολής, οπότε αποδεσμεύεται τμηματικά (σταδιακή απομείωση).

5.3. Υπολείπεται του ποσού της εγγυητικής επιστολής και ο υποψήφιος επιστρέφει τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος ποσού και της εγγυητικής επιστολής.

6. Οι αιτήσεις χορήγησης προκαταβολής δεν προσμετρώνται στον ανώτατο επιτρεπόμενο αριθμό αιτήσεων πληρωμής.

7. Μετά την υποβολή της αίτησης προκαταβολής/πληρωμής υπάρχει η δυνατότητα επανεπεξεργασίας της. Μετά την επανεπεξεργασία της αίτησης απαιτείται εκ νέου υποβολή της, ώστε να είναι έγκυρη και να προχωρήσει σε επόμενα στάδια (αξιολόγηση). Σημειώνεται ότι σε τέτοια περίπτωση, ως ημερομηνία υποβολής θεωρείται η (τελευταία) ημερομηνία επανυποβολής. Δεν επιτρέπεται η επανεπεξεργασία της αίτησης, εφόσον έχει λήξει η προθεσμία υποβολής ή έχει ξεκινήσει η αξιολόγησή της.

8. Ο δικαιούχος με βάση την πρόοδο υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, δύναται να καταθέσει έως και τρεις (3) αιτήσεις πληρωμής. Κάθε αίτηση μερικής πληρωμής γίνεται δεκτή, εφόσον αφορά υλοποίηση προϋπολογισμού που δεν υπολείπεται ποσοστό 20% του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού και μετά την υποβολή της απομένει προς υλοποίηση τουλάχιστον ποσοστό 20% του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού.

9. Η πρώτη αίτηση πληρωμής υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΚΕ από τον δικαιούχο το αργότερο εντός εννέα (9) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης έναξης πράξεων.

10. Οι γενικές δαπάνες μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σε κάθε αίτημα πληρωμής μέχρι του ποσού που αναφέρεται στην παρ. 10 του άρθρου 8, με εξαίρεση το τελικό αίτημα πληρωμής, στο οποίο μπορεί να αιτηθεί και μεγαλύτερο ποσοστό γενικών δαπανών σε σχέση με το αίτημα πληρωμής, με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει στο σύνολο του επενδυτικού σχεδίου τα ποσοστά της παρ. 10 του άρθρου 8.

11. Οι δικαιούχοι δύνανται, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, να διορθώσουν και να προσαρμόσουν την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής και/ή τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά, οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή τους, σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.4.3 «Διόρθωση προφανών σφαλμάτων στις αιτήσεις πληρωμής» του ΣΔΕ. Η διαδικασία διόρθωσης προφανών σφαλμάτων εφαρμόζεται από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας. Η αίτηση για την διόρθωση υποβληθείσας αίτησης πληρωμής ή προκαταβολής και/ή των συνυποβαλλόμενων δικαιολογητικών εξετάζεται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα που έχει αναθέσει την αρμοδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 28 της παρούσας και αναγνωρίζεται ή όχι το προφανές σφάλμα.

12. Γενικές και ειδικές λεπτομέρειες για την υποβολή των αιτήσεων προκαταβολής/πληρωμής δύνανται να καθορίζονται σε σχετική πράξη του Οργανισμού Πληρωμών.

Άρθρο 28

Αξιολόγηση αιτήματος προκαταβολής/πληρωμής

1. Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων πληρωμής/προκαταβολής πραγματοποιείται στο 100% των αιτήσεων, μέσω του ΟΠΣΚΕ, από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διαδικασία Ι.4.4 «Διοικητικός έλεγχος και έγκριση αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής» που περιγράφεται στο ΣΔΕ.

2. Για τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου προαπαιτείται ο έλεγχος πληρότητας της αίτησης πληρωμής από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται τα καθήκοντα της παρ. 1 του παρόντος άρθρου. Οι αιτήσεις που δεν κρίνονται πλήρεις ακυρώνονται μέσω του διοικητικού ελέγχου. Η εν λόγω ενέργεια επαναφέρει τον αιτούντα στη θέση που βρισκόταν πριν υποβάλλει την αίτηση πληρωμής.

3. Για τις αιτήσεις που κρίνονται πλήρεις, ο Οργανισμός Πληρωμών ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται οι αρμοδιότητες, πραγματοποιεί διοικητικό έλεγχο, μέσω ΟΠΣΚΕ, εξετάζοντας τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών, επαληθεύοντας ιδιαίτερως:

3.1. την ολοκληρωμένη ενέργεια σε σχέση με την αντίστοιχη αίτηση στήριξης, όπως αυτή υποβλήθηκε από τον δικαιούχο και εγκρίθηκε από τον ΕΦ.

3.2. τις δαπάνες που προέκυψαν και τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν από τον δικαιούχο.

4. Η παραλαβή (πιστοποίηση υλοποίησης) των αιτούμενων δαπανών γίνεται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα με έλεγχο των παραστατικών και των λοιπών συνοδευτικών εγγράφων της αίτησης πληρωμής και με επιτόπια επίσκεψη σε κάθε αίτημα πληρωμής. Κατά την επιτόπια επίσκεψη και στο πλαίσιο της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, ελέγχονται και ταυτοποιούνται οι υλοποιημένες δαπάνες, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά (π.χ. ύπαρξη σειριακών αριθμών στα παραστατικά δαπανών, έτος κατασκευής κ.λπ.). Αδυναμία ταυτοποίησης συνεπάγεται τη μη πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού αντικειμένου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης.

5. Στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων πληρωμής, δύναται να ζητηθούν συμπληρωματικά στοιχεία από τον δικαιούχο, ο οποίος ενημερώνεται μέσω ΟΠΣΚΕ στην ηλεκτρονική διεύθυνση που έχει δηλώσει. Τα ζητούμενα στοιχεία υποβάλλονται από τον δικαιούχο μέσω ΟΠΣΚΕ, εντός προθεσμίας έως δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ενημέρωσή του. Σε περίπτωση μη υποβολής τους εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, ο Οργανισμός Πληρωμών ή ο φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα προβαίνει στην εκκαθάριση της υποβληθείσας αίτησης πληρωμής.

6. Η παραλαβή των αιτούμενων δαπανών δεν πραγματοποιείται εφόσον ο δικαιούχος ή ο εκπρόσωπός του εμποδίζει τη διενέργεια επιτόπιας επίσκεψης, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας.

7. Για την πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ο Οργανισμός Πληρωμών ή ο φορέας που εκχωρείται η αρμοδιότητα ελέγχει:

7.1. Την τήρηση των όρων της απόφασης ένταξης πράξης του δικαιούχου.

7.2. Την τήρηση της νομοθεσίας για την πιστοποίηση της ορθής εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.

7.3. Την ορθή υλοποίηση του εγκεκριμένου φυσικού αντικειμένου.

7.4. Το εύλογο του κόστους υλοποίησης των αιτούμενων δαπανών.

7.5. Τον τρόπο εξόφλησης των παραστατικών.

7.6. Τη λειτουργικότητα του φυσικού αντικειμένου.

8. Η μερική υλοποίηση μιας δαπάνης και η πιστοποίησή της είναι δυνατή στην περίπτωση, κατά την οποία η δαπάνη πραγματοποιείται εν μέρει και είναι πλήρως λειτουργική. Με το αίτημα πληρωμής ο δικαιούχος αιτείται την παραλαβή του υλοποιημένου φυσικού αντικειμένου για την ποσότητα/δυναμικότητα για την οποία αυτό είναι λειτουργικό και την πιστοποίηση της ανάλογης δαπάνης υλοποίησης.

9. Η παραλαβή μιας ή περισσότερων διακριτών και αυτοτελών φάσεων μερικής υλοποίησης μιας δαπάνης και η πιστοποίηση της σχετικής δαπάνης είναι δυνατή στην περίπτωση, κατά την οποία μπορεί να ελεγχθεί και να πιστοποιηθεί από το αρμόδιο όργανο η ορθή υλοποίηση του εγκεκριμένου φυσικού αντικειμένου και το εύλογο κόστους υλοποίησής του. Ενδεικτικά, διακριτές και αυτοτελείς φάσεις υλοποίησης στην κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων, αποτελούν οι εργασίες εκσκαφών, οι εργασίες του σκελετού, οι εργασίες τοιχοποιίας, οι εργασίες ηλεκτρικών ή/και υδραυλικών εγκαταστάσεων κ.λπ. Για τις παραπάνω αναφερόμενες διακριτές φάσεις τεκμηριώνονται:

9.1. Η ολοκλήρωσή τους με επιτόπια επίσκεψη βάσει της άδειας δόμησης και των αρχιτεκτονικών σχεδίων.

9.2. Η εργασία και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν βάσει επιμετρήσεων και παραστατικών.

9.3. Το εύλογο κόστος υλοποίησης κάθε φάσης βάσει των παραστατικών και των συμφωνητικών έργου του δικαιούχου με τον ή τους εργολάβους οι οποίοι έχουν αναλάβει την κατασκευή.

10. Στις περιπτώσεις παραλαβής διακριτών φάσεων μερικής υλοποίησης δεν απαιτείται να πιστοποιηθεί η λειτουργικότητα του φυσικού αντικειμένου.

11. Για υλοποιημένες δαπάνες για τις οποίες έχει καθοριστεί εύλογο κόστος στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος και εφόσον αυτές υλοποιούνται με μείωση του μεγέθους ή της δυναμικότητάς τους, γίνεται κατ' αναλογία μείωση της πιστοποιούμενης δαπάνης.

12. Κάθε επενδυτικό αγαθό το οποίο ανήκει στην υποκατηγορία της περ. 2.1.1 (εξοπλισμός ο οποίος ενσωματώνεται σε κτιριακές εγκαταστάσεις) του άρθρου 8, παραλαμβάνεται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα με την προϋπόθεση ότι αυτό είναι εγκατεστημένο και λειτουργικό. Η ορθή εκτέλεση του φυσικού αντικειμένου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης πιστοποιείται από την επιτροπή παρακολούθησης αν ο υπό παραλαβή εξοπλισμός είναι εγκατεστημένος εντός γεωργικών κτιρίων και κατασκευών των οποίων τεκμηριώνεται η νόμιμη κατοχή και είναι συνδεδεμένος με τις απαραίτητες παροχές (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, αποχέτευση, κ.ά.). Δεν πιστοποιείται η ορθή εκτέλεση του φυσικού αντικειμένου της

συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα εφόσον ο υπό παραλαβή εξοπλισμός βρίσκεται σε συσκευασία, ή είναι εγκατεστημένος εντός κτιρίου ή κατασκευής, της οποίας ο δικαιούχος δεν έχει τη νόμιμη κατοχή.

13. Κάθε επενδυτικό αγαθό της παρ. 9 (Επενδύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος σε αρδεύόμενες εκτάσεις) του άρθρου 8, παραλαμβάνεται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα με την προϋπόθεση ότι αυτό είναι εγκατεστημένο και λειτουργικό. Η ορθή εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου της συγκεκριμένης επενδυτικής δαπάνης δεν πιστοποιείται από την επιτροπή παρακολούθησης όταν ο υπό παραλαβή εξοπλισμός δεν είναι εγκατεστημένος και λειτουργικός ή/και δεν είναι συνδεδεμένος με τις απαραίτητες παροχές (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, κ.ά.) ή/και βρίσκεται σε συσκευασία, ή είναι εγκατεστημένος εντός αγροτεμαχίου διαφορετικού από αυτό στο οποίο έχει εγκριθεί η χωροθέτησή του.

14. Για τα παρελκόμενα του ελκυστήρα, συρόμενα ή αναρτώμενα, συγχρηματοδοτούμενης αξίας άνω του ποσού των 1.000 ευρώ, απαιτείται η ανάγλυφη αποτύπωση σε αυτά των τελευταίων πέντε (5) ψηφίων του αριθμού αίτησης στήριξης (χρηματοδότησης), όπως αυτή έχει παραχθεί από το ΟΠΣΚΕ π.χ. για τον αριθμό αίτησης 0011926 αποτυπώνεται ο αριθμός 11926. Η ανάγλυφη αποτύπωση δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση σήμανσης που προβλέπεται στο π.δ. 57/2010 (Α' 97), αλλά αποτελεί επιπλέον μέσο ταυτοποίησης κατά την παρακολούθηση υλοποίησης καθώς και κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων του δικαιούχου. Κατά την επιτόπια επίσκεψη, ο αριθμός αίτησης στήριξης (χρηματοδότησης) αποτυπώνεται μόνιμα με κατάλληλο μέσο και στη συνέχεια φωτογραφίζεται η ανάγλυφη αποτύπωση για το συγκεκριμένο επενδυτικό αγαθό. Στις περιπτώσεις υποβρύχιων αντλιών ή εξοπλισμού που μετά την εγκατάστασή του, από τη φύση του δεν είναι δυνατή η πρόσβαση στον αριθμό σειράς, με ευθύνη του δικαιούχου φωτογραφίζεται ο αριθμός σειράς και η αντλία/ο εξοπλισμός πριν την εγκατάστασή τους και το σχετικό αρχείο αναρτάται στο ΟΠΣΚΕ, διαφορετικά δεν επιτρέπεται η παραλαβή της συγκεκριμένης επένδυσης.

15. Με την ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου του αιτήματος πληρωμής στο ΟΠΣΚΕ, ενημερώνεται άμεσα ο δικαιούχος για τα αποτελέσματα αυτού μέσω του ΟΠΣΚΕ.

16. Ο δικαιούχος, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την ενημέρωσή του για το αποτέλεσμα του ελέγχου, δύναται να δηλώσει ηλεκτρονικά μέσω ΟΠΣΚΕ την αποδοχή του αποτελέσματος του ελέγχου και την παραίτησή του από την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή (ένσταση) επί του αποτελέσματος του ελέγχου, συνοδευόμενη από όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που στοιχειοθετούν τις αντιρρήσεις του, ή να δηλώσει, μέσω του ίδιου πληροφοριακού συστήματος, την αποδοχή του αποτελέσματος του ελέγχου και την παραίτησή του από την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής. Στην εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής δεν δύναται να συμμετέχουν πρόσωπα τα οποία έχουν διενεργήσει προγενέστερο έλεγχο του αιτήματος πληρωμής για τον συγκεκριμένο δικαιούχο. Σε περίπτωση μη υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής εντός της ανωτέρω προθεσμίας, τεκμαίρεται η αποδοχή του αποτελέσματος του ελέγχου.

17. Με ευθύνη του Οργανισμού Πληρωμών ή του φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα, οι αιτήσεις πληρωμής, που υποβλήθηκαν μέσω του ΟΠΣΚΕ, και οι αντίστοιχοι διοικητικοί έλεγχοι αυτών μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από αυτό.

18. Με πράξη του Οργανισμού Πληρωμών δύναται να εξειδικεύονται λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 29

Ανάκληση της αίτησης προκαταβολής/καταβολής (πληρωμής) ενίσχυσης

1. Οι δικαιούχοι μπορούν να ανακαλέσουν την αίτηση προκαταβολής/πληρωμής, σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.4.2 «Ανάκληση αιτήσεων πληρωμής» του ΣΔΕ, οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή της και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης. Δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό αίτημα ανάκλησης ως προς τα μέρη που έχουν ελεγχθεί και για τα οποία έχουν διαπιστωθεί ευρήματα ή εφόσον έχει ενημερωθεί για διενέργεια ελέγχου. Σε αυτήν την περίπτωση ο Οργανισμός Πληρωμών ή ο φορέας που ανατίθενται καθήκοντα απορρίπτει το αίτημα ανάκλησης.

2. Το αίτημα ανάκλησης της αίτησης προκαταβολής/πληρωμής υποβάλλεται εγγράφως στον Οργανισμό Πληρωμών ή στον φορέα στον οποίο εκχωρείται η αρμοδιότητα, υπογεγραμμένο από τον δικαιούχο ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του, συνοδευόμενο από όλα τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά.

3. Αν το αίτημα ανάκλησης υποβληθεί, ενώ ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί, αλλά η αίτηση πληρωμής δεν έχει περιληφθεί σε παρτίδα πληρωμής, ο Οργανισμός Πληρωμής ή ο φορέας που ανατίθενται καθήκοντα, καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΕ το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος.

4. Αν το αίτημα ανάκλησης υποβληθεί μετά την ηλεκτρονική οριστικοποίηση του διοικητικού ελέγχου και η αίτηση πληρωμής έχει περιληφθεί σε παρτίδα αλλά δεν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη, αφού αυτή

εξαιρεθεί από την παρτίδα με ευθύνη του Οργανισμού Πληρωμής, ύστερα από σχετική ενημέρωση από τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΕ το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος.

5. Αν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη στον δικαιούχο και με την αίτηση ανάκλησης προκύπτει υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της στήριξης, ακολουθείται η διαδικασία ανάκτησης των αχρεωστήτων ποσών.

6. Σε κάθε περίπτωση η ανάκληση επαναφέρει το δικαιούχο στη θέση που βρισκόταν πριν υποβάλει την ανακαλούμενη αίτηση πληρωμής.

Άρθρο 30

Ανάκληση ένταξης πράξης (Απόσυρση αίτησης χρηματοδότησης)

1. Σε οποιαδήποτε στιγμή ο δικαιούχος μπορεί να υποβάλει στο ΟΠΣΚΕ αίτημα οικειοθελούς αποχώρησης από τις Παρεμβάσεις (απόσυρση αίτησης χρηματοδότησης).

2. Η διαδικασία ανάκλησης της ένταξης πράξης εκκινείται από τη ΔΑΟΠ, εφόσον προκύπτει λόγος απένταξης του δικαιούχου, σύμφωνα με τα άρθρα 38 και 39.

3. Η ΔΑΟΠ υποβάλλει την ανάκληση ένταξης πράξης στο ΟΠΣΚΕ και τα στοιχεία μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ, μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας. Στη συνέχεια η ΔΑΟΠ εκδίδει την απόφαση ανάκλησης, η οποία αναρτάται στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ και κοινοποιείται ατομικά, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στον δικαιούχο και εισηγείται την τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξεων του άρθρου 22 της παρούσας.

4. Αν πριν την ανάκληση της πράξης έχει πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε πληρωμή, ο δικαιούχος οφείλει να επιστρέψει το σύνολο της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί, εκτός των περιπτώσεων του άρθρου 40. Για τον σκοπό αυτό και κατόπιν σχετικής ενημέρωσης εφαρμόζεται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται, η διαδικασία ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στο ΟΠΣΚΑΠ.

Άρθρο 31

Παρακολούθηση υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων

1. Για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου απαιτείται να έχει προηγηθεί η καταβολή τελικής πληρωμής ή έγκριση τροποποίησης ολοκλήρωσης.

2. Ο ΕΦ έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των Παρεμβάσεων, την παρακολούθηση υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, την τροποποίησή τους, την πιστοποίηση της ολοκλήρωσής τους ή την ανάκλησή τους. Για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου απαιτείται να έχει προηγηθεί η καταβολή τελικής πληρωμής ή έγκριση τροποποίησης ολοκλήρωσης.

3. Αν κατά την παρακολούθηση της υλοποίησης προκύψουν παρατυπίες ή ευρήματα που συνιστούν λόγο απένταξης της πράξης, η χρηματοδότηση αναστέλλεται, συντάσσεται πρακτικό ελέγχου, και εφαρμόζεται η διαδικασία ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Άρθρο 32

Εκκαθάριση δαπάνης

1. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εκδίδει απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης, στην οποία αναγράφονται κατ'ελάχιστον α) το συνολικό ποσό που πρέπει να καταβληθεί στους δικαιούχους με βάση τις προβλέψεις πληρωμών, β) η Συλλογική Απόφαση (Σ.Α.Ε.), γ) ο ενάριθμος (Κ.Α.Ε.) και δ) ο τίτλος του έργου του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, από το οποίο θα πραγματοποιηθεί η διάθεση της πίστωσης. Η Απόφαση Έγκρισης Διάθεσης Πίστωσης καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ και διαβιβάζεται στην Δ/νση Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικών Αναφορών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

2. Η Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης του ΥΠΑΑΤ, σε συνέχεια της απόφασης της παρ. 1, εκδίδει εντολή κατανομής πίστωσης, με την οποία μεταφέρονται οι πιστώσεις στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ) και η οποία διαβιβάζεται στην Τράπεζα της Ελλάδος, αναρτάται στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ και καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ.

3. Η οικονομική στήριξη καταβάλλεται, σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.4.5. του ΣΔΕ, απολογιστικά από τον Οργανισμό Πληρωμών με πίστωση του ποσού της πληρωμής στον εταιρικό ή επαγγελματικό λογαριασμό του δικαιούχου της στήριξης. Ο αριθμός IBAN του λογαριασμού, ο οποίος τηρείται σε ελληνικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μέλους του συστήματος πληρωμών ΔΙΑΣ, δηλώνεται σε κάθε αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής. Ο δικαιούχος της στήριξης πρέπει να είναι κάτοχος ή συνδικαιούχος αυτού του τραπεζικού λογαριασμού. Εφόσον ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο ή συλλογικό σχήμα, ο λογαριασμός πρέπει να είναι εταιρικός.

4. Σε περιπτώσεις λήψης προκαταβολής, η εγγυητική επιστολή προκαταβολής επιστρέφεται από τον Οργανισμό Πληρωμών στο αντίστοιχο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, σύμφωνα με το άρθρο 27 και σχετική πράξη του Οργανισμού Πληρωμών.

5. Η δημόσια δαπάνη υπολογίζεται στον επιχορηγούμενο υλοποιημένο προϋπολογισμό που πραγματοποιήθηκε από τον δικαιούχο.

6. Η καταβολή της τελικής δόσης (αποπληρωμή) της οικονομικής στήριξης γίνεται υπό την αναγκαία προϋπόθεση της προσκόμισης από τον δικαιούχο των απαραίτητων αδειών που βεβαιώνουν τη νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης, εφόσον αυτές απαιτούνται, ανεξάρτητα εάν η παραλαβή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της τελικής αίτησης πληρωμής πραγματοποιήθηκε πριν την έκδοσή τους. Στην περίπτωση αυτή πρέπει το πρακτικό διοικητικού ελέγχου να ολοκληρώνεται μετά την υποβολή και τον έλεγχο των σχετικών αδειοδοτήσεων. Η καθυστέρηση στην υποβολή των αδειοδοτήσεων δεν παρατείνει τις προθεσμίες πληρωμής των ενισχύσεων, όπως αυτές προβλέπονται στην παρούσα και στο ΣΣ ΚΑΠ.

7. Η καταβολή της οικονομικής στήριξης πραγματοποιείται υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερος, σύμφωνα με τον ν. 4914/2022.

8. Σε δικαιούχους που δηλώνουν εκ προθέσεως ψευδή ή ανακριβή στοιχεία ή δημιουργούν τεχνητά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την καταβολή της ενίσχυσης με στόχο να αποκομίσουν οφέλη, αντίθετα με τους στόχους των Παρεμβάσεων, επιβάλλονται οι κυρώσεις του άρθρου 39.

9. Σε περιπτώσεις επιβολής μειώσεων στην αιτούμενη δαπάνη του αιτήματος πληρωμής, όταν ο λόγος $(Y-X)/X$ είναι μεγαλύτερος ή ίσος με ποσοστό 10%, όπου (Y) το αιτούμενο ποσό και (X) το ποσό που πιστοποιείται από την υπηρεσία, στο ποσό που εκκαθαρίζεται προς πληρωμή επιβάλλεται ποινή κατά το ποσό της διαφοράς Y-X. Η ποινή επιβάλλεται αποκλειστικά στο ποσό που πιστοποιεί η υπηρεσία στο υπό εξέταση αίτημα πληρωμής, εφ' όσον αυτό επαρκεί. Η επιβολή της ποινής δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος μπορεί να αποδείξει ότι δεν ευθύνεται για την προσθήκη του ποσού που υπερβαίνει το πιστοποιημένο από την υπηρεσία.

10. Όταν ο δικαιούχος είναι και τελικός αποδέκτης Χρηματοδοτικού Εργαλείου κατά την καταβολή της τελικής δόσης (αποπληρωμή) της οικονομικής στήριξης γίνεται ο έλεγχος τήρησης των μεγίστων ορίων του άρθρου 73(4) του Καν. (ΕΕ) 2021/2115. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι από τον συνδυασμό επιχορήγησης και Χρηματοδοτικού Εργαλείου προκύπτει υπέρβαση της ανώτατης έντασης στήριξης του άρθρου 73(4) του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 η υπέρβαση παρακρατείται.

Άρθρο 33

Τρόπος εξόφλησης παραστατικών

Η εξόφληση κάθε δαπάνης (τμηματική ή ολική), για να είναι επιλέξιμη πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας. Για τη διασφάλιση των Παρεμβάσεων οι αποδεκτοί τρόποι εξόφλησης, στο πλαίσιο της παρούσας, είναι οι εξής:

1. Κάθε είδους επιλέξιμη δαπάνη για την οποία έχει εκδοθεί νόμιμο παραστατικό καθαρής αξίας έως το ποσό των 500 ευρώ προ ΦΠΑ, μπορεί να εξοφλείται είτε με μετρητά είτε με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό του προμηθευτή είτε με τραπεζικό μέσο πληρωμής.

2. Κάθε είδους επιλέξιμη δαπάνη για την οποία έχει εκδοθεί νόμιμο παραστατικό καθαρής αξίας άνω του ποσού των 500 ευρώ προ ΦΠΑ, η τμηματική ή ολική εξόφληση γίνεται αποκλειστικά με τη χρήση των τραπεζικών μέσων πληρωμής, που ορίζονται στην παρ. 3.

3. Ως τραπεζικό μέσο πληρωμής, για την εφαρμογή των ανωτέρω, νοείται:

3.1. Η μεταφορά των ποσών με έμβασμα, ηλεκτρονικό ή μη, από τον λογαριασμό του δικαιούχου προς ταυτοποιημένο λογαριασμό πληρωμών (εφεξής λογαριασμό) του προμηθευτή, που τηρείται σε Πάροχο Υπηρεσιών Πληρωμών του ν. 4537/2018 (Α' 84) (ήτοι πιστωτικό ίδρυμα, ίδρυμα πληρωμών ή ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος).

3.2. Η χρήση χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών του δικαιούχου που πραγματοποιεί την πληρωμή ή/και όποιας άλλης κάρτας συνδέεται με λογαριασμό του δικαιούχου που τηρείται σε Πάροχο Υπηρεσιών Πληρωμών.

3.3. Η έκδοση ή/και παράδοση επιταγών του λογαριασμού του δικαιούχου, σε προμηθευτή και η εξόφλησή τους μέσω τράπεζας.

3.4. Η αποδοχή από τον δικαιούχο συναλλαγματικών έκδοσης του προμηθευτή, και η εξόφληση τους στην τράπεζα με χρέωση του λογαριασμού του δικαιούχου.

4. Αποδεκτοί τρόποι πιστοποίησης της εξόφλησης/πληρωμής και απαιτούμενα δικαιολογητικά για συναλλαγές που εξοφλούνται μέσω τραπεζικού μέσου πληρωμής, είναι:

4.1. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης παραστατικών έως 500 ευρώ μέσω κατάθεσης μετρητών στον λογαριασμό του προμηθευτή από τον δικαιούχο, σύμφωνα με την παρ. 1, απαιτείται το αντίγραφο κατάθεσης

του ποσού στον λογαριασμό, από το οποίο θα προκύπτει ότι ο δικαιούχος του λογαριασμού είναι ο προμηθευτής και ότι ο καταθέτης είναι ο δικαιούχος.

4.2. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με μεταφορά ποσού (έμβασμα), ηλεκτρονικό ή μη, απαιτούνται: α) αντίγραφο της ολοκληρωμένης ηλεκτρονικής συναλλαγής, από το οποίο προκύπτει ο προμηθευτής και ο δικαιούχος και β) έντυπο κίνησης του λογαριασμού (extrait) του δικαιούχου.

4.3. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης μέσω χρεωστικής, πιστωτικής ή προπληρωμένης κάρτας αυτή απαιτείται να έχει εκδοθεί στο όνομα του δικαιούχου ή να είναι εταιρική εφόσον ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο ή συλλογικό σχήμα. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπάρχει επαρκής διαδρομή ελέγχου, δηλαδή να αποδεικνύεται η αγορά των αντίστοιχων δαπανών και η χρέωση της κάρτας του δικαιούχου (ανεξάρτητα εάν η συναλλαγή αυτή πραγματοποιείται με δόσεις ή με εφάπαξ καταβολή). Για την πιστοποίηση απαιτείται α) αντίγραφο κίνησης κάρτας που αποτυπώνει τις κινήσεις της κάρτας και στο οποίο εμφανίζονται οι δόσεις ή η εφάπαξ καταβολή για τη συναλλαγή. Επισημαίνεται ότι ο δικαιούχος πρέπει να είναι ο κύριος κάτοχος της κάρτας.

4.4. Για την πιστοποίηση της εξόφλησης με επιταγή:

4.4.1. Σε περίπτωση έκδοσης επιταγών από τον λογαριασμό του δικαιούχου προς τον προμηθευτή, οι οποίες πρέπει να έχουν εξοφληθεί από την τράπεζα σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, απαιτούνται: α) βεβαίωση από την τράπεζα ότι έχει εξοφληθεί η επιταγή (αριθμός επιταγής, ημερομηνία, ποσό, αποδέκτης) ή αντίγραφο κίνησης του λογαριασμού του δικαιούχου (extrait) και β) αντίγραφο διπλής όψης του σώματος της επιταγής.

4.4.2. Σε περίπτωση έκδοσης τραπεζικής επιταγής από τον δικαιούχο και την παράδοσή της στον προμηθευτή απαιτούνται: α) η τραπεζική επιταγή να έχει εκδοθεί σε διαταγή του δικαιούχου της στήριξης και να έχει οπισθογραφηθεί από αυτόν κατά τη μεταβίβασή της στον προμηθευτή ή να έχει εκδοθεί σε διαταγή του προμηθευτή, β) το αντίγραφο της κίνησης του τραπεζικού λογαριασμού (extrait) του δικαιούχου όπου αναφέρεται ο λογαριασμός ως λογαριασμός χρέωσης της τραπεζικής επιταγής και ο δικαιούχος ως εκδότης της επιταγής και γ) αντίγραφο διπλής όψης του σώματος της επιταγής.

4.4.3. Σε περίπτωση παράδοσης επιταγής τρίτων (πελατείας) από τον δικαιούχο σε προμηθευτή, η οποία πρέπει να έχει πληρωθεί από την τράπεζα σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, απαιτούνται: α) αντίγραφο διπλής όψης του σώματος της επιταγής, β) απόδειξη παράδοσης/εκχώρησης επιταγής που εκδίδει ο δικαιούχος ή απόδειξη παραλαβής των επιταγών που εκδίδει ο προμηθευτής, όπου αναγράφονται για κάθε επιταγή ο αριθμός, η τράπεζα, ο εκδότης, ο πελάτης, το ποσό, η ημερομηνία και γ) βεβαίωση από την τράπεζα ή αντίγραφο κίνησης του τραπεζικού λογαριασμού (extrait) του εκδότη ή άλλο έγγραφο θεωρημένο από την τράπεζα έκδοσης που να δείχνει την πληρωμή για κάθε επιταγή. Τα α, β και γ είναι απαραίτητα συνοδευτικά της απόδειξης. Η παραπάνω τεκμηρίωση αφορά το παραστατικό εξόφλησης στο σύνολό του δηλαδή δεν μπορεί να γίνει δεκτή μερική τεκμηρίωση. Το συνολικό ποσό της επιταγής τρίτων ενδέχεται να μη συμπίπτει με το ποσό του παραστατικού το οποίο εξοφλείται αλλά να το υπερκαλύπτει. Η απόδειξη εκδίδεται πάντα για το ποσό της πληρωμής και όχι για το ποσό του εξοφλούμενου παραστατικού. Ο δικαιούχος χρησιμοποιεί επιταγές τρίτων ως μέσο εξόφλησης με δική του ευθύνη και μόνο όταν είναι βέβαιος ότι μπορεί να προσκομίσει τα σχετικά τραπεζικά έγγραφα των ανωτέρω περ. α, β και γ με τα οποία πιστοποιείται η πληρωμή για κάθε επιταγή.

4.5. Για την πιστοποίηση της αποδοχής από τον δικαιούχο συναλλαγματικής έκδοσης του προμηθευτή απαιτούνται: α) να έχει εξοφληθεί με τραπεζικό μέσο πληρωμής της παρ. 3 με χρέωση του λογαριασμού του δικαιούχου (και όχι απ' ευθείας με μετρητά στον προμηθευτή ή κατάθεση μετρητών στην τράπεζα) σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης πληρωμής, β) βεβαίωση από την τράπεζα ή αντίγραφο εξοφλητικής συναλλαγματικών της τράπεζας στην οποία έχουν κατατεθεί οι συναλλαγματικές ή άλλο έγγραφο θεωρημένο από την τράπεζα έκδοσης, που να δείχνει την πληρωμή για κάθε συναλλαγματική και γ) φωτοαντίγραφο των δύο όψεων του σώματος κάθε συναλλαγματικής.

5. Δεν επιτρέπεται κατακερματισμός της δαπάνης που οδηγεί σε αποφυγή των παραπάνω υποχρεώσεων για την εξόφληση παραστατικών καθαρής αξίας άνω του ποσού των 500 ευρώ δηλαδή, δεν επιτρέπεται τμηματική τιμολόγηση ενιαίας δαπάνης με σκοπό την εξόφληση της δαπάνης αυτής με μετρητά.

6. Σε περίπτωση που καταβάλλονται προκαταβολές έναντι της αξίας του προς αγορά επενδυτικού αγαθού ή όταν πραγματοποιούνται τμηματικές καταβολές που αφορούν παραστατικό καθαρής αξίας άνω του ποσού των 500 ευρώ, απαιτείται η χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής, της παρ. 3, ανεξαρτήτως του ποσού της κάθε τμηματικής καταβολής ή προκαταβολής και για κάθε μέρος αυτής.

7. Απαραίτητο παραστατικό της εξόφλησης είναι η απόδειξη είσπραξης ή εξοφλητική βεβαίωση του προμηθευτή. Η ένδειξη «εξοφλήθη» πάνω στα τιμολόγια δεν τεκμηριώνει εξόφληση και δεν αντικαθιστά την

εξοφλητική απόδειξη. Επιπλέον, απαιτείται ο συσχετισμός της εξόφλησης με τις επενδυτικές δαπάνες με την αναγραφή των στοιχείων των τιμολογίων και των μέσων εξόφλησής τους (επιταγές/συναλλαγματικές και στοιχεία τραπεζικών κινήσεων) στις αποδείξεις είσπραξης ή στις βεβαιώσεις εξόφλησης.

8. Δεν είναι αποδεκτή η πληρωμή του προμηθευτή με τη χρήση τραπεζικών μέσων πληρωμής άλλων προσώπων πέραν του δικαιούχου. Στην περίπτωση φυσικών προσώπων, για την εξόφληση προμηθευτών, είναι αποδεκτή η χρήση κοινών τραπεζικών λογαριασμών τους οποίους διατηρεί ο δικαιούχος. Αντίθετα στην περίπτωση νομικού προσώπου ή συλλογικού σχήματος, δεν είναι αποδεκτή η χρήση τραπεζικών μέσων πληρωμής άλλων προσώπων πέραν των εταιρικών του δικαιούχου.

9. Όλοι οι προμηθευτές του δικαιούχου για τις δαπάνες των Παρεμβάσεων πρέπει να τηρούν εταιρικό τραπεζικό λογαριασμό. Σε περίπτωση καταθέσεων αυτές πρέπει να γίνονται στον εταιρικό τραπεζικό λογαριασμό των προμηθευτών και όχι στον προσωπικό λογαριασμό (εξαιρούνται οι προμηθευτές που είναι ατομικές επιχειρήσεις), άλλως δεν πιστοποιούνται οι εξοφλούμενες δαπάνες. Η αναγραφή του εταιρικού τραπεζικού λογαριασμού του προμηθευτή στο εκδοθέν παραστατικό επιβεβαιώνει τον δικαιούχο του λογαριασμού.

10. Σε περίπτωση εξόφλησης παραστατικού καθαρής αξίας έως του ποσού των 500 ευρώ με μετρητά, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τις συναλλαγές αυτές είναι η απόδειξη είσπραξης από τον προμηθευτή ή έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας π.χ. βεβαίωση προμηθευτή περί εξόφλησης της συναλλαγής.

11. Σε όλες τις περιπτώσεις και για κάθε συναλλαγή, πρέπει να υπάρχει επαρκής διαδρομή ελέγχου, δηλαδή να αποδεικνύεται η αγορά των αντίστοιχων επενδυτικών δαπανών και η πληρωμή τους από τον δικαιούχο, ανεξάρτητα εάν η συναλλαγή αυτή πραγματοποιείται με δόσεις ή με εφάπαξ καταβολή.

12. Σε περίπτωση που για μέρος της αξίας του τιμολογίου δεν έχουν προσκομιστεί τα απαιτούμενα παραστατικά εξόφλησης ή δεν γίνονται αποδεκτά σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, το τιμολόγιο θεωρείται ανεξόφλητο, δεν πιστοποιείται το οικονομικό αντικείμενο των δαπανών που αυτό περιλαμβάνει και συνεπώς δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο στήριξης.

13. Το σύνολο των ως άνω συναλλαγών πρέπει να αποτυπώνεται στις, κατά περίπτωση και σύμφωνα με την τηρούμενη κατηγορία λογιστικών βιβλίων του δικαιούχου, λογιστικές καταχωρήσεις βάσει των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων ν. 4308/2014 (Α' 251).

14. Ο δικαιούχος μπορεί να λαμβάνει και να εκδίδει ηλεκτρονικά τιμολόγια. Ηλεκτρονικό τιμολόγιο είναι οποιοδήποτε τιμολόγιο περιέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα ν. 4308/2014 (Α' 251) και το οποίο έχει εκδοθεί και ληφθεί σε ηλεκτρονική μορφή. Για τους σκοπούς πιστοποίησης του οικονομικού αντικείμενου της δαπάνης, τα ηλεκτρονικά τιμολόγια πρέπει σε κάθε περίπτωση να εκτυπώνονται.

15. Οι δαπάνες της κατηγορίας εξοπλισμού τα επιχορηγούμενα πάγια (υλικά και άυλα) καταχωρούνται στο μητρώο παγίων της επιχείρησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

16. Εφόσον ζητηθεί, οι δικαιούχοι υποχρεούνται να προσκομίζουν πλήρη στοιχεία της κίνησης των προσωπικών ή εταιρικών λογαριασμών τους, που έχουν χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες του επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 34

Επιτόπιοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι και εκ των υστέρων έλεγχοι

1. Ο Οργανισμός Πληρωμών είναι υπεύθυνος για την οργάνωση και τον καθορισμό όλων των διαδικασιών που σχετίζονται με τους ελέγχους του παρόντος άρθρου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στους Κανονισμούς 2021/2116, 2022/1173 και στις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής. Η διενέργεια των ελέγχων υλοποιείται από τον Οργανισμό Πληρωμών ή/και τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα. Οι λεπτομέρειες διενέργειας των ελέγχων ρυθμίζονται με πράξη του Οργανισμού Πληρωμών.

2. Στους δικαιούχους που εντάχθηκαν στο πλαίσιο των παρεμβάσεων της παρούσας, διενεργούνται δειγματοληπτικοί έλεγχοι στην έδρα ή/και στον τόπο υλοποίησης της πράξης, από τους αρμόδιους ελεγκτικούς φορείς, σύμφωνα με το κεφάλαιο II.2 του ΣΔΕ. Οι έλεγχοι διαχωρίζονται σε:

2.1. Επιτόπιους ελέγχους

2.1.1. Η διενέργεια δειγματοληπτικών επιτόπιων ελέγχων αποσκοπεί στην επαλήθευση των κατωτέρω:

2.1.1.1. την υλοποίηση της εγκεκριμένης πράξης σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες και ότι πληροί όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τις δεσμεύσεις και άλλες υποχρεώσεις που συνδέονται με τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση στήριξης που μπορούν να ελεγχθούν κατά τον χρόνο διεξαγωγής της επίσκεψης. Διασφαλίζεται δε ότι η πράξη είναι επιλέξιμη για χορήγηση στήριξης από το ΕΓΤΑΑ.

2.1.1.2. την ύπαρξη λογιστικών ή άλλων εγγράφων που συνοδεύουν τις αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν από τον δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένου, εφόσον είναι αναγκαίο, ελέγχου της ακρίβειας των στοιχείων της αίτησης πληρωμής με βάση δεδομένα ή εμπορικά έγγραφα που κατέχουν τρίτα μέρη,

2.1.1.3. εάν η χρήση ή η προβλεπόμενη χρήση της ενέργειας ανταποκρίνεται στη χρήση που περιγράφεται στην αίτηση στήριξης και στη χρήση για την οποία χορηγήθηκε η στήριξη. Σημειώνεται ότι εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι έλεγχοι διενεργούνται ταυτόχρονα και με άλλους ελέγχους που προβλέπονται από το ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά τις γεωργικές ενισχύσεις και τη στήριξη στην αγροτική ανάπτυξη. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας ή των εξαιρετικών περιστάσεων του άρθρου 40 της παρούσας, η αίτηση ενίσχυσης ή η αίτηση πληρωμής απορρίπτεται, εφόσον ο δικαιούχος ή ο αντιπρόσωπός του εμποδίζει τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου.

2.1.2. Αρμόδια αρχή για την εξαγωγή δείγματος και της σχετικής μεθοδολογίας ορίζεται ο Οργανισμός Πληρωμών. Εξάγεται δείγμα, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στον τίτλο II, Κεφ. II.2. του ΣΔΕ, όπως ισχύει, το οποίο αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 5% των δαπανών από τις παρεμβάσεις εκτός ΟΣΔΕ του ΕΓΤΑΑ, που υποβάλλονται στον Οργανισμό Πληρωμών και δεν αφορούν ενέργειες για τις οποίες έχει υποβληθεί μόνο αίτηση προκαταβολής. Για την επιλογή του δείγματος των εγκεκριμένων πράξεων που θα ελεγχθούν λαμβάνονται υπόψη μεταξύ άλλων τα εξής κριτήρια:

- 2.1.2.1. τυχόν παράγοντες κινδύνου που έχουν εντοπιστεί από εθνικούς ή ενωσιακούς ελέγχους
- 2.1.2.2. η ανάγκη διατήρησης ισορροπίας μεταξύ των παρεμβάσεων και των τύπων ενεργειών
- 2.1.2.3. η ανάγκη τυχαίας επιλογής σε ποσοστό μεταξύ 30 και 40 % των δαπανών
- 2.1.2.4. το είδος συμβολής της παρέμβασης στην υλοποίηση του ΣΣ ΚΑΠ.

2.1.3. Οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργούνται πριν από την καταβολή της τελικής πληρωμής για την εγκεκριμένη πράξη. Πλην εξαιρετικών περιπτώσεων που καταγράφονται και αιτιολογούνται δεόντως από τις αρμόδιες υπηρεσίες της παρ. 1 του παρόντος, περιλαμβάνουν επίσκεψη στο χώρο υλοποίησης της ενέργειας ή, σε περίπτωση άυλης ενέργειας, στον αρμόδιο για την ενέργεια ΕΦ. Οι ελεγκτές που αναλαμβάνουν τους επιτόπιους ελέγχους δεν πρέπει να έχουν λάβει μέρος στους διοικητικούς ελέγχους της ίδιας ενέργειας.

2.1.4. Η διενέργεια των επιτόπιων ελέγχων μπορεί να γνωστοποιηθεί στους υπό έλεγχο δικαιούχους, με την προϋπόθεση ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο ο σκοπός ή η αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Η γνωστοποίηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκατέσσερις (14) ημέρες από την ημερομηνία διεξαγωγής του ελέγχου.

2.1.5. Όταν από τους επιτόπιους ελέγχους προκύψουν σημαντικές διαπιστώσεις μη συμμόρφωσης, ο Οργανισμός Πληρωμών αυξάνει το ποσοστό ελέγχων σε κατάλληλο επίπεδο κατά το επόμενο ημερολογιακό έτος για τη συγκεκριμένη Παρέμβαση.

2.1.6. Επισημαίνεται ότι οι επιτόπιοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι δεν αφορούν τις επιτόπιες επισκέψεις, οι οποίες πραγματοποιούνται σε κάθε αίτημα πληρωμής κατά τα προβλεπόμενα στην παρούσα, στο πλαίσιο των διοικητικών ελέγχων για επενδύσεις, στο χώρο που υλοποιείται η ενέργεια που λαμβάνει στήριξη ή στον τόπο της επένδυσης, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η υλοποίηση της επένδυσης.

2.2. Εκ των υστέρων έλεγχοι

2.2.1. Εκ των υστέρων έλεγχοι διενεργούνται προκειμένου να εξακριβωθεί ότι μια πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή ή παραγωγική επένδυση συνεχίζει να δικαιούται συγχρηματοδότηση από ΣΣ ΚΑΠ 2023 - 2027, εάν εντός πέντε (5) ετών από την τελική πληρωμή στον δικαιούχο:

2.2.1.1. δεν έχει επέλθει παύση της παραγωγικής δραστηριότητας ή μετεγκατάστασή της εκτός της περιοχής προγράμματος.

2.2.1.2. δεν έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές οι οποίες να επηρεάζουν τη φύση της επένδυσης, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους και

2.2.1.3. δεν έχει επέλθει αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα.

2.2.1.4. τηρούνται οι υποχρεώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3, του άρθρου 38.

2.2.2. Οι εκ των υστέρων έλεγχοι διενεργούνται με βάση κατάλληλο δείγμα που εξάγεται από τον Οργανισμό Πληρωμών. Καλύπτει για κάθε ημερολογιακό έτος τουλάχιστον το 1 % των δαπανών του ΕΓΤΑΑ για επενδυτικές ενέργειες που συνεχίζουν να αποτελούν αντικείμενο δεσμεύσεων, όπως αναφέρεται στην αρχή της παραγράφου β) και για τις οποίες έχει πραγματοποιηθεί η τελική πληρωμή από το ΕΓΤΑΑ. Το δείγμα των ενεργειών που πρέπει να ελεγχθούν στηρίζεται σε ανάλυση των κινδύνων και των οικονομικών επιπτώσεων των διαφόρων ενεργειών, τύπων ενεργειών ή μέτρων. Ποσοστό μεταξύ 20 % και 25 % του δείγματος επιλέγεται με τυχαίο τρόπο.

2.2.3. Την ευθύνη για τη διενέργεια των ελέγχων έχει ο Οργανισμός Πληρωμών ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

2.2.4. Κατά την διεξαγωγή του ελέγχου συμπληρώνονται έντυπα ελέγχου (check lists), καθορισμένου περιεχομένου, τα οποία αρχειοθετούνται και τηρούνται από την υπηρεσία που πραγματοποιεί τον έλεγχο στο φάκελο της επένδυσης.

Άρθρο 35**Έκτακτοι έλεγχοι**

1. Ο Οργανισμός Πληρωμών ή η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, εφόσον υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη παραβάσεων εθνικού ή ενωσιακού δικαίου και ειδικά κατόπιν καταγγελιών ή εισαγγελικών παραγγελιών, κατ' εφαρμογή, κατά περίπτωση της διαδικασίας II.1.5 «Διαχείριση Καταγγελιών - αναφορών και υπονοιών απάτης» του Παραρτήματος «IV.2 Οριζόντια Θέματα», προβαίνει στη διενέργεια έκτακτου επιτόπιου ελέγχου και όπου απαιτείται ζητείται από τον Οργανισμό Πληρωμών η αναστολή της χρηματοδότησης της πράξης.

2. Για την ορθότερη και αποτελεσματικότερη εξέταση των καταγγελιών, και τη διενέργεια του συνόλου των ελέγχων, ο Οργανισμός Πληρωμών, η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, και οι Φορείς στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα ελέγχου (ΔΑΟ, ΔΑΟΚ) συνεργάζονται με τα εθνικά ελεγκτικά όργανα, όπως τη Γενική Διεύθυνση Δυνάμεων Ελέγχου Οικονομικών Συναλλαγών (ΔΕΟΣ) και το Σώμα Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΔΔ).

3. Ειδικότερα, οποιαδήποτε βάσιμη καταγγελία ή υπόνοια διάπραξης παρατυπίας που προκύπτει μετά από έλεγχο διοικητικό ή επιτόπιο (εικονικές συναλλαγές, υπερτιμολογήσεις, πλαστά τιμολόγια κ.λπ.), πέραν των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων και δημοσιονομικών διορθώσεων που επιβάλλονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και του Οργανισμού Πληρωμών, αποστέλλεται στις αρμόδιες κατά νόμο υπηρεσίες (ΔΕΟΣ, ΣΕΕΔΔ, Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Εισαγγελικές Αρχές) που αναλαμβάνουν τον περαιτέρω έλεγχο λόγω αρμοδιότητας.

4. Το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών σχετικών με την εξέταση της καταγγελίας και του πορίσματος του ελέγχου καταχωρίζονται από την αρμόδια αρχή που διενήργησε τον έλεγχο στο ΟΠΣΚΑΠ.

Άρθρο 36**Έλεγχοι εποπτείας**

1. Ο Οργανισμός Πληρωμών ή η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ διενεργούν ελέγχους εποπτείας για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της εκπλήρωσης των καθηκόντων που ανατίθενται στους εξουσιοδοτημένους φορείς, όπως αυτά περιγράφονται στις αποφάσεις ανάθεσης. Ο έλεγχος πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διαδικασία του Κεφ. I.1.2., του παραρτήματος IV.2, του ΣΔΕ.

2. Στους ελέγχους εποπτείας που αφορούν στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ δύναται να συνδράμει η ΕΥΕ ΠΑΑ.

Άρθρο 37**Έκθεση ελέγχου-Ενστάσεις**

1. Για κάθε έναν από τους προαναφερμένους ελέγχους των άρθρων 34, 35 και 36 της παρούσης, συντάσσεται έκθεση ελέγχου, σύμφωνα με τα υποδείγματα όπως θα οριστούν με σχετική πράξη από τον Οργανισμό Πληρωμών. Σε περίπτωση που έχουν διαπιστωθεί ευρήματα ή παραβάσεις συμμόρφωσης, ο Οργανισμός Πληρωμών ή ο φορέας που διεξήγαγε τον έλεγχο υποχρεούται να κοινοποιήσει το αποτέλεσμα του ελέγχου με ηλεκτρονική αλληλογραφία, άλλως με συστημένη επιστολή το αργότερο εντός τριών μηνών από τη λήξη του ελέγχου, με απόδειξη. Σε κάθε περίπτωση, ο ελεγχόμενος δικαιούχος ενημερώνεται για τα αποτελέσματα του ελέγχου με την υπογραφή του επί της έκθεσης. Τα αποτελέσματα του ελέγχου δεν αναιρούνται σε περίπτωση μη υπογραφής της έκθεσης από το δικαιούχο, ενώ εξακολουθεί να ισχύει το δικαίωμα υποβολής ένστασης.

2. Ο δικαιούχος δύναται να υποβάλλει ένσταση κατά της έκθεσης ελέγχου εντός διαστήματος δέκα (10) εργάσιμων ημερών, μετά την παραλαβή των αποτελεσμάτων ελέγχου, με ηλεκτρονική αλληλογραφία, άλλως με συστημένη επιστολή προς τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον ΕΦ. Οι ενστάσεις εξετάζονται εντός ενός μήνα από την υποβολή τους, από Επιτροπή που ορίζεται με πράξη του Οργανισμού Πληρωμών ή του ΕΦ, από την οποία εξαιρούνται οι ελεγκτές που διεξήγαγαν τον επιτόπιο έλεγχο στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ο δικαιούχος ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της ένστασής του, με ηλεκτρονική αλληλογραφία, άλλως με συστημένη επιστολή. Δεύτερη ένσταση στην ίδια ή άλλη υπηρεσία για το ίδιο θέμα δεν εξετάζεται.

3. Τα στοιχεία των εκθέσεων ελέγχου και των ενστάσεων, οι τυχόν παρατυπίες αλλά και η συμμόρφωση των δικαιούχων καταχωρούνται στο ΟΠΣΚΑΠ, με ευθύνη του φορέα που διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο.

Άρθρο 38**Υποχρεώσεις δικαιούχων**

Ο δικαιούχος αναλαμβάνει τις παρακάτω δεσμεύσεις:

1. Από το έτος αρχικής κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου:

1.1. Να μην προβεί σε ενέργειες που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της βαθμολογίας του δικαιούχου σε σχέση με τη βαθμολογία που έλαβε η αίτησή του κατά το τελευταίο στάδιο της αξιολόγησής της, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που ορίζονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

1.2. Να διατηρεί την τυπική απόδοση της εκμετάλλευσης όχι μικρότερη από το 80% της τυπικής απόδοσης εισόδου και σε κάθε περίπτωση μεγαλύτερη από το ελάχιστο όριο της παρ. 1.2 του άρθρου 6, εφόσον πρόκειται για φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

1.3. Τα συλλογικά σχήματα να διατηρούν τουλάχιστον το 80% του αριθμού των μελών που διέθεταν κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης. Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των μελών δεν μπορεί να υπολείπεται των ελάχιστων ορίων της περ. 1.3.2 της παρ. 1 του άρθρου 5.

1.4. Τα συλλογικά σχήματα να επιτυγχάνουν τα ελάχιστα όρια αξίας διακινούμενης παραγωγής, όπως αυτά ορίζονται κατά περίπτωση στην περ. 1.3.3 της παρ. 1 του άρθρου 5.

1.5. Εφόσον ο δικαιούχος έχει ενταχθεί στην Παρέμβαση Π3-75.1 «Εγκατάσταση Γεωργών Νεαρής Ηλικίας» βάσει της υπ' αρ. 3088/1.11.2024 πρόσκλησης να μην απενταχθεί από αυτήν.

1.6. Εφόσον είναι φυσικό πρόσωπο, να είναι εγγεγραμμένο στο ΜΑΑΕ ως επαγγελματίας αγρότης και να τηρεί τις υποχρεώσεις του στο σχετικό μητρώο με την εξαίρεση των δικαιούχων της Παρέμβασης Π3-75.1 (Εγκατάσταση Γεωργών Νεαρής Ηλικίας), για τους οποίους αρκεί η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την υπ' αρ. 3940/17.10.2024 (Β' 5874) απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και από τους όρους της υπ' αρ. 3088/1.11.2024 πρόσκλησης σχετικά με το μητρώο.

1.7. Να υποβάλει την πρώτη αίτηση πληρωμής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 27.

1.8. Να ολοκληρώσει το φυσικό αντικείμενο και να υποβάλει το τελικό αίτημα πληρωμής μέχρι τις 15.6.2029.

1.9. Να μην μεταφέρει την έδρα του σε άλλη Περιφέρεια.

1.10. Να διατηρεί την έδρα του σε περιοχή εφαρμογής των Παρεμβάσεων με τους ίδιους όρους ένταξης. Σε περίπτωση αλλαγής της έδρας του κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ο δικαιούχος υποχρεούται να υποβάλλει αίτημα τροποποίησης του επενδυτικού σχεδίου και να λάβει θετική αξιολόγηση.

1.11. Στην περίπτωση επενδυτικών σχεδίων φυσικών και νομικών προσώπων που υλοποιούνται με προ-υπολογισμό άνω του ποσού των 200.000 ευρώ, ο δικαιούχος διασφαλίζει ότι το ελάχιστο όριο του 70% της παρ. 2.3.1 του άρθρου 14 επαληθεύεται κατά την εκκαθάριση της τελικής πληρωμής.

2. Από το έτος αρχικής κατάστασης του επενδυτικού σχεδίου και μέχρι την ολοκλήρωση των μακροχρονίων υποχρεώσεων ο δικαιούχος υποχρεούται:

2.1. Να είναι ενήμερος για:

2.1.1. Τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη χορηγούμενη στήριξη.

2.1.2. Την υποχρέωσή του να παρέχει στοιχεία στο πρόγραμμα RICA, εφόσον του ζητηθούν.

2.2. Να υποβάλλει Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης κατ' έτος και να τηρεί τις υποχρεώσεις σε σχέση με το ΟΣΔΕ για όλα τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα. Η υποχρέωση καταλαμβάνει και τα μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ.

2.3. Εφόσον είναι συλλογικό σχήμα, να τηρεί τις υποχρεώσεις του στα Μητρώα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

2.4. Να αναρτά πριν από το πρώτο αίτημα πληρωμής, πινακίδα στον χώρο πραγματοποίησης των δαπανών, όπου να επιδεικνύεται η συμβολή των Παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Οδηγού Επικοινωνίας και Δημοσιότητας του ΣΣ ΚΑΠ που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ. Η πινακίδα πρέπει να παραμένει τουλάχιστον μέχρι την ολοκλήρωση των μακροχρονίων υποχρεώσεων.

2.5. Να ανταποκριθεί σε ενδεχόμενη πρόσκληση κατάρτισης.

2.6. Να διατηρεί σε ξεχωριστό αρχείο, φυσικό ή ηλεκτρονικό, όλα τα παραστατικά που σχετίζονται με την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού σχεδίου, προκειμένου να είναι δυνατή από τα αρμόδια όργανα η επαλήθευση και ο έλεγχος των πληρωμών. Τα παραστατικά να διατηρούνται τουλάχιστον για πέντε (5) έτη από την ολοκλήρωση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Ειδικότερα, σε περίπτωση παρατυπιών ή παραλείψεων, τα παραστατικά φυλάσσονται στη διάθεση των αρμοδίων οργάνων τουλάχιστον για τρία (3) έτη μετά από το έτος, κατά το οποίο διαπιστώθηκαν.

2.7. Να διατηρεί τους όρους και τις προϋποθέσεις έγκρισης των δαπανών και να μην προβαίνει στις παρακάτω ενέργειες:

2.7.1. Παύση της παραγωγικής δραστηριότητας ή μετεγκατάστασή της εκτός περιοχής προγράμματος.

2.7.2. Αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής, η οποία παρέχει στον δικαιούχο αδικαιολόγητο πλεονέκτημα (π.χ. πώληση, παραχώρηση, μη εύρεση κατά τη διενέργεια ελέγχου δαπάνης η οποία έχει συγχρηματοδοτηθεί).

2.7.3. Ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους.

2.8. Να καταχωρίζει στα λογιστικά του βιβλία, σύμφωνα με τη νομοθεσία, όλες τις πράξεις που σχετίζονται με την υλοποίηση του οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού του σχεδίου και να παρέχει πρόσβαση στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.

2.9. Να αποδέχεται τους ελέγχους που προβλέπονται στο πλαίσιο της παρούσας, να διευκολύνει τα αρμόδια όργανα, να προσκομίζει οποιαδήποτε επιπλέον παραστατικά ζητηθούν και να παρέχει κάθε σχετική πληροφορία με το επενδυτικό του σχέδιο που μπορεί να ζητηθούν από τις Υπηρεσίες του άρθρου 16.

2.10. Να έχει εφαρμόσει υδρομέτρηση έως την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, όπου απαιτείται, εφόσον υλοποιεί επενδύσεις της Παρέμβασης Π3-73-2.2.

3. Κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων:

3.1. Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα να διατηρούν την τυπική απόδοση σε επίπεδο τουλάχιστον ίσο με την τυπική απόδοση που έχει δηλωθεί στη μελλοντική κατάσταση.

3.2. Τα συλλογικά σχήματα να διατηρούν τουλάχιστον το 80% του αριθμού των μελών που διέθεταν κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης. Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των μελών δεν μπορεί να υπολείπεται των ελάχιστων ορίων της περ. 1.3.2 της παρ. 1 του άρθρου 5.

3.3. Τα συλλογικά σχήματα να επιτυγχάνουν τουλάχιστον την αξία διακινούμενης παραγωγής με την οποία εγκρίθηκαν όπως αυτά ορίζονται κατά περίπτωση στην περ. 1.3.3, της παρ. 1 του άρθρου 5.

3.4. Εφόσον μεταβάλλεται η έδρα του δικαιούχου, απαιτείται η γνωστοποίηση της αλλαγής αυτής στην οικεία ΔΑΟΚ.

3.5. Εφόσον υλοποιεί επενδύσεις της Παρέμβασης Π3-73-2.2, όπου απαιτείται, να υποβάλλει, σε χρόνο που θα καθοριστεί στην πρόσκληση, μελέτη υπολογισμού της πραγματικής μείωσης χρήσης ύδατος από την οποία να προκύπτει η συμμόρφωση με το ελάχιστο όριο εξοικονόμησης που ορίζεται στην παρ. 9 του άρθρου 8.

Άρθρο 39

Επιπτώσεις από την αθέτηση όρων, προϋποθέσεων και υποχρεώσεων

1. Αθέτηση της υποπαρ. 1.1 της παρ. 1 του άρθρου 38, με την επιφύλαξη της παρ. 3, οδηγεί σε απένταξη από τις Παρεμβάσεις.

2. Αθέτηση των δεσμεύσεων των υποπαρ. 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 1.9 της παρ. 1 και των υποπαρ. 2.2, 2.3, 2.9 και των περ. 2.7.1 και 2.7.3 της υποπαρ. 2.7 της παρ. 2 του άρθρου 38 οδηγεί σε απένταξη από τις Παρεμβάσεις.

3. Αθέτηση της δέσμευσης της υποπαρ. 1.5 της παρ. 1 του άρθρου 38, οδηγεί σε απώλεια τυχόν επιπλέον έντασης στήριξης και σε αφαίρεση της σχετικής βαθμολογίας. Κατ' εξαίρεση της παρ. 1, εφόσον ο δικαιούχος εξακολουθεί να έχει μεγαλύτερη βαθμολογία από την αίτηση που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία και δεν καλύφθηκε από τις πιστώσεις της Περιφέρειας, παραμένει δικαιούχος των Παρεμβάσεων.

4. Στην περίπτωση αθέτησης της υποπαρ. 1.10 του άρθρου 38 και εφόσον η αλλαγή αυτή οδηγεί σε μείωση της έντασης στήριξης, ο δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, τυχόν ποσά που έχει λάβει. Συγκεκριμένα το ποσό επιστροφής ισούται με το γινόμενο της δημόσιας δαπάνης που έχει καταβληθεί σε προηγούμενα αιτήματα πληρωμής, επί τη διαφορά στην ένταση στήριξης, εφόσον η αλλαγή γίνει κατά τη διάρκεια της υλοποίησης. Η δημόσια δαπάνη αιτημάτων πληρωμής που υποβάλλονται μετά την έγκριση της σχετικής τροποποίησης υπολογίζεται βάσει του νέου τόπο μόνιμης κατοικίας ή έδρας.

5. Στην περίπτωση αθέτησης της υποπαρ. 1.11 του άρθρου 38, ο μέγιστος επιχορηγούμενος προϋπολογισμός αναπροσαρμόζεται αυτοδίκαια στα όρια της παρ. 2.3.2 του άρθρου 14 και τυχόν δημόσια δαπάνη που έχει καταβληθεί καθ' υπέρβαση επιστρέφεται ως αχρεωστήτως καταβληθείσα.

6. Σε περίπτωση αθέτησης της δέσμευσης της υποπαρ. 2.1.2 της παρ. 2 του άρθρου 38, περί ανταπόκρισης σε κλήση για παροχή στοιχείων στο πρόγραμμα RICA, η δημόσια δαπάνη μειώνεται κατά ποσοστό 10% κατά τη διάρκεια της υλοποίησης ή επιστρέφεται το ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό 10% αυτής ως αχρεωστήτως καταβληθέν στην περίπτωση που η άρνηση της συνεργασίας συμβεί κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων.

7. Αθέτηση της δέσμευσης της υποπαρ. 2.4 της παρ. 2 του άρθρου 38 έχει ως συνέπεια τη μη εκκαθάριση του αιτήματος πληρωμής, έως ότου αναρτηθεί η πινακίδα, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές κατασκευής της. Σε περίπτωση που η παρατυπία διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων, η ΔΑΟΚ απευθύνει σύσταση. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης επιστρέφεται ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό 10% της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

8. Αθέτηση της δέσμευσης της υποπαρ. 2.5 της παρ. 2 του άρθρου 38 έχει ως συνέπεια:

8.1. Σε περίπτωση που η κλήση για κατάρτιση γίνει πριν την αποπληρωμή του επενδυτικού σχεδίου και ο δικαιούχος δεν ανταποκριθεί, χωρίς να συντρέχουν λόγοι του άρθρου 40, μειώνεται η συνολική δημόσια δαπάνη κατά ποσοστό 10%.

8.2. Σε περίπτωση που η κλήση για κατάρτιση γίνει μετά την αποπληρωμή του επενδυτικού σχεδίου και ο δικαιούχος δεν ανταποκριθεί, χωρίς να συντρέχουν λόγοι του άρθρου 40, επιστρέφει ποσοστό 10% της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί ως αχρεωστήτως καταβληθείσα.

9. Αθέτηση της δέσμευσης της υποπαρ. 2.6 της παρ. 2 του άρθρου 38 ως προς τη διατήρηση των παραστατικών σε ξεχωριστό αρχείο οδηγεί σε σύσταση από τη ΔΑΟΚ. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κατά τον επανέλεγχο επιβάλλεται μείωση κατά την υλοποίηση ή επιστροφή κατά την περίοδο των μακροχρονίων υποχρεώσεων ποσού που αντιστοιχεί σε ποσοστό 2% της υλοποιημένης δημόσιας δαπάνης, εφόσον το ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό 2% υπερβαίνει το ποσό των 500 ευρώ. Στην περίπτωση μη εύρεσης των παραστατικών κατά την υλοποίηση, επιβάλλεται μείωση ποσού ίσου με ποσοστό 100% της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στο μη ευρεθέν παραστατικό. Στην περίπτωση μη εύρεσης των παραστατικών κατά την περίοδο των μακροχρονίων υποχρεώσεων επιβάλλεται επιστροφή ποσού ίσου με ποσοστό 30% της δημόσιας δαπάνης που αντιστοιχεί στο μη ευρεθέν παραστατικό εφόσον το ποσοστό 30% υπερβαίνει το ποσό των 500 ευρώ.

10. Αθέτηση της δέσμευσης της περ. 2.7.2 της υποπαρ. 2.7 της παρ. 2 του άρθρου 38 έχει ως συνέπεια την επιστροφή ποσού ίσου με το διπλάσιο της ενίσχυσης που καταβλήθηκε για την επένδυση, η οποία έχει αλλάξει το ιδιοκτησιακό καθεστώς, και με ανώτατο όριο επιστροφής το συνολικό ποσό της στήριξης που έχει καταβληθεί στον δικαιούχο. Στην περίπτωση που από την αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος προκύπτει ότι καθίστανται μη λειτουργικές και άλλες δαπάνες που έχουν συγχρηματοδοτηθεί από το παρόν καθεστώς ενισχύσεων, ο δικαιούχος οφείλει να επιστρέψει και τη δημόσια δαπάνη που του έχει καταβληθεί για τις δαπάνες που καθίστανται μη λειτουργικές.

11. Αθέτηση της δέσμευσης της υποπαρ. 2.8 της παρ. 2 του άρθρου 38 ως προς την τήρηση των λογιστικών βιβλίων οδηγεί σε σύσταση από τη ΔΑΟΚ περί συμμόρφωσης εντός τριμήνου. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κατά τον επανέλεγχο, επιβάλλεται κύρωση ίση με ποσοστό 10% της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης, εφόσον το ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό 10% υπερβαίνει το ποσό των 500 ευρώ.

12. Αθέτηση των δεσμεύσεων των υποπαρ. 2.10 και 3.5 του άρθρου 38 οδηγεί σε ανάκτηση του ποσού που έχει καταβληθεί για τη συγκεκριμένη επενδυτική δαπάνη.

13. Σε περίπτωση παραβίασης της δέσμευσης των υποπαρ. 3.1, 3.2 και 3.3 της παρ. 3 του άρθρου 38, η ΔΑΟΚ απευθύνει σύσταση. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης επιβάλλεται επιστροφή ποσού ίσου με το γινόμενο του ποσοστού της απόκλισης επί την καταβληθείσα δημόσια δαπάνη για κάθε έτος που διαπιστώνεται η απόκλιση. Δεν επιστρέφονται ποσά που, με βάση τα ανωτέρω, δεν υπερβαίνουν το ποσό των 2.000 ευρώ.

14. Σε περίπτωση αθέτησης της δέσμευσης της υποπαρ. 3.4 της παρ. 3 του άρθρου 38 και εφόσον η αλλαγή αυτή οδηγεί σε μείωση της έντασης στήριξης, ο δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει, ποσό ίσο με το γινόμενο της δημόσιας δαπάνης που έχει καταβληθεί για το επενδυτικό σχέδιο επί τη διαφορά στην ένταση στήριξης. Ανεξάρτητα από το αν η αλλαγή οδηγεί σε μείωση της έντασης στήριξης, εάν η μη γνωστοποίηση έχει ως συνέπεια την αδυναμία επικοινωνίας των Υπηρεσιών με τον δικαιούχο, τα καταβληθέντα ποσά αναζητούνται ως αχρεωστήτως καταβληθέντα.

15. Στην περίπτωση απένταξης η δημόσια οικονομική ενίσχυση που τυχόν έχει καταβληθεί ανακτάται στο σύνολό της εντόκως ως αχρεωστήτως καταβληθείσα, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Στην περίπτωση που η αθέτηση διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια των μακροχρονίων υποχρεώσεων, το σύνολο της δημόσιας δαπάνης που έχει καταβληθεί επιστρέφεται εντόκως.

Άρθρο 40

Ανωτέρα βία και εξαιρετικές περιστάσεις

1. Λόγοι ανωτέρας βίας συντρέχουν όταν η ανθρώπινη σκέψη και πρόνοια δεν μπορεί να προβλέψει και να προλάβει το επιζήμιο γεγονός. Ως ανωτέρα βία και εξαιρετικές περιστάσεις μπορούν να αναγνωρίζονται οι ακόλουθες, ιδίως, περιπτώσεις:

1.1. Θάνατος του δικαιούχου.

1.2. Μακροχρόνια ανικανότητα του δικαιούχου προς εργασία.

1.3. Απαλλοτρίωση του συνόλου ή σημαντικού τμήματος της εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ήταν προβλέψιμη κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης.

1.4. Σοβαρή φυσική καταστροφή ή σοβαρό καιρικό φαινόμενο που προκαλεί σημαντική ζημιά στην εκμετάλλευση.

1.5. Καταστροφή, λόγω ατυχήματος, των κτιρίων της εκμετάλλευσης που προορίζονταν για την παραγωγή προϊόντων.

1.6. Επιζωοτία ή εκδήλωση φυτικών ασθενειών ή παρουσία επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού, που πλήττει αντιστοίχως ένα μέρος ή το σύνολο των ζώων ή των καλλιεργειών του δικαιούχου.

2. Η συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας και εξαιρετικής περιστάσης αναγνωρίζεται κατά περίπτωση, βάσει αποδεικτικών στοιχείων και κατ'εφαρμογή της αρχής της ανωτέρας βίας, στο πλαίσιο του ενωσιακού δικαίου.

3. Εφόσον ο δικαιούχος δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις - υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της παρούσας, εφόσον συντρέχει μία εκ των περιπτώσεων της παρ. 1, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και το αργότερο εντός διαστήματος 15 εργάσιμων ημερών από την ημέρα που είναι σε θέση να το πράξει, προβαίνει σε υποβολή σχετικού αιτήματος στην οικεία ΔΑΟΚ της Περιφέρειας μαζί με τα αποδεικτικά στοιχεία που ορίζονται κατά περίπτωση από τον εν λόγω φορέα.

4. Με απόφαση του Περιφερειάρχη, μετά από εισήγηση της ΔΑΟΚ και αποδοχή της από τη ΔΑΟ της Περιφέρειας, αναγνωρίζονται οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή οι εξαιρετικές περιστάσεις.

5. Κατά την περίοδο της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας όπως, ο θάνατος του δικαιούχου, η πλήρης δικαιοπρακτική ανικανότητα του δικαιούχου (άρθρο 128 του Αστικού Κώδικα), η περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του δικαιούχου (άρθρο 129 του Αστικού Κώδικα) ή η ανικανότητα του δικαιούχου προς εργασία λόγω ποσοστού αναπηρίας από 67% και άνω, επιτρέπεται η μεταβίβαση όλων των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ένταξη του δικαιούχου στις Παρεμβάσεις της παρούσας για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου σε νέο δικαιούχο (διάδοχο), υπό τους εξής όρους: α) ο διάδοχος έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, β) υποβάλλει Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης εντός της αμέσως επόμενης προθεσμίας υποβολής, γ) εγγράφεται στο ΜΑΑΕ ως νεοεισερχόμενος ή ως επαγγελματίας γεωργός, δ) δεν εκτίει ποινή φυλάκισης, ε) πληροί τις προϋποθέσεις της περ. 1.1.4 της παρ. 1 του άρθρου 5 και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ένταξη στην παρούσα.

6. Ως διάδοχος δύναται να οριστεί μόνο ένα πρόσωπο, φυσικό ή νομικό. Σε αυτές τις περιπτώσεις η προθεσμία της παρ. 9 του άρθρου 27 καθώς και η προθεσμία ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου παρατείνονται κατά έξι (6) μήνες και τρεις (3) μήνες αντίστοιχα, εφόσον η παράταση δεν προσκρούει στην προθεσμία λήξης επιλεξιμότητας δαπανών του ΣΣ ΚΑΠ.

7. Για τον ορισμό διαδόχου υποβάλλεται αίτημα τροποποίησης σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Παράρτημα 1. Το αίτημα υποβάλλεται σε περίπτωση:

7.1. Θανάτου του δικαιούχου από τον κληρονόμο της εκμετάλλευσης του δικαιούχου. Στις περιπτώσεις που υπάρχουν περισσότεροι του ενός κληρονόμοι, υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75) περί συναίνεσης των λοιπών κληρονόμων,

7.2. Δικαιοπρακτικής ανικανότητας του δικαιούχου από τον δικαστικό συμπαράστατή του δικαιούχου και

7.3. Αναπηρίας του δικαιούχου σε ποσοστό από 67% και άνω, από τον ίδιο τον δικαιούχο.

8. Για τις περιπτώσεις που υλοποιούνται ή έχουν υλοποιηθεί εγκεκριμένες δαπάνες σε αγροτεμάχια, τα οποία κατέχονταν νόμιμα από τον παλαιό δικαιούχο, ο διάδοχος πρέπει να καταστεί νόμιμος κάτοχος αυτών σύμφωνα με το άρθρο 10, το αργότερο μέχρι την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

9. Υλοποιημένες δαπάνες, οι οποίες τεκμηριώνονται με παραστατικά που έχουν εκδοθεί στο όνομα του παλαιού δικαιούχου είναι επιλέξιμες και δύναται να συμπεριλαμβάνονται σε αιτήματα πληρωμής, τα οποία υποβάλλονται από το διάδοχο, μετά από την τροποποίηση της απόφασης ένταξης πράξης.

10. Οι συμβάσεις, οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί (εργολαβικά, κ.λπ.) πρέπει να περιέλθουν στο όνομα του διαδόχου δικαιούχου. Αντίστοιχα, οι άδειες εργασιών που δεν έχουν ολοκληρωθεί πρέπει να επανεκδοθούν στο όνομα του διαδόχου δικαιούχου. Οι άδειες (π.χ. άδεια λειτουργίας) και τα λοιπά δικαιολογητικά (π.χ. μισθωτήρια), με τα οποία τεκμηριώνεται η νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης πρέπει να επανεκδοθούν στο όνομα του διαδόχου.

Άρθρο 41

Επιβολή κυρώσεων

1. Στην περίπτωση που από τη διενέργεια ελέγχων προκύπτουν παρατυπίες που επισύρουν την επιβολή κυρώσεων, το όργανο που διενεργεί τον έλεγχο προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης και ενημερώνει το ΟΠΣΚΑΠ προκειμένου να ανακτηθούν τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά.

2. Τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά δημόσιας οικονομικής ενίσχυσης ανακτώνται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 42

Ανειλημμένες Υποχρεώσεις

1. Η συνέχιση και η ολοκλήρωση των ανειλημμένων υποχρεώσεων της περ. β' του άρθρου 1 της παρούσας πραγματοποιούνται σύμφωνα με τη Διαδικασία V.1.1 του Τίτλου V «Παρεμβάσεις που αφορούν σε πράξεις των οποίων οι δεσμεύσεις αναλήφθηκαν κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2022 και μεταφέρονται ως ανειλημμένες υποχρεώσεις στο ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027» του εκάστοτε ισχύοντος ΣΔΕ των παρεμβάσεων αγροτικής ανάπτυξης του ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027.

2. Οι όροι και οι προϋποθέσεις στήριξης, καθώς και τα ποσά και τα ποσοστά ενίσχυσης, εξακολουθούν να ισχύουν όπως ορίζονται στις υπ' αρ. 13158/28.11.2017 (Β' 4302), υπ' αρ. 4950/25.09.2020 (Β' 4377) και υπ' αρ. 427/02.03.2023 (Β' 1414) αποφάσεις του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και στις οικείες αποφάσεις καθορισμού των συνεχιζόμενων πράξεων των Δράσεων 4.1.1-3 και 4.1.5 του ΠΑΑ 2014-2022, οι οποίες μεταφέρονται στην Παρέμβαση Π3-73-2.1 και Π3-73-2.2 του ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027.

3. Η διαχείριση των αιτήσεων πληρωμής των ανειλημμένων υποχρεώσεων διενεργείται μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), σύμφωνα με τις διαδικασίες του Κεφαλαίου Ι.4 «Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων πληρωμής» του ΣΔΕ και τις οικείες πράξεις του Οργανισμού Πληρωμών.

Άρθρο 43

Τελικές διατάξεις

1. Τα Παραρτήματα 1 έως 8 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.
2. Η παρούσα να αναρτηθεί στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ, του ΥΠΑΑΤ και στις σχετικές ιστοσελίδες των Περιφερειών.
3. Η παρούσα ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παράρτημα 1

(Το Παράρτημα 1 αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας ΥΑ)

Δικαιολογητικά αιτήματος προκαταβολής, αιτήματος πληρωμής - πιστοποίησης επενδυτικών δαπανών, ολοκλήρωσης επενδυτικού σχεδίου και τροποποιήσεων για λόγους ανωτέρας βίας

Ενότητα Α. Αίτηση Προκαταβολής Ενίσχυσης - Φάκελος αίτησης και Δικαιολογητικά

Οι δικαιούχοι των Παρεμβάσεων, έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν ηλεκτρονικά αίτηση προκαταβολής σύμφωνα με το άρθρο 27. Δεν απαιτείται η αποστολή από τους δικαιούχους προς τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα στον οποίο αναθέτει την αρμοδιότητα υπογεγραμμένων αντιγράφων ή αποδεικτικών κατάθεσης της αίτησης προκαταβολής τους. Το αίτημα προκαταβολής πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα:

1. **Πρωτότυπη εγγυητική επιστολή** η οποία είναι συμπληρωμένη σύμφωνα με υπόδειγμα εγκυκλίου του Οργανισμού Πληρωμών και έχει εκδοθεί α) από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, μέλος του συστήματος πληρωμών ΔΙΑΣ, που έχει από το νόμο το δικαίωμα έκδοσης εγγυητικών επιστολών, β) προς τον Οργανισμό Πληρωμών, γ) με διάρκεια αορίστου χρόνου και δ) για ποσό ίσο με το 100% του ποσού της αιτούμενης προκαταβολής.
2. **Στοιχεία τραπεζικού λογαριασμού πίστωσης** της προκαταβολής, τα οποία υποβάλλονται με βεβαίωση της τράπεζας για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού για τους σκοπούς της προκαταβολής στην οποία εμφανίζονται με ευκρίνεια ο αριθμός του λογαριασμού σε μορφή IBAN και τα στοιχεία του δικαιούχου του λογαριασμού. Σημειώνεται πως για την αίτηση προκαταβολής ο δικαιούχος πρέπει να ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό ο οποίος θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τη διαχείριση της προκαταβολής και για την εξόφληση δαπανών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση με την αίτηση πληρωμής με την οποία αιτείται την πλήρη εκκαθάριση της προκαταβολής να καταβάλει τους τόκους που θα δημιουργηθούν από τη διαχείριση της προκαταβολής με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό υπέρ ΕΛΕΓΕΠ που τηρεί ο Οργανισμός Πληρωμών προκειμένου να αποδεσμευτεί η εγγυητική επιστολή. Ο λογαριασμός πίστωσης της προκαταβολής δύναται να είναι άτοκος.
3. **Ενιαίο πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας** σε ισχύ.
4. **Κατόπιν ενημέρωσης** από την αρμόδια ΔΑΟΠ, ο δικαιούχος οφείλει να προσκομίσει φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα σύμφωνα με το άρθρο 63 του ν. 4712/2020 (Α' 146).

Ενότητα Β. Αίτηση Πληρωμής (Καταβολής Ενίσχυσης) - Δικαιολογητικά

Οι δικαιούχοι των Παρεμβάσεων, για την καταβολή της αναλογούσας δημόσιας οικονομικής στήριξης του επενδυτικού σχεδίου υποβάλουν ηλεκτρονικά αίτηση πληρωμής, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 27. Η αίτηση πληρωμής δημιουργείται και υποβάλλεται, με ευθύνη του δικαιούχου καθώς και του συμβούλου (συντονιστή) της παρ. 3 του άρθρου 18, στο ΟΠΣΚΕ λαμβάνοντας μοναδικό κωδικό έργου. Δεν απαιτείται η αποστολή από τους δικαιούχους προς τον Οργανισμό Πληρωμών ή τον φορέα που αναθέτει την αρμοδιότητα υπογεγραμμένων αντιγράφων ή αποδεικτικών κατάθεσης της αίτησης πληρωμής τους. Πρέπει να εμφανίζει ταυτότητα περιεχομένου με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα στοιχεία της πρέπει να μπορούν να επαληθευτούν σε περίπτωση διασταυρωτικών ελέγχων. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να αναρτηθούν ηλεκτρονικά είναι τα ακόλουθα:

1. Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75), η οποία εκδίδεται μέσω του <http://www.gov.gr> και στην οποία ο δικαιούχος ή ο νόμιμος εκπρόσωπος που έχει οριστεί για τους σκοπούς του προγράμματος, εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο ή συλλογικό σχήμα, δηλώνει ότι α) αιτείται την καταβολή του ποσού που αναφέρεται στο αίτημα πληρωμής, β) τα στοιχεία που αναφέρονται σε αυτό είναι αληθή και γ) όλα τα αναρτημένα δικαιολογητικά και αρχεία που αναρτώνται στην αίτηση πληρωμής είναι πλήρη, ακριβή, αληθή, βρίσκονται στο αρχείο της εκμετάλλευσης και μπορούν να προσκομισθούν όποτε αυτά ζητηθούν.
2. Γενικά νομιμοποιητικά δικαιολογητικά δικαιούχου.
 - 2.1. Στοιχεία δηλούμενου λογαριασμού πίστωσης της πληρωμής, τα οποία υποβάλλονται με σχετική βεβαίωση της τράπεζας ή αντίγραφο της πρώτης σελίδας κίνησης λογαριασμού (extrait) ή σχετική εκτύπωση μέσω του web-banking της τράπεζας, όπου εμφανίζονται με ευκρίνεια ο αριθμός του λογαριασμού σε μορφή IBAN και τα στοιχεία του δικαιούχου του λογαριασμού.
 - 2.2. Βεβαίωση τρέχουσας εικόνας ατομικής επιχείρησης μέσω του myAADE.
 - 2.3. Για τα φυσικά πρόσωπα, βεβαίωση μόνιμης κατοικίας η οποία εκδίδεται ηλεκτρονικά μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης ή βεβαίωση Δημάρχου για το μόνιμο της κατοικίας με αριθμό πρωτοκόλλου και ημερομηνία έκδοσης όχι προγενέστερη του τελευταίου τριμήνου προ της υποβολής της αίτησης πληρωμής.
 - 2.4. Βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ) ως επαγγελματία αγρότη (όχι νεοεισερχόμενου) για τους δικαιούχους φυσικά πρόσωπα, η οποία να έχει εκδοθεί το ίδιο ημερολογιακό έτος με εκείνο της υποβολής της αίτησης πληρωμής.
 - 2.5. Βεβαίωση μεταβολών του καταστατικού στο ΓΕΜΗ για τα νομικά πρόσωπα ή από το μητρώο εγγραφής των συλλογικών σχημάτων.
 - 2.6. Αντίγραφο του τελευταίου ισχύοντος καταστατικού, εφόσον έχει τροποποιηθεί σε σχέση με αυτό που προσκομίστηκε με την αίτηση στήριξης, (απαιτείται για τα νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου και για τα συλλογικά σχήματα).
 - 2.7. Το τελευταίο υποβεβλημένο Ε3 του δικαιούχου.
3. Δικαιολογητικά φερεγγυότητας δικαιούχου.
 - 3.1. Ενιαίο πιστοποιητικό δικαστικής φερεγγυότητας σε ισχύ
 - 3.2. Κατόπιν ενημέρωσης από την αρμόδια ΔΑΟΚ, ο δικαιούχος οφείλει να προσκομίσει φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 63 του ν. 4712/2020 (Α' 146).
4. Δικαιολογητικά πιστοποίησης του φυσικού αντικείμενου.

4.1. Γεωργικές κτιριακές κατασκευές και εγκαταστάσεις.

4.1.1. **Θεωρημένη άδεια δόμησης (για αποπεράτωση έργου)**, συνοδευόμενη από τα θεωρημένα αρχιτεκτονικά σχέδια (τοπογραφικό διάγραμμα, διάγραμμα κάλυψης, κατόψεις, τομές, όψεις), σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 47 του Ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις». Στην περίπτωση που για κάποια κατασκευή δεν προβλέπεται η έκδοση άδειας δόμησης, προσκομίζεται έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» συνοδευόμενη από την πράξη ολοκλήρωσης των εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας.

Εφόσον η αίτηση πληρωμής αφορά σε μέρος των οικοδομικών εργασιών, τότε προσκομίζεται η άδεια δόμησης χωρίς τη θεώρηση για την αποπεράτωση του έργου, συνοδευόμενη από πλήρη σειρά θεωρημένων αρχιτεκτονικών σχεδίων. Στην περίπτωση αυτή, η θεωρημένη άδεια δόμησης για αποπεράτωση έργου, προσκομίζεται με την αίτηση πληρωμής η οποία συμπεριλαμβάνει τις εργασίες ολοκλήρωσης της κατασκευής, χωρίς να απαιτείται εκ νέου η προσκόμιση των αρχιτεκτονικών σχεδίων, εκτός εάν υπάρχει οποιαδήποτε τροποποίηση στην κατασκευή του κτιρίου, οπότε και προσκομίζονται τα νέα θεωρημένα αρχιτεκτονικά σχέδια και η σχετική πράξη ενημέρωσης της άδειας δόμησης.

Αντίστοιχα, στις περιπτώσεις έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας όπου η αίτηση πληρωμής αφορά σε μέρος των οικοδομικών εργασιών, προσκομίζεται μόνο η έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας, ενώ η πράξη ολοκλήρωσης των εργασιών δόμησης προσκομίζεται με την αίτηση πληρωμής η οποία περιλαμβάνει τις εργασίες ολοκλήρωσης της κατασκευής.

Η άδεια δόμησης ή η έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας πρέπει να εκδίδεται αποκλειστικά στο όνομα του δικαιούχου.

4.1.2. Στην περίπτωση εργασιών όπου δεν απαιτείται άδεια δόμησης ή έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις», προσκομίζεται βεβαίωση απαλλαγής από την ΥΔΟΜ ή υπεύθυνη δήλωση ότι οι εργασίες εμπίπτουν στο άρθρο 30 του ν. 4495/2017 (Α' 167).

4.1.3. Στην περίπτωση διαφοροποίησης του κατασκευασθέντος κτιρίου από το **εγκεκριμένο**, προσκομίζεται θεωρημένος συγκριτικός πίνακας λειτουργικότητας και προδιαγραφών σύμφωνα με τον οποίο οι εγκαταστάσεις τηρούν τις κατά περίπτωση προδιαγραφές των Παραρτημάτων 5 και 6. Στην περίπτωση εγκαταστάσεων για τις οποίες στα Παραρτήματα 5 και 6 δεν προβλέπονται προδιαγραφές, προσκομίζεται θεωρημένος συγκριτικός πίνακας λειτουργικότητας και δυναμικότητας όπου θα αναφέρεται ότι οι εγκαταστάσεις είναι λειτουργικές και προσαρμόζονται στη δυναμικότητα της εκμετάλλευσης. Οι ανωτέρω πίνακες θεωρούνται από το αρμόδιο τμήμα για την έκδοση αδειών λειτουργίας με βάση τα αρχιτεκτονικά σχέδια που υποβάλλονται στην Υπηρεσία Δόμησης.

4.1.4. **Αναλυτική επιμέτρηση** υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον επιβλέποντα μηχανικό στην οποία καταγράφονται όλα τα ποσοτικά στοιχεία των εργασιών που έχουν ήδη εκτελεστεί για κάθε διακριτό τμήμα των εγκαταστάσεων και αφορούν στο

εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο του έργου. Δεν καταγράφονται εργασίες οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί, ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν προτιμολογηθεί.

4.2. Περιφράξεις.

4.2.1. **Θεωρημένη οικοδομική άδεια** για την περίφραξη ή έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας συνοδευόμενη από την πράξη ολοκλήρωσης των εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 47 του ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» ή βεβαίωση απαλλαγής από την ΥΔΟΜ, είτε πρόκειται για περιφράξεις αγροτεμαχίων επί των οποίων προβλέπεται η ανέγερση κτισμάτων/κατασκευών είτε πρόκειται για περιφράξεις ΑΠΕ.

4.2.2. **Τοπογραφικό διάγραμμα** του αγροτεμαχίου με επισήμανση των πλευρών που έχουν περιφραχθεί, εφόσον η δαπάνη που υλοποιήθηκε διαφοροποιείται από την εγκεκριμένη.

4.3. Αγορά γης

4.3.1. Αντίγραφο του συμβολαίου αγοραπωλησίας των αγροτεμαχίων.

4.3.2. Μεταγραφή συμβολαιογραφικής πράξης του ακινήτου στα οικεία βιβλία, υπέρ του δικαιούχου κατά πλήρη νομή και κατοχή.

4.3.3. Βεβαίωση χρήσης γης του οικοπέδου από την οποία να προκύπτει η δυνατότητα αγροτικής χρήσης.

4.4. Μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός (περιλαμβάνεται και ο εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε κτίρια και κατασκευές).

4.4.1. **Δελτίο αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του εξοπλισμού: είδος - τύπο - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - σειριακός αριθμός (εφόσον υπάρχει) και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο). Στις περιπτώσεις που ένα μηχάνημα αποτελείται από περισσότερα τμήματα τα οποία έχουν ξεχωριστούς αριθμούς σειράς, τότε αναγράφονται οι αριθμοί σειράς των βασικών τμημάτων του μηχανήματος. Στις περιπτώσεις που το επενδυτικό αγαθό πωλείται ως σετ οι αριθμοί σειράς των διακριτών μερών αναγράφονται στο έγγραφο διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή όπου υπάρχει η αναλυτική περιγραφή ανά κωδικό.

4.4.2. **Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ** του κατασκευαστή (CE) για κάθε επενδυτικό αγαθό της κατηγορίας αξίας άνω των 500 ευρώ, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα II, μέρος 1, τμήμα Α του π.δ. 57/2010 (Α' 97) όπως ισχύει και στην οποία δηλώνεται ρητά ότι το μηχάνημα ανταποκρίνεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2006/42/ΕΚ και, εφόσον συντρέχει λόγος, παρεμφερή αναφορά στην οποία θα δηλώνεται η συμμόρφωση προς άλλες οδηγίες ή/και συναφείς διατάξεις τις οποίες πληροί το μηχάνημα, όπου αυτή απαιτείται.

4.4.3. **Πιστοποιητικό επιθεώρησης** και αυτοκόλλητο σήμα καταλληλότητας με τα οποία πρέπει να είναι εφοδιασμένα τα ψεκαστικά μηχανήματα με ευθύνη του πωλητή. Εναλλακτικά γίνεται δεκτή η πιστοποίηση του τύπου του ψεκαστικού μηχανήματος κατά ISO 16119 από αρμόδιο πιστοποιημένο φορέα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Ε8/1831/39763/21-04-2015 (Β' 671) απόφαση, όπως ισχύει. Στην εναλλακτική αυτή

περίπτωση, κάθε ψεκαστικό πρέπει να συνοδεύεται από Βεβαίωση Συμμόρφωσης του κατασκευαστή του, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος VIII της παραπάνω απόφασης.

- 4.4.4. **Άδεια χρήσης λογισμικού** στο όνομα του δικαιούχου καθώς και οι σχετικές βεβαιώσεις του οίκου κατασκευής ή του προμηθευτή υποβάλλονται για το λογισμικό διαχείρισης της εκμετάλλευσης ή των δραστηριοτήτων του συλλογικού σχήματος και το λειτουργικό σύστημα το οποίο μπορεί να **παραδίδεται** στον δικαιούχο εγκατεστημένο στον υπολογιστή του ως δικαίωμα πρόσβασης και αντιγραφής / χρήσης μέσω διαδικτύου ή/και σε μορφή ψηφιακών αποθηκευτικών μέσων ή/και ως δικαίωμα πρόσβασης και για το οποίο ο δικαιούχος πρέπει να είναι νόμιμος κάτοχος ή αδειοδοτημένος χρήστης.
- 4.4.5. Η χρήση Συστήματος μη Επاندρωμένου Αεροσκάφους (ΣμηΕΑ) στην Ανοικτή ή/και στην Ειδική κατηγορία, απαιτεί ο εκμεταλλευσόμενος/χειριστής να συμμορφώνεται πλήρως με το εφαρμοστέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και ιδίως με τις απαιτήσεις του Εκτελεστικού Καν. (ΕΕ) 2019/947. Τα πιστοποιητικά που απαιτούνται ανά περίπτωση καθορίζονται ως εξής:

Πτητικές λειτουργίες ΣμηΕΑ	Ετικέτα Cx	Πιστοποιητικό
Ανοικτή Κατηγορία	C0 MTOM < 250 γρ	Δεν απαιτείται αλλά συνιστάται πιστοποιητικό A1/A3 που χορηγείται από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ)
	C1 250 γρ ≤ MTOM < 900 γρ	Απαιτείται πιστοποιητικό A1/A3 που χορηγείται από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ)
	C2 900 γρ ≤ MTOM < 4 Kg	Απαιτείται πιστοποιητικό A1/A3 + A2 που χορηγείται από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ)
	C3-C4 4 Kg ≤ MTOM < 25 Kg	Απαιτείται πιστοποιητικό A1/A3 που χορηγείται από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ)
Ειδική Κατηγορία	Επιχειρήσεις στην «ειδική κατηγορία» δύνανται να πραγματοποιούνται ενδεικτικά: - βάσει δήλωσης επιχειρησιακής εκμετάλλευσης σύμφωνα με εγκεκριμένο Τυποποιημένο Σενάριο (STS), - βάσει Προκαθορισμένης Εκτίμησης Κινδύνου (PDRA -	Απαιτείται ανά περίπτωση: - Για δήλωση επιχειρησιακής εκμετάλλευσης σύμφωνα με εγκεκριμένο τυποποιημένο σενάριο (STS) απαιτείται χρήση κατάλληλου ΣμηΕΑ που φέρει αντίστοιχη σήμανση κλάσης (class marking), σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/945 (ενδεικτικά C5 ή C6, ανάλογα με το εφαρμοζόμενο

	Pre-Defined Risk Assessment), - κατόπιν υποβολής πλήρους αξιολόγησης επιχειρησιακού κινδύνου σύμφωνα με τη μεθοδολογία SORA (Specific Operations Risk Assessment), - στο πλαίσιο Πιστοποιητικού Ελαφρού Εκμεταλλευόμενου ΣμηΕΑ (LUC - Light UAS Operator Certificate), όπου αυτό εφαρμόζεται.	STS) και εγκεκριμένη δήλωση συμμόρφωσης του εκμεταλλευόμενου προς την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας. - Για λοιπές πτητικές λειτουργίες απαιτείται άδεια πτητικής λειτουργίας (Operational Authorization) που εκδίδεται από την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας (ΑΠΑ).
--	---	---

4.5. Ελκυστήρες.

4.5.1. **Άδεια κυκλοφορίας** του ελκυστήρα στο όνομα του δικαιούχου. Εφόσον η υποδύναμη του κινητήρα του ελκυστήρα που αναγράφεται στην άδεια κυκλοφορίας δεν είναι η κανονική (μέγιστη καθαρή ισχύς σε standard λειτουργία) υποδύναμη λειτουργίας του, αλλά αντί αυτής αναγράφεται η boosted υποδύναμη, τότε πρέπει να προσκομίζεται επιπλέον, βεβαίωση του κατασκευαστή του ελκυστήρα όπου να αναφέρεται η κανονική (μέγιστη καθαρή ισχύς σε standard λειτουργία) υποδύναμη λειτουργίας του, συνοδευόμενη από το αντίστοιχο τεχνικό φυλλάδιο (prospectus).

4.5.2. **Δελτίο αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του ελκυστήρα: είδος - τύπο - υποδύναμη - αριθμός πλαισίου - αριθμός κινητήρα και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).

4.5.3. **Δελτίο ταξινόμησης** του ελκυστήρα. Το δελτίο ταξινόμησης του ελκυστήρα πρέπει να έχει εκδοθεί το πολύ 30 μήνες πριν από την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας του. Το περιθώριο αυτό, δηλαδή από την ημερομηνία ταξινόμησης έως την ημερομηνία έκδοσης της άδειας, υπολογίζεται ημερολογιακά (π.χ. 3.3.2023 έως 2.3.2026).

4.6. Ρυμουλκούμενα οχήματα και μηχανήματα.

4.6.1. **Δελτίο Αποστολής** προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του οχήματος/μηχανήματος: είδος - τύπο - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - σειριακός αριθμός (εφόσον υπάρχει) και ότι είναι καινούριο και απαλλαγμένο βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).

4.6.2. **Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ** του κατασκευαστή (CE), η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα II, μέρος 1, τμήμα Α του π.δ. 57/2010 (Α' 97) όπως ισχύει και στην οποία δηλώνεται ρητά ότι το μηχάνημα ανταποκρίνεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2006/42/ΕΚ και, εφόσον συντρέχει λόγος, παρεμφερή αναφορά στην οποία θα δηλώνεται η συμμόρφωση προς άλλες οδηγίες ή/και συναφείς διατάξεις τις οποίες πληροί το μηχάνημα.

- 4.6.3. **Βεβαίωση του κατασκευαστή** ή του προμηθευτή του ρυμουλκούμενου, ή μηχανολόγου μηχανικού περί συμμόρφωσης αυτού με τις βασικές διατάξεις του Κ.Ο.Κ. που διέπουν όλα τα ρυμουλκούμενα που κυκλοφορούν στο οδικό δίκτυο (φωτισμός, ανακλαστήρες, πέδηση, διαστάσεις και βάρη) και με το π.δ. 238/1994 (Α' 135) σχετικά με τον καθορισμό των μεγίστων ορίων διαστάσεων και βαρών των αγροτικών μηχανημάτων και των υπ' αυτών ρυμουλκούμενων οχημάτων.
- 4.7. Αγορά, μεταφορά και εγκατάσταση πολυετών φυτειών.
- 4.7.1. **Συνοδευτικό μεταφοράς**, κατά την πώληση του πολλαπλασιαστικού υλικού από τον πωλητή προς το δικαιούχο. Ο εκδότης του πρέπει να είναι ο πωλητής του πολλαπλασιαστικού υλικού και όχι τρίτος (π.χ. φυτώριο παραγωγής) ο οποίος διαθέτει το φυτωριακό υλικό στον πωλητή.
- 4.7.2. **Φυτοϋγειονομικό διαβατήριο** για τα διακινούμενα, εντός της χώρας και την ΕΕ, φυτά, φυτικά προϊόντα και λοιπά αντικείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V, Μέρος Α, του π.δ. 365/2002 (Α' 307).
- 4.7.3. **Άδειες φύτευσης**, για όσες παραγωγικές δραστηριότητες αυτές απαιτούνται.
- 4.7.4. **Πιστοποιητικό φυτοϋγείας** για τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες φυτά, φυτικά προϊόντα και λοιπά αντικείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V, Μέρος Β, του π.δ. 365/2002 (Α' 307).
- 4.7.5. **Κάθε επιπλέον δικαιολογητικό** που μπορεί να ορίζεται από την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031 και τροποποιεί τα παραπάνω οριζόμενα στις περ. 4.7.1 και 4.7.2. του παρόντος άρθρου.
- 4.8. Δαπάνες για γεωτρήσεις και πηγάδια/φρέατα αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση του ζωικού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης και των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.
- 4.8.1. Για τις νέες γεωτρήσεις ή πηγάδια/φρέατα, άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων αποκλειστικά μόνο στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης.
- 4.8.2. Άδεια χρήσης ύδατος αποκλειστικά μόνο στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης με την τελευταία αίτηση πληρωμής που αφορά την επένδυση.
- 4.8.3. Στην περίπτωση αντικατάστασης γεώτρησης ή πηγαδιού/φρέατος που έχει καταστραφεί, είναι μη λειτουργική και δεν επιδέχεται επισκευής (π.χ. καθαρισμό), προσκομίζεται επιπλέον των ανωτέρω, το πιστοποιητικό εγγραφής στο Ε.Μ.Σ.Υ. του ανενεργού σημείου υδροληψίας.
- 4.9. Δαπάνες που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ.
- 4.9.1. Ιδιωτικό συμφωνητικό που έχει συναφθεί με την εταιρεία που έχει αναλάβει την προμήθεια ή/και εγκατάσταση του συστήματος, κατατεθειμένο σύμφωνα με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις. Στο ιδιωτικό συμφωνητικό πρέπει να αναφέρονται επιπλέον ο κατασκευαστής, οι τύποι και οι αριθμοί σειράς για τα διακριτά μέρη του συστήματος, τον πίνακα σύνδεσης, η εγγύηση και τα στοιχεία ασφάλειας (περίφραξη, κάμερες, συναγερμοί) και ότι ο εξοπλισμός είναι καινούριος και απαλλαγμένος βαρών. Εφόσον δεν υπάρχει ιδιωτικό συμφωνητικό, τότε προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή στην οποία αναφέρονται όλα τα παραπάνω στοιχεία.
- 4.9.2. Για τους διασυνδεδεμένους σταθμούς παραγωγής ενέργειας:
- 4.9.2.1. Υπογεγραμμένη σύμβαση με ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό (net billing) ή/και εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό (virtual net billing).
- 4.9.2.2. Βεβαίωση ηλεκτρισμού του Ν. 4951/2022 για τις περιπτώσεις διασυνδεδεμένων σταθμών παραγωγής ενέργειας.

4.10. Επενδύσεις στην άρδευση.

4.10.1. Γεωργικές κατασκευές (όπως αντλιοστάσιο, δεξαμενές που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους).

4.10.1.1. Θεωρημένη άδεια δόμησης (για αποπεράτωση έργου), συνοδευόμενη από τα θεωρημένα αρχιτεκτονικά σχέδια (τοπογραφικό διάγραμμα, διάγραμμα κάλυψης, κατόψεις, τομές, όψεις), σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 47 του Ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις». Στην περίπτωση που για κάποια κατασκευή δεν προβλέπεται η έκδοση άδειας δόμησης, προσκομίζεται έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» συνοδευόμενη από την πράξη ολοκλήρωσης των εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας. Εφόσον η αίτηση πληρωμής αφορά σε μέρος των οικοδομικών εργασιών, τότε προσκομίζεται η άδεια δόμησης χωρίς τη θεώρηση για την αποπεράτωση του έργου, συνοδευόμενη από πλήρη σειρά θεωρημένων αρχιτεκτονικών σχεδίων. Στην περίπτωση αυτή, η θεωρημένη άδεια δόμησης για αποπεράτωση έργου, προσκομίζεται με την αίτηση πληρωμής η οποία συμπεριλαμβάνει τις εργασίες ολοκλήρωσης της κατασκευής, χωρίς να απαιτείται εκ νέου η προσκόμιση των αρχιτεκτονικών σχεδίων, εκτός εάν υπάρχει οποιαδήποτε τροποποίηση στην κατασκευή του κτιρίου, οπότε και προσκομίζονται τα νέα θεωρημένα αρχιτεκτονικά σχέδια και η σχετική πράξη ενημέρωσης της άδειας δόμησης. Αντίστοιχα, στις περιπτώσεις έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας όπου η αίτηση πληρωμής αφορά σε μέρος των οικοδομικών εργασιών, προσκομίζεται μόνο η έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας, ενώ η πράξη ολοκλήρωσης των εργασιών δόμησης προσκομίζεται με την αίτηση πληρωμής η οποία περιλαμβάνει τις εργασίες ολοκλήρωσης της κατασκευής. Η άδεια δόμησης ή η έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας πρέπει να εκδίδεται αποκλειστικά στο όνομα του δικαιούχου. Στην περίπτωση εργασιών όπου δεν απαιτείται άδεια δόμησης ή έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4495/2017 (Α' 167) «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις», προσκομίζεται βεβαίωση απαλλαγής από την ΥΔΟΜ ή υπεύθυνη δήλωση μηχανικού ότι οι εργασίες εμπίπτουν στο άρθρο 30 του ν. 4495/2017.

4.10.1.2. Αναλυτική επιμέτρηση υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον επιβλέποντα μηχανικό στην οποία καταγράφονται όλα τα ποσοτικά στοιχεία των εργασιών που έχουν ήδη εκτελεστεί για κάθε διακριτό τμήμα των εγκαταστάσεων και αφορούν στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο του έργου. Δεν καταγράφονται εργασίες οι οποίες δεν έχουν εκτελεστεί, ακόμα και στην περίπτωση που αυτές έχουν προτιμολογηθεί.

4.10.1.3. Άδεια χρήσης ύδατος από την αρμόδια υπηρεσία αποκλειστικά μόνο στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης, όπου απαιτείται.

4.10.2. Γεωτρήσεις και Πηγάδια – Φρέατα

- 4.10.2.1. Για τις νέες γεωτρήσεις ή πηγάδια/φρέατα, άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων από την αρμόδια υπηρεσία αποκλειστικά μόνο στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης.
 - 4.10.2.2. Άδεια χρήσης ύδατος από την αρμόδια υπηρεσία αποκλειστικά μόνο στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης με την τελευταία αίτηση πληρωμής που αφορά την επένδυση.
 - 4.10.2.3. Στην περίπτωση αντικατάστασης αρδευτικής υποδομής (γεώτρησης ή πηγαδιού/φρέατος) που έχει καταστραφεί, είναι μη λειτουργική και δεν επιδέχεται επισκευής (π.χ. καθαρισμό), προσκομίζεται επιπλέον των ανωτέρω, το πιστοποιητικό εγγραφής στο Ε.Μ.Σ.Υ. του ανενεργού σημείου υδροληψίας.
- 4.10.3. Αρδευτικά συστήματα
- 4.10.3.1. Άδεια χρήσης ύδατος από την αρμόδια υπηρεσία στο όνομα του δικαιούχου της στήριξης, με την πρώτη αίτηση πληρωμής που αφορά την επένδυση, ως εξής:
 - 4.10.3.1.1. Όταν πρόκειται για υδροληψία από περισσότερα του ενός φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δικαιούχους ή μη επενδυτικού σχεδίου, τότε υποβάλλονται η κοινή άδεια χρήσης ύδατος μαζί με το ιδιωτικό συμφωνητικό που συντάχθηκε μεταξύ τους, εφόσον υποβλήθηκε για τη χορήγησή της. Στην περίπτωση που για την έκδοση της κοινής άδειας χρήσης ύδατος δεν είχε υποβληθεί ιδιωτικό συμφωνητικό τότε αυτό συντάσσεται για τις ανάγκες του επενδυτικού σχεδίου και προσκομίζεται με το αίτημα πληρωμής. Στο ιδιωτικό συμφωνητικό αναγράφονται αναλυτικά τα στοιχεία των συνδικαιούχων και για κάθε συνδικαιούχο αναγράφονται ο επιμερισμός της απολήψιμης ποσότητας ύδατος και η χρονική διάρκεια του κύκλου χρήσης.
 - 4.10.3.1.2. Στην περίπτωση που η άδεια χρήσης ύδατος χορηγείται σε ΤΟΕΒ ή Δήμο/Δημοτική Επιχείρηση, τότε δεν απαιτείται η προσκόμιση της άδειας χρήσης ύδατος, η οποία αφορά το σύνολο της ποσότητας που χρησιμοποιεί ο ΤΟΕΒ ή ο Δήμος ή η Δημοτική Επιχείρηση, αλλά η βεβαίωση του ΤΟΕΒ ή του Δήμου/Δημοτικής Επιχείρησης προς τον δικαιούχο για την επιτρεπόμενη χρήση (ποσότητα, καλλιέργεια, έκταση).
 - 4.10.3.2. Φωτοτυπία του δελτίου αποστολής προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του εξοπλισμού: Είδος - τύπος - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) και ότι είναι καινούριος. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο).
 - 4.10.3.3. Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ του κατασκευαστή (CE), η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα II, μέρος 1, τμήμα Α του ΠΔ 57/2010 όπως ισχύει και στην οποία δηλώνεται ρητά ότι το μηχάνημα ανταποκρίνεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2006/42/ΕΚ και, εφόσον συντρέχει λόγος,

παρεμφερή αναφορά στην οποία θα δηλώνεται η συμμόρφωση προς άλλες οδηγίες ή/και συναφείς διατάξεις τις οποίες πληροί το μηχάνημα, όπου αυτή απαιτείται.

4.10.3.4. Απόσπασμα από την τελευταία ΕΑΕ που υπέβαλλε ο δικαιούχος από το οποίο προκύπτει ότι το αγροτεμάχιο στο οποίο υλοποιείται η επένδυση έχει δηλωθεί από το δικαιούχο.

4.10.4. Μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός (όπως υδραντλίες, πλαστικές και μεταλλικές δεξαμενές της υποκατηγορίας 9.1.1.2 του άρθρου 8, μηχανολογικός εξοπλισμός επαναχρησιμοποίησης υδάτων, εξοπλισμός γεωργίας ακριβείας συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού που ενσωματώνεται σε κτίρια και κατασκευές).

4.10.4.1. Φωτοτυπία του δελτίου αποστολής προς τον δικαιούχο ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή με τα πλήρη στοιχεία του εξοπλισμού: είδος - τύπος - δυναμικότητα (εφόσον αυτή αναφέρεται στην ατομική απόφαση έγκρισης) - αριθμός σειράς, εφόσον υπάρχει, και ότι είναι καινούριος και απαλλαγμένος βαρών. Στην περίπτωση που προσκομίζεται βεβαίωση του πωλητή για τα στοιχεία αυτά, εκτός των ανωτέρω στοιχείων θα αναφέρεται και ο αριθμός του παραστατικού δαπάνης (τιμολόγιο). Στις περιπτώσεις που ένα μηχάνημα αποτελείται από περισσότερα τμήματα τα οποία έχουν ξεχωριστούς αριθμούς σειράς, τότε αναγράφονται οι αριθμοί σειράς των βασικών τμημάτων του μηχανήματος. Στις περιπτώσεις που το επενδυτικό αγαθό πωλείται ως σετ, οι αριθμοί σειράς των διακριτών μερών αναγράφονται στο έγγραφο διακίνησης ή/και βεβαίωση του πωλητή όπου υπάρχει η αναλυτική περιγραφή ανά κωδικό.

4.10.4.2. Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΚ του κατασκευαστή (CE), η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα II, μέρος 1, τμήμα Α του ΠΔ 57/2010 όπως ισχύει και στην οποία δηλώνεται ρητά ότι το μηχάνημα ανταποκρίνεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2006/42/ΕΚ και, εφόσον συντρέχει λόγος, παρεμφερή αναφορά στην οποία θα δηλώνεται η συμμόρφωση προς άλλες οδηγίες ή/και συναφείς διατάξεις τις οποίες πληροί το μηχάνημα, όπου αυτή απαιτείται.

4.10.4.3. Για το μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό επαναχρησιμοποίησης υδάτων, υποβάλλεται επιπλέον άδεια επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων για άρδευση ή βεβαίωση απαλλαγής από την αρμόδια υπηρεσία. Στην περίπτωση που η άδεια επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων για άρδευση χορηγείται σε Δήμο/Δημοτική Επιχείρηση, τότε δεν απαιτείται η προσκόμιση της άδειας χρήσης ύδατος η οποία αφορά το σύνολο της ποσότητας που χρησιμοποιεί ο Δήμος ή η Δημοτική Επιχείρηση αλλά η βεβαίωση του Δήμου ή της Δημοτικής Επιχείρησης προς τον δικαιούχο για την προέλευση των υδάτων και την επιτρεπόμενη χρήση (ποσότητα, καλλιέργεια, έκταση).

4.10.4.4. Για τον εξοπλισμό εφαρμογής γεωργίας ακριβείας, υποβάλλεται επιπλέον μελέτη εφαρμογής.

4.11. Στην περίπτωση όπου υπάρχει διαφοροποίηση στην υλοποίηση από το εγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο, χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να έπρεπε να έχει αποτελέσει

αντικείμενο εγκεκριμένης τροποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 25, υποβάλλεται τεχνική έκθεση του συμβούλου, συνοδευόμενη από τα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, με την οποία τεκμηριώνεται η ορθή υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου. Σε κάθε περίπτωση η υλοποίηση κατά παρέκκλιση του εγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου γίνεται με ευθύνη του δικαιούχου.

- 4.12. Στην περίπτωση όπου κατά την έγκριση της αίτησης στήριξης έχουν βαθμολογηθεί κάποια από τα κριτήρια που αφορούν στην υλοποίηση δαπανών, με το αίτημα πληρωμής συνυποβάλλεται τεχνική έκθεση στην οποία τεκμηριώνεται ότι η βαθμολογία του δικαιούχου δεν διαμορφώνεται χαμηλότερα από τη βαθμολογία που έλαβε η αίτησή του κατά το τελευταίο στάδιο της αξιολόγησής της με την εξαίρεση των περιπτώσεων που αναφέρονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

5. Δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικείμενου

- 5.1. **Γενικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικείμενου.** Τα οριζόμενα στην παρούσα παράγραφο ισχύουν για την πιστοποίηση του οικονομικού αντικείμενου του συνόλου των επενδυτικών δαπανών και για τον σκοπό αυτό, εκτός κι αν διαφορετικά ορίζεται κατά περίπτωση, ο δικαιούχος προσκομίζει τα εξής δικαιολογητικά:

- 5.1.1. **Φορολογικά στοιχεία** όπως παραστατικά δαπάνης (τιμολόγια πώλησης, τιμολόγια έργου, δελτία παροχής υπηρεσιών κ.λπ.), παραστατικά διακίνησης και λοιπά δικαιολογητικά των προμηθευτών του επενδυτικού σχεδίου, όπως αυτά ορίζονται σε κάθε περίπτωση. Στην περίπτωση αγοράς γης, ως φορολογικό στοιχείο προσκομίζεται το μεταγραφμένο συμβόλαιο αγοραπωλησίας, στο οποίο αναγράφεται η αντικειμενική αξία ή ο προσδιορισμός της αξίας του από την αρμόδια ΔΟΥ.

5.1.2. Αποδεικτικά εξόφλησης των παραστατικών δαπάνης.

- 5.1.2.1. Όλα τα παραστατικά δαπανών, ανεξαρτήτως του αν έχουν εκδοθεί με την ένδειξη «εξοφλήθη» ή «επί πιστώσει», πρέπει να συνοδεύονται από εξοφλητική απόδειξη ή από βεβαίωση είσπραξης του προμηθευτή, στην οποία θα αναγράφεται ο αριθμός των παραστατικών τα οποία αυτή αφορά και η οποία θα φέρει τη σφραγίδα και την υπογραφή του.
- 5.1.2.2. Στα δικαιολογητικά εξόφλησης, τα οποία αφορούν παραστατικά δαπάνης άνω των 500 ευρώ προ ΦΠΑ, πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία των τραπεζικών μέσων εξόφλησης, τα οποία συνυποβάλλονται. Σε περίπτωση τμηματικής εξόφλησης, το άθροισμα των ποσών των τμηματικών καταβολών οι οποίες αναφέρονται επί της εξοφλητικής απόδειξης πρέπει να μην υπολείπονται του συνολικού πληρωτέου ποσού το οποίο αναφέρεται στα παραστατικά δαπάνης, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.
- 5.1.2.3. Σε παραστατικά δαπάνης άνω των 500 ευρώ προ ΦΠΑ δεν γίνεται δεκτή η κατάθεση μετρητών από τον δικαιούχο απ' ευθείας στον λογαριασμό του προμηθευτή για το σύνολο ή και για μέρος του τιμήματος. Η συγκεκριμένη ενέργεια καθιστά τη δαπάνη του παραστατικού μη επιλέξιμη στο σύνολό της.
- 5.1.2.4. Τα δικαιολογητικά εξόφλησης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν την πληρωμή ποσών προκαταβολών (δηλαδή τμηματικές πληρωμές σε προγενέστερο χρόνο από την έκδοση των σχετικών τιμολογίων) που γίνεται για εμπορικούς λόγους. Οι προκαταβολές αυτές γίνονται δεκτές και συνυπολογίζονται στην εξόφληση του συνολικού ποσού της επενδυτικής δαπάνης εφόσον έχουν

πραγματοποιηθεί μετά την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

5.1.2.5. Τα δικαιολογητικά εξόφλησης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν βεβαιώσεις του αρμόδιου Οικονομικού Εφόρου περί απαλλαγής του δικαιούχου από την καταβολή του αναλογούντος ΦΠΑ σύμφωνα με την υπ' αρ. Π. 2869/2389/ΠΟΛ. 137/4.5.1987 απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών (Β' 236). Τα ανωτέρω ποσά απαλλαγής από την καταβολή ΦΠΑ συνυπολογίζονται στην εξόφληση των παραστατικών πώλησης τα οποία έχουν εκδοθεί από τον προμηθευτή (τιμολόγιο πώλησης ή τιμολόγιο πώλησης-δελτίο αποστολής), στα οποία έχει χρεώσει τον αναλογούντα ΦΠΑ, ο οποίος δε θα εισπραχθεί, αναγράφοντας σ' αυτά την ένδειξη «Δεν εισπράττεται ΦΠΑ - Υπόχρεος για την καταβολή του είναι ο αγοραστής με την προσωρινή δήλωση βάσει της απόφασης Π.2869/2389/4.5.1987».

Με τους ανωτέρω τρόπους αποδεικνύεται και η εξόφληση του τιμήματος αγοράς αγροτεμαχίου.

5.1.3. **Ιδιωτικά συμφωνητικά** τα οποία συνάπτει ο δικαιούχος με προμηθευτές του σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τα ιδιωτικά συμφωνητικά τα οποία προσκομίζει ο δικαιούχος πρέπει να είναι: α) θεωρημένα από την αρμόδια ΔΟΥ ή να έχουν περιληφθεί σε τριμηνιαία κατάσταση συμφωνητικών ή τα στοιχεία τους να έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και β) εξοφλημένα στο σύνολο τους εφόσον πρόκειται για ολοκληρωμένο έργο ή εξοφλημένα στο σύνολο της διακριτής φάσης του έργου εφόσον πρόκειται για ολοκληρωμένη διακριτή φάση του έργου. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το ποσό που θα υποβληθεί για τις αιτηθείσες δαπάνες είναι μικρότερο από το αναφερόμενο στο ιδιωτικό συμφωνητικό και δεν υπάρχει άλλη απαίτηση από τα δύο μέρη, τότε θα προσκομίζεται λύση του ιδιωτικού συμφωνητικού ή Υ.Δ και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, στις οποίες θα αναγράφεται ότι δεν υπάρχει άλλη οικονομική ή οποιασδήποτε μορφής απαίτηση για τις εν λόγω δαπάνες. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το ποσό που θα υποβληθεί για τις αιτηθείσες δαπάνες είναι μεγαλύτερο από το αναφερόμενο στο ιδιωτικό συμφωνητικό τότε θα προσκομίζεται τροποποίηση του ιδιωτικού συμφωνητικού.

Οι περιπτώσεις όπου το ιδιωτικό συμφωνητικό απαιτείται ως επιπλέον δικαιολογητικό πιστοποίησης του οικονομικού αντικείμενου είναι οι εξής:

5.1.3.1. Ανάθεση εργολαβιών ή υπεργολαβιών τεχνικών έργων άνω των 6.000 ευρώ.

5.1.3.2. Απασχόληση και αμοιβή εργατών γης από τον δικαιούχο.

5.1.3.3. Ανάθεση σε σύμβουλο - μελετητή της εκπόνησης μελέτης για τους σκοπούς της υποβολής ή/και της παραλαβής των δαπανών του σχεδίου.

5.1.3.4. Ανάθεση στον συντάκτη - γεωτεχνικό των εργασιών τόσο για τη σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας όσο και για την παροχή τεχνικής στήριξης στον δικαιούχο.

Τα σχετικά παραστατικά δαπάνης (απόδειξη παροχής υπηρεσιών, τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, τιμολόγια έργου, κ.λπ.) τα οποία τιμολογούν τα παραπάνω υποβληθέντα ιδιωτικά συμφωνητικά, πρέπει να εκδίδονται υποχρεωτικά από τον συμβαλλόμενο προμηθευτή.

5.2. Συμπληρωματικά, για τα γενικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της υποπαρ. 5.1 προβλέπονται τα εξής:

- 5.2.1. Όλα τα παραστατικά δαπανών και τα σχετικά δικαιολογητικά εξόφλησης για να γίνονται δεκτά, πρέπει να έχουν ημερομηνία έκδοσης από την ημερομηνία έκδοσης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και μετά.
- 5.2.2. Σε περιπτώσεις απώλειας πρωτότυπων παραστατικών δαπανών ζητείται συμπληρωματικά η προσκόμιση των παρακάτω:
 - 5.2.2.1. Υπεύθυνη Δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75) του δικαιούχου, υποβεβλημένη μέσω του gov.gr. Σε αυτή δηλώνεται η απώλεια του πρωτότυπου παραστατικού καθώς και τα πλήρη στοιχεία του (εκδότης, τύπος, αριθμός και ημερομηνία έκδοσης παραστατικού). Δηλώνεται επίσης ότι το παραστατικό δεν θα κατατεθεί ούτε έχει κατατεθεί σε άλλη υπηρεσία για λήψη ενίσχυσης και ότι θα προσκομισθεί στην περίπτωση ανεύρεσης.
 - 5.2.2.2. Αντίγραφο του στελέχους του παραστατικού από το αρχείο που διατηρεί ο προμηθευτής, ο οποίος βεβαιώνει επ' αυτού ότι αποτελεί ακριβές αντίγραφο του παραστατικού που τηρείται στο αρχείο του.
- 5.2.3. Σε περίπτωση κατά την οποία η προμήθεια επενδυτικών αγαθών γίνεται απευθείας από το εξωτερικό, απαιτείται να υποβληθούν:
 - 5.2.3.1. Τα τιμολόγια πώλησης που έχουν εκδοθεί από τους οίκους του εξωτερικού και η επίσημη μετάφρασή τους. Σημειώνεται ότι για τιμολόγια που έχουν εκδοθεί στην Αγγλική γλώσσα δεν απαιτείται μετάφραση, εκτός αν αυτό ζητηθεί κατά τη διάρκεια του διοικητικού ελέγχου.
 - 5.2.3.2. Τα εκάστοτε προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία φορολογικά και εμπορικά έγγραφα κατά περίπτωση σύμφωνα με το είδος του διακανονισμού και της διακίνησης (π.χ. δελτία αποστολής, απόδειξη παροχής υπηρεσιών μεταφορικών, φορτωτικές, ναύλος μεταφοράς, ασφάλιστρα μεταφοράς, B/L, CMR κ.λπ.).
 - 5.2.3.3. Αντίγραφο αποδεικτικών εξόφλησης των παραστατικών από τη μεσολαβούσα τράπεζα και εφόσον απαιτείται εκτελωνισμός (χώρες εκτός Ε.Ε.), αντίγραφο της σχετικής άδειας εκτελωνισμού.
- 5.2.4. Σε περίπτωση κατά την οποία η αγορά των επενδυτικών αγαθών πραγματοποιείται επί τόπου από τον δικαιούχο εντός χώρας της Ε.Ε. και η μεταφορά τους γίνεται με ίδια μέσα, απαιτείται η προσκόμιση τιμολογίου πώλησης του οίκου του εξωτερικού και αντίγραφο του σχετικού αποδεικτικού εξόφλησης.
- 5.2.5. Οι αποδείξεις λιανικής πώλησης γίνονται δεκτές μόνον εφόσον η αξία του παραστατικού δαπάνης δεν υπερβαίνει τα 500 ευρώ προ ΦΠΑ. Συνοδεύονται απαραίτητως από δικαιολογητικό διακίνησης στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός και η ημερομηνία έκδοσης της απόδειξης, τα πλήρη στοιχεία των συναλλασσόμενων (ονοματεπώνυμο/επωνυμία, ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ., ταχυδρομική διεύθυνση εκδότη και πελάτη) καθώς και η πλήρης περιγραφή του προϊόντος (είδος, τύπος, δυναμικότητα και σειριακός αριθμός).
- 5.2.6. Στην περίπτωση αμοιβής του συντάκτη γεωτεχνικού, τόσο για τη σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας όσο και για την παροχή τεχνικής στήριξης στον δικαιούχο, απαιτείται η προσκόμιση α) ιδιωτικού συμφωνητικού ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών, β) αντίστοιχων αποδείξεων παροχής υπηρεσιών καθώς και αντίγραφο του

παραστατικού για την κατάθεση του 2% της αξίας της απόδειξης παροχής υπηρεσιών υπέρ ΓΕΩΤ.Ε.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 1474/1984 (Α' 128) και γ) παραστατικών εξόφλησής τους.

5.2.7. Η αίτηση για την καταβολή της στήριξης που αφορά στη δαπάνη τεχνικής στήριξης μπορεί να γίνεται σε κάθε δόση πληρωμής με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει το 1/3 της συγκεκριμένης συνολικής επιλέξιμης δαπάνης (όπως αυτή αναφέρεται στην οριστική απόφαση έγκρισης). Συνεπάγεται ότι στην περίπτωση που η αίτηση αφορά σε τελική αίτηση πληρωμής είναι επιλέξιμο το σύνολο της υπολειπόμενης επιλέξιμης δαπάνης.

5.2.8. Στην περίπτωση κατά την οποία η σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας ή/και η παροχή τεχνικής στήριξης γίνεται από μελετητή της παρ. 3 του άρθρου 18 ο οποίος δεσμεύεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας με νομικό πρόσωπο, είναι δυνατόν, ο συμβαλλόμενος στο συμφωνητικό με τον δικαιούχο και ο εκδότης των σχετικών αποδείξεων παροχής υπηρεσιών, να είναι το νομικό πρόσωπο, με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η προαναφερθείσα σχέση εξαρτημένης εργασίας. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση που ο μελετητής είναι μέτοχος/εταίρος του νομικού προσώπου.

Για την τεκμηρίωση της σχέσης εξαρτημένης εργασίας υποβάλλεται βεβαίωση προϋπηρεσίας (εΕΦΚΑ) του μελετητή. Σε περίπτωση που κατά την υποβολή του αιτήματος πληρωμής η βεβαίωση προϋπηρεσίας (εΕΦΚΑ) δεν έχει ενημερωθεί, τότε προσκομίζεται αναγγελία πρόσληψης του μελετητή και βεβαίωση απασχόλησής του από το νομικό πρόσωπο. Ειδικά για τις περιπτώσεις όπου ο μελετητής - γεωτεχνικός συμμετέχει ως εταίρος στο νομικό πρόσωπο, υποβάλλεται σχετική βεβαίωση του νόμιμου εκπροσώπου συνοδευόμενη από μερίδα της εταιρείας στο ΓΕΜΗ.

Οι περιπτώσεις μη εξαρτημένης εργασίας, δηλαδή παροχής υπηρεσιών τρίτων προς την εταιρεία η οποία συμβάλλεται με τον υποψήφιο δικαιούχο, αποκλείονται. Συνεπώς δεν γίνονται δεκτά τα ιδιωτικά συμφωνητικά παροχής υπηρεσιών μεταξύ μελετητή και νομικού προσώπου.

5.2.9. Στην περίπτωση εκπόνησης και παράδοσης μελετών, εκτός της περ. 5.2.6, απαιτείται η προσκόμιση α) ιδιωτικού συμφωνητικού ανάθεσης των συγκεκριμένων μελετών στο οποίο αναφέρονται οι όροι της ανάθεσης και τα παραδοτέα της μελέτης και β) αντίστοιχων αποδείξεων παροχής υπηρεσιών καθώς και αντίγραφο του παραστατικού για την κατάθεση του 2% της αξίας της απόδειξης παροχής υπηρεσιών υπέρ ΓΕΩΤ.Ε.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 1474/1984 (Α' 128) εφόσον η υπηρεσία παρέχεται από οντότητα η οποία για την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας απασχολεί γεωτεχνικό.

5.2.10. Τα παραδοτέα της μελέτης πρέπει να βρίσκονται στην εκμετάλλευση ή στην έδρα στην περίπτωση των συλλογικών σχημάτων και να είναι διαθέσιμα κατά την παραλαβή των σχετικών δαπανών.

5.2.11. Τα έξοδα έκδοσης άδειας δόμησης, μελέτης και επίβλεψης του έργου τεκμηριώνονται με την α) απόδειξη παροχής υπηρεσιών ή τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών του μηχανικού, β) αντίστοιχα παραστατικά εξόφλησης και γ) αποδεικτικά καταβολής από τον δικαιούχο των εισφορών ΕΦΚΑ. Επισημαίνεται ότι, οι εισφορές υπέρ τρίτων που καταβάλλουν οι δικαιούχοι για την έκδοση της άδειας δόμησης δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες δαπάνες. Για τις δαπάνες της παραγράφου αυτής

δεν απαιτείται η υποβολή ιδιωτικού συμφωνητικού ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών.

5.2.12. Όταν υποβάλλονται παραστατικά για την πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου έργων γεωργικών κτιρίων και κατασκευών και το συνολικό ποσό των παραστατικών υπερβαίνει τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό της δαπάνης, ο δικαιούχος δύναται να εξαιρέσει από την υποβολή παραστατικά συνολικού ποσού ίσου με το ποσό της υπέρβασης της υλοποίησης με την προϋπόθεση ότι αυτά δεν αφορούν σε αμοιβές προσωπικού και ασφαλιστικές εισφορές.

5.2.13. Οι παρακρατούμενοι φόροι που υπολογίζονται επί των τιμολογίων παροχής υπηρεσιών ορισμένων ελευθέρων επαγγελματιών όπως και επί των τιμολογίων έργου των εργολάβων, αποδίδονται στο Δημόσιο από τον λήπτη της υπηρεσίας. Το τμήμα αυτό της αξίας των παραστατικών παροχής υπηρεσιών είναι επιλέξιμο για στήριξη με την προϋπόθεση ότι προσκομίζεται η δήλωση απόδοσης φόρου από τον δικαιούχο.

Παράδειγμα κατανόησης: Η παρακράτηση φόρου 20% για αμοιβές έχει εφαρμογή για αποδείξεις παροχής υπηρεσιών ανεξαρτήτως ποσού. Ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται στην καθαρή αξία της απόδειξης παροχής υπηρεσιών, π.χ. για αμοιβή 1.000 ευρώ έχουμε:

$1.000 \text{ ευρώ} \times 20\% \text{ παρακρατούμενος φόρος} = 200 \text{ ευρώ}$

$1.000 \text{ ευρώ} \times 24\% \text{ ΦΠΑ} = 240 \text{ ευρώ.}$

Ο μελετητής εισπράττει $1.000 \text{ ευρώ} - 200 \text{ ευρώ} + 240 \text{ ευρώ} = 1.040 \text{ ευρώ}$ και ο δικαιούχος αποδίδει στην εφορία 200 ευρώ με τη δήλωση απόδοσης φόρου.

Στο παραπάνω παράδειγμα το συνολικό επιλέξιμο ποσό για στήριξη είναι 1.000 ευρώ καθώς ο παρακρατούμενος φόρος 20% είναι προκαταβολή του φόρου εισοδήματος του μελετητή σύμφωνα με την αμοιβή που έχει λάβει.

5.3. Ειδικά δικαιολογητικά πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου έργων γεωργικών κτιρίων και κατασκευών, επιπλέον των γενικών δικαιολογητικών της υποπαρ. 5.1., κατά τον τρόπο ανάθεσης /εκτέλεσης του έργου.

5.3.1. Αυτεπιστασία έργου (χωρίς ανάθεση σε εργολάβο).

5.3.1.1. Οι δαπάνες υλικών πιστοποιούνται με τα σχετικά τιμολόγια αγοράς και τα παραστατικά εξόφλησης τα οποία έχουν εκδοθεί στην επωνυμία του δικαιούχου.

5.3.1.2. Για τις περιπτώσεις απασχόλησης και αμοιβής εργατών γης από τον δικαιούχο, προσκομίζεται α) Ιδιωτικό συμφωνητικό για κάθε εργάτη, θεωρημένο για το γνήσιο της υπογραφής των συμβαλλομένων. Το ιδιωτικό συμφωνητικό, περιλαμβάνει οπωσδήποτε τα στοιχεία των συμβαλλομένων (συμπεριλαμβανομένου και του ΑΜΚΑ του εργάτη), την ακριβή περιγραφή της εργασίας, τον τόπο και τον χρόνο απασχόλησης και την αξία της συναλλαγής και β) Αντίτυπο καταβολής του εργόσημου για τον εργοδότη, συμπληρωμένο με τα στοιχεία του εργαζόμενου, την ημερομηνία πληρωμής και την υπογραφή του.

5.3.1.3. Για τις περιπτώσεις απασχόλησης και αμοιβής εργατοτεχνικού προσωπικού από τον δικαιούχο, προσκομίζεται α) Κατάσταση ημερομισθίων εργατοτεχνικού προσωπικού υπογεγραμμένη από τους εργαζόμενους και τον εργοδότη, β) ηλεκτρονική εκτύπωση αναλυτικής περιοδικής δήλωσης

οικοδομοτεχνικού έργου (ΑΠΔ) όπου ως κύριος του έργου αναγράφεται ο δικαιούχος και γ) Αντίγραφα παραστατικών πληρωμής εισφορών του ΕΦΚΑ για το συνολικό ποσό των εισφορών της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου.

5.3.2. Ανάθεση εκτέλεσης του έργου σε εργολάβο.

5.3.2.1. Προσκομίζεται το σχετικό ιδιωτικό συμφωνητικό έργου το οποίο, α) έχει κατατεθεί, σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, β) αφορά σε ολοκληρωμένο έργο ή σε ολοκληρωμένη διακριτή φάση του έργου, γ) περιγράφει αναλυτικά τις εργασίες που έχει συμφωνηθεί να γίνουν και τα υλικά που τυχόν θα χρησιμοποιηθούν και προσδιορίζει το κόστος ανά μέρος του έργου ή/και ανά διακριτή φάση καθώς και το συνολικό τίμημα, δ) ορίζει το χρονοδιάγραμμα του έργου (έναρξη, ενδιάμεσες παραδόσεις, ολοκλήρωση) και τον τρόπο εξόφλησης του εργολάβου (προκαταβολή, μερικές καταβολές, εξόφληση).

5.3.2.2. Προσκομίζονται αντίγραφα των παραστατικών δαπάνης τα οποία αναφέρουν τα στοιχεία του σχετικού ιδιωτικού συμφωνητικού και έχουν εκδοθεί σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά με τα οποία αποδεικνύεται η εξόφληση αυτών, συμπεριλαμβανομένων και των παρακρατούμενων φόρων.

5.3.2.3. Ανάλογα με τον τρόπο ανάθεσης του έργου από τον δικαιούχο στον εργολάβο, μπορεί να ορίζεται ότι το τίμημα το οποίο προβλέπεται στο ιδιωτικό συμφωνητικό, εκτός από την αμοιβή του εργολάβου περιλαμβάνει ή δεν περιλαμβάνει την αγορά των υλικών, την αμοιβή του εργατοτεχνικού προσωπικού, τις ασφαλιστικές εισφορές του προσωπικού και τις εργοδοτικές εισφορές.

α) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες αγοράς υλικών αυτές είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού και για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται τα οριζόμενα στις υποπαρ. 5.1 και 5.2.

β) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες του εργατοτεχνικού προσωπικού, αυτές είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού και για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται τα οριζόμενα στα σημεία 5.3.1.2 και 5.3.1.3.

γ) Όταν στο συμφωνηθέν τίμημα περιλαμβάνονται τα υλικά και οι αμοιβές του εργατοτεχνικού προσωπικού, επιλέξιμη προς στήριξη είναι μόνο η δαπάνη που πιστοποιείται με το τιμολόγιο έργου χωρίς να απαιτείται η προσκόμιση παραστατικών δαπάνης και διακίνησης και δικαιολογητικών εξόφλησης για την αγορά των υλικών, τις αμοιβές του προσωπικού και τις ασφαλιστικές εισφορές. Επιλέξιμες δαπάνες προς ενίσχυση ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού είναι το ποσό των εργοδοτικών εισφορών που έχει καταβληθεί από τον δικαιούχο στον ΕΦΚΑ. Για τον σκοπό αυτό προσκομίζεται η αναλυτική περιοδική δήλωση οικοδομοτεχνικού έργου (ΑΠΔ) όπου ως κύριος του έργου (κωδικός 4 ΑΠΔ) αναγράφεται ο δικαιούχος και τα αντίγραφα των παραστατικών πληρωμής εισφορών του

ΕΦΚΑ με τα οποία έχουν καταβληθεί από τον δικαιούχο οι εργοδοτικές εισφορές της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου (κωδικός 45 ΑΠΔ).

δ) Όταν στο συμφωνητικό αναφέρεται ρητώς ότι στο συμφωνηθέν τίμημα δεν συμπεριλαμβάνονται οι ασφαλιστικές εισφορές του εργατοτεχνικού προσωπικού, οι σχετικές δαπάνες είναι επιλέξιμες και είναι δυνατόν να ενισχυθούν ανεξάρτητα από το τίμημα του εργολαβικού συμφωνητικού. Για τον σκοπό αυτό προσκομίζεται η αναλυτική περιοδική δήλωση οικοδομοτεχνικού έργου όπου ως κύριος του έργου αναγράφεται ο δικαιούχος και τα αντίγραφα των παραστατικών πληρωμής εισφορών του ΕΦΚΑ με τα οποία έχουν καταβληθεί από τον δικαιούχο οι συνολικές εισφορές της ΑΠΔ οικοδομοτεχνικού έργου.

Ενότητα Γ. Δικαιολογητικά νόμιμης λειτουργίας εκμετάλλευσης και παραγωγικής ικανότητας κατά την ολοκλήρωση.

1. Κατά την υποβολή της τελικής αίτησης πληρωμής, οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν κατά περίπτωση, τα εξής δικαιολογητικά ολοκλήρωσης:
 - 1.1 Δικαιολογητικά που αφορούν στη νόμιμη λειτουργία της εκμετάλλευσης (Άδεια εγκατάστασης, άδεια λειτουργίας, άδεια χρήσης νερού για τα αγροτεμάχια που εξυπηρετούνται από τις επενδύσεις των Παρεμβάσεων κ.λπ.).
 - 1.2 Σε εκμεταλλεύσεις των οποίων το επενδυτικό σχέδιο προβλέπει την αγορά παρελκόμενων χωρίς ο δικαιούχος να κατέχει κατά την έγκριση ελκυστήρα, υποχρεούται να προσκομίσει στον τελευταίο φάκελο πληρωμής τη σχετική άδεια κυκλοφορίας ελκυστήρα στο όνομά του εκτός αν αυτός έχει αποκτηθεί ως εγκεκριμένη δαπάνη του επενδυτικού σχεδίου και η άδεια έχει προσκομισθεί σε προγενέστερο αίτημα πληρωμής.

Ενότητα Δ. Δικαιολογητικά τροποποίησης για λόγους ανωτέρας βίας, βάσει του άρθρου 40.

1. Ο υποψήφιος διάδοχος υποβάλει αίτημα τροποποίησης με τα εξής δικαιολογητικά:
 - 1.1. Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75), μέσω του gov.gr, στην οποία δηλώνει χωρίς επιφυλάξεις ότι, α) αναλαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την έννομη σχέση μεταξύ του αρχικού δικαιούχου και της αρμόδιας αρχής ως προς τις Παρεμβάσεις και β) καθίσταται υπόλογος στην περίπτωση αναζήτησης ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων.
 - 1.2. Την τελευταία Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης του, καθώς και όλα τα απαραίτητα κατά περίπτωση δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της επιλεξιμότητας του, σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6.
2. Επιπλέον των ανωτέρω, αναρτά κατά περίπτωση:
 - 2.1. Θάνατος δικαιούχου: Ληξιαρχική πράξη θανάτου του δικαιούχου και πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται ο διάδοχος. Στις περιπτώσεις που υπάρχουν περισσότεροι του ενός κληρονόμοι, υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75) περί συναίνεσης των λοιπών κληρονόμων.
 - 2.2. Δικαιοπρακτική ανικανότητα του δικαιούχου: Ο δικαστικός συμπαραστάτης του δικαιούχου υποβάλει την απόφαση διορισμού του δικαστικού συμπαραστάτη.
 - 2.3. Αναπηρία του δικαιούχου σε ποσοστό τουλάχιστον 67%: Πιστοποιητικό Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) συνοδευόμενη από υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8

του ν. 1599/1986 (Α' 75) του δικαιούχου στην οποία αναφέρει ποιος θα είναι ο διάδοχος.

Παράρτημα 2

(Το Παράρτημα 2 αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας ΥΑ και εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 4 αυτής)

Συντελεστές τυπικής απόδοσης**Ζωική Παραγωγή**

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Ισοδύναμοι τίτλοι για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και καν. 2019/1975 της Επιτροπής)		Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€ / Μονάδα*)	
			Ηπειρωτικές Περιφέρειες και Ιόνια	Κρήτη, Β. Αιγαίο, Ν. Αιγαίο
C_1	Ιπποειδή: Άλογα ιπποδρομιών και ιππασίας, οι όνοι, οι ημίονοι κ.λπ.		358	358
C_2_1	Βοοειδή (και βουβάλια) ηλικίας κάτω του 1 έτους, αρσενικά και θηλυκά		410	399
C_2_2	Αρσενικά βοοειδή (και βουβάλια) ηλικίας 1 έτους έως κάτω των 2 ετών		880	860
C_2_3	Δαμαλίδες (και βουβάλια) ηλικίας 1 έτους έως κάτω των 2 ετών (Εξαιρούνται τα θηλυκά που έχουν ήδη γεννήσει)		630	635
C_2_4	Αρσενικά βοοειδή (και βουβάλια) ηλικίας 2 ετών και άνω		990	1220
C_2_5	Θηλυκά βοοειδή (και βουβάλια) ηλικίας δύο ετών και άνω, που δεν έχουν ακόμη γεννήσει και α. προορίζονται για αναπαραγωγή (Δαμαλίδες για εκτροφή) ή β. δεν προορίζονται για αναπαραγωγή (Δαμαλίδες για πάχυνση)		1080	1010
C_2_6	Θηλυκά βοοειδή που έχουν ήδη γεννήσει (περιλαμβάνονται και τα κάτω των 2 ετών), τα οποία διατηρούνται αποκλειστικά ή κυρίως για παραγωγή γάλακτος προοριζόμενου για ανθρώπινη κατανάλωση ή για μεταποίηση σε γαλακτοκομικά προϊόντα. (περιλαμβάνονται και τα ζώα για αντικατάσταση	Αγελάδες γαλακτοπαραγωγής	1790	1586
C_2_6		Θηλυκά βουβάλια γαλακτοπαραγωγής	1918	1821

C_2_99	Μη γαλακτοπαραγω- γικές αγελάδες	α. Θηλυκά βοοειδή που έχουν γεννήσει (περιλαμβάνονται και τα κάτω των 2 ετών), τα οποία διατηρούνται αποκλειστικά ή κυρίως για παραγωγή μόσχων και των οποίων το γάλα δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση ή για μεταποίηση σε γαλακτοκομικά προϊόντα β. Αγελάδες εργασίας γ. Μη γαλακτοπαραγωγικές αγελάδες για αντικατάσταση (είτε έχουν παχυνθεί είτε όχι πριν τη σφαγή) δ. Λοιπά βοοειδή που δεν αναφέρονται αλλού	725	741
C_3_1_1	Προβατοειδή, θηλυκά αναπαραγωγής	Θηλυκά προβατοειδή ενός έτους και άνω προοριζόμενα για αναπαραγωγή	155	140
C_3_1_99	Λοιπά προβατοειδή	Προβατοειδή κάθε ηλικίας με εξαίρεση τα θηλυκά αναπαραγωγής. Οι τυπικές αποδόσεις των λοιπών προβατοειδών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης μόνο εάν στην εκμετάλλευση δεν υπάρχουν θηλυκά προβατοειδή αναπαραγωγής.	63	60
C_3_2_1	Θηλυκά Αιγοειδή αναπαραγωγής		150	151
C_3_2_99	Λοιπά αιγοειδή	Αιγοειδή εκτός των θηλυκών αναπαραγωγής. Οι τυπικές αποδόσεις των λοιπών αιγοειδών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό	60	62

		της συνολικής τυπικής απόδοσης της εκμετάλλευσης μόνο εάν στην εκμετάλλευση δεν υπάρχουν θηλυκά αιγοειδή αναπαραγωγής.		
C_4_1	Χοιρίδια βάρους ζώντος ζώου κάτω των 20 κιλών		118	106
C_4_2	Χοιρομητέρες αναπαραγωγής βάρους 50 κιλών και άνω		1048	1143
C_4_99	Χοίροι για πάχυνση Λοιποί χοίροι	Βάρους ζώντος ζώου 20 κιλών και άνω με εξαίρεση τις χοιρομητέρες αναπαραγωγής (κάπροι, παχυνόμενοι χοίροι κ.α.)	320	300
C_5_1	Κοτόπουλα κρεατοπαραγωγής	Πουλερικά - Κοτόπουλα κρεατοπαραγωγής	1908	1675
C_5_2	Ωοτόκες όρνιθες	Περιλαμβάνονται οι νεαρές όρνιθες, οι ωοτόκες όρνιθες, οι όρνιθες για αντικατάσταση και οι πετεινοί αναπαραγωγής για ωοτόκες όρνιθες όταν σταβλίζονται ως ωοτόκες όρνιθες. Νεαρές όρνιθες είναι οι όρνιθες που δεν έκαναν ακόμη αυγά. Δεν περιλαμβάνονται οι νεοσσοί.	2145	2120
C_5_3	Λοιπά πουλερικά	Νήσες, γαλοπούλες, χήνες, μελεαγρίδες, φραγκόκοτες και μικρά πουλερικά (συμπεριλαμβανομένων ορτυκιών, φασιανών και περιστεριών) και αρσενικά αναπαραγωγής Περιλαμβάνονται τα θηλυκά αναπαραγωγής. Δεν περιλαμβάνονται οι νεοσσοί.	1470	1496
C_6	Κονικλομητέρες αναπαραγωγής	Κονικλομητέρες αναπαραγωγής	145	145
C_7	Μέλισσες	Αναφέρεται ο αριθμός	78	73

		των κυψελών με εγκατεστημένα σμήνη		
(*) Μονάδες α) για τα προϊόντα ζωικής παραγωγής, η κεφαλή ζώου β) για όλα τα πουλερικά, τα 100 ζώα και αφορά τη δυναμικότητα της μονάδας όπως αναφέρεται στην άδεια λειτουργίας της. Για τα κοτόπουλα κρεατοπαραγωγής, στα 1908 ευρώ ανά 100 θέσεις έχει συνυπολογιστεί ότι κάθε θέση παράγει 6 κοτόπουλα ετησίως (6 εκτροφές ανά έτος). (παράδειγμα υπολογισμού τυπικής απόδοσης μονάδας κοτόπουλων κρεατοπαραγωγής στην ηπειρωτική Ελλάδα, δυναμικότητας 20.000 νεοσσών: $\text{τυπική απόδοση} = (20.000 \text{ θέσεις}) \times (1.908 \text{ €/}100 \text{ νεοσσούς}) = 381.600 \text{ €}.$ γ) για τις μέλισσες, η κυψέλη				

Φυτική Παραγωγή

Κωδικός Συντελεστή Τυπικής Απόδοσης	Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων (Καν. 1166/2008 του Ευρ. Κοινοβουλίου και καν. 1242/2008 της Επιτροπής)		Σταθμισμένοι Συντελεστές Τυπικής Απόδοσης (€/ Μονάδα*)	
			Ηπειρωτικές Περιφέρειες και Ιόνια	Κρήτη, Β. Αιγαίο, Ν. Αιγαίο
B_1_1_1	Μαλακό σιτάρι και όλυρα	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	492	486
B_1_1_2	Σκληρό σιτάρι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	518	492
B_1_1_3	Σίκαλη και μείγματα χειμερινών σιτηρών (σμιγός)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	263	281
B_1_1_4	Κριθάρι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	467	367
B_1_1_5	Βρώμη και μείγματα εαρινών σιτηρών (μεικτοί σπόροι εκτός από σμιγός)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	222	273
B_1_1_6	Αραβόσιτος, σπόροι και μείγματα	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	1831	1534
B_1_1_7	Ρύζι	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	1929	1033
B_1_1_99	Σιτοσίκαλη (τριτικάλε), σόργο και άλλα σιτηρά για την παραγωγή καρπού που δεν κατατάσσονται αλλού (φαγόπυρο, κεχρί, κεχρί το μακρό κ.λπ.)	Περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά	364	331
B_1_10	Σπόροι για σπορά και φύτες αρόσιμων γαιών	ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα σιτηρά, όσπρια, πατάτες, ρύζι και φυτά για ελαιούχους σπόρους	4227	4128

B_1_11	Άλλες καλλιέργειες αρόσιμων εκτάσεων που δεν κατατάσσονται αλλού συμπεριλαμβανομένων καλλιεργειών σε θερμοκήπια ή υπό υψηλά προσπελάσιμα στέγαστρα	Συμπεριλαμβάνεται η θερμοκηπιακή κάνναβη	11333	10074
B_1_12_1	Γαίες υπό αγρανάπαυση		104	104
B_1_2_1	Όσπρια για ξηρό καρπό (περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά): α. Βρώσιμα όσπρια και μείγματα βρώσιμων οσπρίων με σιτηρά (φασόλια με αραβόσιτο) και μεταξύ τους, β. Κτηνοτροφικά όσπρια (περιλαμβάνονται και συγκαλλιέργειες οσπρίων μεταξύ τους, καθώς και όσπρια αμιγούς καλλιέργειας)	Μπιζέλια, φασόλια, κουκιά, φούλια και γλυκά λούπινα	1569	1690
B_1_2_2	Όσπρια για ξηρό καρπό (περιλαμβάνονται και σπόροι για σπορά): α. Βρώσιμα όσπρια και μείγματα βρώσιμων οσπρίων με σιτηρά και μεταξύ τους, β. Κτηνοτροφικά όσπρια (περιλαμβάνονται και συγκαλλιέργειες οσπρίων μεταξύ τους, καθώς και όσπρια αμιγούς καλλιέργειας)	Φακές, Ρεβίθια, Λαθούρια και άλλα πρωτεϊνούχα φυτά	1516	3107
B_1_3	Γεώμηλα	Περιλαμβάνονται οι πρώιμες πατάτες και ο πατατόσπορος: α. Ανοιξιάτικες β. Καλοκαιρινές γ. Φθινοπωρινές και χειμερινές	9307	11609
B_1_4	Ζαχαρότευτλα	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.	2999	2681
B_1_5	Κτηνοτροφικά φυτά με ριζώματα, βολβούς, ή κονδύλους, κ.λπ. και κτηνοτροφικά λάχανα	Κτηνοτροφικά τεύτλα, γλυκοπατάτες ζωτροφής, κολοκάσι, καρότα ζωτροφής, γογγύλια ζωτροφής, λάχανα και λαχανίδες για ζωτροφή.	106	106

		ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.		
B_1_6_1	Καπνός	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής	6030	5575
B_1_6_12	Αρωματικά, φαρμακευτικά και αρτυματικά φυτά	Χαμομήλι, κύμινο, λεβάντα, μαντζουράνα, μέντα, κρόκος, φασκόμηλο, ρίγανη, γλυκάνισος, δίκταμο, αλόη κλπ. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής.	11041	11536
B_1_6_3	Βαμβάκι	ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής	1514	1498
B_1_6_5	Ελαιούχα φυτά και σπόροι / Ηλίανθος	Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά	1006	1032
B_1_6_6	Ελαιούχα φυτά και σπόροι / Σόγια	Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά	1337	1614
B_1_6_8	Άλλα ελαιούχα φυτά και σπόροι	Σουσάμι, αραχίδα, σινάπι, ελαιοκράμβη για παραγωγή ελαίου, λινάρι για παραγωγή λιγνέλαιου κλπ. Περιλαμβάνονται οι σπόροι για σπορά.	3602	2521
B_1_6_99	Άλλα βιομηχανικά φυτά που δεν αναφέρονται αλλού	Κολοκύθια για πασατέμπο, σόργο για σκούπες, ζαχαροκάλαμο, μη κλωστικό λινάρι, λούφα, στέβια κλπ. ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι εκτάσεις σποροπαραγωγής.	836	846
B_1_7_1_1	Νωπά λαχανικά (συμπεριλαμβάνονται τα πεπονοειδή) και φράουλες - Καλλιέργειες μεγάλης έκτασης (σε αγρό)	Εφαρμόζεται σύστημα αμειψισποράς με άλλες αροτραίες καλλιέργειες και συνήθως τα προϊόντα προορίζονται για βιομηχανική επεξεργασία. Πεπόνια, καρπούζια, βιομηχανική τομάτα, γλυκό καλαμπόκι, ξερά κρεμμύδια, ξερά σκόρδα, κοκκάρι, γλυκοπατάτα, κ.α.	10593	13334

B_1_7_1_2	Νωπά λαχανικά (συμπεριλαμβάνονται τα πεπονοειδή) και φράουλες - Μικρής έκτασης	Εφαρμόζεται η εναλλαγή καλλιεργειών με άλλες κηπευτικές καλλιέργειες. Μελιτζάνες, τομάτες, πιπεριές, χλωρά φασόλια, μπάμιες, φράουλες, σπαράγγια κ.α.	11290	13611
B_1_7_2	Νωπά λαχανικά (συμπεριλαμβάνονται τα πεπονοειδή) και φράουλες, καλλιεργούμενα σε θερμοκήπια ή υπό υψηλά προσπελάσιμα στέγαστρα		53017	76725
B_1_8_1	Άνθη και καλλωπιστικά φυτά στο ύπαιθρο	Λουλούδια, βολβοί, καλλωπιστικοί θάμνοι κ.α. ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα φυτώρια.	48272	55220
B_1_8_2	Άνθη και καλλωπιστικά φυτά σε θερμοκήπια ή υψηλά προσπελάσιμα στέγαστρα	Λουλούδια, βολβοί, καλλωπιστικοί θάμνοι κ.α. ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα φυτώρια.	143489	172650
B_1_9_1	Προσωρινοί λειμώνες και βοσκότοποι: Καλλιέργειες κτηνοτροφικών φυτών- Πολυετείς καλ/γειες χλωρών φυτών που διαρκούν περισσότερο από ένα (1) έτος και λιγότερο από πέντε (5) έτη.	Προσωρινές χορτολιβαδικές εκτάσεις σπαρμένες με μηδική, λοιπά πολυετή τριφύλλια, αγρωστώδη και λειμώνες.	1252	1111
B_1_9_2_1	Χλωρός αραβόσιτος	Προορίζεται για ζωτοτροφή ή ενσίρωση	1315	1158
B_1_9_2_2	Κτηνοτροφικά ψυχανθή που συγκομίζονται χλωρά	Φακές, μπιζέλια, τριφύλλια, μηδική, βίκος, λαθούρια, λούπινα, μείγματα ψυχανθών κ.α.	1403	1419
B_1_9_2_99	Άλλα κτηνοτροφικά φυτά που συγκομίζονται χλωρά και δεν αναφέρονται αλλού	Σιτηρά, ετήσιο σόργο, σόγια, ελαιοκράμβη κ.α.	1008	1052
B_2	Οικογενειακοί κήποι	Μέχρι πέντε (5) στρέμματα (ή 100 τ.μ. υπό κάλυψη) με λαχανικά, οπωροφόρα δένδρα και αμπέλια, κυρίως, για χρήση από	140	150

		την οικογένεια του κατόχου και όχι για πώληση.		
B_3_1	Βοσκότοποι και λιβάδια	Εξαιρούνται οι άγονοι βοσκότοποι. Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ.	106	106
B_3_2	Άγονοι βοσκότοποι	Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης, λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ.	106	106
B_3_3	Μόνιμες χορτολιβαδικές εκτάσεις μη χρησιμοποιούμενες πλέον για την παραγωγή και επιλέξιμες για την καταβολή ενισχύσεων	Μη χρησιμοποιούμενα, πλέον για παραγωγικούς σκοπούς, αλλά είναι επιλέξιμα για ενισχύσεις. Η τιμή αφορά έκταση χωρίς να εξετάζεται το ποσοστό αξιοποίησης λόγω κάλυψης από δασικά είδη κ.λπ. Ο κωδικός δεν υπάρχει στο αναλυτικό excel, αλλά τον αναφέρω λόγω της ύπαρξής τους στις νέες Τ.Α.	106	106
B_4_1_1_1	Φυτείες οπωροφόρων δέντρων και θάμνοι νωπών φρούτων εύκρατης προέλευσης	α. Πυρηνόκαρπα: Ροδακινιές, Βερυκοκιές, Κερασιές, Κορομηλιές, Δαμασκηνιές, Βυσσινιές, Νεκταρινιές κ.α.	5896	5815
		β. Μηλοειδή: Μηλιές, Αχλαδιές, Κυδωνιές κ.α.	9717	9529
		γ. Λοιπά δένδρα και θάμνοι νωπών φρούτων: Μουσμουλιές, Μουριές, Σμέουρα, Μύρτιλλο, Βατόμουρα, Γκότζι μπερί, Αρώνια,	6585	8017

		Κρασιά, Φυσαλίδα κ.α.		
B_4_1_1_2	Φρούτα καλλιεργειών υποτροπικών και τροπικών κλιμάτων	α. Ακτινίδια β. Συκιές, Ροδιές, Φραγκοσυκιές κ.α. γ. Λοιπά: Μπανανιές υπαίθριες, Αβοκάντο κ.α.	11225	9346
B_4_1_3	Καρποί με κέλυφος	Αμυγδαλιές, Καρυδιές, Καστανιές, Φυστικές (Αιγίνης), Φουντουκιές, Λεπτοκαρυές κ.α.	6629	7979
B_4_2	Εσπεριδοειδώνες	Πορτοκαλιές, Λεμονιές, Μανταρινιές, Νερατζιές, Κιτριές, Γκρέιπφρουτ, Περγαμόντο, Φράπες, Κουμκουάτ κ.α.	6464	7222
B_4_3_1	Ελαιώνες που ο καρπός τους προορίζεται συνήθως για επιτραπέζια χρήση	Ελαιώνες που συνήθως παράγουν επιτραπέζιες ελιές	2736	3137
B_4_3_2	Ελαιώνες που ο καρπός τους προορίζεται συνήθως για ελαιοποίηση	Ελαιώνες που συνήθως παράγουν ελιές για λάδι	1821	1722
B_4_4_1	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για οίνους ποιότητας (ονομασίας προελεύσεως και ελεγχόμενης ποιότητας)	Αμπελώνες, οι οποίοι συνήθως παράγουν οίνους ποιότητας (ΠΟΠ)	7532	7279
B_4_4_1		Αμπελώνες, οι οποίοι συνήθως παράγουν οίνους ποιότητας (ΠΓΕ)	6130	6941
B_4_4_2	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για λοιπούς οίνους	Αμπελώνες, οι οποίοι συνήθως παράγουν άλλους οίνους	6000	4188
B_4_4_3	Αμπελώνες που τα προϊόντα τους προορίζονται συνήθως για επιτραπέζια σταφύλια	Επιτραπέζια σταφύλια	12479	11989
B_4_4_4	Σταφίδες	Ξερή σουλτανίνα ή κορινθιακή	5559	6784
B_4_5	Φυτώρια	α. Καρποφόρων δένδρων β. Αμπελιών γ. Διακοσμητικών φυτών δ. Δασικών δέντρων κ.α.	52200	52300
B_4_6	Άλλες μόνιμες καλλιέργειες	α. Λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες	1829	3863

		(Χαρουπιές, Σχίνος κ.α.) β. Άλλες πολυετείς (μόνιμες) φυτείες (βουρλότοποι, καλαμιώνες, λυγαριές της εκμετάλλευσης, ιτιές, ινδικοί κάλαμοι, καλάμια μπαμπού κ.α.) γ. Χριστουγεννιάτικα δένδρα δ. Καλλιεργούμενη Τρούφα		
B_4_7	Μόνιμες καλλιέργειες σε θερμοκήπια ή υπό υψηλά προσπελάσιμα στέγαστρα	Μπανανιές κ.α.	31243	31506
B_6_1	Καλλιεργούμενα μανιτάρια εντός θαλάμου	Μανιτάρια	10814	13776
		(*) Μονάδες		
		α) για τα προϊόντα φυτικής παραγωγής και καλλιεργούμενη τρούφα, το εκτάριο β) για τα μανιτάρια, 100τ.μ. θαλάμου για 8 συγκομιδές ετησίως		

Φυτική Παραγωγή, Καλλιέργειες στις οποίες ο υπολογισμός της τυπικής απόδοσης έχει γίνει με ισοδύναμο τρόπο

Περιγραφή Προϊόντων για τους σκοπούς εφαρμογής των τυπικών αποδόσεων	Τυπική απόδοση ανά εκτάριο	
	Ηπειρωτικές Περιφέρειες και Ιόνια	Κρήτη, Β. Αιγαίο, Ν. Αιγαίο
Εκτροφή σαλιγκαριών ανοικτού τύπου	16.260	16.260
Κινόα	4.500	4.500
Μαστιχόδεντρα	9.000	9.000
Μαστιχόδεντρα εξαίρεση	9.000	9.000
Τριανταφυλλιά για παραγωγή ροδέλαιου	12.000	12.000

Παράρτημα 3

(Το Παράρτημα 3 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ)

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΕΛΚΥΣΤΗΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΛΚΟΜΕΝΩΝ

Η υποδύναμη και το είδος του ελκυστήρα για τις ανάγκες της εκμετάλλευσης προσδιορίζονται με τη βοήθεια του αλγορίθμου TEMPORAL ENERGY REQUIREMENT SATISFACTION (TEReS) ο οποίος αναπτύχθηκε από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών για τις ανάγκες του προγράμματος και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα www.agrotikianaptixi.gr.

Για την ανάπτυξη του αλγορίθμου έχει ληφθεί υπόψη το είδος της καλλιέργειας, η έκτασή της και το κόστος εγκαθιρότητας των επεμβάσεων. Για το τελευταίο συγκεντρώθηκαν δεδομένα που αφορούσαν το είδος της καλλιέργειας, την ποικιλία και τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής ώστε να υπολογιστούν οι ημέρες υστέρησης κάθε εργασίας. Κατά συνέπεια για τον υπολογισμό της απαιτούμενης ισχύος γεωργικών ελκυστήρων για την κάλυψη των πραγματικών αναγκών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων λαμβάνονται επίσης υπόψη οι εποχιακές ενεργειακές απαιτήσεις και το διαθέσιμο χρονικό διάστημα για την εξασφάλιση αυτών.

Με βάση τον ανωτέρω αλγόριθμο σχεδιάστηκε το ειδικό λογισμικό (TEReS) για την εκτίμηση της απαραίτητης ισχύος των ελκυστήρων η οποία βασίζεται στην κάλυψη των πραγματικών ενεργειακών αναγκών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για λόγους εύρεσης του κατάλληλου εξοπλισμού υπό τις συνθήκες της αγοράς μηχανημάτων, οι υποδυνάμεις που προκύπτουν από τη χρήση του αλγορίθμου ή του κατωτέρω πίνακα μπορεί να προσαυζάνονται μέχρι και 10 ίππους.

Είναι δυνατή η ενίσχυση ενός μόνο ελκυστήρα για το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου. Κατά παρέκκλιση του ανωτέρω αλγορίθμου, είναι δυνατή η ενίσχυση ελκυστήρα και παρελκομένων με τις εξής προϋποθέσεις:

Περιορισμός στη μελλοντική κατάσταση	Δυναμικότητα ελκυστήρα
Καλλιέργεια μασίχας σε έκταση τουλάχιστον 20 στρεμμάτων	έως 50 hp
Καλλιέργεια κηπευτικών σε έκταση τουλάχιστον 30 στρεμμάτων	έως 70 hp
Καλλιέργεια δενδρωδών καλλιεργειών ή/και αμπελώνων ή/και κηπευτικών ή/και αρωματικών φυτών σε έκταση τουλάχιστον 45 στρεμμάτων	έως 70 hp
Καλλιέργεια δενδρωδών καλλιεργειών ή/και αμπελώνων ή/και κηπευτικών ή/και αρωματικών φυτών σε έκταση τουλάχιστον 70 στρεμμάτων	έως 80 hp
Καλλιέργειες σε έκταση τουλάχιστον 120 στρεμμάτων	έως 80 hp
Εκτροφή τουλάχιστον: 150 θηλυκών αιγοπροβάτων άνω του έτους σε ορεινές περιοχές (Οδηγία 85/148) ή 300 θηλυκών αιγοπροβάτων άνω του έτους στην υπόλοιπη χώρα ή 80 ΜΜΖ βοοειδών ή 100 χοιρομητέρων	έως 70* hp.

*Εξαίρεση για τη βοοτροφία και την αιγοπροβατοτροφία: Στην περίπτωση όπου η εκμετάλλευση κατέχει ή θα κατέχει μη αυτοκινούμενο ενσιροδιανομέα, είναι δυνατή η αιτιολόγηση αγοράς ελκυστήρα υποδύναμης ανάλογης των προδιαγραφών λειτουργίας του ενσιροδιανομέα και μέχρι 90 ίππων η οποία για λόγους εύρεσης του κατάλληλου ελκυστήρα υπό τις συνθήκες της αγοράς μηχανημάτων μπορεί να προσαυζάνεται μέχρι και 10 ίππους.

Παράρτημα 4

(Το Παράρτημα 4 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ)

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ/ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΩΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Για τους πίνακες 4.1 και 4.2 του Παραρτήματος 4 στις γραμμικές αμελκτικές μηχανές είναι επιλέξιμοι όλοι οι τύποι παγίδευσης και εντός κάθε κατηγορίας δυναμικότητας αιγοπροβάτων είναι επιλέξιμες όλες οι ενδιάμεσες δυναμικότητες.

Πίνακας 4.1. Αμελκτικές μηχανές αιγοπροβάτων.

Οι τιμές του πίνακα 4.1 καθορίζουν τα μέγιστα επιλέξιμα μεγέθη και όχι τα μέγιστα επιτρεπόμενα μεγέθη.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
100 έως 200	9	18	Διαδοχικής Παγίδευσης	58 + 18
	12	12		46 + 18
	12	24	Παγίδα Παλινδρομική	70 + 18
	15	30		82 + 18
	16	32	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	84 + 18
	18	18		58 + 18
201 έως 250	12	24	Διαδοχικής Παγίδευσης	70 + 18
	15	30		82 + 18
	16	32	Παγίδα Παλινδρομική	84 + 18
	18	18		58 + 18
	18	36	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	90 + 18
	24	24		70 + 18

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής. Ο χώρος αποθήκευσης γάλακτος περιλαμβάνει και το μηχανοστάσιο.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕ Σ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
251 έως 300	12	24	Διαδοχικής Παγίδευσης	70 + 18
	15	30		82 + 18
	16	32		84 + 18
	18	18		58 + 18
	18	36	Παγίδα Παλινδρομική	90 + 18
	24	24	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	70 + 18
	24	48		108 + 21
	30	30		82 + 18
	32	32		84 + 18
	18	18	Περιστροφική	36 + 20
	24	24		40 + 20
	30	30		64 + 20
	32	32		64 + 20
301 έως 400	12	24	Παγίδα Παλινδρομική	70 + 18
	18	36		90 + 18
	24	24		70 + 18
	24	48		108 + 21
	30	30	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	82 + 18
	32	32		84 + 18
	18	18	Περιστροφική	36 + 20
	24	24		40 + 20
	30	30		64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		76 + 20

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής. Ο χώρος αποθήκευσης γάλακτος περιλαμβάνει και το μηχανοστάσιο.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
401 έως 500	12	24	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	70 + 18
	24	24		70 + 18
	30	30		82 + 18
	32	32		84 + 18
	36	36		90 + 18
	24	48		108 + 21
	48	48		108 + 21
	24	24		40 + 20
	30	30	Περιστροφική	64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		96 + 20
	48	48		100 + 20
501 έως 550	30	30	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	82 + 18
	32	32		84 + 18
	36	36		90 + 18
	48	48		108 + 21
	24	24	Περιστροφική	40 + 20
	30	30		64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		76 + 20
	48	48		100 + 20
	60	60		120 + 20

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής. Ο χώρος αποθήκευσης γάλακτος περιλαμβάνει και το μηχανοστάσιο.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ(**)	ΑΜΕΛΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΕΜΒΑΔΟΝ(*)
551 έως 600	36	36	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	90 + 18
	48	48		108 + 21
	30	30	Περιστροφική	64 + 20
	32	32		64 + 20
	36	36		64 + 20
	48	48		100 + 20
	60	60		120 + 20
601 έως 800	48	48	Παγίδα Παλινδρομική Παγίδα Ταχείας Εξόδου	108 + 21
	64	64		132 + 21
	30	30	Περιστροφική	64 + 20
	32	32		75 + 20
	36	36		96 + 20
	48	48		100 + 20
	60	60		120 + 20
Άνω των 801	72	72		130 + 30
	48	48	Παγίδα Παλινδρομική	108 + 21

	64	64	Παγίδα Ταχείας Εξόδου	132 + 21
	72	72		144 + 28
	80	80		156 + 28
	96	96		180 + 28
	48	48	Περιστροφική	100 + 20
	60	60		120 + 20
	72	72		130 + 30
	80	80		140+30
	120	120		250+50
	150	150		315+70

(*) Εμβαδόν (σε τ.μ.): Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου τ.μ. και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Ο χώρος αποθήκευσης γάλακτος περιλαμβάνει και το μηχανοστάσιο. Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Πίνακας 4.2. Συμπληρωματικά στοιχεία του Πίνακα 4.1 για τα νησιά εκτός Κρήτης και Εύβοιας

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΩΝ (**)	ΑΜΕΛ-ΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜ Ο ΕΜΒΑΔΟΝ (*)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΩΝ	ΑΜΕΛ-ΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΘΕΣΕΙΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΗΧΑΝΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜ Ο ΕΜΒΑΔΟΝ (*)
501 έως 600	18	18	Περιστροφική ή	36 + 20	Ανω των 801	18	18	Περιστροφική ή	36 + 20
	12	24	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική ή / Διαδοχικής παγίδευσης	70 + 18		24	24		40 + 20
	24	24		70 + 18		30	30		64 + 20
	24	48		108 + 21		32	32		64 + 20
601 έως 800	18	18	Κυκλική	36 + 20		36	36	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική ή / Διαδοχικής παγίδευσης	64 + 20
	24	24		40 + 20		12	24		70 + 18
	12	24	Παγίδα: Γρήγορης διαφυγής / Παλινδρομική ή / Διαδοχικής παγίδευσης	70 + 18		24	24		70 + 18
	24	24		70 + 18		24	48		108 + 21
	24	48		108 + 21					

(*) Εμβαδόν: Ο πρώτος αριθμός αφορά το εμβαδόν του αμελκτηρίου και ο δεύτερος αφορά το εμβαδόν χώρου αποθήκευσης γάλακτος (παγολεκάνης). Ο χώρος αποθήκευσης γάλακτος περιλαμβάνει και το μηχανοστάσιο. Το εμβαδόν του αμελκτηρίου αφορά αποκλειστικά αμελκτικές μηχανές που εγκαθίστανται σε κτίρια συμβατικής κατασκευής.

(**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. (**) Ως αριθμός αιγοπροβάτων ορίζεται ο αριθμός των ενήλικων θηλυκών αιγοπροβάτων που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.

Πίνακας 4.3. Συστήματα αυτόματης γαλουχίας αιγοπροβάτων

A. Μη αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας	B. Αυτοκαθαριζόμενες μηχανές γαλουχίας
Ενισχύεται μία μηχανή ανά 150 θηλυκά αιγοπρόβατα που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου	Ενισχύεται μία μηχανή ανά 200 θηλυκά αιγοπρόβατα που δηλώνεται ότι θα υπάρχουν στην ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου

Πίνακας 4.4. Παγολεκάνες

Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνεται η μέγιστη επιλέξιμη χωρητικότητα παγολεκάνης ανά παραγωγικό θηλυκό ζώο σε πρόβατα, αίγες και αγελάδες γαλακτοπαραγωγής

Είδος Ζώου	Λίτρα ανά παραγωγικό θηλυκό ζώο (για 2 ημέρες)
Πρόβατα (βελτιωμένα)	Έως 5 λίτρα / ζώο
Αίγες	Έως 6 λίτρα / ζώο
Αγελάδες (γαλακτοπαραγωγής)	Έως 60 λίτρα / ζώο

Πίνακας 4.5. Λοιπές Επενδύσεις Αιγοπροβατοτροφίας

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Δυναμικότητα
Πλατφόρμα για εγκατάσταση κινητής αμελκτικής μηχανής	1 πλατφόρμα	9 έως 36 αμελκτικές μονάδες
		9 έως 36 θέσεις

Πίνακας 4.6. Ελκυστήρες και αποθήκες μηχανημάτων

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση	Δυναμικότητα επένδυσης
Αποθήκες οι οποίες προορίζονται για την αποθήκευση γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων και εξοπλισμού εκτός του μελισσοκομικού	Μία ή περισσότερες	-----	Έως 100 τ.μ. συνολικά

Πίνακας 4.7. Μελισσοκομικά Αυτοκίνητα Φ.Ι.Χ.

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση (μελισσοσμήνη)	Δυναμικότητα επένδυσης
Μελισσοκομικά Αυτοκίνητα Φ.Ι.Χ. ²	1	από 200 και άνω	3.500 κιλά έως 8 τόνοι
	1	από 400 και άνω	3.500 κιλά έως 12 τόνοι
	1	από 600 και άνω	3.500 κιλά έως 15 τόνοι

² Δαπάνες για αγορά μελισσοκομικού αυτοκινήτου με μέγιστη αποδεκτή μάζα φορτωμένου οχήματος κάτω των 3,5 τόνων δεν είναι επιλέξιμες.

Πίνακας 4.8. Κτιριακές εγκαταστάσεις μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων

Επενδυτικές Δαπάνες	Ποσότητα	Παραγωγική ικανότητα κατά την ολοκλήρωση (μελισσοσμήνη)	Δυναμικότητα επένδυσης
Κτιριακές εγκαταστάσεις στις οποίες περιλαμβάνονται τα εξής: α) Χώρος εξαγωγής μελιού, β) Μελισσοκομική αποθήκη, γ) Χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού (έως 25 τ.μ.)	1	μέχρι και 200	έως 100 τ.μ.
	1	άνω των 200	Επιπλέον 0,5 τ.μ. ανά κυψέλη

Α) Περίπτωση εκμετάλλευσης 80 κυψελών κατά την ολοκλήρωση: Κατασκευή μέχρι 100 τ.μ. χώρου εξαγωγής μελιού και μελισσοκομικής αποθήκης.

Β) Περίπτωση εκμετάλλευσης 440 κυψελών κατά την ολοκλήρωση: Κατασκευή μέχρι 195 τ.μ. χώρου εξαγωγής μελιού και μελισσοκομικής αποθήκης (100 τ.μ. + (440 κυψέλες - 200 κυψέλες) × 0,5 τ.μ./κυψέλη = 100+240×0,5=220 τ.μ.

Πίνακας 4.9. Λοιπές επενδύσεις διαχείρισης αποβλήτων

Επενδυτικές Δαπάνες	Δυναμικότητα επένδυσης
Αποτεφρωτήρας με μετακαυστήρα μόνο για πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις	Τροφοδοσία αποβλήτου έως και 50 κιλά / ώρα

Πίνακας 4.10. Χορτοδετικές μηχανές ή ρυμούλκες με διάταξη αυτοφόρτωσης

Επενδυτικές Δαπάνες	Γεωγραφικός Περιορισμός	Ποσότητα	Ελάχιστη παραγωγική ικανότητα τόσο κατά την υφιστάμενη όσο και κατά τη μελλοντική κατάσταση
Χορτοδετικές μηχανές* αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκες με διάταξη αυτοφόρτωσης.	Στην ηπειρωτική Χώρα, στην Εύβοια και στην Κρήτη	1	200 στρέμματα σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων
	Στην υπόλοιπη χώρα	1	100 στρέμματα σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων
	Σε όλη τη Χώρα	1	500 τ.μ. κλειστών θαλάμων καλλιέργειας μανιταριών
	Σε όλη τη Χώρα	1	60 MMZ

Για την ενίσχυση χορτοδετικής μηχανής αξίας μεγαλύτερης των 20.000 ευρώ ή ρυμούλκας με διάταξη αυτοφόρτωσης, τόσο κατά την υφιστάμενη όσο και κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου απαιτείται η καλλιέργεια σανοδοτικών φυτών ή/και αροτραίων (εξαιρούνται βαμβάκι, καπνός, κηπευτικά, όσπρια για ανθρώπινη κατανάλωση, ελαιούχοι σπόροι) που παράγουν αξιοποιήσιμα υπολείμματα.

Πίνακας 4.11 Συλλεκτικές μηχανές (αποκλειστικά για συλλογικά σχήματα)

Είδος συλλεκτικής μηχανής	Ελάχιστη έκταση κατά την αρχική κατάσταση και κατά την ολοκλήρωση (στρέμματα)	Ποσότητα
Βαμβακιού, Βιομηχανικής τομάτας, Τεύτλων	600 / 1.000	1
Ρυζιού, Καλαμποκιού	1.500 / 2.500	1
Καλαμποκιού για ενσίρωση, Λοιπών Σιτηρών, Ψυχανθών, Οσπρίων	1.800 / 3.000	1
Λοιπά προϊόντα	Σύμφωνα με τεχνική έκθεση. Στην υφιστάμενη κατάσταση πρέπει να καλλιεργείται τουλάχιστον το 60% της έκτασης που δηλώνεται στην μελλοντική κατάσταση	1

4.12 Παρελκόμενα - αναρτώμενα - συρόμενα γεωργικού ελκυστήρα και ψεκαστικά μηχανήματα

Α. Για τον προσδιορισμό της επιλεξιμότητας των παρελκομένων (αναρτώμενων ή συρόμενων) και των ψεκαστικών μηχανημάτων, διενεργείται έλεγχος με βάση τα εξής κριτήρια:

1. Ελκυστήρας της μελλοντικής κατάστασης: Λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά (τύπος T1 ή T2 και ισχύς) του αιτούμενου προς συγχρηματοδότηση γεωργικού ελκυστήρα ή του γεωργικού ελκυστήρα που διαθέτει ήδη η εκμετάλλευση, όπως αυτός αποτυπώνεται στο επενδυτικό σχέδιο.
2. Καλλιεργητική Αναγκαιότητα: Ο τύπος του παρελκομένου πρέπει να προσαρμόζεται στις καλλιέργειες (είδη, έκταση) της εκμετάλλευσης και να είναι συμβατός με τον τύπο του ελκυστήρα που δικαιολογείται από αυτές (T1 για αροτραίες καλλιέργειες, T2 για δενδρώδεις καλλιέργειες).
3. Απαιτούμενη Ισχύς βάσει Παραρτήματος 3:
Το παρελκόμενο πρέπει να δικαιολογείται από τις ανάγκες των καλλιεργειών στις οποίες αξιοποιείται, όπως αυτές προκύπτουν από το Παράρτημα 3. Δεν είναι επιλέξιμος εξοπλισμός που:
α) δεν μπορεί να λειτουργήσει με τον διαθέσιμο τύπο (T1 ή T2) ελκυστήρα ή
β) υπερβαίνει τις τεκμηριωμένες ανάγκες της εκμετάλλευσης βάσει του Παραρτήματος 3.

Παραδείγματα Κατανόησης και Εφαρμογής**Παράδειγμα 1: Επάρκεια Ισχύος (Ελκυστήρας < Teres)**

α) Μελλοντική Κατάσταση: Η εκμετάλλευση θα προμηθευτεί ή κατέχει ήδη ελκυστήρα T1 100 HP.

β) Δικαιολογούμενος Τύπος: Οι καλλιέργειες (αροτραίες) δικαιολογούν ελκυστήρα T1.

γ) Ανάγκες Teres: Προκύπτει μέγιστη αναγκαία υποδύναμη 130 HP.

Συμπέρασμα: Περιοριστικός παράγοντας είναι ο ελκυστήρας (100 HP). Η ισχύς λειτουργίας του παρελκομένου πρέπει να καλύπτεται από τον ελκυστήρα. Παρελκόμενο που απαιτεί ελάχιστη ισχύ 110 HP απορρίπτεται, ενώ παρελκόμενο με ελάχιστη απαίτηση 70 HP είναι επιλέξιμο, ασχέτως αν ο ελκυστήρας είναι ισχυρότερος.

Παράδειγμα 2: Περιορισμός λόγω Teres (Teres < Ελκυστήρας)

α) Μελλοντική Κατάσταση: Η εκμετάλλευση κατέχει ήδη ελκυστήρα T1 100 HP.

β) Δικαιολογούμενος Τύπος: Οι καλλιέργειες δικαιολογούν ελκυστήρα T1.

γ) Ανάγκες Teres: Προκύπτει μέγιστη αναγκαία υποδύναμη 80 HP.

Συμπέρασμα: Περιοριστικός παράγοντας είναι το Teres (80 HP). Η αγορά παρελκομένου δικαιολογείται μόνο εάν η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς του δεν υπερβαίνει τους 80 ίππους.

Παράδειγμα 3: Ασυμβατότητα Καλλιέργειας – Ελκυστήρα

α) Μελλοντική Κατάσταση: Η εκμετάλλευση κατέχει ήδη τρακτέρ T1 80 HP.

β) Δικαιολογούμενος Τύπος: Οι καλλιέργειες (δενδρώδεις) δικαιολογούν μόνο ελκυστήρα T2 (δενδροκομικό).

γ) Ανάγκες Teres: Προκύπτει μέγιστη αναγκαία υποδύναμη 80 HP.

Συμπέρασμα: Ο υποψήφιος δεν μπορεί να αιτηθεί παρελκόμενα δενδροκομίας, καθώς ο διαθέσιμος ελκυστήρας (T1) δεν προσαρμόζεται στις καλλιέργειές του.

Παράδειγμα 4: Μικτή Εκμετάλλευση (T1 και T2)

α) Μελλοντική Κατάσταση: Η εκμετάλλευση κατέχει δύο ελκυστήρες: έναν T1 110 HP και έναν T2 80 HP.

β) Δικαιολογούμενος Τύπος: Οι καλλιέργειες (αροτραίες και δέντρα) δικαιολογούν και τους δύο τύπους.

γ) Ανάγκες Teres: 100 HP για τις αροτραίες και 70 HP για τα δέντρα.

Συμπέρασμα: Για τα παρελκόμενα ανοιχτής καλλιέργειας (π.χ. άροτρο), η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς ελέγχεται βάσει του Teres (έως 100 HP) και πρέπει να είναι συμβατά με τον T1. Για τα δενδροκομικά (π.χ. νεφελοψεκαστήρας), ελέγχονται βάσει του Teres (έως 70 HP) και πρέπει να είναι συμβατά με τον T2. Στην τεχνική έκθεση πρέπει να δηλώνεται ρητά ο ελκυστήρας χρήσης κάθε παρελκομένου.

Β. Πέραν της υποδύναμης, ειδικά στα ψεκαστικά μηχανήματα, ελέγχεται η τεχνική δυνατότητα του ελκυστήρα να διαχειριστεί το βάρος του εξοπλισμού:

1. Αναρτώμενα Ψεκαστικά: Το συνολικό βάρος (μηχάνημα + πλήρες φορτίο νερού) δεν πρέπει να υπερβαίνει την ανυψωτική ικανότητα των υδραυλικών του ελκυστήρα. Επίσης, πρέπει να διασφαλίζεται η ευστάθεια (να μην ανασκώνεται το μπροστινό σύστημα).
2. Συρόμενα Ψεκαστικά: Ελέγχεται η ικανότητα έλξης του ελκυστήρα.
3. Διαστάσεις: Το πλάτος του ψεκαστικού πρέπει να είναι συμβατό με το πλάτος του ελκυστήρα και τις αποστάσεις φύτευσης (π.χ. ένα ψεκαστικό 2.000 λίτρων είναι συχνά πολύ ογκώδες για έναν μικρό ελκυστήρα T2 ή για πυκνή φύτευση).

Γ. Τεχνική Έκθεση Τεκμηρίωσης

Για την αιτιολόγηση όλων των ανωτέρω, υποβάλλεται αναλυτική Τεχνική Έκθεση από τον μελετητή, η οποία συντάσσεται βάσει των τεχνικών χαρακτηριστικών του εξοπλισμού και των αναγκών της εκμετάλλευσης. Η έκθεση περιλαμβάνει τον προσδιορισμό της μελλοντικής κατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού μέσω της πλήρους καταγραφής του κατεχόμενου ελκυστήρα (μάρκα, μοντέλο, υποδύναμη βάσει άδειας κυκλοφορίας) με επισύναψη της άδειας κυκλοφορίας, ενώ σε περίπτωση ελκυστήρα προς ενίσχυση γίνεται αναφορά των τεχνικών προδιαγραφών από την επίσημη προσφορά και το prospectus του κατασκευαστή. Ως ισχύς του ελκυστήρα για τον έλεγχο συμβατότητας λαμβάνεται η μέγιστη καθαρή ισχύς σε standard λειτουργία (όπως αναγράφεται στην άδεια ή το prospectus) και όχι η ισχύς με ενίσχυση (boosted).

Η τεκμηρίωση της υποδύναμης πραγματοποιείται με την παράθεση του πίνακα αποτελεσμάτων από το λογισμικό Teres ή το Παράρτημα 3 και τη σύγκριση της υποδύναμης του ελκυστήρα. Γίνεται

ρητή αναφορά στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ των δύο, η οποία αποτελεί το όριο για την επιλεξιμότητα των παρελκομένων.

Στο πλαίσιο της ανάλυσης συμβατότητας των παρελκομένων, επισυνάπτονται τα επίσημα τεχνικά φυλλάδια (prospectus) όπου επισημαίνεται το η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς σε HP και τεκμηριώνεται ότι ο ελκυστήρας μπορεί να λειτουργήσει το παρελκόμενο εντός των προδιαγραφών του κατασκευαστή και ότι η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς δεν υπερβαίνει τους περιορισμούς του Teres.

Ειδικά για τα ψεκαστικά μηχανήματα, η έκθεση περιλαμβάνει υπολογισμό του συνολικού βάρους για τα αναρτώμενα (μηχάνημα και πλήρες φορτίο) σε σύγκριση με την ανυψωτική ικανότητα των υδραυλικών του ελκυστήρα βάσει του prospectus. Παράλληλα, τεκμηριώνεται η γεωμετρική συμβατότητα στις δενδρώδεις καλλιέργειες (T2), ώστε οι διαστάσεις του ψεκαστικού να επιτρέπουν την απρόσκοπτη διέλευση μεταξύ των σειρών φύτευσης.

ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΕΛΚΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΨΕΚΑΣΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ (Συντάσσεται από τον Μελετητή του Επενδυτικού Σχεδίου)

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

- 1.1. Ονοματεπώνυμο / Επωνυμία Υποψηφίου: [Συμπληρώστε]
- 1.2. Μελετητής (Συντάκτης Έκθεσης): [Συμπληρώστε]

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΚΥΣΤΗΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (Μελλοντική Κατάσταση) (Σε περίπτωση ύπαρξης πολλαπλών ελκυστήρων στην εκμετάλλευση, αντιγράψτε τον πίνακα για κάθε ελκυστήρα)

- 2.1. Καθεστώς Ελκυστήρα: [] Διαθέσιμος (Υφιστάμενος) / [] Αιτούμενος προς συγχρηματοδότηση
- 2.2. Κατηγορία / Τύπος (T1 ή T2): [Συμπληρώστε]
- 2.3. Μάρκα / Μοντέλο: [Συμπληρώστε]
- 2.4. Μέγιστη Καθαρή Ισχύς (Standard, όχι Boosted): [.....] HP
- 2.5. Μέγιστη Ανυψωτική Ικανότητα Υδραυλικών: [.....] kg (Απαιτείται υποχρεωτικά εάν αιτούνται αναρτώμενα ψεκαστικά/λιπασματοδιανομείς)
- 2.6. Πηγή Τεκμηρίωσης: [] Άδεια Κυκλοφορίας / [] Prospectus / [] Επίσημη Προσφορά

3. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ (Teres ή Παράρτημα 3)

- 3.1. Καλλιέργειες (Είδος & Έκταση): [Αναφέρατε συνοπτικά, π.χ. Αροτραίες 150 στρ., Δενδρώδεις 50 στρ.]
- 3.2. Μέγιστη Απαιτούμενη Ιπποδύναμη βάσει Teres (ή Παραρτήματος 3): [.....] HP (Η τεκμηρίωση πραγματοποιείται με την επισύναψη του σχετικού πίνακα αποτελεσμάτων)

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΠΑΡΕΛΚΟΜΕΝΟ (Ο παρακάτω πίνακας συμπληρώνεται για ΚΑΘΕ αιτούμενο παρελκόμενο μηχανήμα ξεχωριστά)

ΜΗΧΑΝΗΜΑ 1: [Είδος / Περιγραφή, π.χ. Άροτρο 4υνο]

- 4.1. Μάρκα / Μοντέλο: [Συμπληρώστε]
- 4.2. Ελκυστήρας Συνεργασίας: [Δηλώστε με ποιον ελκυστήρα του Τμήματος 2 θα συνεργάζεται]

Α. Έλεγχος Ισχύος (Βάσει Prospectus & Teres)

- 4.3. Ελάχιστη Απαιτούμενη Ισχύς Κατασκευαστή: [.....] HP

4.4. Όριο Ισχύος βάσει Teres / Παρ. 3: [.....] HP

4.5. Ιπποδύναμη ελκυστήρα συνεργασίας: [.....] HP

4.5. Δήλωση Συμβατότητας: Η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς του παρελκομένου δεν υπερβαίνει τους περιορισμούς του Teres / Παραρτήματος 3, ούτε την ιπποδύναμη του ελκυστήρα συνεργασίας. (Ο ελκυστήρας δύναται να έχει μεγαλύτερη ισχύ, εφόσον το παρελκόμενο είναι τεχνικά κατάλληλο).

B. Ειδικός Έλεγχος (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΨΕΚΑΣΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ)

4.6. Τύπος Ψεκαστικού: ☐ Αναρτώμενο / ☐ Συρόμενο

4.7. Συνολικό Βάρος (Μηχάνημα + Πλήρες Φορτίο Δεξαμενής): [.....] kg

4.8. Δήλωση Βάρους (Για Αναρτώμενα): Το συνολικό βάρος ([.....] kg) υπολείπεται της μέγιστης ανυψωτικής ικανότητας των υδραυλικών του ελκυστήρα ([.....] kg) και διασφαλίζεται η ευστάθεια του συστήματος (μη ανασήκωση μπροστινού άξονα).

4.9. Δήλωση Διαστάσεων (Για T2/Δενδρώδεις): Το πλάτος του ψεκαστικού ([.....] μέτρα) είναι απολύτως συμβατό με το ελάχιστο πλάτος των αποστάσεων φύτευσης της εκμετάλλευσης ([.....] μέτρα), επιτρέποντας την απρόσκοπτη διέλευση.

5. ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ (Λίστα Ελέγχου)

5.1. ☐ Πίνακας αποτελεσμάτων λογισμικού Teres ή Παραρτήματος 3.

5.2. ☐ Άδεια κυκλοφορίας (για υφιστάμενο) ή Επίσημη προσφορά & Prospectus (για αιτούμενο) ελκυστήρα.

5.3. ☐ Επίσημα τεχνικά φυλλάδια (prospectus) για **κάθε** αιτούμενο παρελκόμενο, όπου υπογραμμίζεται με σαφήνεια η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς (HP) και το βάρος (για τα ψεκαστικά).

Ημερομηνία:/...../202..

Ο Μελετητής (Ονοματεπώνυμο, Σφραγίδα & Υπογραφή)

Παράρτημα 5

(Το Παράρτημα 5 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ)

**ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ**

Όλα τα υφιστάμενα μεγέθη των κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων κατ' ελάχιστο υποχρεούνται κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης της αίτησης στήριξης, να τηρούν τα γενικά και κατά περίπτωση τα ειδικά κοινοτικά πρότυπα που τα αφορούν. Εξαίρεση αποτελούν α) οι εγκαταστάσεις που έχουν δηλωθεί στην υφιστάμενη κατάσταση αλλά κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης της αίτησης στήριξης έχουν πάψει να αξιοποιούνται και β) οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις οικοσitten ζώων (μέχρι μία ζωική μονάδα).

Η ίδια υποχρέωση τήρησης των κοινοτικών προτύπων ισχύει και για όλα τα μεγέθη των κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων τα οποία θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, εφόσον τέτοια προβλέπονται για αυτά. Και στην περίπτωση αυτή εξαιρούνται οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις οικοσitten ζώων (μέχρι μία ζωική μονάδα). Τα κοινοτικά πρότυπα βεβαιώνονται το αργότερο μέχρι την ημερομηνία υποβολής του τελικού αιτήματος πληρωμής.

Κοινοτικά πρότυπα υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων**5.1 Γενικά πρότυπα που πρέπει να τηρούν οι υφιστάμενες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις**

Σύμφωνα με το Π.Δ. 374 (Φ.Ε.Κ. 251/Α/22-10-2001) περί της προστασίας των ζώων στα εκτροφεία, σε κάθε κτηνοτροφική εκμετάλλευση, πρέπει :

- α) Να υπάρχει ελευθερία κινήσεων των ζώων και σε περίπτωση περιορισμού τους, να υπάρχει επαρκής χώρος για τις φυσιολογικές ανάγκες τους και τις ανάγκες συμπεριφοράς τους.
- β) Τα υλικά και ο εξοπλισμός με τα οποία έρχονται σε επαφή τα ζώα πρέπει να μην είναι επιβλαβή γι' αυτά.
- γ) Να εξασφαλίζονται κατάλληλη θερμοκρασία, υγρασία και φωτισμός.

Τα πιο πάνω πρότυπα δεν εφαρμόζονται στη μελισσοκομία, σπηροτροφία και σαλιγκαροτροφία.

5.2 Ειδικά πρότυπα βουστασίων πάχυνσης μόσχων (υποχρεωτική εφαρμογή από 31/12/2006)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με την Οδηγία 2008/119/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής για τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των μόσχων στις εκτροφές και το Π.Δ. 179/89 (Φ.Ε.Κ. 133/Α/19-6-1998) σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 91/629/Ε.Ο.Κ. και 97/2/Ε.Κ. του Συμβουλίου και εκτέλεση της απόφασης 97/182/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Περιορισμός μόσχου σε ατομικό κλωβό μετά την ηλικία των 8 εβδομάδων	απαγορεύεται
Τοιχώματα ατομικού κλωβού (μέχρι 8 ^{ης} εβδομάδας)	διάτρητα
Πλάτος ατομικού κλωβού ή θέσεως / ύψος ακρωμίου	τουλάχιστον 1 μ.
Μήκος ατομικού κλωβού / μήκος μόσχου	τουλάχιστον 1,1 μ.
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο έως 150	1,5 τ.μ.

χγρ. Ζ.Β.	
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο με Ζ.Β. μεταξύ 150 και 220 χγρ.	1,7 τ.μ.
Σε ομαδικό σταβλισμό, διαθέσιμος ελεύθερος χώρος ανά μόσχο με Ζ.Β. άνω των 220 χγρ. και μέχρι 6 μηνών	1,8 τ.μ.

5.3 Ειδικά πρότυπα χοιροτροφείων (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2013)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με την Οδηγία 2008/120/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Π.Δ. 215/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί κανόνων που διέπουν την προστασία των χοίρων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 91/630/Ε.Ο.Κ. όπως τροποποιήθηκε με τις οδηγίες 2001/88/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2001/93/Ε.Κ. της Επιτροπής και κατάργηση του Π.Δ. 139/1995, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΩΡΟΣ ΔΑΠΕΔΟΥ			
Κατά κατηγορία ζώων (απογαλακτισμένοι χοίρος ή χοίροι αναπαραγωγής)		ελάχιστο συνολικό δάπεδο σε τ.μ. ανά ζώο	ελάχιστο συμπαγές δάπεδο σε τ.μ. ανά ζώο
0-10 χγρ. ΖΒ		0,15	-
10-20 χγρ. ΖΒ		0,20	-
20-30 χγρ. ΖΒ		0,30	-
30-50 χγρ. ΖΒ		0,40	-
50-85 χγρ. ΖΒ		0,55	-
85-110 χγρ. ΖΒ		0,65	-
110 χγρ. ΖΒ		1,00	-
Πρόσδεση ζώων		Απαγορεύεται	
	Αριθμός ζώων στην ομάδα	Ελάχιστο συνολικό δάπεδο τ.μ./ζώο	Ελάχιστο συμπαγές δάπεδο* τ.μ./ζώο
Μικρές θηλυκές μετά την οχεία σε ομάδες	6-40	1,64	0,95
	<6	1,80	0,95
	40<	1,48	0,95
Χοιρομητέρες σε ομάδες	6-40	2,25	1,30
	<6	2,475	1,30
	40<	2,025	1,30
Κάλπροι ατομικά κελιά		6	-

Κάπροι ατομικά κελιά και χώρος οχείας	10	-
Θηλυκά: Χρήση ομαδικών κελιών από την 4 ^η εβδομάδα μετά την οχεία και την 1 ^η εβδομάδα προ του τοκετού	Υποχρεωτικά	
	Αριθμός ζώων στην ομάδα	Ελάχιστο μήκος μικρής διάστασης κελιού
	Μέχρι και 5 ζώα ανά ομάδα	2,40 μ.
	6 ή και περισσότερα ζώα ανά ομάδα	2,80 μ.
* Max 15 % του δαπέδου προορίζεται για τα ανοίγματα αποχέτευσης.		
ΣΧΑΡΩΤΑ ΔΑΠΕΔΑ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ		
Κατηγορία ζώων	Ελάχιστο πλάτος δοκίδων	Μέγιστο πλάτος διακένων
Χοιρίδια	50 χιλιοστά	11 χιλιοστά
Απογαλακτισμένα	50 χιλιοστά	14 χιλιοστά
Χοίροι αναπαραγωγής	80 χιλιοστά	18 χιλιοστά
Θηλυκά μετά την οχεία	80 χιλιοστά	20 χιλιοστά

5.4 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων συμβατικής παραγωγής κρέατος (Broilers - υποχρεωτική εφαρμογή από 30/6/2010)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1, σύμφωνα με την 283329/2-12-2010 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 1940/Β' /14-12-2010), σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2007/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 28/6/2007 σχετικά με τον «Καθορισμό ελάχιστων κανόνων για την προστασία των κοτόπουλων που εκτρέφονται για την παραγωγή κρέατος», πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Η μέγιστη πυκνότητα εκτροφής σε μία εκμετάλλευση ή σε ορνιθώνα εκμετάλλευσης να μην υπερβαίνει τα 33 κιλά ανά τετραγωνικό μέτρο θαλάμου ή τα 39 κιλά ανά τετραγωνικό μέτρο θαλάμου εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της σχετικής Οδηγίας.

5.5 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε κλωβοστοιχίες (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2012)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 589/2008 της Επιτροπής για τον «Καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Καν. (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών», Παράρτημα II «Ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα συστήματα παραγωγής για τις διαφόρους μεθόδους εκτροφής ωσotικών ορνίθων», άρθρο 3, καθώς και με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωσotαραγωγών ορνίθων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Επιτρέπεται χρήση μόνο εμπλουτισμένων κλωβών με εμβαδό 750 τ.εκ./όρνιθα, εκ των οποίων

600 τ.εκ. ωφέλιμη επιφάνεια κλωβού	
Απαραίτητη ύπαρξη αμμόλουτρου, κουρνιαστρας, στρωμνής, φωλιάς	
Ελάχιστο ύψος του κλωβού πέραν του τμήματος που βρίσκεται πάνω από την ωφέλιμη επιφάνεια	20 εκ.
Ελάχιστο συνολικό εμβαδόν κάθε κλωβού	2.000 τ.εκ.
Ελάχιστο μήκος ταϊστρας για κάθε όρνιθα του κλωβού	12 εκ.
Ελάχιστος χώρος κούρνιας ανά όρνιθα	15 εκ.
Ελάχιστος αριθμός θηλών ή κυτέλων υδροδότησης ανά όρνιθα	2
Ελάχιστο πλάτος διαδρόμων μεταξύ των σειρών κλωβών	90 εκ.
Ελάχιστος χώρος μεταξύ δαπέδου του κτιρίου και των κλωβών των κατώτερων σειρών	35 εκ.

5.6 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε άλλα συστήματα εκτροφής (υποχρεωτική εφαρμογή από 1-1-2007)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και σύμφωνα με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

Μήκος μετώπου γραμμικής ταϊστρας / όρνιθα	10 εκ.
Μήκος μετώπου κυκλικής ταϊστρας /όρνιθα	4 εκ.
Μήκος μετώπου γραμμικής ποτίστρας /όρνιθα	2,5 εκ.
Μήκος μετώπου κυκλικής ποτίστρας / όρνιθα	1 εκ.
Σχέση αριθμού θηλάστρων ή κυτέλων / αριθμό ορνίθων	1 / 10
Αριθμό κυτέλων ή θηλάστρων που έχει πρόσβαση κάθε όρνιθα	2
Αριθμό ατομικών φωλεών / αριθμό ορνίθων	1 / 7
Επιφάνεια συλλογικών φωλεών / αριθμό ορνίθων	1 τ.μ. / 120 όρνιθες
Διαθέσιμος χώρος κουρνιαστρας / όρνιθα	15 τ.εκ. /όρνιθα
Οριζόντια απόσταση μεταξύ κουρνιαστρών	30 εκ.
Οριζόντια απόσταση μεταξύ κούρνιας και τοίχου	20 εκ.
Τοποθέτηση κουρνιαστρας όχι πάνω από τη στρωμνή	υποχρεωτικό
Σχέση επιφάνειας στρωμνής / επιφάνεια δαπέδου	1 / 3
Επιφάνεια στρωμνής / όρνιθα	250 τ.εκ.
Το δάπεδο θα πρέπει να υποβαστάζει όλα τα μπροστινά νύχια κάθε ποδιού	υποχρεωτικό

5.7 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων αυγοπαραγωγής σε συστήματα εκτροφής με πολλαπλά επίπεδα κίνησης των ορνίθων (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2007)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 και των στοιχειωδών απαιτήσεων της παραγράφου 5.5, σύμφωνα με το Π.Δ. 216/03 (Φ.Ε.Κ. 181/Α/2-7-2003) περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 1999/74/Ε.Κ. του Συμβουλίου και 2002/4/Ε.Κ. της Επιτροπής, πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΝΙΘΩΝ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 5.6 ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ:	
Μέγιστος αριθμός επαλλήλων επιπέδων	4
Ελάχιστο ελεύθερο ύψος μεταξύ επιπέδων	45 εκ.
ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΟΥΝ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 5.6 ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ (ΟΔΗΓΙΑ 1999/74/ΕΚ):	
Ελάχιστο ύψος ανοίγματος επικοινωνίας εσωτερικού-εξωτερικού χώρου	35 εκ.
Ελάχιστο μήκος ανοίγματος επικοινωνίας εσωτερικού-εξωτερικού χώρου	40 εκ.
Σχέση μήκους ανοίγματος / αριθμό ορνίθων (ελάχιστο)	2 μ/1000 όρνιθες
Διατήρηση δαπέδου εξωτερικού χώρου σε καλή κατάσταση	υποχρεωτικό
Να παρέχεται προστασία από καιρικές συνθήκες και αρπακτικά	υποχρεωτική
Πυκνότητα (μεγίστη) ορνίθων / τ.μ. ωφέλιμης επιφάνειας	9 όρνιθες/τ.μ.

5.8 Ειδικά πρότυπα πτηνοτροφείων ειδικών εκτροφών (υποχρεωτική εφαρμογή από 1/6/2008)

Επιπλέον των γενικών προτύπων της παραγράφου 5.1 σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 543/2008 «Για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής .. εμπορίας για το κρέας πουλερικών», Παράρτημα V πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

	ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΒΟΣΚΗΣ
Συντελεστής επιφάνειας διαβίωσης ανά τ.μ. επιφάνειας δαπέδου:				
α) Κοτόπουλα	15 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους	13 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 27,5 χγρ. ζωντανού βάρους	12 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους	12 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 25 χγρ. ζωντανού βάρους
β) Κοτόπουλα σε κινητά σπίτια με επιφάνεια όχι μεγαλύτερη των 150 τ.μ. ανοιχτά κατά τη νύχτα	-	-	20 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 40 χγρ. ζωντανού βάρους	20 πτηνά που δεν υπερβαίνουν όμως τα 40 χγρ. ζωντανού βάρους
Ελάχιστη ηλικία σφαγής:				

	μετά την 56 ^η ημέρα	μετά την 56 ^η ημέρα	μετά την 81 ^η ημέρα	μετά την 81 ^η ημέρα
Διαρκής καθημερινή πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους με βλάστηση, τουλάχιστον κατά το:				
	-	1/2 διάρκειας ζωής	-	συνεχής πρόσβαση
Ελάχιστη επιφάνεια ανωτέρω υπαίθριων χώρων:				
	-	1 τ.μ. /πτηνό	-	απεριόριστη
Επιφάνεια κάθε εγκατάστασης παραγωγής:				
	-	-	Max 1600 τ.μ.	max 1600 τ.μ.
Κοτόπουλα ανά πτηνοτροφείο:				
	-	-	max 4800	max 4800
Άθροισμα μήκους ανοιγμάτων κυκλοφορίας πτηνών:				
-	-	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου	ελάχιστο 4μ/100 τ.μ. επιφάνειας κτιρίου
Καθημερινή πρόσβαση σε ανοικτούς αυλόγυρους από:				
			ηλικία 6 εβδομάδων	
Στους ανωτέρω ανοικτούς αυλόγυρους περιλαμβάνεται έκταση με βλάστηση με ελάχιστη επιφάνεια:				
	-	-	2 τ.μ. / πτηνό	-
Φυλή πτηνών προς πάχυνση:				
	-	-	αναγνωρισμένης βραδείας ανάπτυξης	αναγνωρισμένης βραδείας ανάπτυξης
Ζωοτροφή πάχυνσης:				
	-	ελάχιστο 70% δημητριακά	ελάχιστο 70% δημητριακά	ελάχιστο 70% δημητριακά
Διάρκεια τελικού σταδίου εγκλεισμού:				
	-	-	15 ημέρες μετά την 90η ημέρα ηλικίας	15 ημέρες μετά την 90η ημέρα ηλικίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

(Το Παράρτημα 6 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ.)

**ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΑ ΝΕΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ - ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'****Επενδύσεις στη ζωική παραγωγή**

Α. Όλα τα μεγέθη των κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων τα οποία θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, κατ' ελάχιστο υποχρεούνται να πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα εφόσον τέτοια προβλέπονται για αυτά (Παράρτημα 5).

Β. Όλες οι νέες σταβλικές εγκαταστάσεις, που συγχρηματοδοτούνται από τις Παρεμβάσεις, υποχρεούνται να πληρούν και τις πέραν των κοινοτικών προτύπων προδιαγραφές του παρόντος παραρτήματος, εφόσον τέτοιες προβλέπονται για αυτές και αφορούν τις ακόλουθες περιπτώσεις: Μετεγκατάσταση ή ίδρυση νέας κτηνοτροφικής ή πτηνοτροφικής εκμετάλλευσης, επέκταση ή προσθήκη χώρων σταβλισμού σε υφιστάμενη κτηνοτροφική ή πτηνοτροφική εκμετάλλευση και εκσυγχρονισμό χώρων σταβλισμού υφιστάμενης κτηνοτροφικής ή πτηνοτροφικής εγκατάστασης (αλλαγή στέγης, στατική ενίσχυση κ.λπ.).

Γ. Σε περιπτώσεις ανέγερσης νέας ή βελτίωσης υφιστάμενης κτιριακής εγκατάστασης που δεν χρησιμοποιείται για στέγαση ζώων και για την οποία υφίστανται εθνικές προδιαγραφές (π.χ. αποθήκες), ή επηρεάζουν τις εθνικές προδιαγραφές (π.χ. χώροι άμελης).

Δ. Ο εκσυγχρονισμός των πρόχειρων καταλυμάτων (Ν. 4052/2012, άρθρο 1, παρ. 2) δεν είναι επιλέξιμος στις παρούσες Παρεμβάσεις. Η αντικατάστασή τους είναι επιλέξιμη, υπό την προϋπόθεση της μετατροπής τους είτε σε συμβατικές κατασκευές - οι οποίες θα διαθέτουν στατική μελέτη - είτε σε εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου - οι οποίες θα διαθέτουν έγκριση τύπου. Και στις δύο περιπτώσεις οι νέες κατασκευές πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος παραρτήματος.

Ε. Οι υφιστάμενες κτηνοτροφικές ή πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που δεν θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου, υποχρεούνται στην υφιστάμενη κατάσταση να τηρούν μόνο τα κοινοτικά πρότυπα του Παραρτήματος 5. Από την περίπτωση αυτή εξαιρούνται και να απαλλάσσονται της υποχρέωσης τήρησης των κοινοτικών προτύπων, α) οι εγκαταστάσεις που έχουν δηλωθεί στην υφιστάμενη κατάσταση αλλά κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης της αίτησης στήριξης έχουν πάψει να αξιοποιούνται και β) οι πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις οικόσιτων ζώων (μέχρι μία ζωική μονάδα) που θα υφίστανται κατά την ολοκλήρωση.

ΣΤ. Εξαίρεση από την υποχρέωση τήρησης των προδιαγραφών του παρόντος παραρτήματος:

Η υλοποίηση επενδύσεων εντός υφιστάμενων αιγοπροβατοτροφικών συμβατικών ή θερμοκηπιακών σταβλικών εγκαταστάσεων οι οποίες διαθέτουν άδεια οικοδομής, ή έγκριση τύπου, ή έχουν νομιμοποιηθεί σύμφωνα με τον Ν. 4495/2017 ή τον Ν. 4859/2021, δεν επισύρει την υποχρέωση τήρησης των προδιαγραφών του παρόντος παραρτήματος για τις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις εφόσον ο καθαρός χώρος ανάπαυσης των ζώων δεν μειώνεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 25%. Οι επενδύσεις αυτές είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι μετά την ολοκλήρωση των εργασιών, η κάθε σταβλική εγκατάσταση πληροί τουλάχιστον τις προδιαγραφές

του Παραρτήματος 5 (κοινοτικά πρότυπα), εφόσον τέτοιες προβλέπονται για αυτή. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιπτώσεις:

- α) εγκατάσταση ταινίας διατροφής εντός υφιστάμενου στάβλου,
- β) εγκατάσταση αμελκτικού συγκροτήματος ή άλλου μηχανολογικού εξοπλισμού (εξαερισμός, δροσισμός κ.λπ.) εντός υφιστάμενου κτιρίου,
- γ) κάθε άλλη παρέμβαση στο στάβλο που δεν επιβαρύνει τις συνθήκες υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων.

Ζ. Αδειοδοτήσεις:

Για όλα τα μεγέθη της εκμετάλλευσης με δυναμικότητα άνω της μίας ζωικής μονάδας, πρέπει κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου να λειτουργούν νόμιμα.

Ωστόσο, για τις επενδυτικές δαπάνες που αδειοδοτούνται, προκειμένου να ενισχυθούν από το παρόν καθεστώς ενισχύσεων πρέπει την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης πληρωμής που αφορά την ολοκλήρωσή τους να τηρούν τα προβλεπόμενα από την εθνική νομοθεσία και να διαθέτουν όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις και άδειες.

Η. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, οι σταβλικές εγκαταστάσεις πληρούν τους όρους του παρόντος παραρτήματος εφόσον συμμορφώνονται με τις προδιαγραφές των πινάκων 6.1 έως 6.6, εάν οι πίνακες αυτοί τις αφορούν. Ειδικά για τις σταβλικές εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου, αυτές θεωρείται ότι πληρούν τις προδιαγραφές του παρόντος παραρτήματος, εφόσον διαθέτουν έγκριση τύπου.

6.1 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων πάχυνσης μόσχων

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης μόσχου 6 - 15 μηνών σε ολικά σχαρωτά δάπεδα	2,4 - 2,8 τ.μ.
Καθαρός χώρος ανάπαυσης μόσχου 15 μηνών σε συμπαγές δάπεδο	3,0 - 3,5 τ.μ.
Μήκος ταϊστρας για μόσχους 250 χгр. σε σύστημα περιορισμένης διατροφής	τουλάχιστον 0,45 μ.
Μήκος ταϊστρας για μόσχους 15 - 18 μηνών σε σύστημα περιορισμένης διατροφής	τουλάχιστον 0,60 μ.
Δάπεδο ταϊστρας ψηλότερα από το δάπεδο του χώρου ανάπαυσης	κατά 0,10 μ. περίπου
Δάπεδο ταϊστρας χαμηλότερο ή ίσο με το δάπεδο του διαδρόμου τροφοδοσίας	

6.2 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού χωρίς ατομικές θέσεις

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά αγελάδα	5 τ.μ. έως 8 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταϊστρας ανά αγελάδα	τουλάχιστον 0,65 μ., προτείνεται 0,7
Αναλογία αριθμού θέσεων παγίδευσης μη ρομποτικού αμελκτηρίου προς τον αριθμό των αμελγόμενων αγελάδων	1/7 – 1/10
Πλάτος χώρου τροφοδοσίας των αγελάδων	3,2 – 4,2 μέτρα ανάλογα με τη μέθοδο τροφοδοσίας

Επίσης πρέπει να προβλέπονται
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός.
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών).
Δάπεδο χώρου ανάπαυσης διαπερατό (στραγγερό) ή κατάλληλα διαμορφωμένο.
Χώρος τροφοδοσίας των αγελάδων και διάδρομος τροφοδοσίας διαστρωμένος με κατάλληλο υλικό (π.χ. οπλισμένο σκυρόδεμα)
Σύστημα περιορισμού των ζώων κατά την τροφοδοσία ή κατάλληλο σύστημα.

6.3 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ελεύθερου σταβλισμού με ατομικές θέσεις

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Πλάτος θέσης ανάπαυσης	1,10 – 1,50 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης, χωρίς ταϊστρα στη θέση ανάπαυσης	2,20 – 2,75 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης, όταν υπάρχει ταϊστρα μπροστά στη θέση ανάπαυσης	1,70 – 1,75 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας μεταξύ δύο σειρών ανάπαυσης και τοίχου	2,50 – 3,50 μ.
Πλάτος διαδρόμου μεταξύ σειράς θέσεων ανάπαυσης και ταϊστρας	3,10 – 4,00 μ.
Μήκος μετώπου ταϊστρας ανά αγελάδα	τουλάχιστον 0,65, προτείνεται 0,7
Μέγιστο μήκος διαδρόμου κυκλοφορίας από οποιαδήποτε θέση, μέχρι την πλησιέστερη έξοδο	15 – 25 μ.
Αναλογία αριθμού θέσεων παγίδευσης παγίδευσης μη ρομποτικού αμελκτηρίου προς τον αριθμό των αμελγόμενων αγελάδων	1/7 – 1/10
Κλίση του δαπέδου της θέσης ανάπαυσης	περίπου 2%

Επίσης πρέπει να προβλέπονται
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)
Θύρες στη συνέχεια των διαδρόμων κυκλοφορίας
Σύστημα περιορισμού των αγελάδων στην ταϊστρα
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων

6.4 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασιών αγελάδων γαλακτοπαραγωγής περιορισμένου σταβλισμού

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Πλάτος θέσης ανάπαυσης	1,10 – 1,30 μ.
Μήκος θέσης ανάπαυσης	1,70 – 1,85 μ.
Εσωτερικό χείλος ταϊστρας υψηλότερο από το δάπεδο της θέσης ανάπαυσης όχι περισσότερο από	0,25 μ.
Δάπεδο ταϊστρας υψηλότερο από το δάπεδο της θέσης ανάπαυσης	κατά 0,10 μ. περίπου
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας, όταν <u>δεν</u> γίνεται χρήση μηχανικών μέσων	1,2 – 1,5 μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας, όταν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων (δεν υπολογίζεται ο χώρος των παχιών, εάν υπάρχουν εκατέρωθεν του διαδρόμου)	2,5 – 4,0 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας για μία σειρά ζώων	1,20 – 1,50 μ.
Πλάτος διαδρόμου κυκλοφορίας για δύο σειρές ζώων	2,50 – 3,00 μ.
Κλίση δαπέδου θέσης ανάπαυσης	περίπου 2%
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Θύρες στη συνέχεια των διαδρόμων κυκλοφορίας	
Δάπεδο ταϊστρας ίσο ή χαμηλότερο από τον διάδρομο τροφοδοσίας	
Κανάλια συλλογής κόπρου στη συνέχεια της θέσης ανάπαυσης	
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων	

6.5 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων βουστασίων αγελάδων κρεοπαραγωγής (θηλάζουσες ή βοσκήs)

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά βελτιωμένη αγελάδα 350 – 400 χгр. και του μόσχου για την περίοδο του απογαλακτισμού.	4 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταϊστροs ανά αγελάδα.	Τουλάχιστον 0,50 μ.
Πλάτος χώρου τροφοδοσίας των αγελάδων.	2,5 – 3,0 μ.
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	
Χώρος τροφοδοσίας των αγελάδων και διάδρομος τροφοδοσίας κατάλληλα διαστρωμένος (π.χ. οπλισμένο τσιμέντο)	
Σύστημα περιορισμού των ζώων κατά την τροφοδοσία ή κατάλληλο σύστημα	
Για τη διευκόλυνση του θηλασμού, τα μοσχάρια να διατηρούνται σε ιδιαίτερο χώρο, μέσα στον χώρο ανάπαυσης των αγελάδων, από τον οποίο θα μπορούν να εξέρχονται κατά βούληση	

6.6 Προδιαγραφές πέραν των κοινοτικών προτύπων ποιμνιοστασίων

Επιπλέον των κοινοτικών προτύπων πρέπει να πληρούνται και τα εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	
Καθαρός χώρος ανάπαυσης, ανά προβατίνα με τα αρνιά της ή ανά αίγα με τα κατσίκια της	1,2 – 1,7 τ.μ.
Μήκος μετώπου ταϊστροs ανά προβατίνα / αίγα	Τουλάχιστον 0,3 μ.
Καθαρός χώρος ανάπαυσης αρσενικών	1,4 – 1,7 τ.μ.
Χώρος προαυλίων, ανά προβατίνα με τα αρνιά της ή ανά αίγα με τα κατσίκια της	2,5 – 3,0 τ.μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας (αν υπάρχει), όταν δεν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων	1,2 – 1,5 μ.
Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας (αν υπάρχει), όταν γίνεται χρήση μηχανικών μέσων (δεν υπολογίζεται ο χώρος των παχυνών, εάν υπάρχουν εκατέρωθεν του διαδρόμου)	2,5 – 4,0 μ.
Επίσης πρέπει να προβλέπονται	
Νότια πλευρά του κτιρίου, ανοικτή ή ημιανοικτή και επαρκή ανοίγματα στις λοιπές πλευρές ώστε να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος φωτισμός και αερισμός	
Ανοίγματα αερισμού κατά μήκος της στέγης (εκτός μονόρρικτων κατασκευών)	

Δάπεδο διαπερατό (στραγγερό)
Χώρος συγκέντρωσης των ζώων προ του αμελκτήριου (αν υπάρχει)
Η κυκλοφορία των ζώων προς και από το αμελκτήριο (αν υπάρχει)
Διαχωρισμός αμελχθέντων ζώων και ζώων προς άμελξη
Η αποφυγή διασταυρώσεων στην κυκλοφορία των ζώων
Ιδιαίτερος χώρος για την άμελξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Επενδύσεις στη μελισσοκομία

Α. Όλες οι νέες μελισσοκομικές εγκαταστάσεις που συγχρηματοδοτούνται από την Π3-73-2.1, υποχρεούνται να πληρούν τις προδιαγραφές της παραγράφου 6.7 του παρόντος παραρτήματος. Η υποχρέωση αυτή αφορά στις ακόλουθες περιπτώσεις: Ανέγερση νέας μελισσοκομικής εγκατάστασης, επέκταση, προσθήκη ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενης μελισσοκομικής εγκατάστασης και αποπεράτωση υφιστάμενης ημιτελούς μελισσοκομικής εγκατάστασης.

6.7 Προδιαγραφές μελισσοκομικών εγκαταστάσεων

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις των μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων περιλαμβάνουν:

α) Χώρο εξαγωγής προϊόντων μελισσοκομίας: Αφορά το χώρο όπου γίνεται η εξαγωγή του μελιού από τα πλαίσια, η ωρίμανσή του και η αποθήκευσή του σε δοχεία. Περιλαμβάνει επιμέρους:

αα. Το χώρο εξαγωγής μελιού από τις κηρήθρες όπου βρίσκονται τα προς απολέπιση πλαίσια, ο πάγκος απολεπισμού και ο μελιτοεξαγωγέας.

ββ. Το χώρο δεξαμενών για την ωρίμανση του μελιού και την αποθήκευσή του σε δοχεία.

γγ. Το χώρο αποθήκευσης των δοχείων μελιού και των λοιπών προϊόντων μελισσοκομίας, όπου βρίσκεται και ο εξοπλισμός για την αποκρυστάλλωσή του. Οι τοίχοι και τα δάπεδα πρέπει να καλύπτονται με υλικά (π.χ. κεραμικά πλακίδια) που επιτρέπουν καθαρισμό και απολύμανση, να υπάρχει πρόβλεψη για αποχετευτικό σύστημα, παροχή θερμού νερού και ηλεκτροδότηση του χώρου.

β) Χώρος αποθήκευσης: Αφορά το χώρο τοποθέτησης και αποθήκευσης των κυψελών και των λοιπών εργαλείων του μελισσοκόμου, το χώρο για εγκατάσταση ψυγείου και απολύμανση των κυψελών, το χώρο συρμάτωσης των πλαισίων και βαψίματος/συντήρησης των κυψελών και το χώρο διαχείρισης των κεριών και των υλών τροφοδοσίας. Οι μελισσοκομική αποθήκη πληροί τις γενικές προδιαγραφές των γεωργικών αποθηκών και επιπλέον πρέπει να υπάρχει κατάλληλος διαχωρισμός από το χώρο εξαγωγής των προϊόντων μελισσοκομίας, ο χώρος απολύμανσης των κυψελών (εάν υπάρχει) να είναι στεγανός ώστε να αποφεύγονται οι διαρροές αερίων κατά την απολύμανση και ο χώρος του ψυγείου (εάν υπάρχει) να είναι καλά μονωμένος ώστε να αποφεύγεται η διαρροή θερμότητας.

γ) Το μέγιστο εμβαδό του χώρου εξαγωγής προϊόντων μελισσοκομίας και μελισσοκομικής αποθήκης που ενισχύεται είναι ανάλογο του αριθμού των μελισσοσμηνών της εκμετάλλευσης σύμφωνα με τον πίνακα 4.8 του Παραρτήματος 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

6.8 Αποθήκες (αφορά και επενδύσεις στη ζωική και φυτική παραγωγή)

1. Οι αποθήκες πρέπει να είναι κατασκευασμένες κατά τρόπο που να εξυπηρετούν τη φύλαξη και τη συντήρηση των προϊόντων, εφοδίων, μηχανημάτων, εξοπλισμού κ.λπ. της εκμετάλλευσης. Ομοίως πρέπει να διευκολύνεται η φορτοεκφόρτωσή τους. Ως εκ τούτου κάθε αποθήκη πρέπει:
 1. Να είναι σχεδόν στο επίπεδο του εδάφους, ενώ στην περίπτωση που θα είναι υπερυψωμένη πρέπει να διαθέτει ράμπα φόρτωσης.
 2. Να έχει δάπεδο από τσιμέντο ή άλλο κατάλληλο υλικό.
 3. Να φέρει ψηλά στην τοιχοποιία, φεγγίτες (όχι παράθυρα) που να μην επιτρέπουν την είσοδο των ανθρώπων αλλά να διευκολύνουν τον αερισμό.
 4. Να έχει τουλάχιστον δύο εισόδους, μία για τους ανθρώπους και μία για τη φορτοεκφόρτωση.
2. Επισημαίνεται ότι:
 1. Στις περιπτώσεις που ισχύουν ειδικές αρχιτεκτονικές προδιαγραφές αυτές υπερισχύουν των πιο πάνω προδιαγραφών.
 2. Ενισχύεται αποθήκη σε όροφο κτιρίου εφόσον το σύνολο του κτιρίου αξιοποιείται από την εκμετάλλευση.
 3. Μέρος της αποθήκης δύναται να είναι χώρος εξυπηρέτησης προσωπικού.
 4. Δεν ενισχύονται αποθήκες με βεράντες, εξώστες κ.λπ. όπως επίσης αποθήκες σε κτίριο που χρησιμεύει για κατοικία.

Παράρτημα 7

(Το Παράρτημα 7 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ)

ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΙΣΘΩΣΗΣ / ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ

Κατηγορία δαπάνης	Ελάχιστη διάρκεια (έτη)
Ανέγερση, ίδρυση, επέκταση, μετεγκατάσταση, αποπεράτωση σταβλικών - μελισσοκομικών εγκαταστάσεων, αποθηκών και λοιπών κτιριακών εγκαταστάσεων	15
Εκσυγχρονισμός ή μετατροπή σταβλικών - μελισσοκομικών εγκαταστάσεων, αποθηκών και λοιπών κτιριακών εγκαταστάσεων	12
Εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου (σταβλικές εγκαταστάσεις, αποθήκες)	12
Εγκατάσταση πολυετών φυτειών	12
Περίφραξη εγκαταστάσεων, αγροτεμαχίων και περίφραξη φυτειών	12
Εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε γεωργικές εγκαταστάσεις	12
Εκσυγχρονισμός γεωτρήσεων / πηγαδιών-φρεάτων, αντλιοστάσιο, δεξαμενές που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους	12
Εγκατάσταση ΑΠΕ	12
Κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης των αποβλήτων, υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της εκμετάλλευσης	15
Εξοπλισμός που ενσωματώνεται σε εγκαταστάσεις διαχείρισης των αποβλήτων, υποπροϊόντων και υπολειμμάτων της εκμετάλλευσης	12

Παράρτημα 8

(Το Παράρτημα 8 αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας ΥΑ)

ΕΤΗ ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑΣ / ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΠΛΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Κατηγορία του στοιχείου ενεργητικού της εκμετάλλευσης	Περίοδος απλής αντικατάστασης
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις και αποθήκες συμβατικής κατασκευής (περιλαμβάνονται ενδεικτικά, αποθήκες, διαλογητήρια, ξηραντήρια, συσκευαστήρια, ψυγεία αποθήκευσης, περιφράξεις αυτών κ.λπ., χωρίς τον σχετικό εξοπλισμό), δεξαμενές που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους	30
Εκσυγχρονισμός γεωτρήσεων / πηγαδιών-φρεάτων	25
Υδραντλίες	20
Παρελκόμενα κατεργασίας εδάφους	15
Ψυκτικά μηχανήματα (ψυγείο αποθήκευσης προϊόντων κ.λπ.) και εγκαταστάσεις κλιματισμού και κεντρικής θέρμανσης (λέβητες - καυστήρες κ.λπ.) στους χώρους της εκμετάλλευσης	
Ηλεκτρογεννήτριες	12
Ελκυστήρες	
Αυτοκινούμενα γεωργικά μηχανήματα	
Ρυμούλκες κάθε είδους	
Μηχανολογικός εξοπλισμός επαναχρησιμοποίησης υδάτων	10
Λοιπά παρελκόμενα ελκυστήρα	
Λοιπά μηχανήματα και εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	
Λοιπά πάγια στοιχεία	8
Παρελκόμενα φυτοπροστασίας και φορητός εξοπλισμός φυτοπροστασίας	
Λιπασματοδιανομείς (αυτοκινούμενοι και παρελκόμενοι)	
Αρδευτικά συστήματα (αφορά αντικατάσταση από ιδίου τύπου αρδευτικό σύστημα)	5
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	
Εξοπλισμός και συσκευές επικοινωνιών και γραφείου	

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 6 Αυγούστου 2026

Ο Υπουργός

Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΣΧΟΙΝΑΣ

Ο Διοικητής

της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΙΤΣΙΛΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αιτήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση **feksales@et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας στην ηλεκτρονική διεύθυνση **feksales@et.gr**.
 - Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,30 €.
 - Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.
 - Υπάρχει δυνατότητα ετήσιας συνδρομής οποιουδήποτε τεύχους σε έντυπη μορφή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- A.** Αποστολή των εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**. Σχετικές εγκύκλιοι και οδηγίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Εθνικού Τυπογραφείου (**www.et.gr**) στη διαδρομή **Ανακοινώσεις → Εγκύκλιοι**.
- B.** Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

• Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: **Καποδιστρίου 34, 10432 Αθήνα**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση
https://eservices.et.gr

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γραφείο 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημοσιευτέας Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα έως και Παρασκευή: 8:00 - 13:30

